

Raport o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa podkarpackiego 2020

Report on the socio-economic situation of Podkarpackie Voivodship 2020

Opracowanie merytoryczne

Content-related works

Urząd Statystyczny w Rzeszowie, Podkarpacki Ośrodek Badań Regionalnych
Statistical Office in Rzeszów, Podkarpackie Centre for Regional Surveys

pod kierunkiem

supervised by

Marek Cierpiat-Wolan

Zespół autorski

Editorial team

Barbara Błachut, Elżbieta Bożek, Wojciech Inglot, Angelika Koprowicz, Daniel Koprowicz, Andrzej Korab, Mirosław Koszela, Marta Krzyżak, Rajmund Litkowiec, Urszula Polak, Magdalena Rokita, Krystyna Rubiś, Agnieszka Skarbowska, Irena Trzyna, Zuzanna Witkowska, Bernadeta Ziomek-Niedzielska

Tłumaczenie

Translation

Mirosław Koszela

Skład i opracowanie graficzne

Typesetting and graphics

Wojciech Inglot

ISSN 2084-7076

Publikacja dostępna na stronie

Publication available on website

<https://rzeszow.stat.gov.pl/publikacje-i-foldery/>

Przy publikowaniu danych GUS prosimy o podanie źródła

When publishing Statistics Poland data — please indicate the source

Przedmowa

Urząd Statystyczny w Rzeszowie oddaje do Państwa rąk „Raport o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa podkarpackiego”. Tegoroczne wydanie publikacji, w porównaniu z poprzednimi edycjami, zostało w znacznym stopniu rozszerzone o wiele obszarów tematycznych. Prezentuje zjawiska istotne z punktu widzenia rozwoju społeczno-gospodarczego regionu, jak też procesy zachodzące w gospodarce na terenie województwa.

W raporcie przedstawiono obszerny zestaw najbardziej aktualnych informacji, które zostały pogrupowane w rozdziały: środowisko, społeczeństwo, gospodarka oraz finanse jednostek samorządu terytorialnego. Zawierają one szereg informacji między innymi z zakresu ochrony środowiska, kapitału ludzkiego, jakości życia, przedsiębiorczości, zmian w podstawowych obszarach gospodarki narodowej tj. w przemyśle, budownictwie, rolnictwie, handlu, nakładach inwestycyjnych oraz wynikach finansowych przedsiębiorstw.

Prezentowane zagadnienia zostały przedstawione w retrospekcji od 2010 r., co pozwala na ich analizę, a także ocenę zmian zachodzących w ostatnich latach.

W celu lepszego zobrazowania przestrzennego zróżnicowania poszczególnych zjawisk, wybrane dane ujęto w formie graficznej na wykresach i mapach, a także dodatkowo wzbogacono je tablicami przekrojowymi przedstawiającymi poziom zjawiska w kraju i województwie.

Uzupełnienie publikacji stanowi aneks tabelaryczny, w którym zawarto wybrane dane o województwie podkarpackim oraz Rzeszowie w latach 2010-2019.

Przekazując Państwu niniejsze opracowanie, wyrażam przekonanie, że dostarczy ono szeregu informacji o województwie podkarpackim oraz będzie stanowił cenne źródło wiedzy o regionie.

Dyrektor
Urzędu Statystycznego
w Rzeszowie

dr Marek Cierpiął-Wolan

Preface

The Statistical Office in Rzeszow is pleased to introduce „Report on the socio-economic situation of Podkarpackie Voivodship“. Compared to previous editions, this issue has been significantly expanded in many thematic areas. It presents phenomena important from the point of view of the socio-economic development of the region, as well as processes occurring in the economy in the voivodship.

The report presents an extensive set of the most up-to-date information, which has been grouped into chapters: environment, society, economy and finances of local government units. They contain a range of information, inter alia, on environmental protection, human capital, quality of life, entrepreneurship, changes in the basic areas of the national economy, i.e. industry, construction, agriculture, trade, investments outlays and financial results of enterprises.

The presented issues have been given in the retrospection since 2010, which allows for their analysis and evaluation of changes occurring in recent years.

In order to better illustrate the spatial variety of the various phenomena, selected data have been showed graphically on charts and maps, and additionally enriched with cross-sections tables showing the level of phenomena in the country and the voivodship.

The supplement of the publication is a tabular appendix, which presents selected data on Podkarpackie Voivodship and Rzeszów in 2010-2019.

By presenting this publication, I hope that it will provide a range of information on Podkarpackie Voivodship and will be a valuable source of knowledge about the region.

Director
of the Statistical Office
in Rzeszów

Marek Cierpiat-Wolan, PhD

Rzeszów, May 2020

Spis treści

Contents

	Str. Page
Przedmowa	3
Preface	4
Spis tablic	8
List of tables	8
Spis wykresów	11
List of charts	11
Spis map	15
List of maps	15
Objaśnienia znaków umownych. Skrót	18
Symbols. Abbreviations.	18
Synteza	19
Executive summary	24
Rozdział 1. Województwo na tle kraju.	29
Chapter 1. Voivodship compared to the country.	29
Rozdział 2. Województwo na tle pozostałych województw	32
Chapter 2. Voivodship compared to other voivodships	32
Rozdział 3. Powierzchnia i podział terytorialny województwa	40
Chapter 3. Area and territorial division of voivodship.	40
Rozdział 4. Środowisko	41
Chapter 4. Environment	41
4.1. Warunki meteorologiczne	41
4.1. Meteorological conditions	41
4.2. Powierzchnia ziemi	43
4.2. Ground surface	43
4.3. Zużycie wody. Ścieki komunalne i przemysłowe	45
4.3. Water consumption. Municipal and industrial wastewater	45
4.4. Zanieczyszczenie i ochrona powietrza.	49
4.4. Pollution and protection of air.	49
4.5. Ochrona przyrody. Lasy	51
4.5. Nature protection. Forests	51
4.6. Odpady przemysłowe i komunalne	54
4.6. Industrial and municipal waste	54
4.7. Ekonomiczne aspekty ochrony środowiska	59
4.7. Economic aspects of environmental protection	59
Rozdział 5. Społeczeństwo.	61
Chapter 5. Society	61
5.1. Kapitał ludzki	61
5.1. Human capital	61
Demografia	61
Demography	61

	Str. Page
Edukacja	72
Education	72
Zasoby pracy	82
Labour resources	82
5.2.Jakość życia	88
5.2.Quality of life	88
Zamożność mieszkańców	88
Wealth of inhabitants	88
Pomoc społeczna i wspieranie rodziny	94
Social welfare and family support.	94
Warunki mieszkaniowe	100
Housing conditions.	100
Ochrona zdrowia	108
Health care	108
Kultura	116
Culture	116
Bezpieczeństwo publiczne	118
Public safety	118
Społeczeństwo informacyjne	121
Information society.	121
Aktywność społeczna	122
Social activity.	122
Rozdział 6. Gospodarka	124
Chapter 6. Economy	124
6.1. Produkt krajowy brutto.	124
6.1.Gross domestic product.	124
6.2.Koniunktura gospodarcza	129
6.2.Business tendency	129
6.3.Przedsiębiorczość	133
6.3.Entrepreneurship.	133
Podmioty gospodarki narodowej	133
Entities of the national economy	133
Działalność badawcza i rozwojowa oraz innowacyjna.	138
Research and development and innovation activity	138
Wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych w przedsiębiorstwach	142
Usage of information and communication technologies in enterprises.	142
Wyniki finansowe przedsiębiorstw niefinansowych	144
Financial results of non-financial enterprises.	144
Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw	148
Investment outlays of enterprises.	148
6.4.Produkcja i usługi	151
6.4.Production and services	151

	Str. Page
Rolnictwo	151
Agriculture	151
6.5. Przemysł	157
6.5. Industry	157
Budownictwo	160
Construction	160
Rynek wewnętrzny	167
Internal market	167
Transport	169
Transport	169
6.6. Energia	175
6.6. Energy	175
Rozdział 7. Finanse jednostek samorządu terytorialnego	178
Chapter 7. Finances of local government units	178
7.1. Dochody jednostek samorządu terytorialnego	178
7.1. Revenue of local government units	178
7.2. Wydatki jednostek samorządu terytorialnego	182
7.2. Expenditure of local government units	182
7.3. Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego	184
7.3. Result of budgets of local government units	184
7.4. Projekty dofinansowane z UE z funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności	186
7.4. Projects co-financed by the EU from structural funds and the Cohesion Fund	186
Wybrane dane o województwie podkarpackim	188
Selected data on Podkarpackie Voivodship	188
Wybrane dane o Rzeszowie	192
Selected data on Rzeszów	192

Spis tablic

List of tables

	Str. Page
Tablica 1. Wybrane dane ogólnopolskie i wojewódzkie	29
Table 1. Selected national and voivodship	29
Tablica 2. Warunki meteorologiczne	41
Table 2. Meteorological conditions	41
Tablica 3. Powierzchnia geodezyjna według kierunków wykorzystania	43
Table 3. Geodetic area by the land use	43
Tablica 4. Zużycie wody według potrzeb w ciągu roku	45
Table 4. Consumption of water by needs during the year	45
Tablica 5. Ścieki komunalne i przemysłowe wymagające oczyszczania odprowadzone do wód lub do ziemi.	47
Table 5. Industrial and municipal wastewater requiring treatment discharged into waters or into the ground	47
Tablica 6. Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza	50
Table 6. Emission of air pollutants from plants especially noxious to air quality	50
Tablica 7. Odpady przemysłowe	55
Table 7. Industrial waste	55
Tablica 8. Odpady komunalne zebrane selektywnie w ciągu roku	57
Table 8. Municipal waste collected separately during the year	57
Tablica 9. Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej	60
Table 9. Outlays on fixed assets for environmental protection and water management	60
Tablica 10. Ludność	61
Table 10. Population	61
Tablica 11. Wychowanie przedszkolne	73
Table 11. Pre-primary education	73
Tablica 12. Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej w IV kwartale według BAEL	82
Table 12. Economic activity of population aged 15 and more in the 4th quarter by LFS	82
Tablica 13. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw	91
Table 13. Average monthly gross wages and salaries in enterprise sector	91
Tablica 14. Świadczenia społeczne	92
Table 14. Social benefits	92
Tablica 15. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny	92
Table 15. Average monthly available income	92
Tablica 16. Wskaźniki zagrożenia ubóstwem (zasięg ubóstwa)	93
Table 16. At-risk-of-poverty rates	93
Tablica 17. Świadczenie wychowawcze	95
Table 17. Childraising benefit	95
Tablica 18. Świadczenia pomocy społecznej	95
Table 18. Social assistance benefits	95

	Str. Page
Tablica 19. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej	96
Table 19. Beneficiaries of community social assistance	96
Tablica 20. Żłobki i kluby dziecięce	98
Table 20. Nurseries and children's clubs	98
Tablica 21. Zasoby mieszkaniowe	100
Table 21. Dwelling stocks	100
Tablica 22. Wodociągi	102
Table 22. Water supply system	102
Tablica 23. Kanalizacja	104
Table 23. Sewage system	104
Tablica 24. Sieć gazowa oraz odbiorcy i zużycie gazu z sieci w gospodarstwach domowych	106
Table 24. Gas supply system as well as consumers and consumption of gas from gas supply system in households	106
Tablica 25. Placówki opieki zdrowotnej	108
Table 25. Health care facilities	108
Tablica 26. Instytucje kultury	116
Table 26. Culture institutions	116
Tablica 27. Wypadki drogowe oraz ich skutki	120
Table 27. Road accidents and their results	120
Tablica 28. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne wpisane do rejestru REGON	122
Table 28. Foundations, associations and social organizations entered in the REGON register	122
Tablica 29. Wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury według rodzajów działalności	130
Table 29. General business climate indicator by kind of activity	130
Tablica 30. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON	134
Table 30. Entities of national economy in the REGON register	134
Tablica 31. Nakłady wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową według źródeł finansowania (ceny bieżące)	139
Table 31. Intramural expenditures on research and development by source of funds (current prices)	139
Tablica 32. Przedsiębiorstwa innowacyjne według rodzajów wprowadzonych innowacji	141
Table 32. Innovative enterprises by types of introduced innovations	141
Tablica 33. Wybrane wskaźniki ekonomiczno-finansowe w badanych przedsiębiorstwach niefinansowych	147
Table 33. Selected economic and financial indicators in the surveyed non-financial enterprises	147
Tablica 34. Nakłady inwestycyjne (ceny bieżące)	150
Table 34. Investment outlays (current prices)	150
Tablica 35. Plony wybranych ziemiopłodów rolnych	152
Table 35. Yields of selected agricultural crops	152
Tablica 36. Przemysł	158
Table 36. Industry	158
Tablica 37. Budownictwo	160
Table 37. Construction	160

	Str.
	Page
Tablica 38. Budownictwo mieszkaniowe	164
Table 38. Residential construction	164
Tablica 39. Dynamika sprzedaży detalicznej towarów (ceny bieżące)	167
Table 39. Indices of retail sales of goods (current prices)	167
Tablica 40. Drogi publiczne według rodzajów nawierzchni	171
Table 40. Public roads by type of surface	171
Tablica 41. Drogi publiczne o twardej nawierzchni	171
Table 41. Hard surface public roads	171
Tablica 42. Komunikacja miejska	173
Table 42. Urban transport	173
Tablica 43. Ruch pasażerów w portach lotniczych	174
Table 43. Passenger traffic at airports	174
Tablica 44. Odbiorcy i zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych	176
Table 44. Consumers and consumption of electricity in households	176
Tablica 45. Dochody jednostek samorządu terytorialnego	179
Table 45. Revenue of local government units	179
Tablica 46. Wydatki jednostek samorządu terytorialnego	182
Table 46. Expenditure of local government units	182
Tablica 47. Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego	185
Table 47. Result of budgets of local government units	185
Tablica 48. Wartość całkowita projektów oraz wartość dofinansowania ze środków UE projektów zrealizowanych w ramach Umowy Partnerstwa 2014-2020 na terenie województwa do końca 2018 r.	186
Table 48. The total project value and the additional EU financing value projects which are implemented based on the Partnership Agreement 2014-2020 in voivodship to end the 2018 ..	186

Spis wykresów

List of charts

	Str. Page
Wykres 1. Odpady komunalne zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów komunalnych zebranych w 2018 r.....	32
Chart 1. Municipal waste collected separately in relation to total municipal waste collected in 2018	32
Wykres 2. Przyrost naturalny na 1000 ludności w 2019 r.	33
Chart 2. Natural increase per 1000 population in 2019.....	33
Wykres 3. Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności w 2019 r. ...	33
Chart 3. Internal and international net migration for permanent residence per 1000 population in 2019	33
Wykres 4. Wskaźnik rentowności obrotu netto w przedsiębiorstwach niefinansowych w 2019 r.	38
Chart 4. Net turnover profitability indicator in non-financial enterprises in 2019	38
Wykres 5. Nakłady wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową na 1 mieszkańca w 2018 r. (ceny bieżące)	38
Chart 5. Intramural expenditures on research and development per capita in 2018 (current prices)	38
Wykres 6. Temperatury powietrza	42
Chart 6. Air temperatures	42
Wykres 7. Opady atmosferyczne	42
Chart 7. Atmospheric precipitation	42
Wykres 8. Grunty zrekultywowane i zagospodarowane w ciągu roku	44
Chart 8. Land reclaimed and managed during the year	44
Wykres 9. Struktura ścieków wymagających oczyszczania odprowadzanych do wód lub do ziemi ...	48
Chart 9. Structure of wastewater requiring treatment discharged into waters or into the ground ...	48
Wykres 10.Struktura powierzchni o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona w 2018 r.	53
Chart 10. Structure of area of special nature value under legal protection in 2018	53
Wykres 11.Odpady przemysłowe wytworzone w ciągu roku na 1 mieszkańca	56
Chart 11. Industrial waste generated during the year per capita	56
Wykres 12.Odpady komunalne zebrane w ciągu roku na 1 mieszkańca	57
Chart 12. Municipal waste collected during the year per capita	57
Wykres 13.Struktura nakładów na środki trwałe według źródeł finansowania w latach 2010-2018	60
Chart 13. Structure of outlays on fixed assets by source of financing in 2010-2018	60
Wykres 14.Liczba ludności w latach 2010-2019 oraz prognoza do 2030 r.	62
Chart 14. Population in 2010-2019 and projection until 2030	62
Wykres 15.Ludność według płci i wieku w latach 2010, 2019 i 2030	63
Chart 15. Population by sex and age in 2010, 2019 and 2030	63
Wykres 16.Indeks starości	64
Chart 16. Ageing index.....	64
Wykres 17. Mediana wieku ludności	64
Chart 17. Median age of population	64
Wykres 18.Małżeństwa zawarte i rozwody	66
Chart 18. Marriages contracted and divorces	66

	Str. Page
Wykres 19. Ruch naturalny ludności	67
Chart 19. Vital statistics of populaton	67
Wykres 20. Saldo migracji ludności na pobyt stały na 1000 ludności	70
Chart 20. Net migration of population for permanent residence per 1000 population.....	70
Wykres 21. Dzieci w przedszkolach na 100 miejsc	74
Chart 21. Children in nursery schools per 100 places.....	74
Wykres 22. Struktura dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego.....	74
Chart 22. Structure of children attending pre-primary education establishments.....	74
Wykres 23. Struktura ludności według poziomu wykształcenia (BAEL)	76
Chart 23. Structure of population by educational level (LFS)	76
Wykres 24. Uczniowie i absolwenci szkół podstawowych	77
Chart 24. Pupils and graduates of primary schools.....	77
Wykres 25. Uczniowie szkół ponadgimnazjalnych i ponadpodstawowych według typów szkół w roku szkolnym 2018/19.....	79
Chart 25. Students of upper secondary and post-primary schools by school type in the 2018/19 school year	79
Wykres 26. Uczniowie szkół zawodowych dla młodzieży według podgrup kierunków kształcenia w roku szkolnym 2018/19.....	80
Chart 26. Students of vocational school for youth by narrow fields of education in the 2018/19 school year	80
Wykres 27. Absolwenci według grup kierunków kształcenia w roku akademickim 2017/18.....	81
Chart 27. Graduates by broad fields of education in the 2017/18 academic year.....	81
Wykres 28. Współczynnik aktywności zawodowej według kwartałów	83
Chart 28. Activity rate by quarters.....	83
Wykres 29. Stopa bezrobocia rejestrowanego	86
Chart 29. Registered unemployment rate	86
Wykres 30. Wynagrodzenia według zawodów	89
Chart 30. Wages and salaries by occupations	89
Wykres 31. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw.....	91
Chart 31. Average monthly gross wages and salaries in enterprise sector.....	91
Wykres 32. Subiektywna ocena sytuacji materialnej gospodarstw domowych w 2018 r.	94
Chart 32. Subjective evaluation of material situation of household in 2018	94
Wykres 33. Powody przyznania pomocy społecznej rodzinie w 2018 r.	96
Chart 33. Reasons of assigning help for family in 2018	96
Wykres 34. Dzieci w wieku do lat 3 na 100 miejsc w żłobkach i klubach dziecięcych	99
Chart 34. Children up to the age of 3 per 100 places in nurseries and children's clubs	99
Wykres 35. Lekarze i pielęgniarki na 10 tys. ludności	109
Chart 35. Doctors and nurses per 10 thousand population	109
Wykres 36. Lekarze specjaliści	110
Chart 36. Doctors specialists	110
Wykres 37. Struktura wyjazdów jednostek systemu ratownictwa medycznego na miejsce zdarzenia w 2019 r.	114
Chart 37. Structure of calls of emergency medical system units to the occurrence places in 2019...	114

	Str. Page
Wykres 38. Imprezy organizowane przez placówki kultury w 2018 r.	117
Chart 38. Events organized by culture institutions in 2018	117
Wykres 39. Dynamika produktu krajowego brutto (ceny bieżące)	125
Chart 39. Indices of gross domestic product (current prices)	125
Wykres 40. Produkt krajowy brutto na 1 mieszkańca (ceny bieżące) odchylenia względne od przeciętnej wartości w kraju	126
Chart 40. Gross domestic product per capita (current prices) relative deviations from the national average value.	126
Wykres 41. Struktura wartości dodanej brutto według rodzajów działalności (ceny bieżące)	127
Chart 41. Structure of gross value added by kind of activity (current prices)	127
Wykres 42. Wartość dodana brutto według rodzajów działalności i podregionów (ceny bieżące).	129
Chart 42. Structure of gross value added by kind of activity and subregions (current prices)	129
Wykres 43. Wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury według rodzajów działalności	131
Chart 43. General business climate indicator by kind of activity	131
Wykres 44. Podmioty gospodarki narodowej	134
Chart 44. Entities of the national economy	134
Wykres 45. Podmioty gospodarki narodowej według wybranych sekcji PKD w 2019 r.	136
Chart 45. Entities of the national economy by selected PKD sections in 2019	136
Wykres 46. Spółki handlowe według rodzaju kapitału	137
Chart 46. Commercial companies by type of capital	137
Wykres 47. Nakłady wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową na 1 mieszkańca	139
Chart 47. Intramural expenditures on research and development per 1 capita	139
Wykres 48. Środki pochodzące z sektora przedsiębiorstw finansujących działalność B+R	140
Chart 48. Funds from the business enterprise sector financing R&D	140
Wykres 49. Udział przychodów przedsiębiorstw przemysłowych ze sprzedaży produktów nowych lub istotnie ulepszonych w przychodach ze sprzedaży ogółem	141
Chart 49. Revenues of industrial enterprises from sales of new or significantly improved products as the share of total revenues from sales	141
Wykres 50. Przedsiębiorstwa posiadające szerokopasmowy dostęp do Internetu	142
Chart 50. Enterprises with broadband Internet access	142
Wykres 51. Przedsiębiorstwa otrzymujące zamówienia przez sieci komputerowe	143
Chart 51. Enterprises receiving orders via computer networks	143
Wykres 52. Przedsiębiorstwa zatrudniające specjalistów ICT	144
Chart 52. Enterprises employing ICT specialists	144
Wykres 53. Udział przychodów ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów na eksport w przychodach ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów ogółem	145
Chart 53. Share of revenues from sale of products, goods and materials for export in total revenues from sale of products, goods and materials	145
Wykres 54. Udział liczby przedsiębiorstw wykazujących zysk netto w ogólnej liczbie przedsiębiorstw niefinansowych	146
Chart 54. Share of the number of enterprises showing net profit in the total number of non-financial enterprises	146
Wykres 55. Dynamika nakładów inwestycyjnych (ceny bieżące)	149
Chart 55. Indices of investment outlays (current prices)	149

	Str. Page
Wykres 56. Udział województwa w krajowej produkcji wybranych ziemiopłodów rolnych i ogrodnictwa w 2019 r.....	152
Chart 56. Share of voivodship in the country production of selected agricultural and horticultural crops in 2019.....	152
Wykres 57. Obsada bydła na 100 ha użytków rolnych	153
Chart 57. Cattle density per 100 ha of agricultural land	153
Wykres 58. Obsada trzody chlewnej na 100 ha użytków rolnych	154
Chart 58. Pigs density per 100 ha of agricultural land	154
Wykres 59. Dynamika skupu żywca rzeźnego ogółem (w wadze żywej)	155
Chart 59. Indices of procurement of total animals for slaughter (in live weight)	155
Wykres 60. Dynamika skupu mleka	156
Chart 60. Indices of procurement of cows' milk	156
Wykres 61. Dynamika produkcji sprzedanej przemysłu (ceny stałe)	158
Chart 61. Indices of sold production of industry (constant prices)	158
Wykres 62. Dynamika przeciętnego zatrudnienia w przemyśle	159
Chart 62. Indices of average employment in industry	159
Wykres 63. Dynamika produkcji sprzedanej budownictwa (ceny bieżące)	161
Chart 63. Indices of sold production of construction (current prices)	161
Wykres 64. Dynamika produkcji budowlano-montażowej (ceny bieżące)	162
Chart 64. Indices of construction and assembly production (current prices)	162
Wykres 65. Struktura produkcji budowlano-montażowej według działów PKD (ceny bieżące).....	163
Chart 65. Structure of construction and assembly production by divisions of PKD (current prices) ..	163
Wykres 66. Dynamika przeciętnego zatrudnienia w budownictwie	163
Chart 66. Indices of average employment in construction	163
Wykres 67. Dynamika liczby mieszkań oddanych do użytkowania	164
Chart 67. Indices of the number of dwellings completed	164
Wykres 68. Struktura mieszkań oddanych do użytkowania według form budownictwa	165
Chart 68. Structure of dwellings completed by construction form.....	165
Wykres 69. Dynamika sprzedaży detalicznej towarów (ceny bieżące)	168
Chart 69. Indices of retail sales of goods (current prices)	168
Wykres 70. Struktura dróg publicznych o twardej nawierzchni	169
Chart 70. Structure of hard surface public roads.....	169
Wykres 71. Struktura krajowych linii regularnej komunikacji autobusowej w 2018 r.	172
Chart 71. Structure of national lines of scheduled bus transport in 2018	172
Wykres 72. Ruch międzynarodowy pasażerów w porcie/portach lotniczych (przyjazdy i wyjazdy) ...	174
Chart 72. International passenger traffic at airport/airports (arrivals and departures)	174
Wykres 73. Struktura zużycia energii elektrycznej według sektorów gospodarki	175
Chart 73. Structure of electricity consumption by economy sectors	175
Wykres 74. Struktura wydatków budżetowych według działów w 2018 r.....	184
Chart 74. Structure of budget expenditure by division in 2018	184
Wykres 75. Dochody, wydatki i wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego	185
Chart 75. Revenue, expenditure and result of budgets of local government units	185

Spis map

List of maps

	Str. Page
Mapa 1. Stężenie pyłów zawieszonych PM _{2,5} , PM ₁₀ i NO ₂ w 2018 r.	32
Map 1. Concentration of suspended particulates matter PM _{2.5} , PM ₁₀ and NO ₂ in 2018.....	32
Mapa 2. Wskaźnik zatrudnienia według BAEL w 2019 r. (przeciętne w roku)	34
Map 2. Employment rate by LFS in 2019 (annual average)	34
Mapa 3. Stopa bezrobocia według BAEL w 2019 r. (przeciętne w roku)	34
Map 3. Unemployment rate by LFS in 2019 (annual average)	34
Mapa 4. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych w 2018 r.	35
Map 4. Average monthly available income per capita in households in 2018.....	35
Mapa 5. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem w 2018 r.	35
Map 5. Social assistance beneficiaries in the total population in 2018.....	35
Mapa 6. Zasoby mieszkaniowe na 1000 ludności w 2018 r. (stan w dniu 31 grudnia)	36
Map 6. Dwellings stocks per 1000 population in 2018 (as of 31 December).....	36
Mapa 7. Placówki ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w 2018 r.	36
Map 7. Out-patient health care units in 2018.....	36
Mapa 8. Produkt krajowy brutto na 1 mieszkańca w 2018 r. (ceny bieżące)	37
Map 8. Gross domestic product per capita in 2018 (current prices)	37
Mapa 9. Podmioty gospodarki narodowej na 10 tys. ludności w 2019 r. (stan w dniu 31 grudnia)	37
Map 9. Entities of the national economy per 10 thousand population in 2019 (as of 31 December) 37	37
Mapa 10. Drogi gminne i powiatowe o twardej nawierzchni na 100 km ² powierzchni ogólnej w 2018 r.	39
Map 10. Gmina and powiat roads with hard surface per 100 km ² of total area in 2018	39
Mapa 11. Energia ze źródeł odnawialnych w 2018 r.	39
Map 11. Energy from renewable sources in 2018	39
Mapa 12. Podział województwa podkarpackiego według Klasyfikacji Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NUTS) w 2019 r.	40
Map 12. Division of Podkarpackie Voivodship according to the Classification of Territorial Units for Statistics (NUTS) in 2019	40
Mapa 13. Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w 2018 r.	46
Map 13. Water consumption for needs of the national economy and population in 2018	46
Mapa 14. Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w 2018 r.	48
Map 14. Population connected to wastewater treatment plants in 2018	48
Mapa 15. Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona w 2018 r.	52
Map 15. Area of special nature value under legal protection in 2018	52
Mapa 16. Lesistość w 2018 r.	54
Map 16. Forest cover in 2018	54
Mapa 17. Odpady komunalne zebrane w 2018 r.	58
Map 17. Municipal waste collected in 2018	58
Mapa 18. Zmiana liczby ludności w latach 2010-2019	62
Map 18. Population changes in 2010-2019	62

	Str. Page
Mapa 19. Przyrost naturalny ludności w 2019 r.	67
Map 19. Natural increase in 2019	67
Mapa 20. Saldo migracji ludności na pobyt stały w 2019 r.	71
Map 20. Net migration of population for permanent residence in 2019	71
Mapa 21. Wychowanie przedszkolne w roku szkolnym 2018/19	75
Map 21. Pre-primary education in the 2018/19 school year	75
Mapa 22. Uczniowie w szkołach podstawowych w roku szkolnym 2018/19	77
Map 22. Pupils in primary schools in the 2018/19 school year	77
Mapa 23. Pracujący na 1000 ludności w 2018 r.	85
Map 23. Employed persons per 1000 population in 2018	85
Mapa 24. Stopa bezrobocia rejestrowanego w 2019 r.	87
Map 24. Registered unemployment rate in 2019	87
Mapa 25. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w 2018 r.	90
Map 25. Average monthly gross wages and salaries in 2018	90
Mapa 26. Zasięg korzystania ze środowiskowej pomocy społecznej w 2018 r.	97
Map 26. Range of using community social assistance in 2018	97
Mapa 27. Żłobki i kluby dziecięce w 2019 r.	99
Map 27. Nurseries and children's clubs in 2019	99
Mapa 28. Warunki mieszkaniowe ludności w 2018 r.	101
Map 28. Housing conditions of population in 2018	101
Mapa 29. Ludność korzystająca z sieci wodociągowej w 2018 r.	103
Map 29. Population using water supply system in 2018	103
Mapa 30. Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej w 2018 r.	105
Map 30. Population using sewage system in 2018	105
Mapa 31. Ludność korzystająca z gazu z sieci w 2018 r.	107
Map 31. Population using gas supply system in 2018	107
Mapa 32. Ambulatoryjna opieka zdrowotna w 2018 r.	112
Map 32. Out-patient health care in 2018	112
Mapa 33. Wydatki gmin i miast na prawach powiatu w dziale „Ochrona zdrowia” w 2018 r.	115
Map 33. Expenditures of gminas and cities with powiat status in “Health care” division in 2018....	115
Mapa 34. Wydatki gmin i miast na prawach powiatu w dziale „Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego” w 2018 r.	118
Map 34. Expenditure of gminas and cities with powiat status in “Culture and national heritage” division in 2018.....	118
Mapa 35. Zagrożenie przestępczością w 2019 r.	119
Map 35. Crime risk in 2019.....	119
Mapa 36. Bezpieczeństwo na drogach w 2019 r.	120
Map 36. Road safety in 2019.....	120
Mapa 37. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne wpisane do rejestru REGON w 2019 r.	123
Map 37. Foundations, associations and social organizations entered in the REGON register in 2019	123
Mapa 38. Podmioty gospodarki narodowej w 2019 r.	135
Map 38. Entities of the national economy in 2019	135

	Str. Page
Mapa 39. Nakłady inwestycyjne na 1 mieszkańca w 2018 r.	148
Map 39. Investment outlays per capita in 2018	148
Mapa 40. Mieszkania oddane do użytkowania w 2019 r.	166
Map 40. Dwellings completed in 2019	166
Mapa 41. Drogi gminne i powiatowe o nawierzchni twardej ulepszonej w 2018 r.	170
Map 41. Improved hard surface gmina and powiat roads in 2018	170
Mapa 42. Zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych w 2018 r.	177
Map 42. Consumption of electricity in households in 2018	177
Mapa 43. Dochody własne gmin na 1 mieszkańca w 2018 r.	180
Map 43. Own revenue of gminas per capita in 2018	180
Mapa 44. Dotacje dla gmin na 1 mieszkańca w 2018 r.	181
Map 44. Grants for gminas per capita in 2018	181
Mapa 45. Wydatki inwestycyjne gmin na 1 mieszkańca w 2018 r.	183
Map 45. Investment expenditures of gminas per capita in 2018.	183

Objaśnienia znaków umownych

Symbols

Symbol Symbol	Opis Description
Kreska (-)	oznacza, że zjawisko nie wystąpiło magnitude zero
Kropka (.)	oznacza: brak informacji, konieczność zachowania tajemnicy statystycznej lub że wypełnienie pozycji jest niemożliwe albo niecelowe data not available, classified data (statistical confidentiality) or providing data impossible or purposeless
Zero (0,0)	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05 magnitude not zero, but less than 0,05 of a unit
„W tym” „Of which”	oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy indicates that not all elements of the sum are given
Comma (,)	used in figures represents the decimal point
Znak Δ	oznacza, że nazwy zostały skrócone w stosunku do obowiązującej klasyfikacji categories of applied classification are presented in abbreviated form
Uwaga Note	Liczby względne (wskaźniki, odsetki) obliczono na podstawie danych bezwzględnych wyrażonych z większą dokładnością niż podano w tablicach. Ze względu na zaokrąglenia danych, w niektórych przypadkach sumy składników mogą się nieznacznie różnić od podanych wielkości „ogółem”. Liczby te są poprawne pod względem merytorycznym. Relative numbers (indicators, percentages) were calculated on the basis of absolute data expressed with more accuracy than it was given in the tables. Due to the rounding of data, in some cases sums of components may slightly differ from the amount given in the item “total”. Those numbers are correct with regard to their factual content.

Skróty

Abbreviations

Skrót Abbreviation	Znaczenie Meaning
tys.	tysiąc thousand
mln	million million
zł PLN	złoty Polish zloty
ha	hektar hectare
km	kilometr kilometre
km ²	kilometr kwadratowy square kilometre
mm	milimetr millimetre
m ²	metr kwadratowy square metre
m ³	metr sześcienny cubic metre
hm ³	hektometr sześcienny cubic decametre

Skrót Abbreviation	Znaczenie Meaning
kWh	kilowatogodzina kilowatt-hour
GWh	gigawatogodzina gigawatt-hour
kg	kilogram kilogram
dt	decytona deciton
t	tona tonne
dam ³	dekametr sześcienny cubic hectometre
°C	stopnie Celsjusza Celsius degrees
p.proc. pp	punkt procentowy percentage point
r.	rok year
dok. cont.	dokończenie continued

Synteza

Województwo podkarpackie zajmuje obszar 17846 km², co stanowi 5,7% powierzchni kraju. Według ewidencji geodezyjnej w 2019 r. największy udział w powierzchni województwa miały użytki rolne (54,0%) i grunty leśne łącznie z zadrzewionymi i zakrzewionymi (39,0%).

Powierzchnia gruntów leśnych w 2018 r. wyniosła 693,3 tys. ha i zwiększyła się o 2,3% w porównaniu z 2010 r. Województwo podkarpackie jest jednym z najbardziej zalesionych regionów, co pokazuje wskaźnik lesistości na poziomie 38,3%.

Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w 2018 r. wyniosło 225,1 hm³ i było niższe o 2,8% niż przed rokiem i niższe o 17,1% w porównaniu z 2010 r. Mniej zużyto wody w przemyśle, natomiast więcej zużyły gospodarstwa domowe oraz rolnictwo i leśnictwo. W odniesieniu do 2017 r. zwiększyła się (o 0,9%) ilość ścieków przemysłowych i komunalnych wymagających oczyszczania. Zwiększył się także odsetek ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków (z 63,4% w 2010 r. do 74,7% w 2018 r.).

W 2018 r. emisja zanieczyszczeń pyłowych i gazowych z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza była niższa niż przed rokiem (odpowiednio o 6,8% i o 1,3%), jak i w odniesieniu do 2010 r. (mniej o 40,6% było zanieczyszczeń pyłowych i o 23,3% mniej zanieczyszczeń gazowych).

Obszary prawnie chronione w województwie podkarpackim w 2018 r. zajmowały łącznie 801,3 tys. ha, co stanowiło 44,9% powierzchni ogólnej województwa. W odniesieniu do 2010 r. powierzchnia ta wzrosła o 3,6 tys. ha. W strukturze obszarów objętych ochroną prawną dominują obszary chronionego krajobrazu (58,1%) oraz parki krajobrazowe (34,4%).

W porównaniu z 2017 r. ilość odpadów przemysłowych była o 1,2% większa, a w odniesieniu do 2010 r. była mniejsza o 22,4%. Odpadów komunalnych zebrano o 7,3% więcej niż przed rokiem i o 38,3% więcej niż osiem lat temu. Z roku na rok zwiększał się udział odpadów komunalnych zbieranych selektywnie (z 10,7% w 2010 r. do 27,4% w 2018 r.).

W 2018 r. nakłady na środki trwałe służące zarówno ochronie środowiska jak i gospodarce wodnej były wyższe niż przed rokiem, a niższe niż osiem lat temu. Nakłady służące ochronie środowiska kształtowały się na poziomie 589,4 mln zł, tj. o 55,9% większym niż przed rokiem, a o 5,1% mniejszym w odniesieniu do 2010 r. Najwięcej środków przeznaczono na gospodarkę ściekową i ochronę wód (79,3%). Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej w 2018 r. wyniosły 111,5 mln zł i była to wartość o 12,9% większa w porównaniu z 2017 r., natomiast w odniesieniu do 2010 r. była o 29,4% niższa.

Na przestrzeni lat 2010-2019 w województwie podkarpackim następował sukcesywny spadek liczby ludności. W końcu 2019 r. województwo podkarpackie zamieszkiwało 2127,2 tys. osób, stanowiąc 5,5% ludności Polski. W województwie podkarpackim, podobnie jak w całej Polsce, postępuje proces starzenia się ludności. Zmniejszył się odsetek ludności w wieku przedprodukcyjnym (z 20,3% w 2010 r. do 18,2% w 2019 r.), wzrósł natomiast w wieku poprodukcyjnym (z 15,9% w 2010 r. do 20,4% w 2019 r.). Od roku 2010 współczynnik starości demograficznej (udział osób w wieku 65 lat i więcej w ogólnej populacji) zwiększył się o 3,8 p.proc., współczynnik obciążenia demograficznego wzrósł o 6,1 p.proc., a wiek środkowy przesunął się o prawie cztery lata. Nastąpił spadek liczby zawieranych małżeństw w stosunku do 2010 r. o 23,4% i do 2018 r. o 6,9%. W 2019 r. odnotowano 20,6 tys. urodzeń żywych, tj. o 4,3% mniej niż przed rokiem i o 6,3% mniej niż w 2010 r. Współczynnik urodzeń żywych wyniósł w 2019 r. 9,7‰ i był niższy w stosunku do notowanego rok wcześniej (10,1‰). Płodność kobiet zmniejszyła się do poziomu 40 urodzeń żywych na 1000 kobiet w wieku rozrodczym (wobec 42 w 2018 r.). Poziom dzietności kobiet nadal nie gwarantuje prostej zastępowalności pokoleń – współczynnik dzietności wyniósł 1,336 (w 2018 r. – 1,369). W 2019 r. zarejestrowano 20,0 tys. zgonów i było to o 393 zgony więcej w porównaniu z 2018 r. Natężenie umieralności od wielu lat przyjmuje wartości poniżej średniej krajowej – 9,4‰ w 2019 r. (przy przeciętnej w kraju na poziomie 10,7‰). W skali roku zmniejszyła się liczba zgonów niemowląt (o 7,8%). Przyrost naturalny był nadal dodatni. Przyrost ludności z tytułu ruchu naturalnego wyniósł w 2019 r. 584 osoby. W przeliczeniu na 1000 ludności przyrost naturalny kształtował się na poziomie 0,3 (w 2010 r. – 1,7). Utrzymało się ujemne saldo migracji ludności na pobyt stały. Nadwyżka wymeldowań nad zameldowaniami z pobytu stałego wynosiła 2950 osób (wobec 2741 osób w 2018 r. i 1929 w 2010 r.).

W ramach systemu oświaty wychowaniem przedszkolnym w roku szkolnym 2018/19 objętych było 73,9 tys. dzieci, tj. o 2,2% więcej niż w poprzednim roku szkolnym, a także o 35,3% więcej niż w roku szkolnym 2010/11 (w Polsce – było więcej odpowiednio o 2,3% i o 31,5%). W roku szkolnym 2018/19 w wo-

W województwie podkarpackim liczba placówek wychowania przedszkolnego w stosunku do roku szkolnego 2010/11 wzrosła o 12,0% (w Polsce – o 16,1%).

W roku szkolnym 2018/19 do szkół podstawowych uczęszczało 165,1 tys. uczniów (90,9 tys. na wsi i 74,2 tys. w miastach). W porównaniu z poprzednim rokiem szkolnym, liczba uczniów szkół podstawowych zwiększyła się o 14,6%, jak i w odniesieniu do roku szkolnego 2010/2011 o 26,2% (w Polsce odpowiednio zwiększyła się o: 14,4% i 38,7%).

W roku szkolnym 2018/19 działało 342 szkoły ponadgimnazjalne i ponadpodstawowe dla dzieci i młodzieży (bez szkół policealnych). W stosunku do poprzedniego roku szkolnego nastąpił wzrost łącznej liczby tych szkół (o 1,2%), natomiast spadek w stosunku do roku szkolnego 2010/11 (o 18,2%). Największą popularnością wśród uczniów szkół ponadgimnazjalnych i ponadpodstawowych cieszyły się te szkoły, które dawały możliwość uzyskania świadectwa dojrzałości, a tym samym kontynuowania nauki w szkołach wyższych.

Liczba studentów na uczelniach w województwie podkarpackim zmniejszyła się zarówno w porównaniu z poprzednim rokiem akademickim, jak i z rokiem akademickim 2010/11 odpowiednio: o 4,8% i o 33,2%. W województwie podkarpackim na początku roku akademickiego 2018/2019 w 7 publicznych i 7 niepublicznych uczelniach wyższych kształciło się 46,1 tys. studentów.

Wyniki uzyskane na podstawie Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) za IV kwartał 2019 r., wskazują na mniej korzystną niż przed rokiem sytuację na rynku pracy. W województwie podkarpackim, zaobserwowano spadek zarówno współczynnika aktywności zawodowej (o 1,0 p.proc.), jak również wskaźnika zatrudnienia (o 0,3 p.proc.). W ujęciu rocznym zwiększyła się natomiast liczba biernych zawodowo (o 1,9 p.proc.).

W końcu 2018 r. w województwie podkarpackim liczba pracujących wyniosła 462,9 tys. osób (według faktycznego miejsca pracy; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób i gospodarstw indywidualnych w rolnictwie) i w porównaniu z poprzednim rokiem, wzrosła o 9,9 tys. osób (o 2,2%), a w odniesieniu do 2010 r. była większa o 45,4 tys. osób (o 10,9%).

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w województwie podkarpackim w 2018 r. wyniosło 4089,81 zł i było o 252,64 zł (tj. o 6,6%) wyższe niż w 2017 r. W porównaniu z 2010 r. przeciętne wynagrodzenie brutto wzrosło o 1212,38 zł (o 42,1%).

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw było o 5,9% wyższe niż przed rokiem, jednak tempo tego wzrostu było mniejsze niż w 2018 r. Pod względem wysokości płac województwo zajęło przedostatnie miejsce w kraju, a jego wartość stanowiła 82,5% średniego wynagrodzenia w Polsce.

W końcu 2019 r., w porównaniu z końcem 2010 r., w województwie podkarpackim zanotowano spadek ogólnej liczby zarejestrowanych bezrobotnych (o 47,0%) i zmniejszenie stopy bezrobocia rejestrowanego (o 7,5 p.proc.).

W 2019 r. na Podkarpaciu przeciętna liczba emerytów i rencistów wyniosła 465,7 tys. osób i była o 0,6% wyższa niż w ubiegłym roku, natomiast w stosunku do 2010 r. była o 1,4% niższa. W 2019 r. emerytury i renty z ZUS otrzymywało 399,6 tys. osób, tj. o 1,5% więcej niż przed rokiem i o 5,0% więcej niż w 2010 r.

W 2018 r. przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na jedną osobę w gospodarstwie domowym na Podkarpaciu wynosił 1347,26 zł, (w kraju 1693,46 zł) i w stosunku do 2017 r. wzrósł o 93 zł, natomiast w porównaniu z 2010 r. wzrósł o 440 zł.

W 2018 r. województwo podkarpackie należało do województw o najwyższym stopniu zagrożenia ubóstwem. Około 9% stanowiły osoby w gospodarstwach domowych o wydatkach poniżej granicy ubóstwa skrajnego (o 2,8 p.proc. więcej niż w 2017 r.), wskaźnik zagrożenia ubóstwem relatywnym wyniósł 20,8% (o 0,9 p.proc. mniej niż w 2017 r.), natomiast poniżej ustawowej granicy ubóstwa w 2018 r. znajdowało się 16,1% osób (o 1,3 p.proc. mniej niż w 2017 r.).

W 2018 roku na Podkarpaciu z pomocy społecznej skorzystało 86,9 tys. osób, tj. o 9,7 tys. mniej niż w 2017 r. (w stosunku do 2010 roku o 55,4 tys. osób mniej). Ogólna kwota wydatkowana na pomoc społeczną w 2018 r. wyniosła 203,5 mln zł i była o 7,2 mln mniejsza niż rok wcześniej. Pomoc pieniężna stanowiła kwotę 131,9 mln zł tj. o 9,1 mln zł mniej niż przed rokiem.

W 2019 r. w województwie podkarpackim funkcjonowało 201 placówek (176 żłobków i oddziałów żłobkowych oraz 25 klubów dziecięcych) opieki nad dziećmi do lat 3, tj. o 28 więcej (16,2%) niż w 2018 r. W kraju takich placówek działało 4300, tj. o 524 więcej (13,9%) niż w 2018 r. W stosunku do 2011 r. liczba placówek opieki nad dziećmi do lat 3 na Podkarpaciu, zwiększyła się prawie siedmiokrotnie.

Zasoby mieszkaniowe w województwie podkarpackim w 2018 r. liczyły 670,3 tys. mieszkań o łącznej powierzchni użytkowej 54946,8 tys. m², w których znajdowało się 2751,2 tys. izb. Średnia wielkość mieszkania w 2018 r. wynosiła 82,0 m² i wzrosła w porównaniu z 2010 r. o 2,4 m². W kraju wzrost ten wyniósł 1,9 m² (z 72,3 m² w 2010 r. do 74,2 m² w 2018 r.). Udział mieszkań na Podkarpaciu wyposażonych w wodociąg wyniósł w 2018 r. 94,7%, ustęp spłukiwany – 91,8%, łazienkę – 89,7%, centralne ogrzewanie – 78,2%, a w gaz z sieci – 73,8%.

W 2018 r. z sieci wodociągowej korzystało 81% ogółu ludności (w porównaniu z 2010 r. wzrost o 5,4 p.proc., a w odniesieniu do 2017 r. wzrost o 0,3 p.proc.), a 70,4% ogółu ludności województwa korzystało z sieci kanalizacyjnej (więcej o 13,5 p.proc. niż osiem lat temu i o 0,6 p.proc. niż rok temu).

W końcu 2018 r. w województwie podkarpackim wśród kadry pracującej bezpośrednio z pacjentem na 10 tys. ludności przypadło 22 lekarzy, oraz 59 pielęgniarek (dla kraju odpowiednio: 23 i 50). W ciągu roku w 42 szpitalach ogólnych z opieki medycznej skorzystało 2221 osób w przeliczeniu na 10 tys. ludność (dla kraju relacja ta wyniosła 2179).

Świadczenia ambulatoryjnej opieki zdrowotnej wykonywało: 1229 przychodni (w kraju 21,9 tys.) oraz 492 praktyki lekarskie (w kraju 4,8 tys.). Udzielono w nich w ciągu roku łącznie ponad 16,4 mln porad (w kraju 328,1 mln). Przeciętna liczba porad w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosła 7,6 (w kraju 8,4).

Zespoły ratownictwa medycznego podczas 141,0 tys. wyjazdów/wylotów (w kraju 3,1 mln) na miejsce zdarzenia udzieliły pomocy 142,3 tys. osób (w kraju 3,1 mln). Na 1000 osób zamieszkujących województwo, świadczeń zdrowotnych z zakresu ratownictwa medycznego na miejscu zdarzenia udzielono 66 osobom (dla Polski wskaźnik wyniósł 81).

W 2018 r. w województwie podkarpackim funkcjonowały 674 biblioteki (łącznie z filiami) oraz 41 punktów bibliotecznych, co w skali kraju stanowiło odpowiednio 8,5% i 3,8%. Użytkownicy bibliotek mieli do dyspozycji księgozbiór liczący 8,5 mln woluminów. W porównaniu z 2010 r. zmniejszyła się zarówno liczba bibliotek o 16 obiektów (o 2,3%), jak i księgozbiór – o 330,2 tys. woluminów (o 3,7%).

W województwie podkarpackim w 2018 r. instytucje kultury zorganizowały 13,1 tys. imprez (12,8 tys. w 2017 r.), w których (podobnie jak w 2017 r.) wzięło udział 2,5 mln uczestników.

W 2019 r. w województwie podkarpackim liczba przestępstw stwierdzonych przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych wyniosła 26,0 tys. i była o 7,4% większa niż przed rokiem i o 6,7% mniejsza w porównaniu z 2014 r. Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję w województwie podkarpackim w 2019 r. ukształtował się na poziomie 77,2% i był wyższy niż w poprzednim roku (76,7%), a także wyższy niż przeciętnie w kraju (73,1% w 2019 r., 73,4% w 2018 r.).

Na Podkarpaciu w 2019 r. udział osób korzystających z komputera wyniósł 83,1%, przy czym 73,6% osób deklarowało, że korzysta z niego regularnie. W 2019 r. 88,2% gospodarstw domowych w województwie posiadało dostęp do Internetu w domu, a w porównaniu z rokiem 2018 udział gospodarstw domowych posiadających dostęp do Internetu w domu zwiększył się o 2,0 p.proc., natomiast w porównaniu z rokiem 2014 – o 13,5 p.proc.

Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych wpisanych do rejestru REGON w 2019 r. w odniesieniu do 2010 r., była większa o 33,8%. W 2018 r., w porównaniu z 2010 r., zwiększyła się liczba aktywnych rejestrowych organizacji non-profit (o 6,0%).

W końcu 2018 r. w województwie podkarpackim 81% osób w wieku 16 lat i więcej zadeklarowało zadowolenie z życia ogólnie rzecz biorąc.

Na podstawie wstępnego szacunku wartość wytworzonego produktu krajowego brutto w 2018 r. w województwie podkarpackim wyniosła 82749 mln zł (w cenach bieżących). W porównaniu z 2017 r. PKB był wyższy o 7,8% (w Polsce wyższy o 6,3%). Przeciętny poziom produktu krajowego brutto w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2018 r. dla województwa podkarpackiego wyniósł 38872 zł (70,6% średniej krajowej),

tj. o 7,7% więcej w porównaniu z rokiem poprzednim i o 22,8% więcej niż w 2014 r. W 2017 r. w województwie podkarpackim wartość dodana brutto wyniosła 67433 mln zł. W porównaniu z 2016 r. była wyższa w cenach bieżących o 5,2%.

Na wskaźniki ogólnego klimatu koniunktury w kwietniu 2020 r. wpływ miały niekorzystne zmiany spowodowane epidemią koronawirusa COVID-19. W kwietniu 2020 r. koniunktura oceniana była najgorzej od początku prowadzenia badania we wszystkich prezentowanych obszarach gospodarki z wyjątkiem informacji i komunikacji.

W końcu 2019 r. do rejestru REGON wpisanych było 181,1 tys. podmiotów gospodarki narodowej z terenu województwa podkarpackiego. Było to o 6,3 tys., czyli o 3,6% więcej niż przed rokiem.

W 2019 r. zarejestrowano 15,2 tys. nowych podmiotów gospodarki narodowej, w tym 12,7 tys. osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą oraz 1,5 tys. spółek handlowych, w tym 9 spółek handlowych z kapitałem zagranicznym, natomiast z rejestru REGON wyrejestrowano 8,3 tys. podmiotów, w tym 7,2 tys. osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą oraz 525 spółek handlowych, w tym 104 spółki handlowe z kapitałem zagranicznym.

W 2018 r. nakłady na działalność badawczą i rozwojową w województwie podkarpackim wyniosły 916,6 mln zł, co stanowiło 3,6% nakładów na B+R w kraju. Na Podkarpaciu, w porównaniu z rokiem poprzednim, wartość nakładów wzrosła o 16,0%. Na przestrzeni lat 2010-2018 kwota nakładów wewnętrznych na działalność B+R ulegała wahaniom, natomiast w stosunku do roku 2010 nastąpił jej wzrost o 80,3%.

W 2019 r. w województwie podkarpackim 97,3% przedsiębiorstw wykorzystywało w swojej działalności komputery. Na przestrzeni lat 2012-2019 wartość tego wskaźnika systematycznie wzrastała. Dostęp do Internetu (szerokopasmowy) na Podkarpaciu posiadało w 2019 r. 96,8% przedsiębiorstw, natomiast dostęp szerokopasmowy mobilny – 70,4% przedsiębiorstw.

W 2019 r. zarówno wyniki finansowe, osiągnięte przez przedsiębiorstwa niefinansowe, jak i wskaźniki ekonomiczno-finansowe, były korzystniejsze niż uzyskane w poprzednim roku. Wyższe o 40,6% były wyniki finansowe netto. Wyższy wzrost przychodów z całokształtu działalności, przy nieco niższym wzroście kosztów ich uzyskania wpłynął na poprawę wskaźnika poziomu kosztów. Wyższe niż przed rokiem były zarówno wskaźniki rentowności, jak i płynności finansowej. Obniżył się jedynie wskaźnik rentowności sprzedaży brutto.

Wartość nakładów poniesionych na inwestycje zlokalizowane na terenie województwa podkarpackiego w 2018 r., przez przedsiębiorstwa o liczbie pracujących powyżej 9 osób, była wyższa w skali roku o 26,9%. Nakłady te stanowiły 4,3% nakładów inwestycyjnych poniesionych w kraju.

Nakłady inwestycyjne poniesione na nowe obiekty majątkowe oraz ulepszenie istniejących przez przedsiębiorstwa o liczbie pracujących powyżej 49 osób w 2019 r. wzrosły w skali roku o 9,6%. Wyższa była wartość kosztorysowa rozpoczętych w 2019 r. inwestycji (o 5,6%), przy niższej liczbie nowych inwestycji (o 6,4%).

Wyższa niż przed rokiem była produkcja zbóż podstawowych (z mieszankami zbożowymi). Produkcja rzepaku i rzepiku, ziemniaków oraz buraków cukrowych była niższa. W odniesieniu do roku poprzedniego zwiększyło się pogłowie drobiu, zmniejszyło się natomiast pogłowie bydła, owiec i trzody chlewnej. W porównaniu z rokiem poprzednim odnotowano spadek skupu większości produktów rolnych. W 2019 r. odnotowano wzrost cen skupu ziemniaków, żywca wieprzowego i mleka, a niższe były ceny skupu zbóż, żywca wołowego i drobiowego. Wzrosły ceny na targowiskach.

Produkcja sprzedana przemysłu w skali roku była wyższa o 7,3%. Pod względem wysokości dynamiki województwo uplasowało się na drugim miejscu w kraju (przed rokiem na pierwszym), pomimo iż było to najniższe tempo wzrostu od czterech lat. Wzrost produkcji sprzedanej przemysłu był rezultatem wzrostu produkcji w sekcji przetwórstwo przemysłowe (o 7,7%), które stanowiło niemal 96% wartości sprzedaży ogółem. Wzrosło również przeciętne zatrudnienie i wydajność pracy w przemyśle.

Po głębokich spadkach w 2016 r. zarówno produkcji sprzedanej budownictwa, jak i produkcji budowlano-montażowej, w kolejnych latach dynamika wykazywała tendencję wzrostową, przy czym najwyższy poziom osiągnęła przed rokiem. W 2019 r. produkcja sprzedana budownictwa wzrosła o 21,2%, a produkcja budowlano-montażowa o 10,5%. W skali roku we wszystkich trzech działach budownictwa wystąpił

wzrost produkcji budowlano-montażowej, najwyższy w jednostkach zajmujących się głównie robotami budowlanymi specjalistycznymi.

W 2019 r. w województwie podkarpackim oddano do użytkowania 9213 mieszkań, tj. o 18,5% więcej niż rok wcześniej oraz o 85,6% więcej w porównaniu z liczbą mieszkań oddanych w 2010 r. Powierzchnia użytkowa mieszkań oddanych w województwie podkarpackim w 2019 r. była o 11,7% większa niż przed rokiem (w kraju wzrosła o 10,0%). Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w 2019 r. wyniosła 101,9 m² (w kraju – 88,6 m²) i zmniejszyła się o 6,2 m² w porównaniu z przeciętną powierzchnią z roku poprzedniego (w kraju zmniejszyła się o 1,7 m²).

Sprzedaż detaliczna w 2019 r. wzrosła o 7,7%, lecz dynamika wzrostu była niższa niż przed rokiem. Wzrost spowodowany był przede wszystkim większą sprzedażą pojazdów samochodowych, motocykli, części oraz żywności, napojów i wyrobów tytoniowych. Wzrosła również sprzedaż hurtowa zarówno w jednostkach handlowych (o 5,6%), jak i hurtowych (o 4,5%), jednak tempo wzrostu było niższe niż w 2018 r.

Ogólna długość dróg publicznych w 2018 r. wyniosła na Podkarpaciu 21122,9 km, z czego 76,6% stanowiły drogi o nawierzchni twardej ulepszonej. W porównaniu z 2010 r. ich długość wzrosła o 15,0% (w kraju przyrost wyniósł 4,5%).

Na terenie województwa podkarpackiego w 2018 r. funkcjonowało 848 linii regularnej komunikacji autobusowej, obsługujących trasy o łącznej długości 37,8 tys. km. W porównaniu z 2010 r. ich liczba spadła o 25,0% (w kraju o 40,7%), natomiast w odniesieniu do 2015 r. odnotowano wzrost o 17,1% (w kraju spadek o 20,3%). W 2018 r. długość linii komunikacji miejskiej w województwie podkarpackim wynosiła 2961 km, w tym na wsi 879 km. Była ona większa o 1,6% od długości w 2017 r. Natomiast w odniesieniu do 2010 r. na terenie województwa podkarpackiego przybyło 168 km linii komunikacji miejskiej.

Na przestrzeni ostatnich lat w porcie lotniczym systematycznie wzrastał ruch pasażerów. W 2018 r. liczba odprawionych pasażerów wyniosła ogółem 771,3 tys. osób i w porównaniu z rokiem poprzednim wzrosła o 11,2% (w kraju o 14,2%), a w odniesieniu do 2010 r. ich liczba była wyższa o 69,8% (w kraju ponad 2-krotnie). Liczba pasażerów przybyłych w 2018 r. wyniosła 384,9 tys. osób i była o 11,0% większa niż w 2017 r. i o 71,9% większa niż w 2010 r. Wśród pasażerów przybyłych zdecydowaną większość stanowiły osoby przybyłe z portów zagranicznych. W 2018 r. było ich 275,9 tys. osób, wobec 109,0 tys. osób przybyłych z portów krajowych. W 2010 r. było ich odpowiednio 179,2 tys. i 44,7 tys.

Produkcja energii elektrycznej w porównaniu z 2010 r. i 2017 r. była niższa. Udział odnawialnych nośników energii wykorzystywanych w jej produkcji wzrósł w stosunku do 2010 r., natomiast w odniesieniu do 2017 r. był niższy. Liczba odbiorców i zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych w 2018 r. były większe w porównaniu z 2010 r. i 2017 r. Wskaźniki zużycia energii elektrycznej na 1 mieszkańca w latach 2018 i 2017 niemal nie zmieniły się.

Dochody ogółem jednostek samorządu terytorialnego w województwie podkarpackim w 2018 r. wyniosły łącznie 13,7 mld zł i były większe o 13,0% w porównaniu z 2017 r. Głównym źródłem dochodów jednostek samorządu terytorialnego były dotacje oraz dochody własne, które stanowiły odpowiednio 36,5% i 35,0% dochodów ogółem. Wielkość dotacji ogółem wyniosła 5,0 mld zł, z czego ponad 70% stanowiły dotacje celowe. Pozostałą część dotacji stanowiły środki przekazywane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich, które wyniosły 1,4 mld zł.

Wydatki ogółem jednostek samorządu terytorialnego w województwie podkarpackim w 2018 r. wyniosły łącznie 14,1 mld zł i były większe o 15,0% w porównaniu z 2017 r. Największy udział w wydatkach miały wydatki bieżące, w szczególności wynagrodzenia oraz zakup materiałów i usług. Na inwestycje przeznaczono 3,4 mld zł i stanowiły one prawie całość wydatków majątkowych.

W 2018 r. budżety jednostek samorządu terytorialnego województwa podkarpackiego zamknęły się zbiorczo deficytem. Zdecydował o tym przede wszystkim wysoki ujemny wynik budżetów gmin. Nadwyżka wystąpiła jedynie w budżecie województwa.

Do końca 2018 r. całkowita wartość projektów zrealizowanych w ramach Umowy Partnerstwa 2014-2020 na terenie województwa podkarpackiego wyniosła ponad 18,5 mld zł, z czego większość stanowiło dofinansowane ze środków UE. Najwyższy udział w tej wartości miały Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego oraz Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko.

Executive summary

Podkarpackie Voivodship covers an area of 17,846 km², which is 5.7% of the country's area. In 2019, according to the geodetic records, agricultural land had the highest share in the area of the voivodship (54.0%), followed by forest land, including woody and bushy land (39.0%).

The area of forest land in 2018 amounted to 693.3 thousand ha and increased by 2.3% compared to 2010. Podkarpackie Voivodship is one of the most forested regions, which is shown by the forestation rate of 38.3%.

Water consumption for the national economy and population in 2018 amounted to 225.1 hm³ and was 2.8% lower than the year before and 17.1% lower than in 2010. Less water was used in industry, while more was used by households and agriculture and forestry. In relation to 2017, the amount of industrial and municipal wastewater requiring treatment increased (by 0.9%). The percentage of population using wastewater treatment plants also increased (from 63.4% in 2010 to 74.7% in 2018).

In 2018, the emission of particulate and gas pollutants from plants that are particularly burdensome for air purity was lower than the year before (by 6.8% and 1.3% respectively) and in relation to 2010 (40.6% less particulate pollutants and 23.3% less gas pollutants).

The legally protected areas in Podkarpackie Voivodship in 2018 occupied a total of 801.3 thousand ha, which constituted 44.9% of the total area of the voivodship. In relation to 2010, this area increased by 3.6 thousand ha. The structure of legally protected areas is dominated by protected landscape areas (58.1%) and landscape parks (34.4%).

In comparison with 2017, the amount of industrial waste was 1.2% higher, and in relation to 2010 it was 22.4% lower. Municipal waste collected amounted to 7.3% more than the year before and 38.3% more than eight years ago. Year by year, the share of municipal waste collected separately was increasing (from 10.7% in 2010 to 27.4% in 2018).

In 2018, outlays on fixed assets for both environmental protection and water management were higher than the year before and lower than eight years ago. Outlays for environmental protection were at the level of PLN 589.4 million, i.e. 55.9% higher than a year ago and 5.1% lower in relation to 2010. The largest amount of funds was allocated to waste water management and water protection (79.3%). Outlays on fixed assets for water management in 2018 amounted to PLN 111.5 million, which was 12.9% higher than in 2017, while in relation to 2010 it was 29.4% lower.

Over the years 2010-2019 in Podkarpackie Voivodship there was a gradual decrease in population. At the end of 2019, Podkarpackie Voivodship was inhabited by 2,127.2 thousand people, representing 5.5% of the population of Poland. In Podkarpackie Voivodship, similarly to the whole Poland, the process of population ageing is progressing. The percentage of the population at pre-working age decreased (from 20.3% in 2010 to 18.2% in 2019) and increased for population at post-working age (from 15.9% in 2010 to 20.4% in 2019). Since 2010, the demographic old age index (the share of people aged 65 and over in the total population) increased by 3.8 pp, the demographic dependency ratio has increased by 6.1 pp, and the median age has shifted by almost four years. In comparison with 2010, there was a 23.4% drop in the number of marriages concluded and a 6.9% drop in comparison with 2018. In 2019, 20.6 thousand live births were recorded, i.e. 4.3% less than the year before and 6.3% less than in 2010. The live birth rate was 9.7‰ in 2019 and it was lower than the year before (10.1‰). Fertility of women decreased to 40 live births per 1,000 women of childbearing age (compared to 42 in 2018). The female fertility rate still does not guarantee simple replacement of generations - the fertility rate was 1.336 (in 2018 - 1.369). In 2019, 20.0 thousand deaths were registered, 393 more than in 2018. For many years the mortality rate was below the national average - 9.4‰ in 2019 (with the national average of 10.7‰). The number of infant deaths decreased year-to-year (by 7.8%). The natural growth was still positive. The population growth due to natural movement was 584 people in 2019. The natural increase was 0.3 per 1000 population (in 2010 - 1.7). The negative balance of population migration for permanent residence did not change. The surplus of de-registrations from permanent residence amounted to 2,950 people (compared to 2,741 people in 2018 and 1,929 people in 2010).

Within the framework of the educational system, 73.9 thousand children were covered by pre-school education in the 2018/19 school year, i.e. 2.2% more than in the previous school year, and 35.3% more than in

the 2010/11 school year (in Poland - 2.3% and 31.5% more respectively). In the 2018/19 school year, in Podkarpackie Voivodship the number of pre-school education institutions increased by 12.0% in comparison with the 2010/11 school year (in Poland - by 16.1%).

In the 2018/19 school year, 165.1 thousand students attended primary schools (90.9 thousand in rural areas and 74.2 thousand in urban areas). In comparison with the previous school year, the number of primary school students increased by 14.6%, and in relation to the 2010/11 school year by 26.2% (in Poland it increased by: 14.4% and 38.7% respectively).

In the 2018/19 school year there were 342 upper secondary and post-primary schools for children and youth (without post-secondary schools). In relation to the previous school year, there was an increase in the total number of these schools (by 1.2%), and a decrease in relation to the 2010/11 school year (by 18.2%). The most popular among students of upper secondary and post-primary schools were those which gave the opportunity to obtain a certificate of maturity and thus to continue education in higher schools.

The number of students at universities in Podkarpackie Voivodship decreased both in comparison with the previous academic year and with the 2010/11 academic year: by 4.8% and 33.2% respectively.

In Podkarpackie Voivodship, at the beginning of the 2018/2019 academic year, in 7 public and 7 non-public higher education institutions there were 46.1 thousand students.

The results obtained on the basis of the Labour Force Survey (LFS) for the fourth quarter of 2019 indicate a less favourable situation on the labour market than a year ago. In Podkarpackie Voivodship, a decrease in both the economic activity rate (by 1.0 pp) and employment rate (by 0.3 pp) was observed, whereas the number of economically inactive persons increased (by 1.9 pp), compared to last year.

At the end of 2018, in Podkarpackie Voivodship, the number of employed persons amounted to 462.9 thousand (according to the actual workplace; excluding economic entities employing up to 9 persons and individual farms in agriculture) and in comparison with the previous year it increased by 9.9 thousand persons (by 2.2%), and in relation to 2010 it was higher by 45.4 thousand persons (by 10.9%).

In 2018, the average gross monthly wages and salaries in Podkarpackie Voivodship amounted to PLN 4,089.81 and was by PLN 252.64 (i.e. by 6.6%) higher than in 2017. In comparison with 2010, the average gross wages and salaries increased by PLN 1,212.38 (i.e. by 42.1%).

The average monthly gross wages and salaries in the enterprise sector were 5.9% higher than in the previous year, but the rate of this increase was lower than in 2018. In terms of the level of wages and salaries, the voivodship was ranked last but one place in the country and constituted 82.5% of the average wages and salaries in Poland.

At the end of 2019, in comparison with the end of 2010, in Podkarpackie Voivodship there was a decrease in the total number of the registered unemployed persons (by 47.0%) and a decrease in the registered unemployment rate (by 7.5 pp).

In 2019, in Podkarpackie the average number of retirees and pensioners was 465.7 thousand people and was 0.6% higher than last year, while in relation to 2010 it was 1.4% lower. In 2019, 399.6 thousand people received retirement and other pensions from ZUS, i.e. 1.5% more than the year before and 5.0% more than in 2010.

In 2018, the average monthly disposable income per person in a household in the Podkarpackie region was PLN 1,347.26 (PLN 1,693.46 in the country) and increased by PLN 93 in relation to 2017, while in comparison with 2010 it increased by PLN 440.

In 2018, Podkarpackie Voivodship was one of the voivodships with the highest poverty risk. People in households with expenditures below the extreme poverty line constituted about 9.0% (2.8% more than in 2017), the relative poverty risk index was 20.8% (0.9% less than in 2017), while below the statutory poverty line in 2018 there were 16.1% of people (1.3% less than in 2017).

In 2018 in Podkarpackie, 86.9 thousand people benefited from social welfare, i.e. 9.7 thousand less than in 2017 (55.4 thousand people less than in 2010). The total amount spent on social welfare in 2018 was PLN 203.5 million and was 7.2 million less than the year before. Cash aid amounted to PLN 131.9 million, i.e. by PLN 9.1 million less than a year ago.

In 2019, in Podkarpackie Voivodship there were 201 institutions (176 nurseries and nursery wards as well as 25 children's clubs) for children under 3 years of age, i.e. 28 more (16.2%) than in 2018. In Poland, there were 4,300 such institutions, i.e. 524 more (13.9%) than in 2018. In relation to 2011, the number of childcare facilities for children under 3 increased almost sevenfold.

In 2018, the dwelling stocks in Podkarpackie Voivodship amounted to 670.3 thousand dwellings with a total usable floor area of 54,946.8 thousand m², with 2,751.2 thousand rooms. The average size of a dwelling in 2018 was 82.0 m² and increased by 2.4 m² compared to 2010. In the country, the increase was 1.9 m² (from 72.3 m² in 2010 to 74.2 m² in 2018). In 2018, the share of dwellings in Podkarpackie equipped with a water supply system was 94.7%, the lavatory - 91.8%, the bathroom - 89.7%, the central heating - 78.2% and gas from the gas supply system - 73.8%.

In 2018, 81% of the total population used the water supply system (an increase of 5.4 pp compared to 2010 and 0.3 pp compared to 2017), and 70.4% of the total population of the voivodship used the sewage system (more by 13.5 pp than eight years ago and 0.6 pp than a year ago).

At the end of 2018 in Podkarpackie Voivodship, among the staff working directly with a patient there were 22 doctors and 59 nurses per 10 thousand people (for the country: 23 and 50 respectively). In 42 general hospitals, 2,221 people per 10 thousand of the population benefited from medical care during the year (for the country this relation was 2,179).

Out-patient healthcare services were provided by: 1,229 out-patient departments (21.9 thousand in Poland) and 492 medical practices (4.8 thousand in Poland). During the year, they provided a total of over 16.4 million consultations (328.1 million in Poland). The average number of out-patient health care services per capita amounted to 7.6 (in the country 8.4).

During 141.0 thousand departures (3.1 million in Poland), 142.3 thousand people (3.1 million in Poland) were assisted by emergency rescue teams. Per 1000 people living in the voivodship, health care services in the field of medical rescue on the site of the event were provided to 66 people (for Poland the ratio was 81).

In 2018, in Podkarpackie Voivodship there were 674 libraries (including branches) and 41 library points, which in the country constituted 8.5% and 3.8% respectively. Library users had at their disposal a book collection of 8.5 million volumes. Compared to 2010, both the number of libraries decreased by 16 facilities (by 2.3%) and the book collection - by 330.2 thousand volumes (by 3.7%).

In Podkarpackie Voivodship, in 2018, cultural institutions organized 13.1 thousand events (12.8 thousand in 2017) with 2.5 million participants (similar to 2017).

In 2019, in Podkarpackie Voivodship, the number of crimes detected by the Police in completed preparatory proceedings amounted to 26.0 thousand and was 7.4% higher than a year ago and 6.7% lower as compared to 2014. The detection rate of crimes detected by the Police in Podkarpackie Voivodship in 2019 was at the level of 77.2% and was higher than in the previous year (76.7%), as well as higher than the national average (73.1% in 2019, 73.4% in 2018).

In Podkarpackie, in 2019, the share of people using a computer was 83.1%, with 73.6% declaring that they use it regularly. In 2019, 88.2% of households in Podkarpackie had access to the Internet at home, and in comparison with 2018, the share of households with access to the Internet at home increased by 2 pp, while in comparison with 2014 - by 13.5 pp.

Compared to 2010, the number of foundations, associations and social organizations entered in the REGON register in 2019 was higher (by 33.8 per cent). In 2018, as compared to 2010, the number of active registered non-profit organizations increased (by 6.0 per cent).

At the end of 2018, in Podkarpackie Voivodship, 81% of people aged 16 and over declared satisfaction with life in general.

On the basis of an initial estimate, the value of the generated gross domestic product in 2018 in the Podkarpackie region amounted to PLN 82,749 million (in current prices). In comparison with 2017, GDP was higher by 7.8% (in Poland higher by 6.3%). The average level of gross domestic product per capita in 2018 for the Podkarpackie region amounted to PLN 38,872 (70.6% of the national average), i.e. 7.7% more than in the previous year and 22.8% more than in 2014.

In 2017, in Podkarpackie Voivodship, the gross added value amounted to PLN 67,433 million. In comparison with 2016 it was higher, in current prices, by 5.2%.

The general economic climate indicators in April 2020 were affected by unfavourable changes caused by the coronavirus COVID-19 pandemic. In April 2020, the economic situation was assessed as the worst since the beginning of the survey in all the presented areas of the economy except for information and communication.

At the end of 2019, 181.1 thousand national economy entities from Podkarpackie Voivodship were entered in the REGON register. This is 6.3 thousand, i.e. 3.6%, more than a year ago.

In 2019, 15.2 thousand new entities of the national economy were registered, including 12.7 thousand natural persons conducting economic activity and 1.5 thousand commercial companies, including 9 commercial companies with foreign capital, whereas 8.3 thousand entities were de-registered from the REGON register, including 7.2 thousand natural persons conducting economic activity and 525 commercial companies, including 104 companies with foreign capital.

In 2018, expenditure on research and development activities in Podkarpackie Voivodship amounted to PLN 916.6 million, which constituted 3.6% of the national R&D expenditure. In Podkarpackie Voivodship the value of outlays increased by 16.0% compared to the previous year. In the years 2010-2018 the amount of internal expenditure on R&D activity fluctuated, while in comparison with 2010 it increased by 80.3%.

In 2019, in Podkarpackie Voivodship, 97.3% of enterprises used computers in their activities. Over the years 2012-2019, the value of this indicator was systematically increasing. 96.8% of enterprises had Internet access (broadband) in Podkarpackie in 2019, and 70.4% of enterprises had mobile broadband access.

In 2019, both financial results achieved by non-financial enterprises and economic and financial indicators were more favourable than those achieved in the previous year. Net financial results were 40.6% higher. A higher increase in revenue from the total business as a whole, with a slightly lower increase in the costs of obtaining them, resulted in an improvement in the cost level index. Both profitability and financial liquidity ratios were higher than in the previous year. Only the gross return on sales ratio decreased.

In 2018, the value of outlays on investments located in Podkarpackie Voivodship made by enterprises with more than 9 employees was higher by 26.9% compared to the previous year. These outlays constituted 4.3% of investment outlays incurred in the country.

Investment outlays incurred on new assets and improvement of the existing ones by enterprises employing more than 49 people in 2019 increased by 9.6% year-on-year. The cost estimate value of investments started in 2019 was higher (by 5.6%), with a lower number of new investments (by 6.4%).

Production of basic cereals (with cereal mixed) was higher than a year ago. The production of rape and turnip rape, potatoes and sugar beet was lower. In relation to the previous year, the stock of poultry increased, while the stock of cattle, sheep and pigs decreased. In comparison with the previous year, a decrease in the purchase of most agricultural products was recorded. In 2019, an increase in procurement prices of potatoes, pork livestock and milk was recorded and procurement prices of cereals, beef livestock and poultry livestock were lower. Prices on marketplaces increased.

The sold production of the industry was higher by 7.3% than a year ago. In terms of the level of dynamics, the voivodship was ranked second in the country (first a year ago), despite the fact that it was the lowest growth rate in four years. The increase in the sold production of industry was a result of the increase in production in the manufacturing section (by 7.7%), which constituted almost 96% of the total sales value. The average employment and labour productivity in industry also increased.

After deep declines in 2016 in both the sold production of industry and the construction and assembly production, in the following years the dynamics showed an upward trend, with the highest level reached a year ago. In 2019, the sold production of industry increased by 21.2%, and the construction and assembly production by 10.5%. There was a year-on-year increase in construction and assembly production in all three construction departments, the highest in units dealing mainly with specialist construction works.

In 2019, in Podkarpackie voivodship 9,213 dwellings were completed, i.e. 18.5% more than a year before and 85.6% more than in 2010. The usable floor area of dwellings completed in Podkarpackie Voivodship in 2019 was 11.7% higher than a year ago (in the country it increased by 10.0%). The average usable floor area of 1 dwelling completed in 2019 was 101.9 m² (in the country - 88.6 m²) and decreased by 6.2 m² compared to the average floor area of the previous year (in the country it decreased by 1.7 m²).

Retail sales in 2019 increased by 7.7%, but the growth rate was lower than a year ago. The increase was mainly due to higher sales of motor vehicles, motorcycles, parts and food, beverages and tobacco products. Wholesale sales also increased both in commercial units (by 5.6%) and wholesale units (by 4.5%), but the growth rate was lower than in 2018.

In 2018, the total length of public roads in Podkarpackie was 21,122.9 km, 76.6% of which were improved hard surface roads. Compared to 2010, their length increased by 15.0% (in the country the increase was 4.5%).

In Podkarpackie Voivodship, there were 848 regular bus lines operating in 2018, serving routes with a total length of 37.8 thousand km. In comparison with 2010, their number decreased by 25.0% (in the country by 40.7%), while in relation to 2015 an increase of 17.1% was recorded (in the country a decrease of 20.3%). In 2018, the length of public transport lines in Podkarpackie Voivodship was 2,961 km, including 879 km in rural areas. It was 1.6% longer than in 2017. In comparison with 2010, 168 km of public transport lines were opened in the Podkarpackie Voivodship.

Over the last few years, passenger traffic at the airport was systematically increasing. In 2018, the number of checked-in passengers amounted to a total of 771.3 thousand people and compared to the previous year increased by 11.2% (in the country by 14.2%), and in relation to 2010 their number was higher by 69.8% (in the country more than 2 times).

The number of passengers arriving in 2018 amounted to 384.9 thousand people and was 11.0% higher than in 2017 and 71.9% higher than in 2010. The vast majority of passengers arrived from foreign ports. In 2018, the number of passengers amounted to 275.9 thousand people, compared to 109.0 thousand people arriving from domestic ports. In 2010, they constituted 179.2 thousand and 44.7 thousand respectively.

Production of electricity was lower than in 2010 and 2017. The share of renewable energy carriers used in its production increased in relation to 2010, while in relation to 2017 it was lower. The number of consumers and the consumption of electricity in households in 2018 was higher compared to 2010 and 2017. The electricity consumption rates per capita in 2018 and 2017 remained almost unchanged.

Total income of local government units in Podkarpackie Voivodship in 2018 amounted in total to PLN 13.7 billion and was higher by 13% in comparison with 2017. The main source of income of local government units were grants and own income, which constituted 36.5% and 35.0% of total income respectively. The total amount of grants amounted to PLN 5.0 billion, of which almost 70% were targeted subsidies. The remaining part of the grants were funds provided under programs financed with the European funds, which amounted to PLN 1.4 billion.

Total expenditure of local government units in Podkarpackie Voivodship in 2018 amounted in total to PLN 14.1 billion and was 15% higher than in 2017. The largest share in the expenditure was constituted by current expenditure, in particular wages and salaries and purchase of materials and services. The largest share in the expenditure was current expenditure, in particular wages and salaries and the purchase of materials and services. PLN 3.4 billion was allocated to investments and they accounted for almost all property expenditure.

In 2018, the budgets of local government units of Podkarpackie Voivodship closed with a deficit. This was determined primarily by the high negative result of the gmina budgets. The surplus occurred only in the voivodship budget.

By the end of 2018, the total value of projects implemented under the 2014-2020 Partnership Agreement in Podkarpackie Voivodship amounted to over PLN 18.5 billion, most of which were financed from EU funds. The Regional Operational Programme of Podkarpackie Voivodship and the Operational Programme Infrastructure and Environment had the highest share in this value.

Rozdział 1

Chapter 1

Województwo na tle kraju

Voivodship compared to the country

Tablica 1. Wybrane dane ogólnopolskie i wojewódzkie

Table 1. Selected national and voivodship

Wyszczególnienie Specification	Polska Poland	Województwo podkarpackie Podkarpackie Voivodship
Udział gruntów zdewastowanych i zdegradowanych wymagających rekultywacji i zagospodarowania w powierzchni ogółem w 2018 r. (w %) Share of devastated and degraded land requiring reclamation and management in total area in 2018 (in %)	0,2	0,1
Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w ciągu roku w 2018 r. (w hm ³) Consumption of water for needs of the national economy and population during the year in 2018 (in hm ³)	9434,6	225,1
Ścieki przemysłowe i komunalne odprowadzane do wód lub do ziemi w 2018 r. (w hm ³) Industrial and municipal wastewater discharged into waters or into the ground in 2018 (w hm ³)	8200,4	170,6
Ścieki komunalne oczyszczane w ciągu roku ogółem w 2018 r. (w dam ³) Municipal treated wastewater during the year in 2018 (in dam ³)	1328655	61824
Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w 2018 r. (tony/rok): Emissions of air pollutants from plants especially noxious to air purity in 2018 (tonnes/year):		
gazowych gases	213214234	2777991
pyłowych particulates	31827	1189
Obszary prawnie chronione ogółem w powierzchni ogółem w 2018 r. (w %) Total of legal protected area in total area in 2018 (in %)	32,6	44,9
Lesistość w 2018 r. (w %) Forest cover in 2018 (in %)	29,6	38,3
Ludność na 1 km ² powierzchni ogólnej w 2019 r. (stan w dniu 31 grudnia) Population per 1 km ² of total area in 2019 (as of 31 December)	123	119
Przyrost naturalny na 1000 ludności w 2019 r. Natural increase per 1000 population in 2019	-0,9	0,3
Saldo migracji na pobyt stały na 1000 ludności w 2019 r. Net migration for permanent residence per 1000 population in 2019	0,2	-1,4
Przeciętne trwanie życia w 2018 r. (w latach) Life expectancy in 2018 (in years)		
mężczyźni males	73,8	75,6
kobiety females	81,7	83,2
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1000 dzieci w wieku 3–6 lat w 2018 r. Children attending pre-primary education establishments per 1000 children aged 3–6 in 2018	895	877
Wskaźnik zatrudnienia ^a według BAEL w 2019 r. (w %) Employment rate ^a by LFS w 2019 (in %)	54,4	51,4
Współczynnik aktywności zawodowej ^a według BAEL w 2019 r. (w %) Activity rate ^a by LFS in 2019 (in %)	56,2	54,1

Tablica 1. Wybrane dane ogólnopolskie i wojewódzkie w 2019 r. (cd.)
Table 1. Selected national and voivodship data in 2019 (cont.)

Wyszczególnienie Specification	Polska Poland	Województwo podkarpackie Podkarpackie Voivodship
Stopa bezrobocia ^a według BAEL w 2019 r. (w %) Unemployment rate ^a by LFS in 2019 (in %)	3,3	5,1
Bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy w 2019 r. Unemployed persons per 1 job offer in 2019	18	75
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto ^b w sektorze przedsiębiorstw w 2019 r. (w zł) Average monthly gross wages and salaries ^b in enterprise sector in 2019 (in PLN)	5169,06	4262,94
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w 2019 r. (w zł) Average monthly retirement and other pension paid from non-agricultural social security system in 2019 (in PLN)	2327,07	1997,28
Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych w 2018 r. (w zł) Average monthly per capita available income in households in 2018 (in PLN)	1693,46	1347,26
Relatywna granica ubóstwa w 2018 r. (w %) Relative poverty threshold in 2018 (in %)	14,2	20,8
Granica ubóstwa skrajnego w 2018 r. (w %) Extreme poverty rate in 2018 (in %)	5,4	9,0
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem w 2018 r. (w %) Beneficiaries benefiting from social assistance in total population in 2018 (in %)	5,1	7,0
Udzielone świadczenia pomocy społecznej w 2018 r. (w tys. zł) Social assistance benefits granted in 2018 (in thousand PLN)	3485664,9	203532,7
Dzieci przebywające w żłobkach i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3 w 2019 r. Children staying in nurseries and children's clubs per 1000 children up to the age of 3 in 2019	124	112
Liczba ludności na 1 placówkę ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w 2018 r. Population per 1 out-patient health care unit in 2018	1438,6	1237,1
Pracownicy medyczni na 10 tys. ludności w 2018 r.: Medical personel per 10 thousand population in 2018: lekarze doctors pielęgniarki nurses	23,3 50,2	21,7 59,4
Łóżka w szpitalach na 10 tys. ludności w 2018 r. Beds in hospitals per 10 thousand population in 2018	47,3	46,7
Produkt krajowy brutto ^c (ceny bieżące) na 1 mieszkańca w 2018 r. (w zł) Gross domestic product ^c (current prices) per capita in 2018 (in PLN)	55066	38872
Podmioty gospodarki narodowej na 10 tys. ludności w 2019 r. (stan w dniu 31 grudnia) Entities of the national economy per 10 thousand population in 2019 (as of 31 December)	1175,0	851,4
Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego na 10 tys. ludności w 2019 r. (stan w dniu 31 grudnia) Commercial companies with foreign capital participation per 10 thousand population in 2019 (as of 31 December)	20,2	10,2
Pracujący (personel wewnętrzny) w działalności badawczej i rozwojowej na 1000 osób aktywnych zawodowo ^d w 2018 r. Internal R&D personnel per 1000 economically active persons ^d in 2018	7,7	6,4

a Przeciętne w roku. b Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. c Wstępny szacunek. d Aktywni zawodowo (wszystkie osoby pracujące oraz uznane za bezrobotne) – na podstawie badania aktywności ekonomicznej ludności – dane średnioroczne.

a Annual average. b Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 9 persons. c Preliminary estimate. d Active population (all persons employed and considered as unemployed) – based on the Labour Force Survey – average annual data.

Tablica 1. Wybrane dane ogólnopolskie i wojewódzkie w 2019 r. (dok.)
Table 1. Selected national and voivodship data in 2019 (cont.)

Wyszczególnienie Specification	Polska Poland	Województwo podkarpackie Podkarpackie Voivodship
Udział przedsiębiorstw rentownych w ogólnej liczbie badanych przedsiębiorstw niefinansowych ^a w 2019 r. (w %) Share of profitable enterprises in the total number of non-financial enterprises surveyed ^a in 2019 (in %)	82,0	86,1
Wskaźnik poziomu kosztów w przedsiębiorstwach niefinansowych ^a w 2019 r. (w %) Cost level indicator in non-financial enterprises ^a in 2019 (in %)	95,4	95,3
Dynamika nakładów inwestycyjnych przedsiębiorstw ^a w 2019 r. (rok poprzedni=100; ceny bieżące) Indices of investment outlays of enterprises ^a in 2019 (previous year=100; current prices)	112,4	109,6
Obsada bydła ^b na 100 ha użytków rolnych w 2019 r. (w szt.) Cattle density ^b per 100 ha of agricultural land in 2019 (in heads)	43,3	12,8
Obsada trzody chlewnej ^b na 100 ha użytków rolnych w 2019 r. (w szt.) Pigs density ^b per 100 ha of agricultural land in 2019 (in heads)	73,4	22,3
Produkcja sprzedana przemysłu ^c (ceny bieżące) na 1 przeciętnie zatrudnionego w przemyśle w 2019 r. (w zł) Sold production of industry ^c (current prices) per 1 average employed person in industry in 2019 (in PLN)	553443	402152
Produkcja sprzedana budownictwa ^c (ceny bieżące) na 1 przeciętnie zatrudnionego w budownictwie w 2019 r. (w zł) Sold production of construction ^c (current prices) per 1 average employed person in construction in 2019 (in PLN)	625052	499035
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności w 2019 r. Dwellings completed per 1000 population in 2019	5,4	4,3
Drogi gminne i powiatowe o twardej nawierzchni na 100 km ² powierzchni ogólnej w 2018 r. Communal and district roads with hard surface per 100 km ² of total area in 2018	81,8	80,9
Długość linii kolejowych eksploatowanych na 100 km ² w 2018 r. Length of railway lines operated per 100 km ² in 2018	6,2	5,5
Udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej w 2018 r. (w %) Share of renewable energy sources in production of electricity in 2018 (in %)	12,7	23,1

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób. b Stan w dniu 1 czerwca. c Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

a Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 49 persons. b As of 1 June. c Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 9 persons.

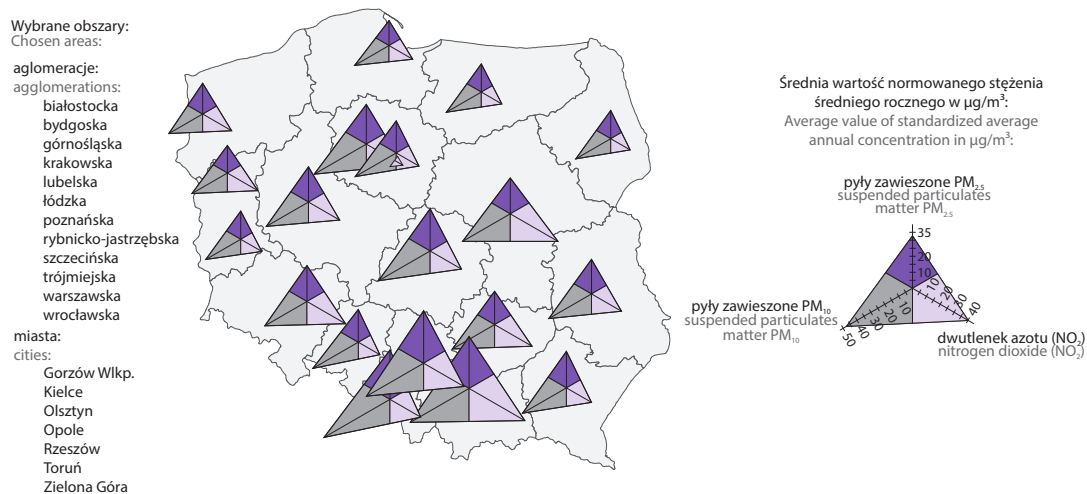
Rozdział 2

Chapter 2

Województwo na tle pozostałych województw

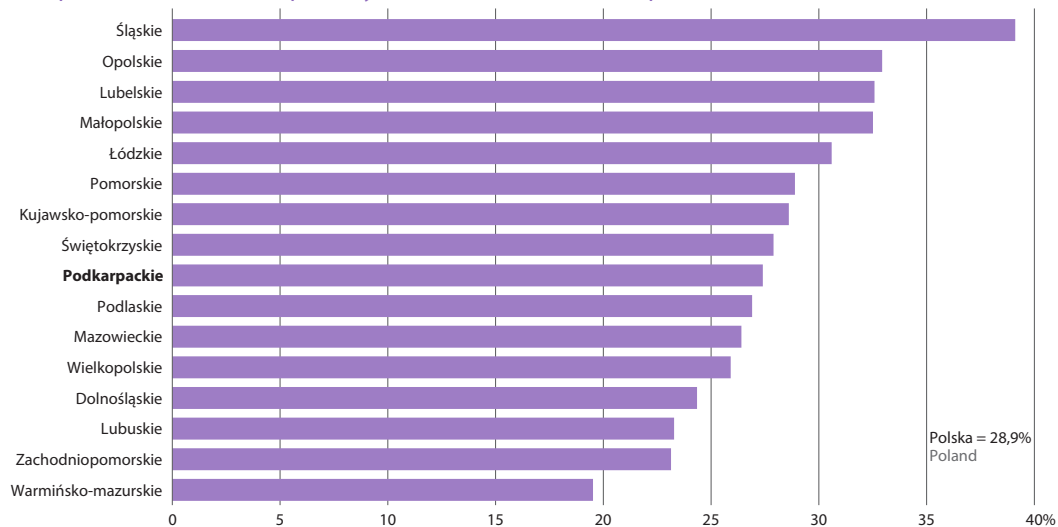
Voivodship compared to other voivodships

Mapa 1. Stężenie pyłów zawieszonych PM_{2,5}, PM₁₀ i NO₂ w 2018 r.
 Map 1. Concentration of suspended particulates matter PM_{2.5}, PM₁₀ and NO₂ in 2018

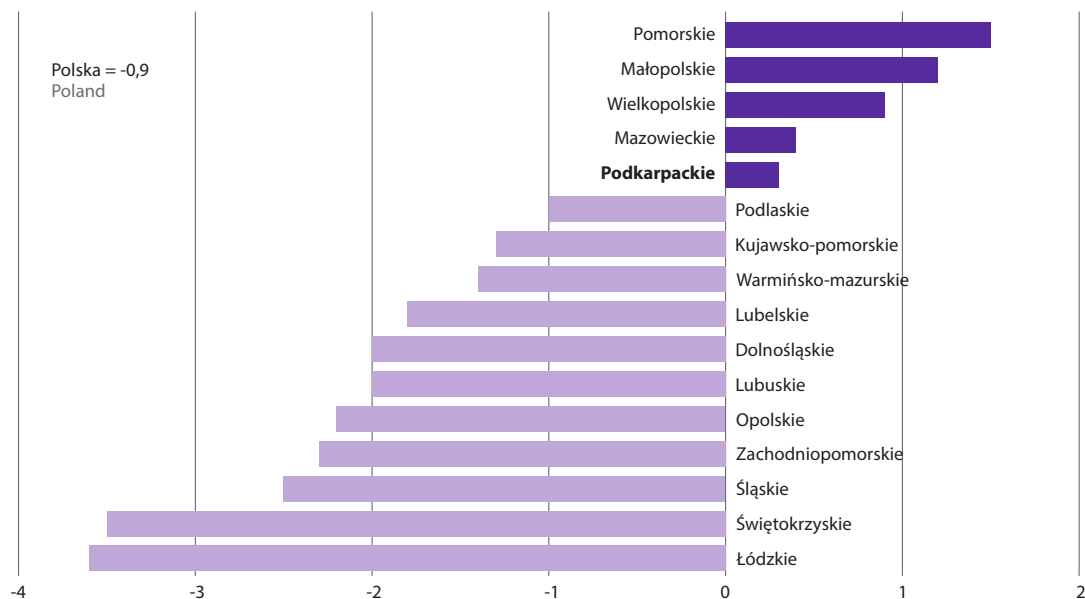

Wykres 1. Odpady komunalne zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów komunalnych zebranych w 2018 r.

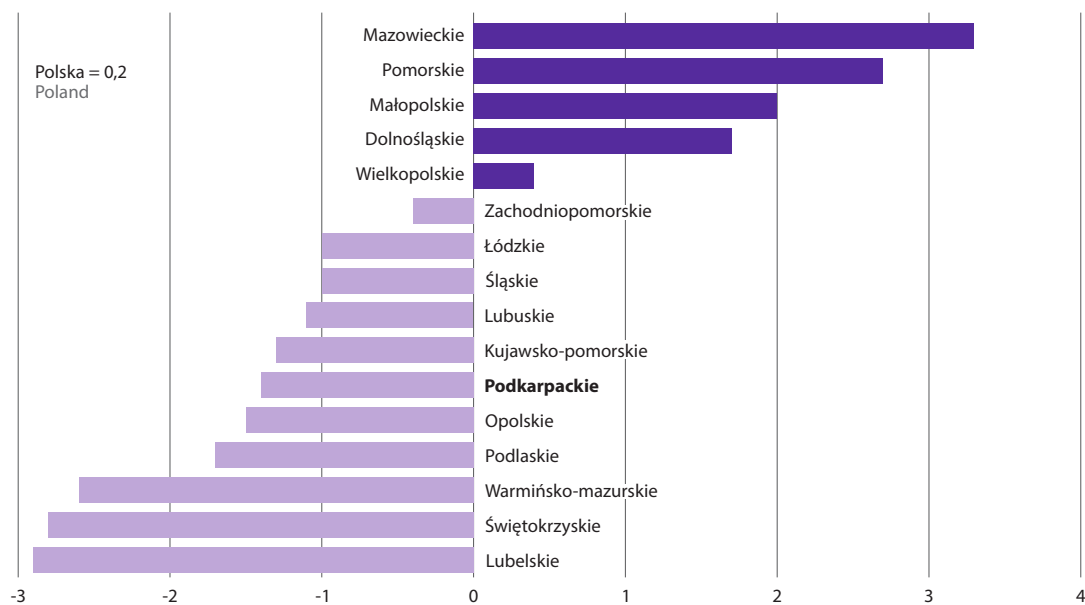
Chart 1. Municipal waste collected separately in relation to total municipal waste collected in 2018

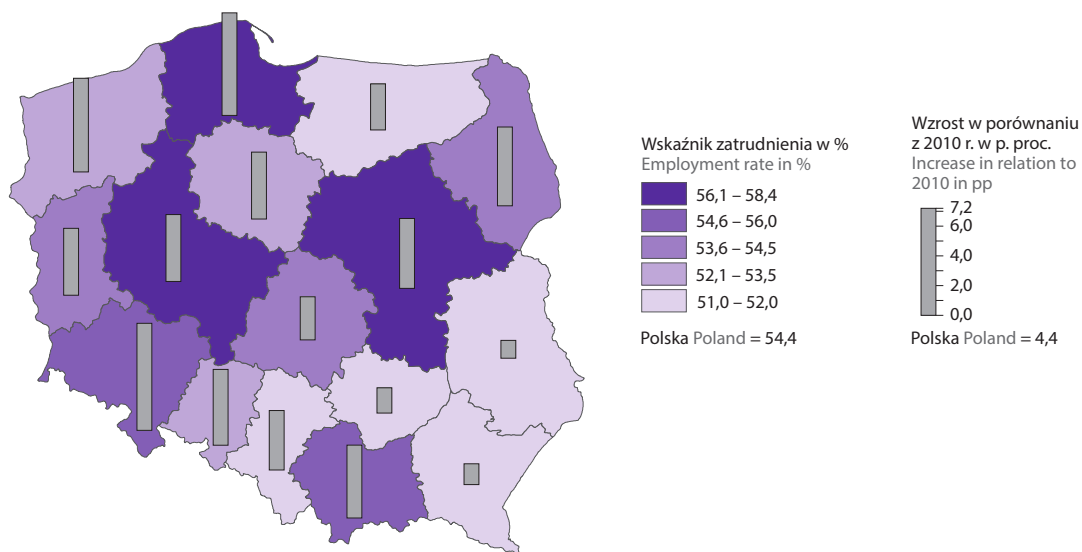
Wykres 2. Przyrost naturalny na 1000 ludności w 2019 r.
Chart 2. Natural increase per 1000 population in 2019

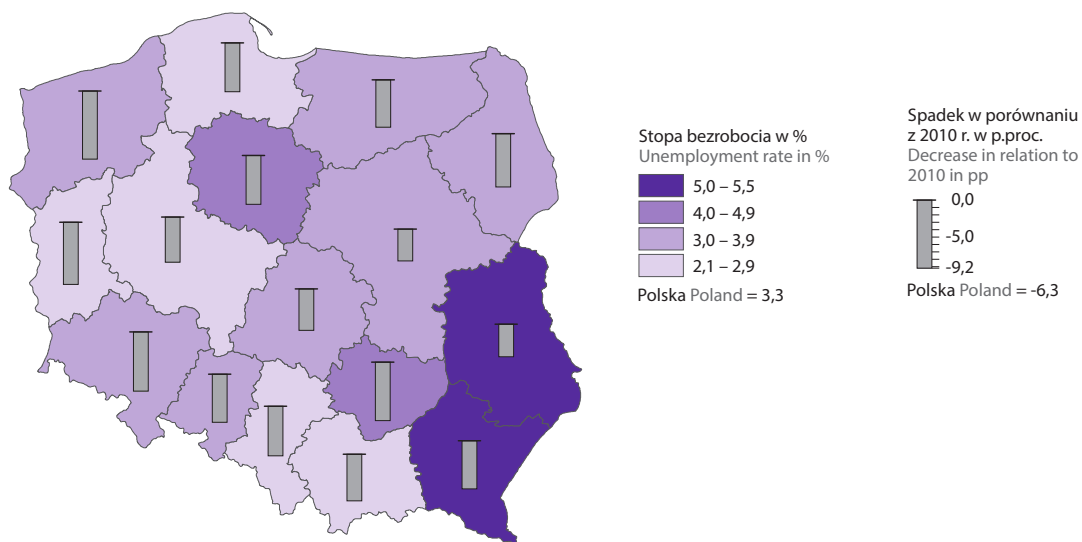
Wykres 3. Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności w 2019 r.
Chart 3. Internal and international net migration for permanent residence per 1000 population in 2019

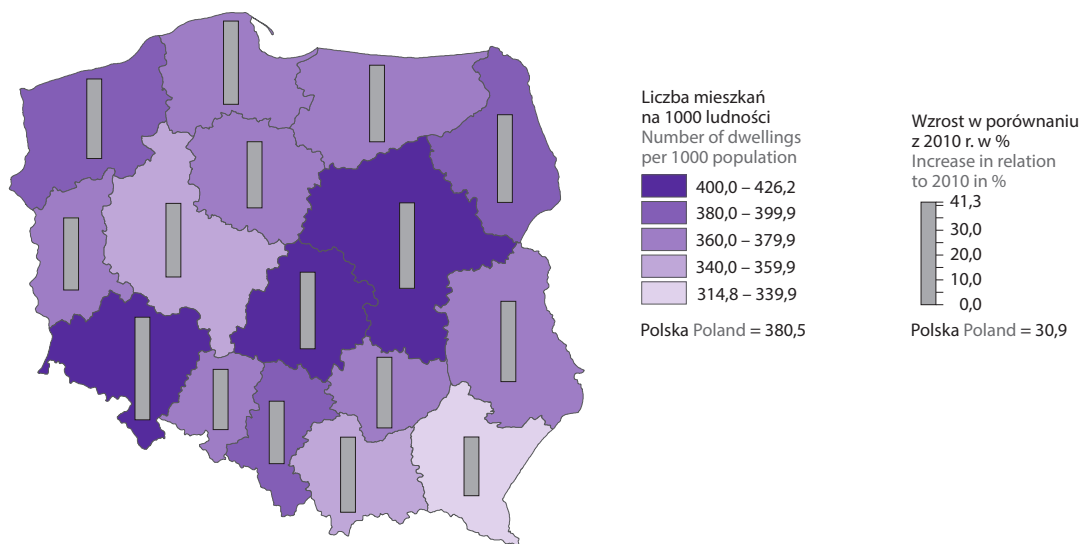
Mapa 2. Wskaźnik zatrudnienia według BAEL w 2019 r. (przeciętne w roku)
 Map 2. Employment rate by LFS in 2019 (annual average)

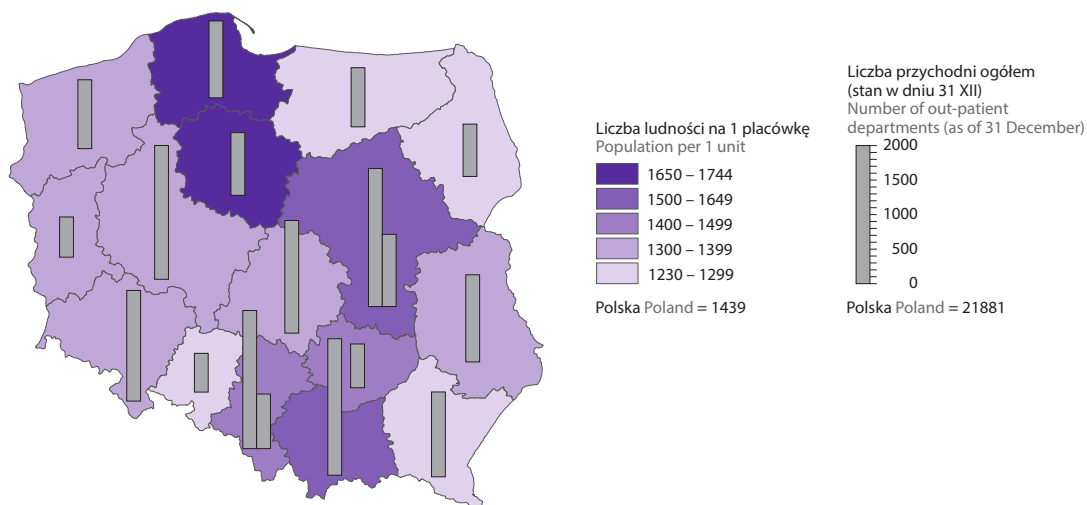
Mapa 3. Stopa bezrobocia według BAEL w 2019 r. (przeciętne w roku)
 Map 3. Unemployment rate by LFS in 2019 (annual average)

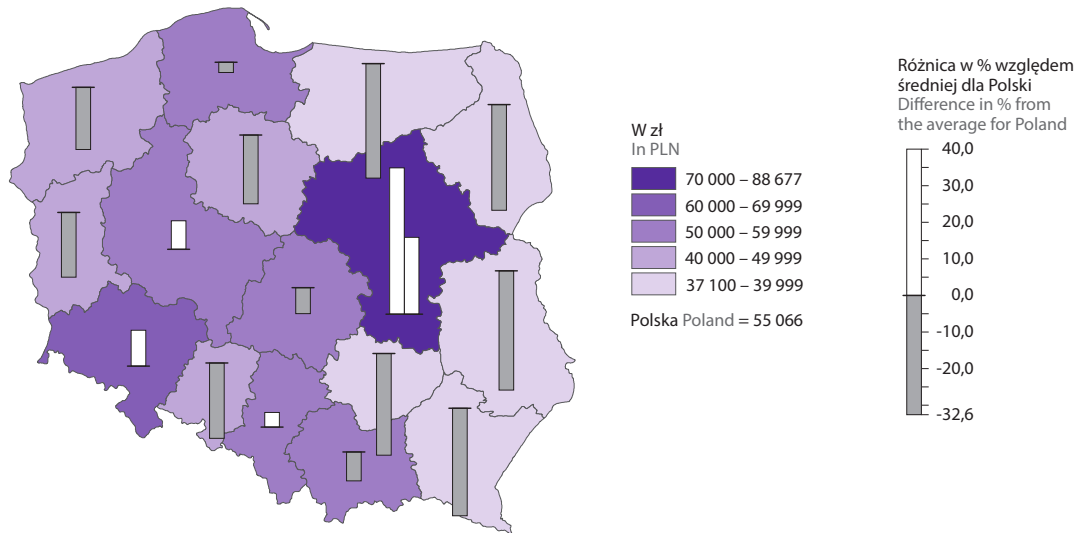
Mapa 6. Zasoby mieszkaniowe na 1000 ludności w 2018 r. (stan w dniu 31 grudnia)
 Map 6. Dwellings stocks per 1000 population in 2018 (as of 31 December)

Mapa 7. Placówki ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w 2018 r.
 Map 7. Out-patient health care units in 2018

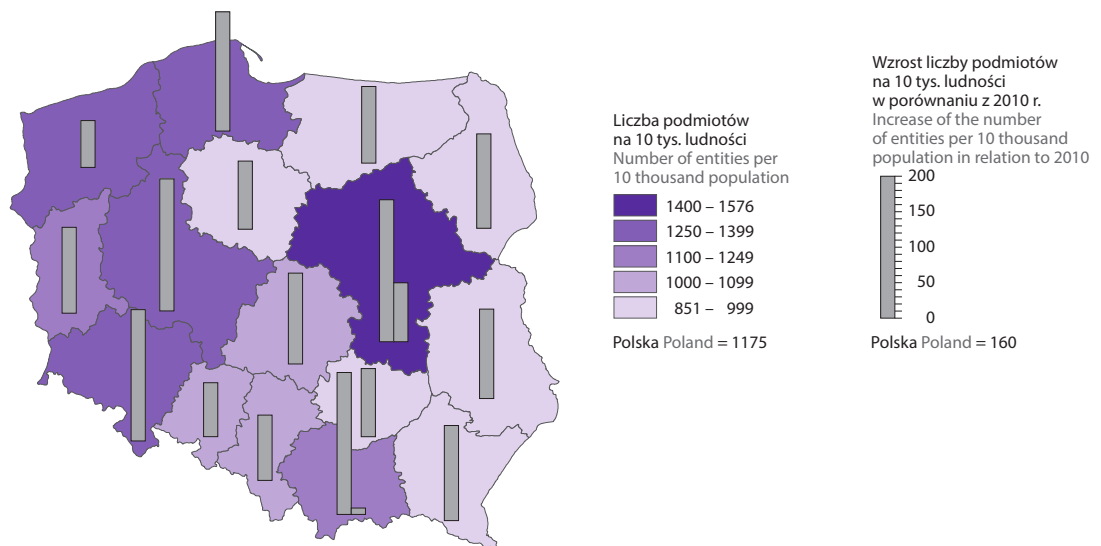

Mapa 8. Produkt krajowy brutto na 1 mieszkańca w 2018 r. (ceny bieżące)^a
 Map 8. Gross domestic product per capita in 2018 (current prices)^a

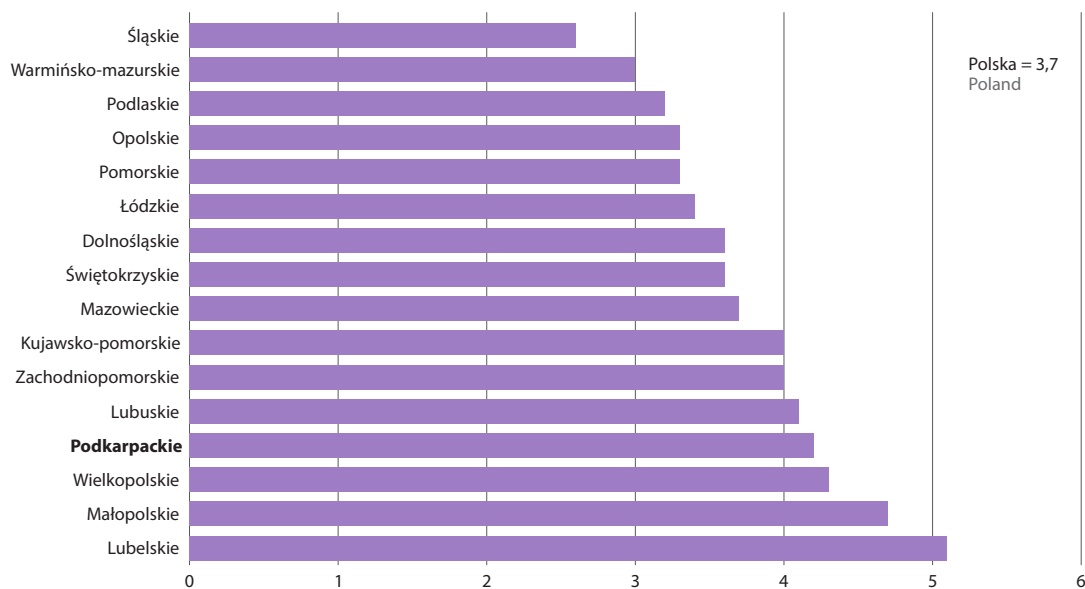

^a Szacunki wstępne.
^a Preliminary estimates.

Mapa 9. Podmioty gospodarki narodowej na 10 tys. ludności w 2019 r. (stan w dniu 31 grudnia)
 Map 9. Entities of the national economy per 10 thousand population in 2019 (as of 31 December)

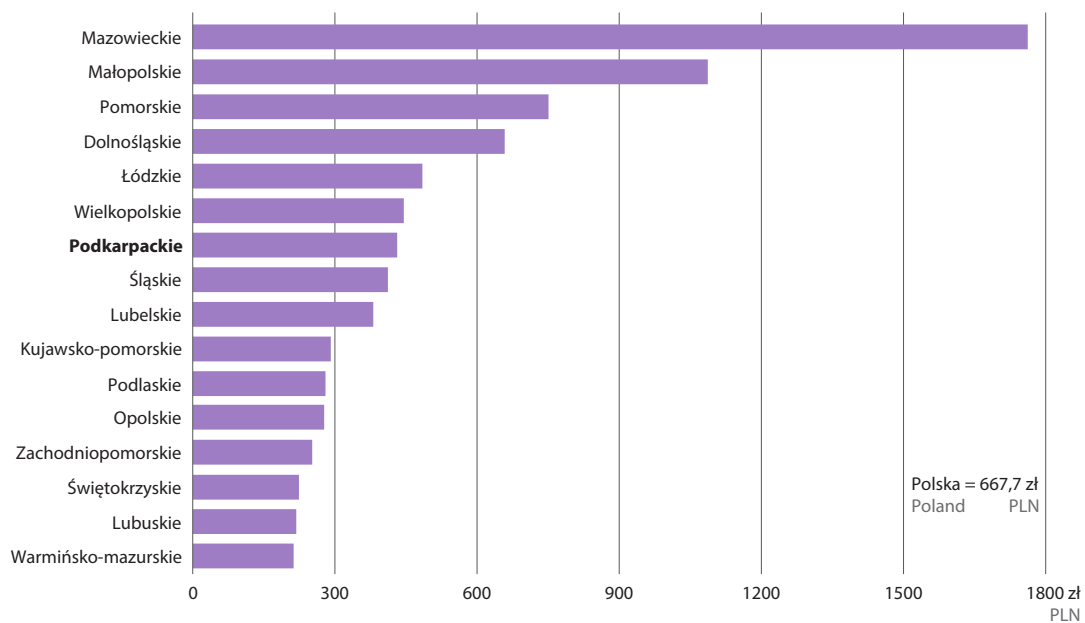

Wykres 4. Wskaźnik rentowności obrotu netto w przedsiębiorstwach niefinansowych w 2019 r.
Chart 4. Net turnover profitability indicator in non-financial enterprises in 2019

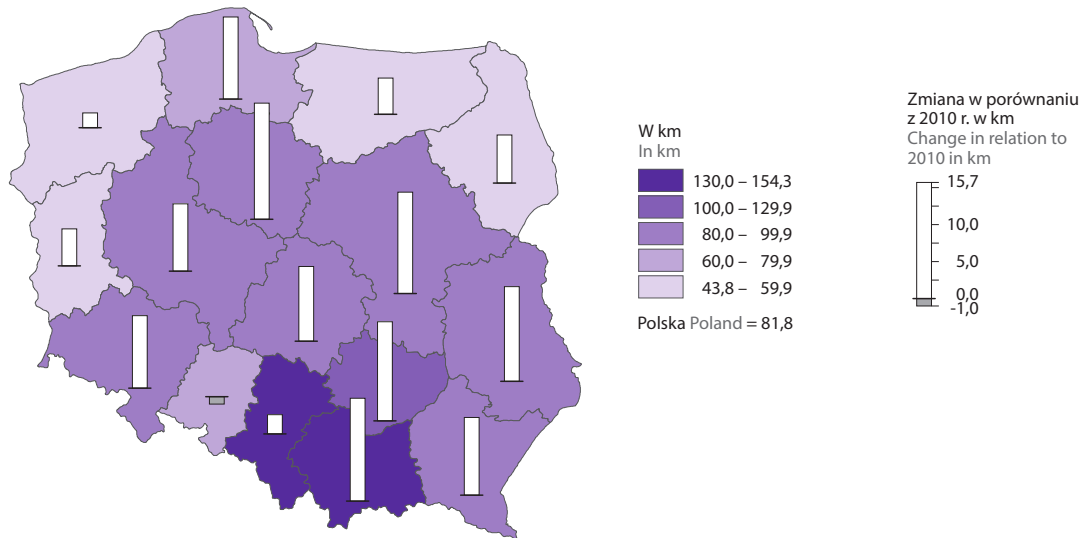

Wykres 5. Nakłady wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową na 1 mieszkańca w 2018 r. (ceny bieżące)

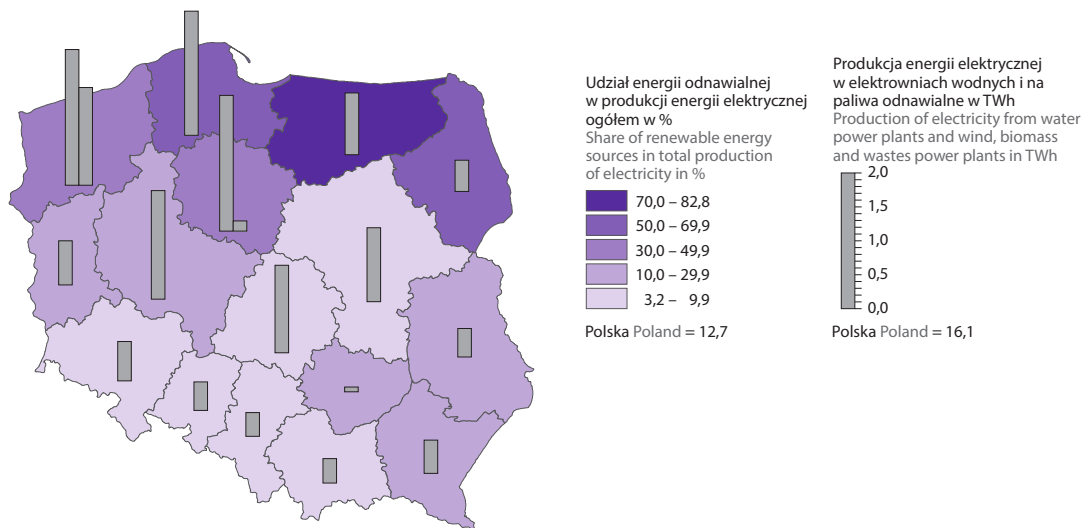
Chart 5. Intramural expenditures on research and development per capita in 2018 (current prices)

Mapa 10. Drogi gminne i powiatowe o twardej nawierzchni na 100 km² powierzchni ogólnej w 2018 r.
 Map 10. Gmina and powiat roads with hard surface per 100 km² of total area in 2018

Mapa 11. Energia ze źródeł odnawialnych w 2018 r.
 Map 11. Energy from renewable sources in 2018

Rozdział 3

Chapter 3

Powierzchnia i podział terytorialny województwa

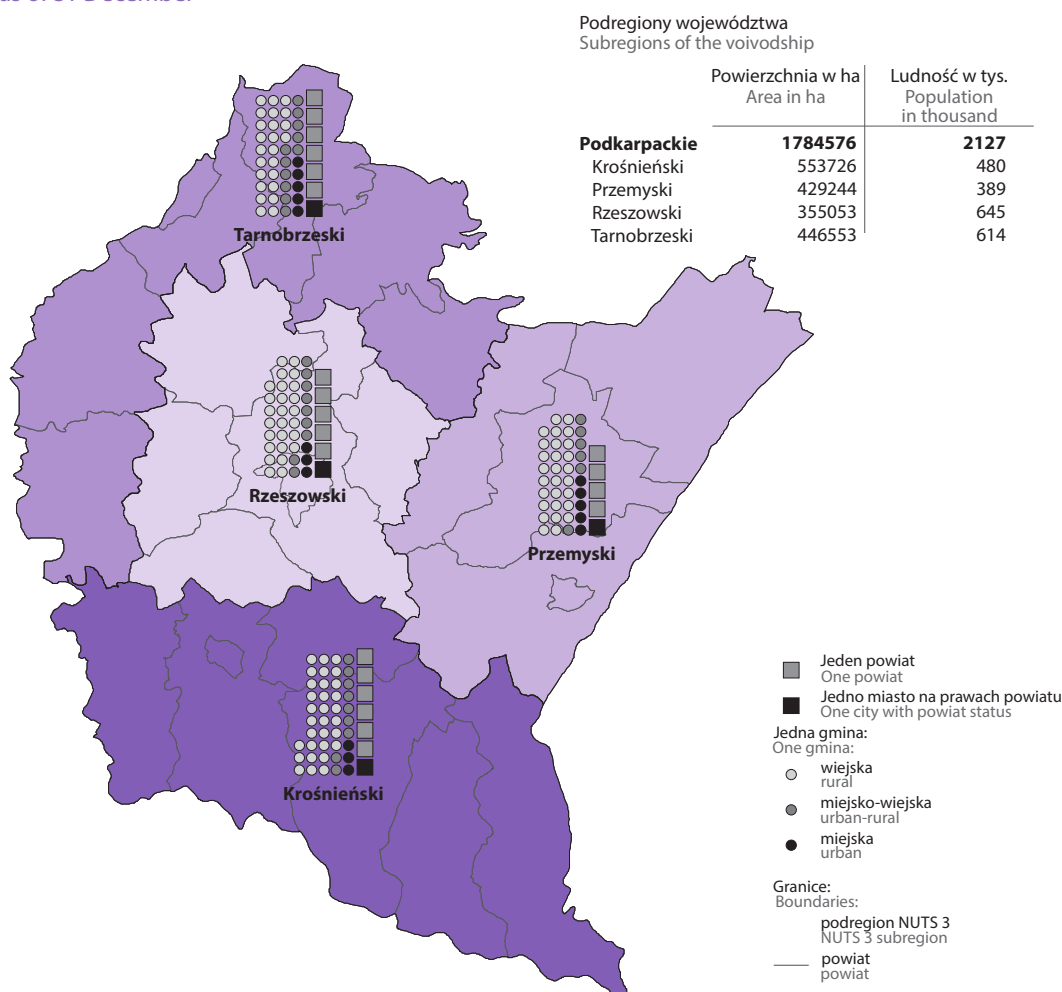
Area and territorial division of voivodship

Mapa 12. Podział województwa podkarpackiego według Klasyfikacji Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NUTS) w 2019 r.

stan w dniu 31 grudnia

Map 12. Division of Podkarpackie Voivodship according to the Classification of Territorial Units for Statistics (NUTS) in 2019

as of 31 December

Według stanu w dniu 1 I 2019 r. województwo podkarpackie zajmowało powierzchnię 17846 km², co stanowiło 5,7% powierzchni kraju. Na jego obszarze (według stanu w dniu 31 XII 2019 r.) mieszkało ok. 2127 tys. ludności, tj. 5,5% ogółu ludności Polski. Gęstość zaludnienia na 1 km² wynosiła 119 osób (szósta lokata w kraju). W miastach mieszkało 41,4% ludności województwa.

Rozdział 4

Chapter 4

Środowisko

Environment

4.1. Warunki meteorologiczne

4.1. Meteorological conditions

W 2019 r. średnia roczna temperatura powietrza była wyższa niż przed rokiem i wyższa od średnich okresów wieloletnich. Po względem opadów rok 2019 był raczej suchy, poniżej norm wieloletnich, chociaż średnia roczna suma opadów była wyższa niż przed rokiem.

Województwo podkarpackie leży w strefie klimatu umiarkowanego o cechach przejściowych, na styku klimatu morskiego i kontynentalnego. Przeważa wpływ ciepłych i wilgotnych mas powietrza polarno-morskiego, napływającego z Europy północno-zachodniej. Zdecydowanie mniejszy wpływ na kształtowanie klimatu na terenie województwa mają napływające ze wschodu suche i ciepłe masy powietrza polarnokontynentalnego. W województwie wyróżnić można trzy główne regiony klimatyczne: górski (rejon Bieszczadów, Beskidu Niskiego, Gór Sanocko-Turczańskich), podgórski (Pogórze Karpackie) i kotlin podgórskich (Kotlina Sandomierska). W niektórych częściach Beskidu Niskiego występuje klimat zaciszy górskich (Rymanów-Zdrój).

W 2019 r. średnia roczna temperatura powietrza (10,5°C), była wyższa niż wartości średnie wyznaczone dla poprzednich okresów wieloletnich, począwszy od 1971 r. Najwyższy wzrost (o 2,6°C) odnotowano w porównaniu z okresem wieloletnim 1971-2000 (stacja pomiarowa Rzeszów-Jasionka). W odniesieniu do 2018 r. średnia temperatura powietrza była wyższa o 0,6 °C.

Roczna suma opadów w 2019 r. wyniosła 518 mm co stanowiło 82,4% normy wieloletniej (dla lat 1971-2000). W odniesieniu do 2018 roczna suma opadów była wyższa o 21,3%. Miesiącem o największej ilości opadów atmosferycznych w 2019 r. był maj (80 mm), a najmniejsze ilości opadów atmosferycznych były w lutym (19 mm).

Tablica 2. Warunki meteorologiczne

Table 2. Meteorological conditions

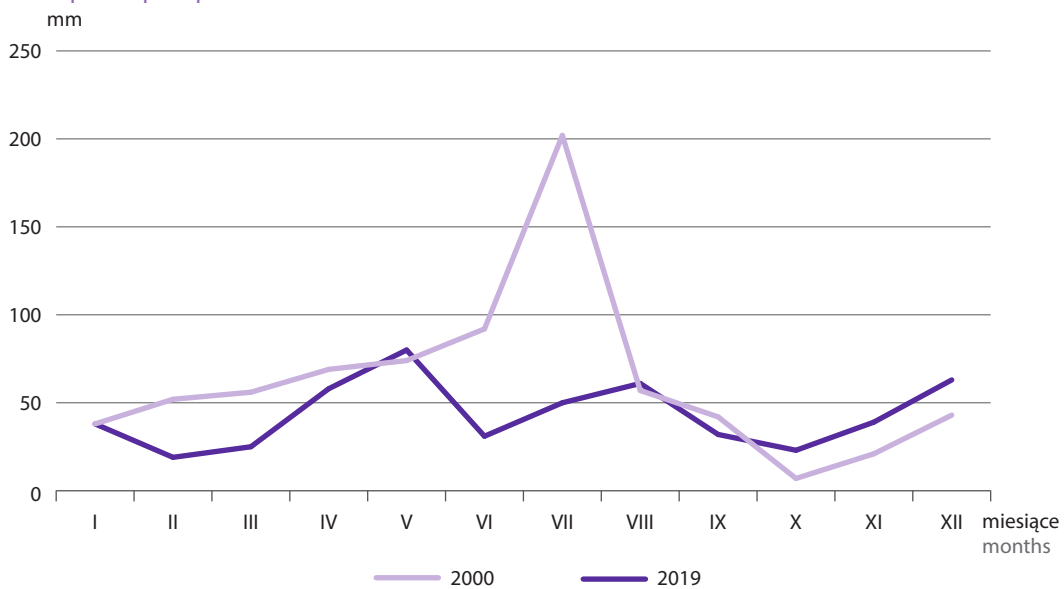
Stacja meteorologiczna Meteorological station	1971-2000	1991-2000	2001-2005	2001-2010	2019
	średnie ^a averages ^a				
Temperatury w °C Temperatures in °C					
Rzeszów-Jasionka	7,9	8,2	8,5	8,7	10,5
Roczne sumy opadów w mm Total annual precipitation in mm					
Rzeszów-Jasionka	629	666	695	725	518

a Dane za okresy wieloletnie dotyczą średnich rocznych z tych okresów.
a Data for multi-year periods include annual averages from these periods.

Wykres 6. Temperatury powietrza
 Chart 6. Air temperatures

Wykres 7. Opady atmosferyczne
 Chart 7. Atmospheric precipitation

4.2. Powierzchnia ziemi

4.2. Ground surface

W ogólnej powierzchni województwa podkarpackiego, według ewidencji geodezyjnej, zmniejszył się areał gruntów ornych i gruntów leśnych, wzrosła natomiast powierzchnia gruntów zabudowanych i zurbanizowanych. Odnotowano spadek powierzchni gruntów zdegradowanych i zdewastowanych i więcej tych gruntów zrekultywowano i zagospodarowano. Większy areał gruntów rolnych i leśnych wyłączono z produkcji.

Województwo podkarpackie położone jest w południowo-wschodniej Polsce. Od północy i zachodu graniczy z województwem małopolskim, świętokrzyskim i lubelskim; od południa ze Słowacją i od wschodu z Ukrainą. Obejmuje swoim zasięgiem trzy odrębne krainy fizjograficzne. W części północnej znajduje się Kotlina Sandomierska, pośrodku Pogórze Karpackie, na południu Beskidy, dzielące się na Beskid Niski i Bieszczady. Najbardziej na północny-wschód wysunięty skrawek województwa położony jest w obrębie Roztocza.

Powierzchnia geodezyjna województwa podkarpackiego w 2019 r. (według stanu w dniu 1 stycznia) wyniosła 1784,6 tys. ha, tj. 5,7% powierzchni kraju. Użytki rolne stanowiły 54,0% ogólnej powierzchni województwa (z areału użytków rolnych grunty orne stanowiły 60,0%, trwale użytki zielone 26,6%). Grunty leśne łącznie z zadrzewionymi i zakrzewionymi stanowiły – 39,0%, grunty zabudowane i zurbanizowane – 5,0%, grunty pod wodami powierzchniowymi – 1,2%. Pozostałe 0,8% ogólnej powierzchni województwa zajmowały użytki ekologiczne, nieużytki i tereny różne. W porównaniu z 2018 r. zmniejszyła się powierzchnia użytków rolnych (o 2,0 tys. ha, w tym gruntów ornych o 10,3 tys. ha) i powierzchnia terenów leśnych (o 0,8 tys. ha). Zwiększyła się natomiast powierzchnia gruntów zabudowanych i zurbanizowanych (o 2,8 tys. ha) W odniesieniu do 2010 r. największe zmiany odnotowano w przypadku gruntów ornych, których powierzchnia zmniejszyła się o 48,9 tys. ha i terenów zabudowanych i zurbanizowanych, gdzie był wzrost o 13,2 tys. ha.

Tablica 3. Powierzchnia geodezyjna^a według kierunków wykorzystania

Table 3. Geodetic area^a by the land use

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019	
	w ha in ha				w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)
Powierzchnia ogólna Total area	1784573	1784576	1784576	1784576	5,7
Użytki rolne ^b Agricultural land ^b	962445	937196	965058	963043	5,1
Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione Forest land as well as woody and bushy land	710287	728701	696662	695845	7,3
Grunty pod wodami powierzchniowymi Lands under surface waters	20287	20524	21292	21377	3,2
Grunty zabudowane i zurbanizowane Built-up and urbanized areas	76265	83200	86665	89468	5,2
Użytki ekologiczne Ecological areas	1688	1638	1855	1852	4,6
Nieużytki Wasteland	9475	10864	10759	10762	2,3
Tereny różne Miscellaneous land	4126	2453	2285	2229	2,7

a Stan w dniu 1 stycznia. b łącznie z gruntami zadrzewionymi i zakrzewionymi na użytkach rolnych, ujmowanymi do 2016 r. w pozycji „grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione”.

a As of 1st January. b Including woody and bushy land on agricultural land, classified until 2016 in the item "forest land as well as woody and bushy land".

Źródło: dane Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

Source: data of the Head Office of Geodesy and Cartography.

W końcu 2018 r. łączna powierzchnia gruntów zdewastowanych i zdegradowanych wyniosła 1732 ha, tj. o 10 ha mniej niż w 2017 r. i o 77 ha mniej niż w 2010 r. Ich udział w łącznej powierzchni gruntów zdewastowanych i zdegradowanych w kraju stanowił 2,8%. W ciągu roku zrehabilitowano 136 ha (o 57 ha więcej niż w 2017 r. i ponad 2-krotnie więcej niż w 2010 r.), a zagospodarowano 56 ha gruntów (głównie na cele rolnicze – 55,4%). Natomiast w trybie przepisów prawnych o ochronie gruntów rolnych i leśnych z produkcji rolniczej i leśnej wyłączono 248 ha gruntów (w 2017 r. – 217 ha, a w 2010 r. – 140 ha), z czego 235 ha stanowiły grunty rolne, a 13 ha grunty leśne. Spośród wyłączonych gruntów rolnych i leśnych największy odsetek (69,4%) przeznaczono pod budowę osiedli mieszkaniowych, 13,3% – na tereny przemysłowe, po 8,5% – pod użytki kopalne i na inne cele oraz 0,4% na tereny komunikacyjne.

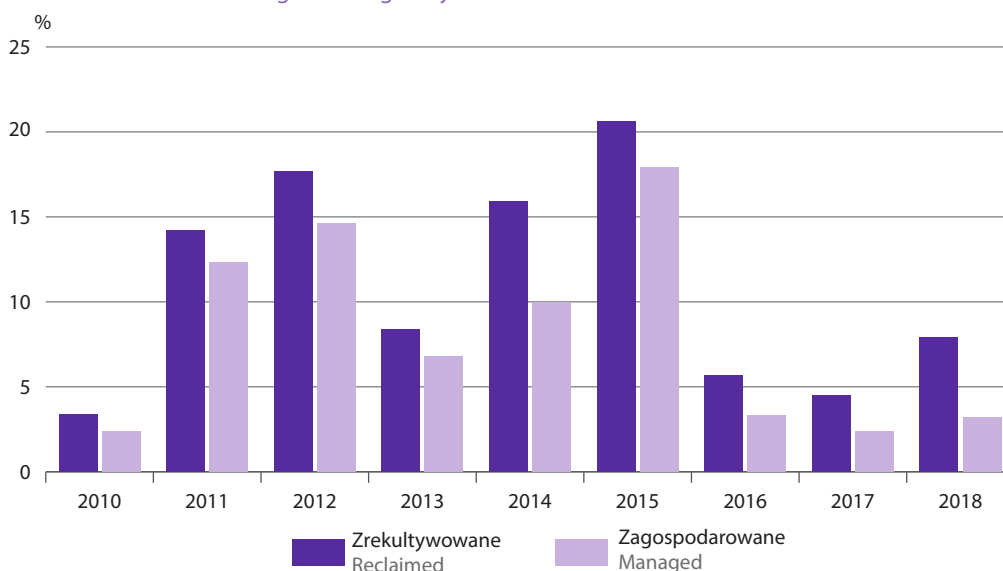
Grunty zdegradowane – grunty, których wartość użytkowa zmalała w wyniku pogorszenia się warunków przyrodniczych lub wskutek zmian środowiska oraz działalności przemysłowej, a także nieodpowiedniej działalności rolniczej.

Grunty zdewastowane – grunty, które w wyniku działalności człowieka lub innych czynników utraciły całkowicie wartości użytkowe.

Rehabilitacja gruntów – nadanie lub przywrócenie gruntom zdegradowanym lub zdewastowanym wartości użytkowych lub przyrodniczych przez właściwe ukształtowanie rzeźby terenu, poprawienie właściwości fizycznych i chemicznych, uregulowanie stosunków wodnych, odtworzenie gleb, umocnienie skarp oraz odbudowanie lub zbudowanie niezbędnych dróg. Grunty rehabilitowane podlegają zagospodarowaniu, czyli rolnictwu, leśnemu lub innemu rodzajowi użytkowania.

Wykres 8. Grunty zrehabilitowane i zagospodarowane w ciągu roku

Chart 8. Land reclaimed and managed during the year

4.3. Zużycie wody. Ścieki komunalne i przemysłowe

4.3. Water consumption. Municipal and industrial wastewater

Mniejsze było ogólne zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności. Mniej zużyto wody w przemyśle, a więcej wody zużyły gospodarstwa domowe oraz rolnictwo i leśnictwo. Zwiększyła się również ilość ścieków przemysłowych i komunalnych wymagających oczyszczania. Więcej ludności korzystało z oczyszczalni ścieków.

Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w 2018 r. wyniosło 225,1 hm³ i było niższe o 2,8% niż przed rokiem i niższe o 17,1% w porównaniu z 2010 r. Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej województwa podkarpackiego stanowiło 2,4% łącznego zużycia wody w kraju. Wielkość poboru wody w poszczególnych sektorach gospodarki na przestrzeni ostatnich lat nie uległ istotnym zmianom. Najwięcej wody wykorzystano w przemyśle – 53,6% (56,1% przed rokiem i w 2010 r.). W ramach eksploatacji sieci wodociągowej zużyto 28,6% całkowitego zużycia wody na potrzeby gospodarki narodowej. Zużycie wody w rolnictwie i leśnictwie stanowiło 17,7%. Udział województwa podkarpackiego w krajowym zużyciu wody do nawodnień w rolnictwie i leśnictwie oraz napełniania i uzupełniania stawów rybnych stanowił 4,2%.

W 2018 r. zużycie wody przez przemysł wynosiło 120,7 hm³ (mniej niż w 2017 r. o 7,2% i o 20,8% mniej niż w 2010 r.). Wodę zużywało 99 zakładów, w tym bezpośrednio do produkcji przemysłowej 73 zakłady, a 39 posiadało zamknięte obiegi wody. Analizując bilans gospodarowania wodą w przemyśle, w przychodach, 96,0% wody pochodziło z ujęć własnych, ze znaczną przewagą wód powierzchniowych, a 4,0% zostało zakupionych od innych jednostek. W rozchodach przeważa zużycie wody na cele produkcyjne – 92,5% (w tym 90,0% bezpośrednio do produkcji), 7,0% wody przeznaczone było na sprzedaż, a 0,4% stanowiły straty w sieci.

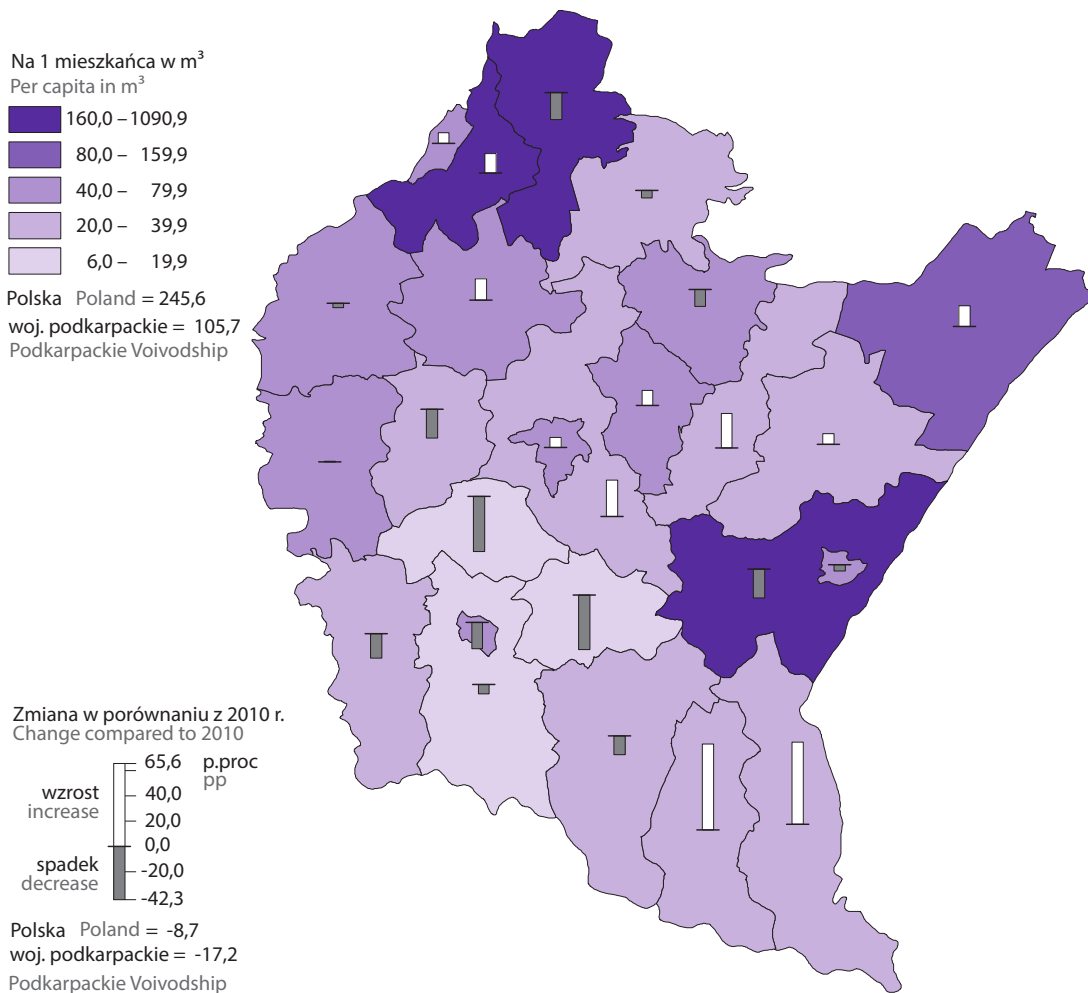
Zużycie wody z sieci wodociągowej przez gospodarstwa domowe w 2018 r. wynosiło 49,7 hm³ i wzrosło zarówno w odniesieniu do poprzedniego roku (o 2,1%), jak i do 2010 r. (o 6,0%). Zużycie wody przez gospodarstwa domowe województwa podkarpackiego stanowiło 3,9% zużycia w kraju. Średnie zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca województwa podkarpackiego wyniosło 23,3 m³ (w 2017 r. – 22,9 m³, w 2010 r. – 22,0 m³), w kraju 33,3 m³ i odpowiednio 31,8 m³ i 31,1 m³.

Tablica 4. Zużycie wody według potrzeb w ciągu roku

Table 4. Consumption of water by needs during the year

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2017	2018	
	w hm ³ in hm ³				w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)
Ogółem Total w tym of which	271,7	266,6	231,6	225,1	2,4
przemysł industry	152,4	168,3	130,0	120,7	1,8
rolnictwo i leśnictwo agriculture and forestry	59,4	35,8	39,0	39,9	4,2
gospodarstwa domowe households	46,9	49,3	48,7	49,7	3,9

Mapa 13. Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w 2018 r.
 Map 13. Water consumption for needs of the national economy and population in 2018

Z terenu województwa podkarpackiego w 2018 r. do wód lub do ziemi odprowadzono 170,6 hm³ ścieków, wśród których przeważały (63,7%) ścieki odprowadzone bezpośrednio do wód lub do ziemi z zakładów (z tego 89,6% stanowiły wody chłodnicze nie wymagające oczyszczania), natomiast siecią kanalizacyjną odprowadzono 36,3%. W latach 2010-2018 ilość ścieków wytworzonych zmniejszyła się o 21,1%.

Oczyszczania wymagało 73,1 hm³ ścieków, tj. o 0,9% więcej niż przed rokiem, a o 2,4% mniej niż w 2010 r. W strukturze przeważały ścieki komunalne, które stanowiły 84,6%, a przemysłowe stanowiły 15,4%. W porównaniu z poprzednim rokiem zwiększyła się ilość ścieków (wymagających oczyszczania) komunalnych (o 1,7%), a przemysłowych było mniej (o 3,6%). W odniesieniu do 2010 r. większa była ilość ścieków komunalnych (o 15,3%), a mniejsza przemysłowych (o 47,1%). Z ogólnej ilości ścieków wymagających oczyszczania, 98,8% poddano procesowi oczyszczania, a 1,2% odprowadzono bez oczyszczania siecią kanalizacyjną, bądź bezpośrednio z zakładów do wód lub do ziemi. Ścieki wymagające oczyszczania województwa podkarpackiego stanowiły 3,3% takich ścieków w kraju.

Tablica 5. Ścieki komunalne i przemysłowe wymagające oczyszczenia odprowadzone do wód lub do ziemi
 Table 5. Industrial and municipal wastewater requiring treatment discharged into waters or into the ground

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2017	2018
Oczyszczalnie ścieków Wastewater treatment plants	296	279	278	278
Ścieki komunalne odprowadzone w ciągu roku w dam ³ Treated municipal wastewater during the year in dam ³	53631	58334	60808	61862
Ścieki przemysłowe odprowadzone w ciągu roku w dam ³ Industrial wastewater discharged during the year in dam ³	21295	10870	11688	11267
Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem ^a Population connected to wastewater treatment plants in % of total population ^a	63,4	72,4	73,9	74,7

a Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków – na podstawie szacunków, ludność ogółem – na podstawie bilansów.
 a Population connected to wastewater treatment plants – estimated data, total population – based on balances

W 2018 r. na terenie województwa podkarpackiego działało łącznie 278 oczyszczalni komunalnych i przemysłowych, tyle samo co przed rokiem, a o 18 mniej niż w 2010 r. Najwięcej było oczyszczalni biologicznych – 220, oczyszczalni z podwyższonym usuwaniem biogenów było 40, mechanicznych – 11 i chemicznych – 7. Łączna przepustowość oczyszczalni w 2018 r. wyniosła 759,0 dam³/dobę i była nieco wyższa niż przed rokiem (o 0,8%), a znacznie niższa niż osiem lat temu (o 32,8%). Oczyszczalnie województwa podkarpackiego stanowiły 6,7% wszystkich oczyszczalni w kraju.

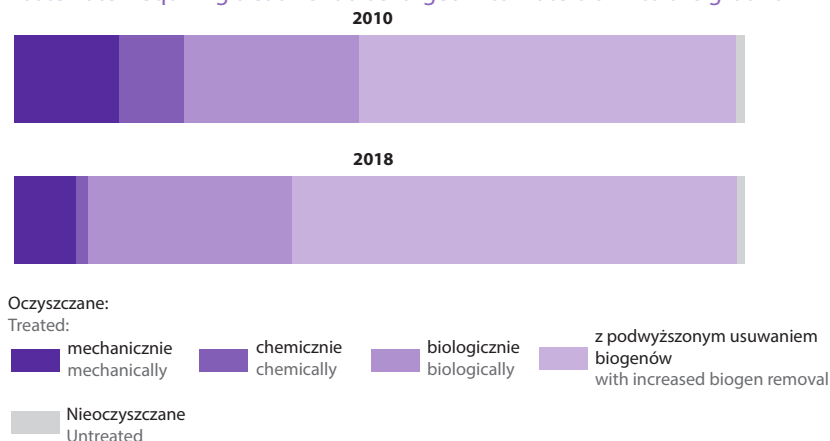
Oczyszczalnie z podwyższonym usuwaniem biogenów oczyściły ponad połowę (61,6%) wszystkich ścieków oczyszczanych, a biologiczne – 28,1%. Mechaniczne i chemiczne oczyszczalnie ścieków, które obsługiwały wyłącznie zakłady przemysłowe, oczyściły odpowiednio 8,6% i 1,7% wszystkich oczyszczanych ścieków.

Prawie 1,6 mln (74,7%) ludności województwa podkarpackiego korzystało z oczyszczalni ścieków, przed rokiem 73,9%, a w 2010 r. – 63,4%. W kraju z oczyszczalni ścieków korzystało 74,0% ogółu ludności (w 2017 r. – 73,6%, w 2010 r. – 64,7%). Podkarpacie w 2018 r., pod względem udziału ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków, znalazło się na 8. miejscu w kraju (w 2010 r. 10. lokata). W miastach województwa podkarpackiego w 2018 r. – 96,7% ludności korzystało z oczyszczalni ścieków (w 2017 r. – 96,5%, w 2010 r. – 93,1%), a na wsi 59,3% (w 2017 r. – 58,0%, w 2010 r. – 42,4%).

Największy odsetek ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków odnotowano w Przemysłu (100,0%), Rzeszowie (99,0%), Tarnobrzegu (97,8%) oraz w Krośnie (96,2%), natomiast najniższy w powiatach strzyżowskim (33,0%) i bieszczadzkim (50,2%).

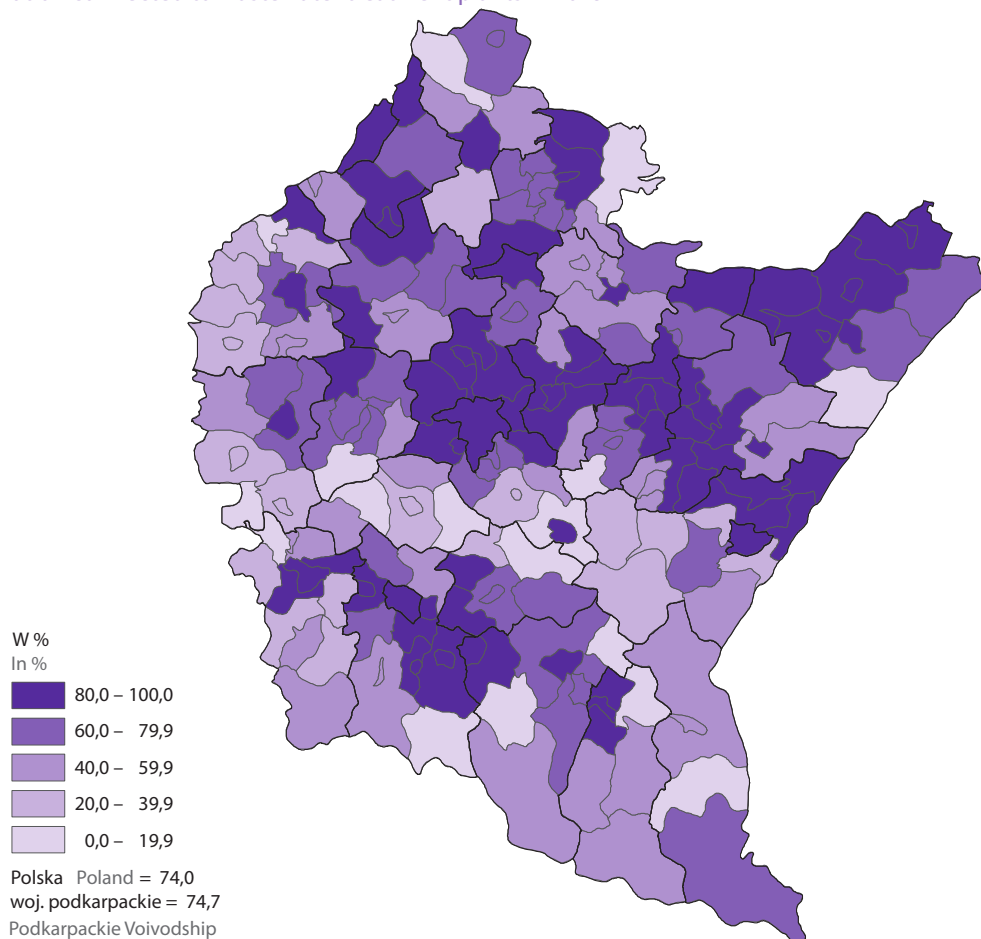
Oczyszczalnia ścieków – zespół podstawowych obiektów technologicznych, służących bezpośrednio do oczyszczania ścieków oraz znajdujących się na wspólnym terenie obiektów pomocniczych niezbędnych dla dostawy energii elektrycznej, wody, stworzenia odpowiednich warunków do pracy i obsługi oczyszczalni. Wyróżnia się oczyszczalnie mechaniczne, chemiczne, biologiczne, z podwyższonym usuwaniem biogenów.

Wykres 9. Struktura ścieków wymagających oczyszczenia odprowadzanych do wód lub do ziemi
 Chart 9. Structure of wastewater requiring treatment discharged into waters or into the ground

Dane o **ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków** podano w oparciu o szacunek liczby ludności korzystającej z oczyszczalni pracujących na sieci kanalizacyjnej i oczyszczających ścieki z miast i wsi (łącznie z ludnością korzystającą z oczyszczalni przemysłowych oczyszczających ścieki komunalne).

Mapa 14. Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w 2018 r.
 Map 14. Population connected to wastewater treatment plants in 2018

4.4. Zanieczyszczenie i ochrona powietrza

4.4. Pollution and protection of air

Niższa była emisja zanieczyszczeń pyłowych i gazowych z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza.

O skali i strukturze zanieczyszczeń powietrza decyduje przede wszystkim sektor energetyczno-przemysłowy, dla którego przyjęto określenie „zakłady szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza”. W 2018 r. z zakładów tych wyemitowano 1,2 tys. ton zanieczyszczeń pyłowych, z których prawie 55% stanowił pył ze spalania paliw. Z terenu województwa podkarpackiego pochodziło 3,7% wprowadzonych do powietrza zanieczyszczeń pyłowych w Polsce. W porównaniu z 2017 r. emisja zanieczyszczeń pyłowych była niższa o 6,8%, a w odniesieniu do 2010 r. była niższa o 40,6%.

Zanieczyszczeń gazowych wprowadzono do powietrza 2778,0 tys. ton. Tylko 1,3% emitowanych zanieczyszczeń gazowych w kraju pochodziło z terenu województwa podkarpackiego. O wielkości emisji tych zanieczyszczeń zdecydował dwutlenek węgla, którego procentowy udział w emisji wyniósł 99,5%. Udział w emisji pozostałych rodzajów zanieczyszczeń: dwutlenku siarki, tlenków azotu (w przeliczeniu na NO₂) i tlenku węgla był niewielki (stanowił po 0,2%). Podobnie jak w przypadku zanieczyszczeń pyłowych odnotowano zmniejszenie ilości wprowadzonych do powietrza zanieczyszczeń gazowych zarówno w odniesieniu do roku poprzedniego, jak i do 2010 r. odpowiednio o 1,3% i o 26,3%.

Najwięcej zanieczyszczeń gazowych (łącznie z dwutlenkiem węgla) w 2018 r. wyemitowanych było w powiecie stalowowolskim (562,0 tys. ton), Rzeszowie (426,7 tys. ton), oraz powiatach leżajskim (382,1 tys. ton) i mieleckim (325,2 tys. ton). Łącznie z tych powiatów pochodziło ponad 60% zanieczyszczeń gazowych w województwie, co jest uwarunkowane przede wszystkim występowaniem zakładów szczególnie uciążliwych i wiąże się z uprzemysłowieniem terenu.

Zanieczyszczenia pyłowe i gazowe wprowadzane były do powietrza przez 3355 emitatorów, z czego 99,3% stanowiły emitory o wysokości do 50 m. Kominy o wysokości 51-99 m stanowiły 0,6%, a emitory wysokie, z których zanieczyszczenia przemieszczają się na duże odległości, zaledwie 0,1%.

Wielkość emisji zanieczyszczeń pyłowych – ilość zanieczyszczeń pyłowych odprowadzonych do atmosfery w ciągu roku i obejmuje poszczególne rodzaje tych zanieczyszczeń, tj.: pyły ze spalania paliw, cementowo-wapiennicze i materiałów ogniotrwałych, krzemowe, nawozów sztucznych, węglowo-grafitowe, sadzę i inne emitowane w danym zakładzie zanieczyszczenia pyłowe.

Wielkość emisji zanieczyszczeń gazowych – ilość zanieczyszczeń gazowych odprowadzonych przez jednostkę sprawozdawczą do atmosfery w ciągu roku i obejmuje następujące rodzaje zanieczyszczeń: dwutlenek siarki, tlenki azotu, tlenek węgla, dwutlenek węgla, węglowodory i inne emitowane przez dany zakład zanieczyszczenia gazowe.

Tablica 6. Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza
 Table 6. Emission of air pollutants from plants especially noxious to air quality

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2017	2018	
	tys. ton/rok thousand of tonnes/year				w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)
Emisja zanieczyszczeń gazowych Emission of gaseous pollutants					
Ogółem Total w tym: of which:	3767,8	3053,4	2815,0	2778,0	1,3
dwutlenek siarki sulphur dioxide	10,3	6,9	5,5	4,6	2,1
metan methane	0,0	-	0,0	-	x
tlenki azotu nitrogen oxides	6,3	5,4	4,8	4,8	2,3
tlenek węgla carbon monoxide	3,9	5,0	4,9	4,6	1,4
dwutlenek węgla carbon dioxide	3746,7	3034,2	2798,6	2763,0	1,3
Emisja zanieczyszczeń pyłowych Emission of particulate pollutants					
Ogółem Total w tym: of which:	2,0	1,4	1,3	1,2	3,7
ze spalania paliw fuel combustion	1,6	1,0	0,9	0,6	3,7
niezorganizowana non-organised	0,0	0,0	-	0,2	12,6

W 2018 r. na 95 badanych zakładach szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza, emitujących pyły, gazy lub równocześnie pyły i gazy do powietrza, 68 posiadało urządzenia do redukcji zanieczyszczeń pyłowych i 24 gazowych. Zatrzymały i zneutralizowały one 178,4 tys. ton zanieczyszczeń pyłowych, tj. 99,3% (w kraju 99,8%) zanieczyszczeń wytworzonych i 7,0 tys. ton gazowych (bez dwutlenku węgla), tj. 31,8% (w kraju 66,7%). W badanych zakładach zainstalowanych było 980 urządzeń do redukcji zanieczyszczeń powietrza o różnym stopniu sprawności. Procentowe udziały poszczególnych rodzajów urządzeń do redukcji zanieczyszczeń wynosiły: cyklony – 20,3%, multicyklony – 7,6%, filtry tkaninowe – 51,5%, elektrofiltry – 1,8%, urządzenia mokre – 6,1%, inne (np. odpylacze, adsorbery, instalacje odsiarczania, dopalacze termiczne i katalityczne) – 12,7%.

Podobnie jak w poprzednich latach, w 2018 r., największa emisja zanieczyszczeń pyłowych i gazowych pochodziła z przetwórstwa przemysłowego oraz z zakładów wytwarzających i zaopatrujących w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę.

4.5. Ochrona przyrody. Lasy

4.5. Nature protection. Forests

Województwo podkarpackie zajmowało 2. miejsce w kraju pod względem wskaźnika lesistości i 4. miejsce pod względem udziału powierzchni prawnie chronionej.

W 2018 r. obszary o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chronione w województwie podkarpackim zajmowały powierzchnię 801,3 tys. ha i w porównaniu z 2010 r. ich powierzchnia wzrosła o 3,6 tys. ha. Obszar prawnie chroniony, podobnie jak w 2017 r. stanowił 44,9% ogólnej powierzchni województwa (w kraju 32,6%). Pod tym względem Podkarpacie znalazło się na 4. miejscu wśród województw. Największy procentowy udział obszarów chronionych w ogólnej powierzchni posiadało województwo świętokrzyskie – 65,0%.

Na 1 mieszkańca przypadało 3764 m² powierzchni obszarów chronionych (w kraju – 2651 m²), co uplasowało województwo na 5. miejscu w kraju.

Park narodowy – obszar wyróżniający się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, społecznymi, kulturowymi i edukacyjnymi, o powierzchni nie mniejszej niż 1000 ha, na którym ochronie podlega cała przyroda oraz walory krajobrazowe.

Rezerваты przyrody – obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska roślin, siedliska zwierząt i siedliska grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej, wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi.

Park krajobrazowy – obszar chroniony ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe oraz walory krajobrazowe w celu zachowania i popularyzacji tych wartości w warunkach zrównoważonego rozwoju.

Obszar chronionego krajobrazu – tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnią funkcję korytarzy ekologicznych.

Obszary Natura 2000 – obszar utworzony w celu ochrony populacji dziko występujących ptaków lub siedlisk przyrodniczych lub gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty.

Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe – fragmenty krajobrazu naturalnego i kulturowego zasługujące na ochronę ze względu na walory widokowe lub estetyczne.

Obszary prawnie chronione to m.in.: Bieszczadzki Park Narodowy (o powierzchni 29,2 tys. ha), Magurski Park Narodowy (o powierzchni w granicach województwa 17,5 tys. ha), 7 parków krajobrazowych (o powierzchni 275,6 tys. ha), 13 obszarów chronionego krajobrazu (o powierzchni 465,3 tys. ha).

Na terenie województwa występuje także 96 rezerwatów przyrody. W 2018 r. zajmowały one łącznie 11,1 tys. ha (w tym lasy – 85,9%), co stanowiło 0,6% powierzchni województwa. Średnia powierzchnia rezerwatu przyrody wynosiła 115,7 ha (w kraju – 113,0 ha). Rezerваты województwa podkarpackiego charakteryzuje duża różnorodność biologiczna. W 2018 r. występowało 41 rezerwatów leśnych, 24 florystyczne, 11 krajobrazowych, 8 przyrody nieożywionej, 7 torfowiskowych, 4 faunistyczne i 1 wodny.

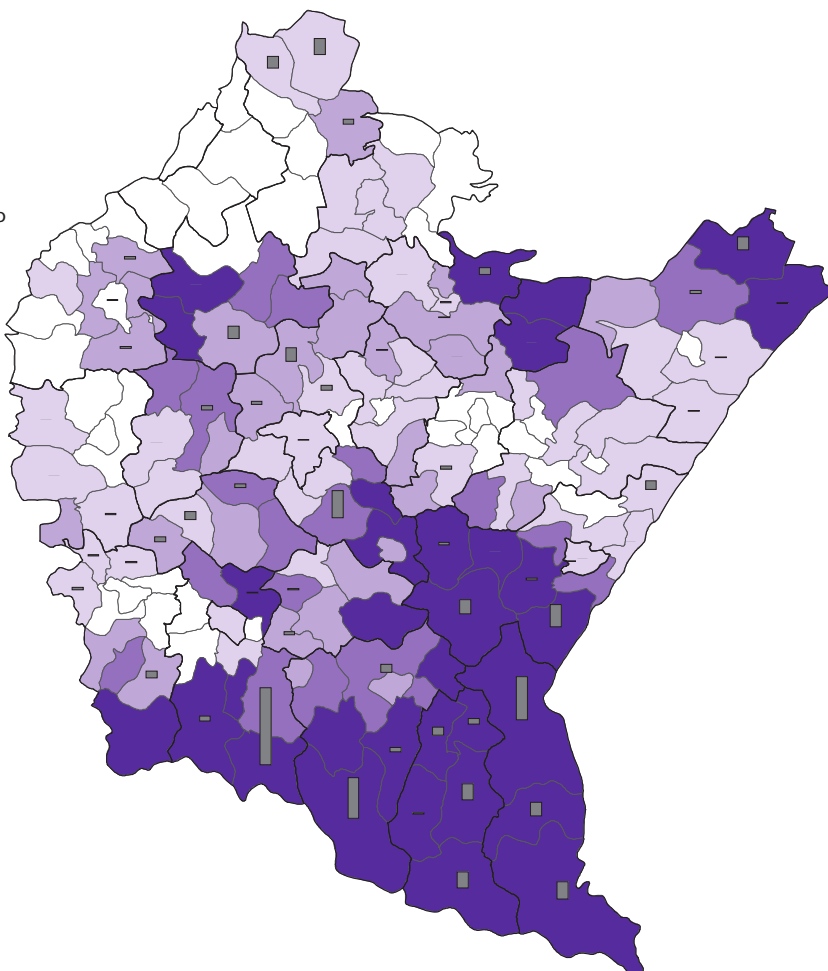
Ponadto na terenie województwa znajduje się 28 stanowisk dokumentacyjnych oraz 10 zespołów przyrodniczo-krajobrazowych. W 2018 r. zajmowały one łącznie 354 ha. Na terenie województwa zarejestrowanych było także 1829 pomników przyrody, w których dominowały obiekty chroniące przyrodę żywą – pojedyncze drzewa (83,0%), a także 506 użytków ekologicznych o łącznej powierzchni 2,3 tys. ha.

Mapa 15. Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona w 2018 r.
 Map 15. Area of special nature value under legal protection in 2018

W % powierzchni ogółem
 In % of total area

- 75,0 – 100,0
- 50,0 – 74,9
- 25,0 – 49,9
- 0,0 – 24,9
- zjawisko nie wystąpiło
 magnitude zero

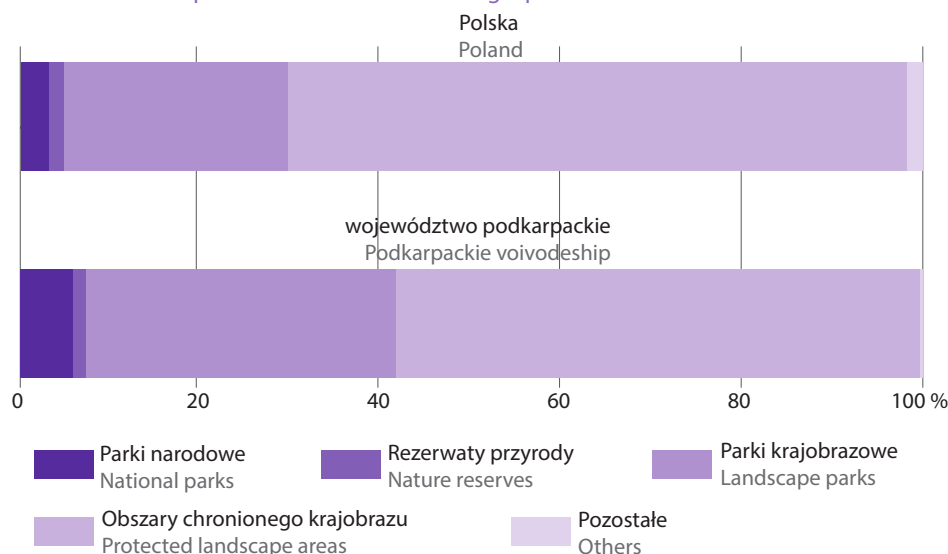
Polska Poland = 32,6
 woj. podkarpackie = 44,9
 Podkarpackie Voivodship

W ujęciu powiatowym największy obszar terenów chronionych występował w powiecie bieszczadzkim (który obszarami chronionymi pokryty był w 100%), a także w powiatach leskim (98,2%) i sanockim (81,4%).

Różnorodność biologiczna na obszarze województwa podkarpackiego włączona jest w ochronę europejskiej sieci ekologicznej Natura 2000. Według danych Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska zakres terenów objętych programem specjalnej ochrony ptaków wynosił w 2018 r. 507,8 tys. ha, czyli 28,5% powierzchni województwa, co plasuje Podkarpacie na 3. miejscu zaraz po województwie zachodniopomorskim (30,3%) i podlaskim (28,7%). Specjalne obszary ochrony siedlisk w województwie podkarpackim zajmują 353,4 tys. ha, co stanowi 19,8% ogólnej powierzchni województwa. Większy zakres ochrony pod tym względem jest jedynie w województwie podlaskim (26,9%).

Wykres 10. Struktura powierzchni o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona w 2018 r.
 Chart 10. Structure of area of special nature value under legal protection in 2018

W 2018 r. z gatunków chronionych, w województwie podkarpackim, żyło 562 żubry, co stanowiło wzrost o 84,9% względem 2010 r. Populacja bobra europejskiego, objęta ochroną od 1952 r. liczyła w 2018 r. 13,0 tys., i od 2010 r. zwiększyła się o 84,5%. Na Podkarpaciu występują trzy duże drapieżniki: niedźwiedź brunatny, ryś i wilk. Wszystkie są gatunkami chronionymi przez polskie prawo (niedźwiedź od 1952 r., ryś od 1995 r., wilk od 1998 r.). W 2018 r. w stanie dzikim żyło 229 niedźwiedzi, 255 rysi i 818 wilków. Od 2010 r. populacja tych gatunków wzrosła odpowiednio: 2-krotnie, o 78,3% i 4-krotnie.

Ochronie środowiska przyrodniczego i jego składników, w tym różnorodności biologicznej (oprócz form ochrony przyrody) służą tereny zieleni. Mają one pozytywny wpływ na warunki ekologiczne i pełnią funkcję estetyczną. Ich celem jest ponadto kształtowanie zdrowego otoczenia oraz poprawa warunków bytowych ludności. W 2018 r. łączna powierzchnia ogólnodostępnych parków i zieleńców oraz terenów zieleni osiedlowej miejskiej i wiejskiej wyniosła 2,0 tys. ha, i była większa o 2,6% niż przed rokiem, i o 14,0% większa niż w 2010 r. Średnio na jednego mieszkańca przypadało ogółem ponad 9 m² powierzchni ogólnodostępnych terenów zieleni (w kraju 16 m²). Funkcje ogólnodostępnych terenów zieleni pełnią również lasy gminne (komunalne). Na koniec 2018 r. ich powierzchnia wyniosła 28,4 tys. ha.

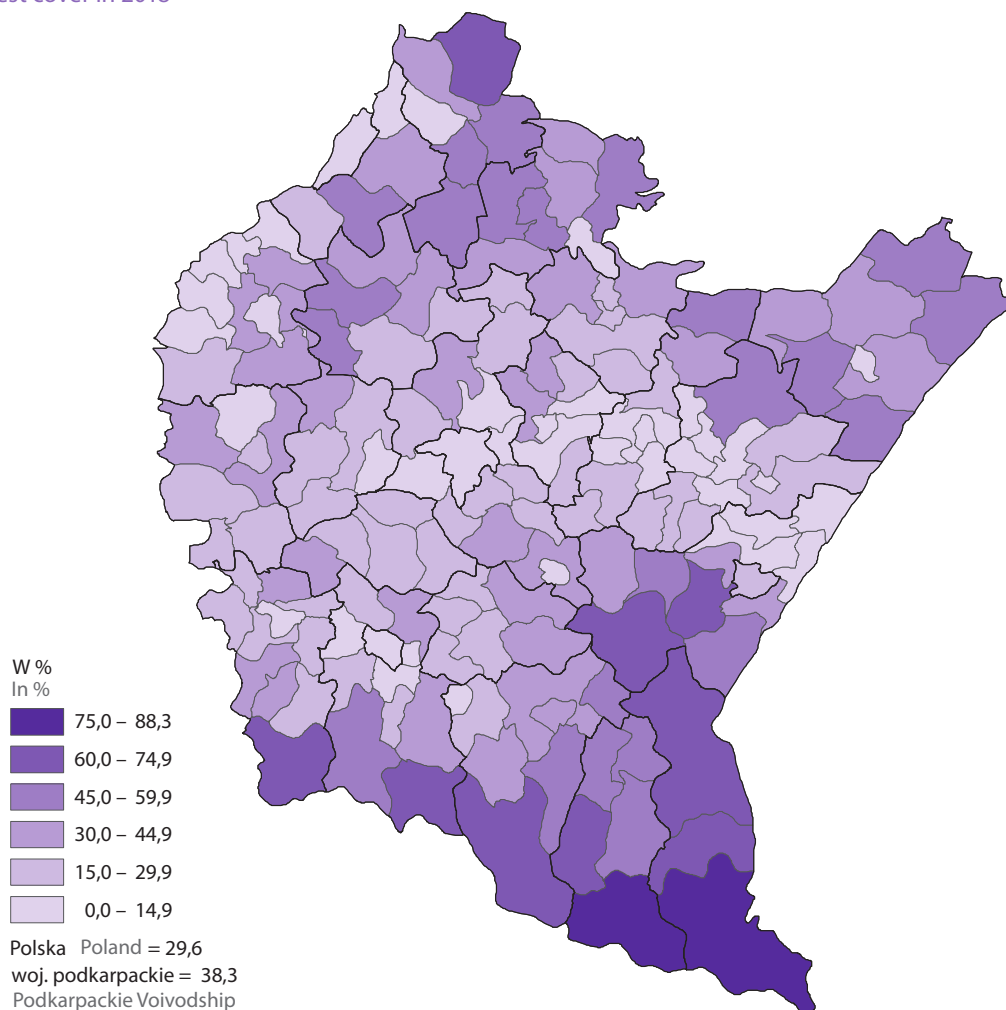
Grunty leśne w 2018 r. zajmowały powierzchnię 693,3 tys. ha, co stanowiło 7,3% gruntów leśnych w kraju. Powierzchnia tych gruntów była wyższa niż przed rokiem, jak i w odniesieniu do 2010 r. odpowiednio o 0,1% i o 2,3%. Lasy zajmowały powierzchnię 683,5 tys. ha. Wskaźnik lesistości był wyższy od krajowego i wyniósł w województwie podkarpackim 38,3%, podczas gdy w kraju 29,6%. Lesistość w województwie, jak i w kraju utrzymała się na poziomie sprzed roku, a była wyższa niż osiem lat temu o 0,9 p.proc. na Podkarpaciu i o 0,4 p.proc w kraju. Pod względem lesistości województwo podkarpackie znajdowało się na 2. miejscu w kraju. Największą wartość wskaźnik ten przyjmował w województwie lubuskim – 49,3%, a najniższą jego wartość odnotowano w województwie łódzkim – 21,5%.

Powiat bieszczadzki i leski to najbardziej zalesione obszary na Podkarpaciu, w których wskaźnik lesistości wynosił odpowiednio 70,4% i 68,7%.

Lasy własności Skarbu Państwa stanowiły 77,9% powierzchni, natomiast lasy prywatne zajmowały 17,9%.

Lesistość – stosunek procentowy powierzchni lasów do ogólnej powierzchni geodezyjnej kraju (danej jednostki terytorialnej: województwa, powiatu, gminy).

Mapa 16. Lesistość w 2018 r.
Map 16. Forest cover in 2018

4.6. Odpady przemysłowe i komunalne

4.6. Industrial and municipal waste

Wytworzono więcej odpadów przemysłowych i komunalnych. Wzrosła ilość odpadów komunalnych zebranych selektywnie.

W 2018 r. w województwie podkarpackim wytworzono 1,3 mln ton odpadów, z czego 37,9% stanowiły odpady komunalne. W relacji do odpadów wytworzonych w kraju, odpady z województwa podkarpackiego stanowiły 1,0%.

W 111 zakładach wytwarzających w ciągu roku sumarycznie powyżej 1 tys. ton odpadów (z wyłączeniem odpadów komunalnych) lub posiadających 1 mln ton odpadów nagromadzonych, powstało

814,7 tys. ton odpadów. W porównaniu z 2017 r. ilość odpadów przemysłowych była o 1,2% większa, natomiast w odniesieniu do 2010 r. była mniejsza o 22,4%. Z ogólnej ilości odpadów przemysłowych 81,6% przekazano innym odbiorcom (głównie do procesów odzysku), 15,0% – wytwórca we własnym zakresie poddał odzyskowi, 2,1% – unieszkodliwiono (we własnym zakresie przez wytwórcę) i 1,3% – magazynowano czasowo. Spośród odpadów poddanych procesom unieszkodliwiania (we własnym zakresie przez wytwórcę) 76,3% – przekształcono termicznie, 23,7% – unieszkodliwiono w inny sposób.

Na 1 km² przypadało 45,7 ton odpadów wytworzonych (w kraju – 368,9 ton/km²). Na składowiskach własnych zakładów, odpadów dotychczas składowanych (nagromadzonych) na koniec 2018 r. było 55,9 tys. ton, co w porównaniu z nagromadzeniem w skali kraju sklasyfikowało województwo podkarpackie na 16. miejscu.

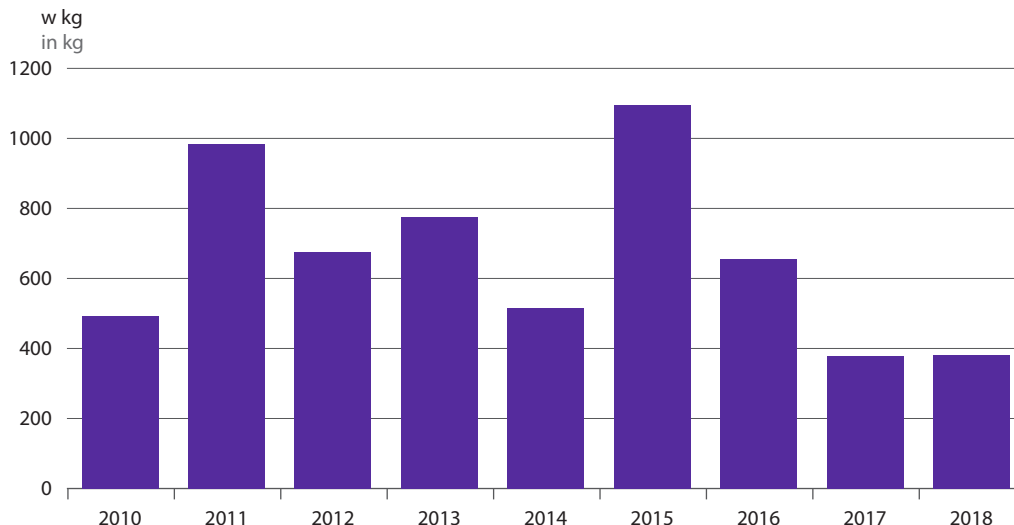
Głównym źródłem odpadów w 2018 r. było przetwórstwo przemysłowe (74,2% wytworzonych odpadów ogółem bez komunalnych) oraz wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (14,8%).

Najwięcej odpadów (36,5% wszystkich odpadów wytworzonych) powstało z procesów termicznych, 15,0% z kształtowania oraz fizycznej i mechanicznej obróbki powierzchni metali i tworzyw sztucznych, 13,0% z przetwórstwa drewna oraz z produkcji płyt i mebli, masy celulozowej, papieru i tektury, 9,4% z rolnictwa, ogrodnictwa, upraw hydroponicznych, rybołówstwa, leśnictwa, łowiectwa oraz przetwórstwa żywności, 8,2% z instalacji i urządzeń służących zagospodarowaniu odpadów, z oczyszczalni ścieków oraz z uzdatniania wody pitnej i wody do celów przemysłowych, 5,7% z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej (włączając glebę i ziemię z terenów zanieczyszczonych), 4,8% z produkcji, przygotowania, obrotu i stosowania produktów przemysłu chemii organicznej.

Tablica 7. Odpady przemysłowe
Table 7. Industrial waste

Wyszczególnienie Specification	2010		2018	
	w tonach in tonnes		w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)	
Odpady wytworzone (w ciągu roku) – ogółem Waste generated (during the year) – total	1049500		814700	0,7
w tym: of which:				
unieszkodliwione we własnym zakresie disposed by producers on its own	.		16900	0,1
przekazane innym odbiorcom transferred to other recipients	.		664600	1,0
magazynowane czasowo temporarily stored	72700		10800	0,9
Odpady dotychczas składowane (stan w końcu roku) – ogółem Waste landfilled (at the end of the year) – total	312600		55900	0,0

Wykres 11. Odpady przemysłowe wytworzone w ciągu roku na 1 mieszkańca
 Chart 11. Industrial waste generated during the year per capita

Odpady komunalne – odpady powstające w gospodarstwach domowych, z wyłączeniem pojazdów wycofanych z eksploatacji, a także odpady niezawierające odpadów niebezpiecznych pochodzące od innych wytwórców odpadów, które ze względu na swój charakter lub skład są podobne do odpadów powstających w gospodarstwach domowych.

W 2018 r. wytworzono 497,5 tys. ton odpadów komunalnych, o 7,3% więcej niż przed rokiem i o 38,3% więcej niż osiem lat temu. Oznacza to zwiększenie ilości wytworzonych odpadów komunalnych na jednego mieszkańca Podkarpacia z 169 kg w 2010 r. do 234 kg w 2018 r. (w kraju analogicznie z 261 kg do 325 kg). Odpady komunalne wytworzone w województwie podkarpackim stanowiły 4,0% odpadów wytworzonych w kraju.

Wśród wytworzonych odpadów komunalnych dominują odpady zmieszane. W 2018 r. ich ilość wynosiła 361,2 tys. ton, czyli 72,6% wszystkich wytworzonych odpadów komunalnych.

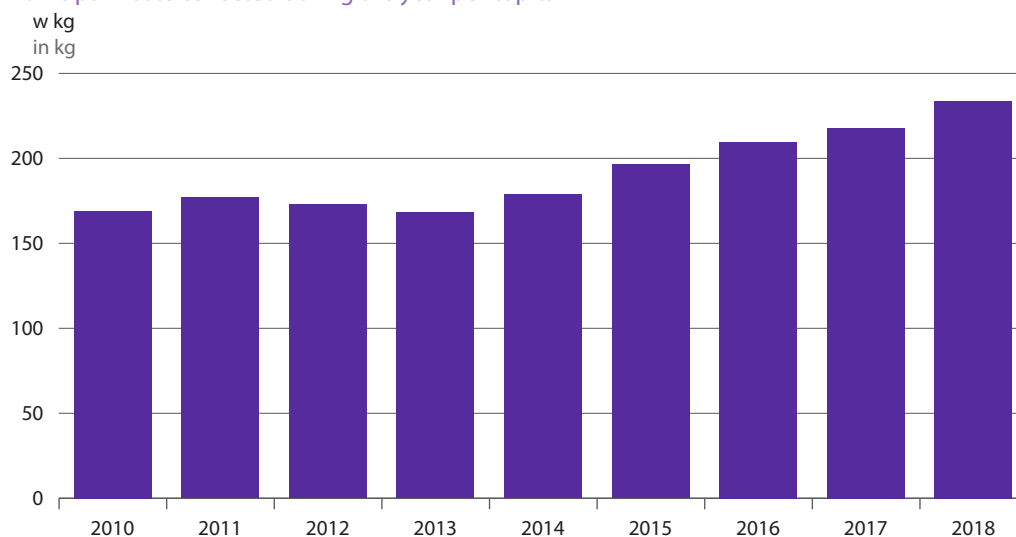
Odnotowano wzrost udziału odpadów zebranych selektywnie w ogólnej ilości odpadów komunalnych – z 10,7% w 2010 r. do 27,4% w 2018 r. Ilość odpadów komunalnych zebranych selektywnie w 2018 r. wyniosła 136,3 tys. ton i była wyższa o 20,3% w stosunku do roku poprzedniego.

Wśród odpadów zebranych selektywnie na terenie województwa podkarpackiego w 2018 r. największy udział stanowiło szkło (18,7%), następnie odpady wielkogabarytowe (16,0%), odpady biodegradowalne (14,9%) oraz zmieszane odpady opakowaniowe (13,4%). W kraju najczęściej zebrano odpadów biodegradowalnych (28,1%), zmieszanych odpadów opakowaniowych (15,9%) i wielkogabarytowych (14,6%).

Tablica 8. Odpady komunalne zebrane selektywnie w ciągu roku
Table 8. Municipal waste collected separately during the year

Wyszczególnienie Specification	2010		2018			
	ogółem total	w tym z gospodarstw domowych of which from households	ogółem total		w tym z gospodarstw domowych of which from households	
			w tonach in tonnes		w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)	w tonach in tonnes
Ogółem Total w tym: of which:	38333	30598	136324	3,8	123857	3,7
papier i tektura paper and cardboard	7279	4622	8910	3,3	6137	2,8
szkło glass	15064	12453	25458	5,0	22765	4,9
tworzywa sztuczne plastics	9615	7824	13187	4,0	11361	3,8
metale metals	1721	1143	276	2,3	240	2,4
tekstyli textiles	1824	1820	221	9,9	214	10,9
zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne waste electrical and electronic equipment	527	499	1553	4,2	1502	4,3

Wykres 12. Odpady komunalne zebrane w ciągu roku na 1 mieszkańca
Chart 12. Municipal waste collected during the year per capita

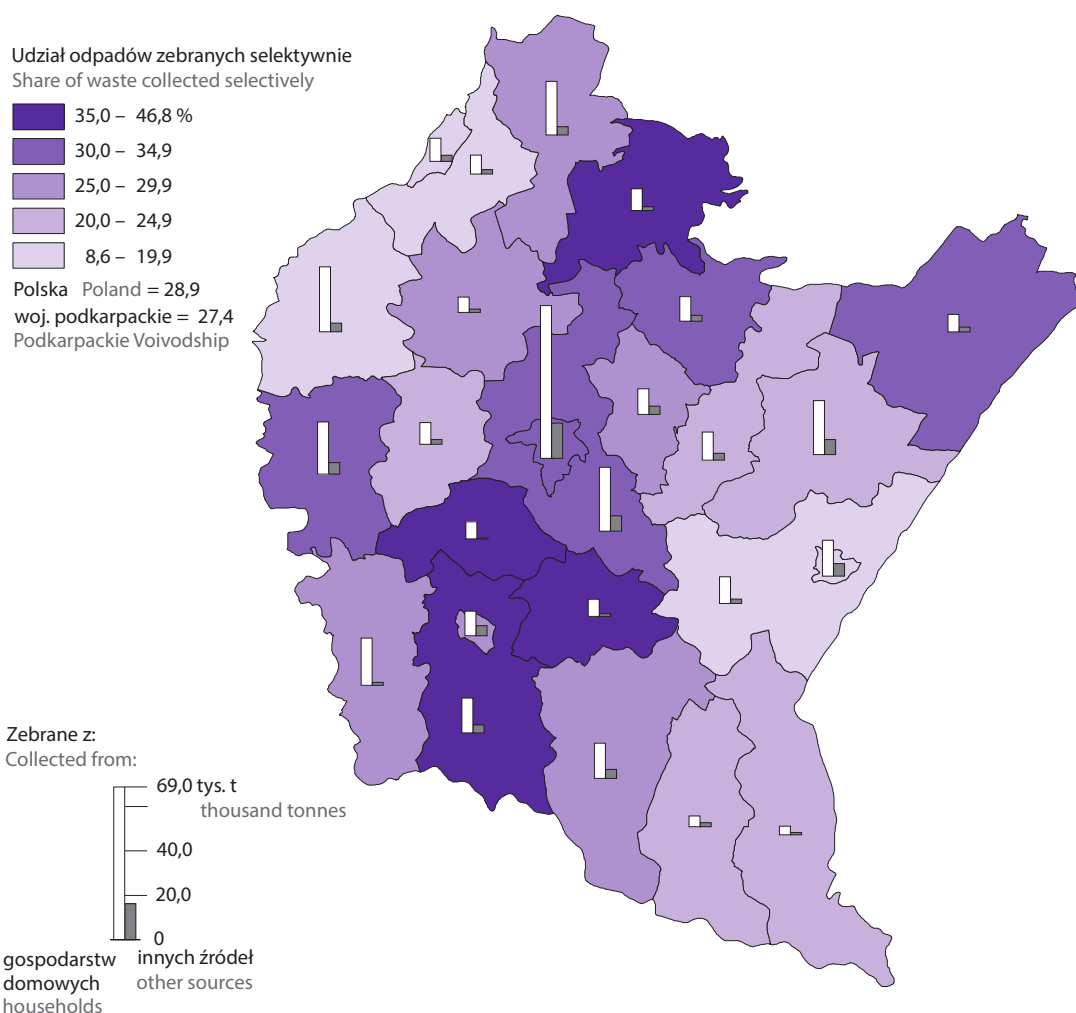
Podstawowym sposobem postępowania z odpadami komunalnymi w województwie podkarpackim było deponowanie ich na składowiskach. W 2018 r. przeznaczono do składowania 44,0% ich ogólnej ilo-

ści (w kraju 41,6%). W porównaniu z 2017 r. udział odpadów deponowanych na składowiskach zwiększył się o 4,2 p.proc. Recyklingowi poddano 18,0% odpadów, unieszkodliwieniu termicznemu w spalarniach 34,3%, biologicznemu przetwarzaniu 3,7% odpadów komunalnych.

Na koniec 2018 r. funkcjonowało 12 składowisk przyjmujących odpady komunalne, zajmujących łączną powierzchnię 52 ha. Ponad 90% z nich wyposażonych było w instalacje służące do odgazowywania, w wyniku czego poprzez spalanie ujętego gazu odzyskano około 3179 tys. kWh energii elektrycznej. W 2018 r. zamknięte zostało 1 składowisko o powierzchni 1,2 ha.

W województwie podkarpackim w ciągu roku zlikwidowano 358 dzikich wysypisk, z których łącznie zebrano około 279 ton odpadów komunalnych. Szacuje się, że na koniec 2018 r. istniało jeszcze 148 dzikich wysypisk.

Mapa 17. Odpady komunalne zebrane w 2018 r.
Map 17. Municipal waste collected in 2018

4.7. Ekonomiczne aspekty ochrony środowiska

4.7. Economic aspects of environmental protection

W 2018 r. nakłady na środki trwałe służące zarówno ochronie środowiska, jak i gospodarce wodnej były wyższe niż przed rokiem, a niższe niż osiem lat temu.

Zapobieganie zanieczyszczeniom i degradacji środowiska naturalnego wymaga nakładów na ekologiczne przedsięwzięcia inwestycyjne. W 2018 r. nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska (w cenach bieżących) w województwie podkarpackim wyniosły 589,4 mln zł, tj. o 55,9% więcej niż przed rokiem, a o 5,1% mniej w odniesieniu do 2010 r. Udział nakładów na środki trwałe służące ochronie środowiska w nakładach inwestycyjnych w gospodarce narodowej wynosił 4,3%.

W przeliczeniu na jednego mieszkańca nakłady finansowe na środki trwałe ochrony środowiska wynosiły 277 zł (przed rokiem 178 zł, w 2010 r. 293 zł), a w kraju odpowiednio: 271 zł, 178 zł i 286 zł. Najwięcej na jednego mieszkańca wydano w województwie zachodniopomorskim (376 zł), a najmniej w województwie warmińsko-mazurskim (134 zł). W ujęciu powiatowym najwięcej nakładów na ochronę środowiska w przeliczeniu na 1 mieszkańca poniesiono w powiecie nizańskim (660 zł), a najmniej w Przemyślu (15 zł).

Największe nakłady w 2018 r. poniesiono na gospodarkę ściekową i ochronę wód (79,3%) oraz na ochronę powietrza atmosferycznego i klimatu (9,9%). Na gospodarkę odpadami wydatkowano 7,1%. Udział wydatków na pozostałą działalność związaną z ochroną środowiska wynosił 3,0%, którą w większości wykorzystano na oszczędzanie energii.

W 2018 r. najwięcej nakładów służących ochronie środowiska pochodziło ze środków własnych województwa – 49,1%, z zagranicznych – 29,9%, a z funduszy ekologicznych – 11,5%.

Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej w 2018 r. wyniosły 111,5 mln zł, z tego nakłady poniesione na ujęcia i doprowadzenia wody stanowiły 68,2% wszystkich nakładów. Na obwałowania przeciwpowodziowe przeznaczono 21,6%, na budowę i modernizację stacji uzdatniania wody – 8,9% nakładów, regulację i zabudowę rzek i potoków – 0,7%, na zbiorniki i stopnie wodne przeznaczono – 0,5% nakładów. W porównaniu z 2017 r. wartość środków trwałych służących gospodarce wodnej była o 12,9% większa, natomiast w odniesieniu do 2010 r. była o 29,4% niższa.

W przeliczeniu na 1 mieszkańca nakłady finansowe na środki trwałe służące gospodarce wodnej wyniosły 52 zł (przed rokiem 46 zł, w 2010 r. 75 zł), wobec 64 zł w kraju. Najwięcej na jednego mieszkańca wydano w województwie dolnośląskim (150 zł), a najmniej w kujawsko-pomorskim i warmińsko-mazurskim (po 37 zł). W ujęciu powiatowym najwięcej nakładów służących gospodarce wodnej w przeliczeniu na 1 mieszkańca poniesiono w powiecie bieszczadzkiem (300 zł), a najmniej w powiecie strzyżowskim (1 zł).

Efekty rzeczowe uzyskane w wyniku przekazania w 2018 r. do użytku inwestycji służących ochronie środowiska i gospodarce wodnej to m.in.: bariery przeciw hałasowi drogowemu o długości 0,3 km, sieć kanalizacyjna odprowadzająca ścieki (bez przykanalików) o długości 416,3 km, 4 oczyszczalnie ścieków o przepustowości 6490 m³/dobę, sieć wodociągowa o długości 245,9 km, ujęcia wody o wydajności 1641 m³/dobę, regulacja i zabudowa rzek i potoków o długości 0,6 km, obwałowania przeciwpowodziowe o długości 32,7 km.

Tablica 9. Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej
 Table 9. Outlays on fixed assets for environmental protection and water management

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2017	2018
	w tys. zł in thousand PLN			
Ochrona środowiska – ogółem Environmental protection – total w tym: of which:	621020,0	495716,9	378128,3	589428,9
ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu climate and air protection	64341,7	78310,8	42043,0	58512,3
gospodarka ściekowa i ochrona wód sewage management and waters protection	507123,5	269898,0	153926,0	467366,8
gospodarka odpadami waste management	20814,1	97971,4	111695,6	41843,8
ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazu ogółem protection of biodiversity and landscape	-	839,9	21,5	21,5
pozostała działalność związana z ochroną środowiska other activity connected with environ- ment protection	14818,0	13798,3	49522,3	17751,4
Gospodarka wodna – ogółem Water management – total w tym: of which:	157927,1	133219,0	98769,3	111485,2
ujęcia i doprowadzenia wody water intakes and systems	65481,4	70701,5	51648,5	76001,5
budowa i modernizacja stacji uzdatnia- nia wody construction and modernisation of water treatment plants	22502,9	17329,9	9299,1	9957,6

Wykres 13. Struktura nakładów na środki trwałe według źródeł finansowania w latach 2010-2018
 Chart 13. Structure of outlays on fixed assets by source of financing in 2010-2018

Rozdział 5

Chapter 5

Społeczeństwo

Society

5.1. Kapitał ludzki

5.1. Human capital

Demografia

Demography

W latach 2010-2019 w województwie podkarpackim nastąpił niewielki spadek liczby ludności. Odnotowywano dodatni przyrost naturalny przez cały analizowany okres. Zmniejszył się odsetek ludności w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym, wzrósł w wieku poprodukcyjnym. Spadła liczba zawieranych związków małżeńskich. Wzrósł wiek środkowy (mediana) zarówno kobiet, jak i mężczyzn wstępujących w związek małżeński. Średnia liczba dzieci przypadających na kobietę maleje będąc niższą od wskaźnika odnowy pokoleń wynoszącego 2,1 koniecznego do stabilizacji liczby ludności. Ludność województwa podkarpackiego, tak jak i kraju, systematycznie się starzeje. Zjawisko to dotyczy zarówno mężczyzn, jak i kobiet oraz w równym stopniu mieszkańców miast, jak i wsi. Ujemne saldo migracji obserwowane na Podkarpaciu spowodowane jest głównie znacznym odpływem ludzi młodych.

Tablica 10. Ludność
Table 10. Population

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019
Ogółem (stan w dniu 31 grudnia) Total (as of 31 December) w tys. in thousand	2127,9	2127,7	2129,0	2127,2
w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)	5,5	5,5	5,5	5,5
Kobiety na 100 mężczyzn Females per 100 males	104,3	104,2	104,2	104,2
Miasta – w % ogółu ludności Urban areas – in % of total population	41,5	41,3	41,1	41,4
Wieś – w % ogółu ludności Rural areas – in % of total population	58,5	58,7	58,9	58,6
Ludność na 1 km ² powierzchni ogólnej Population per 1 km ² of total area	119,2	119,2	119,3	119,2

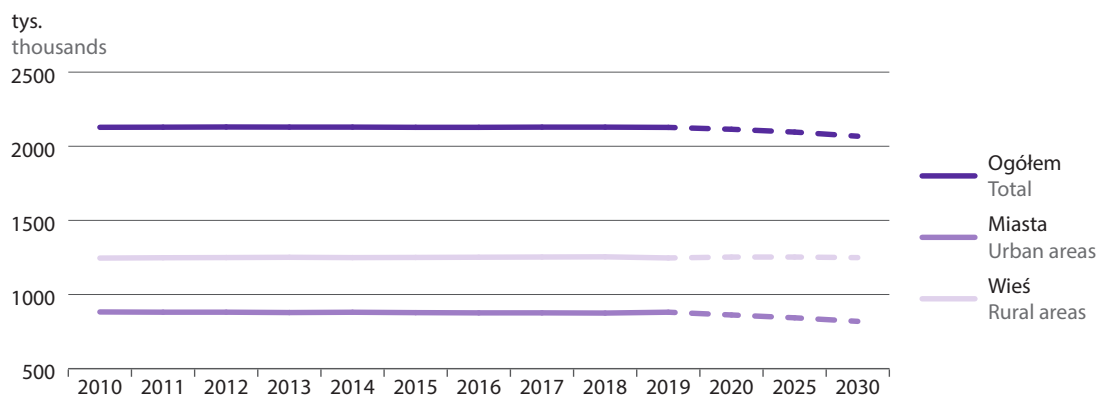
W końcu 2019 r. liczba ludności województwa wyniosła 2 mln 127 tys., co odpowiadało 5,5% populacji kraju, w tym 880,6 tys. ludności mieszkało w miastach i 1246,6 tys. na wsi. W porównaniu z 2010 r. liczba ludności zmniejszyła się o 784 osób, a w porównaniu z ubiegłym rokiem o 1851 osób. W 2019 r. ludność miast stanowiła 41,4% ogółu ludności i był to najniższy wskaźnik urbanizacji wśród województw (w kraju udział ludności miejskiej wyniósł 60,0%).

Wykres 14. Liczba ludności w latach 2010-2019 oraz prognoza do 2030 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 14. Population in 2010-2019 and projection until 2030

As of 31 December

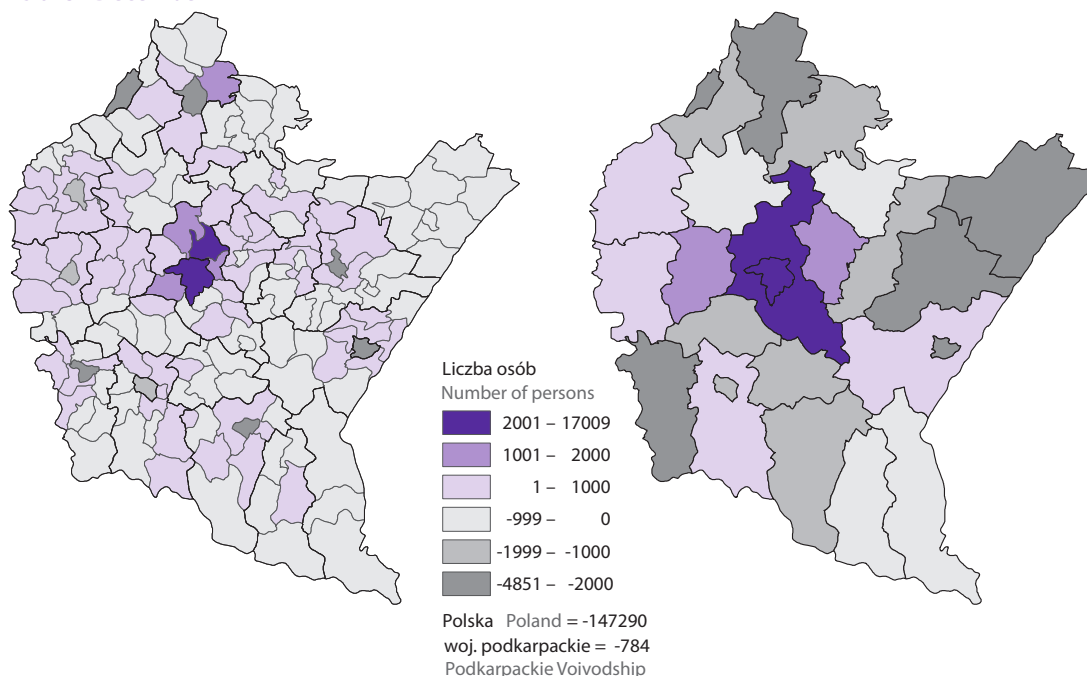
Średnia gęstość zaludnienia województwa w 2019 r. wyniosła 119 osób na 1 km² (w Polsce – 123). Wskaźnik ten wykazywał znaczne zróżnicowanie przestrzenne – od najwyższego w Rzeszowie oraz w Przemyśle – odpowiednio: 1550 i 1314 osób/km², do najniższego w powiatach: bieszczadzkim i leskim – 19 i 32 osoby/km². W miastach województwa na 1 km² przypadało średnio 713 osób, natomiast na wsi 75 osób. Struktura ludności według płci od kilku lat nie uległa większym zmianom. W ogólnej liczbie mieszkańców nieznacznie przeważały kobiety, które stanowiły 51,0% ludności województwa. W latach 2010-2019 współczynnik feminizacji wynosił 104, co oznacza, że na 100 mężczyzn przypadało statystycznie 104 kobiety (w kraju 107). Wśród ludności miejskiej współczynnik ten wyniósł 109 i znacznie odbiegał od współczynnika ludności wsi wynoszącego 101.

Mapa 18. Zmiana liczby ludności w latach 2010-2019

Stan w dniu 31 grudnia

Map 18. Population changes in 2010-2019

As of 31 December

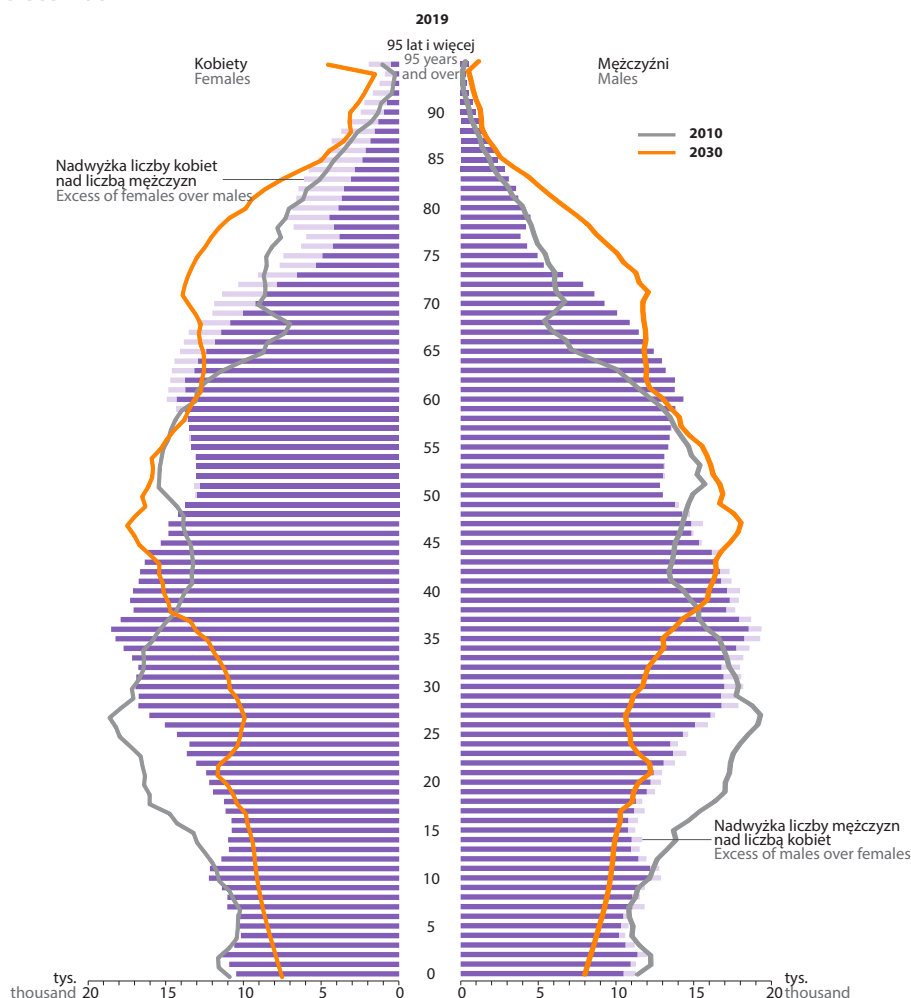

Spośród powiatów szczególnie duża przewaga liczebna kobiet nad mężczyznami wystąpiła w Przemyśle (113 kobiet na 100 mężczyzn), najmniej sfeminizowany był powiat przemyski tu na 100 kobiet przypadało 99 mężczyzn. Obserwując relacje liczbowe mężczyzn i kobiet z jednoczesnym podziałem według grup wieku, wyraźnie zaznacza się przewaga liczebna kobiet po 55. roku życia. Wynika to z faktu, że kobiety żyją dłużej niż mężczyźni. Pomimo że wśród liczby noworodków przeważają chłopcy, to w ogólnej strukturze ludności przewagę liczebną mają kobiety.

Wykres 15. Ludność według płci i wieku w latach 2010, 2019 i 2030

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 15. Population by sex and age in 2010, 2019 and 2030
As of 31 December

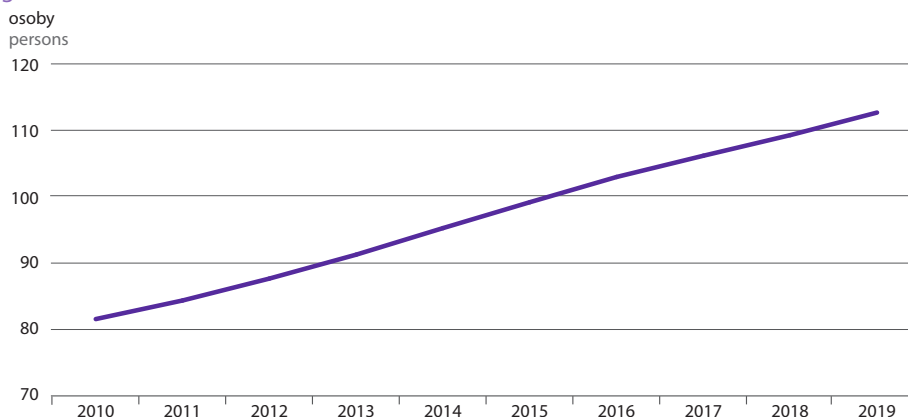

W latach 2010-2019 następowało stopniowe zmniejszanie się udziału dzieci i młodzieży (0-17 lat) w ogólnej liczbie ludności województwa, przy jednoczesnym wzroście liczby osób w wieku poprodukcyjnym (mężczyźni w wieku 65 lat i więcej oraz kobiety w wieku 60 lat i więcej). Odsetek ludności w wieku przedprodukcyjnym obniżył się z 20,3% w 2010 r. do 18,2% w 2019 r. (w Polsce z 18,8% do 18,1%) – głównie z powodu malejącej liczby urodzeń. Zmniejszył się również udział ludności w wieku produkcyjnym – z 63,9% do 61,4% (w kraju – z 64,4% do 60,0%). Jednocześnie wzrósł udział osób w wieku poprodukcyjnym – z 15,9% w 2010 r. do 20,4% w 2019 r. (w kraju – z 16,8% do 21,9%). W 2019 r. na 100 osób w wieku produkcyjnym (mężczyźni w wieku 18-64 lata i kobiety w wieku 18-59 lat) przypadało 63 osoby w wieku nieprodukcyjnym (przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym), w 2010 r. było to 57 osób, a w 2018 r. 61 osób. W województwie odsetek ludności w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym jest wyższy niż przeciętnie w kraju, a w wieku poprodukcyjnym – niższy niż w kraju.

Proces starzenia się ludności jest wynikiem zmniejszania się udziału roczników młodszych, a zwiększania się udziału roczników starszych w populacji. Jednym z mierników tego procesu jest m.in. indeks starości który określa relację pokolenia dziadków i wnuczków, (liczba osób w wieku 65 i więcej lat przypadająca na 100 osób w wieku 0-14 lat).

Wykres 16. Indeks starości

Chart 16. Ageing index

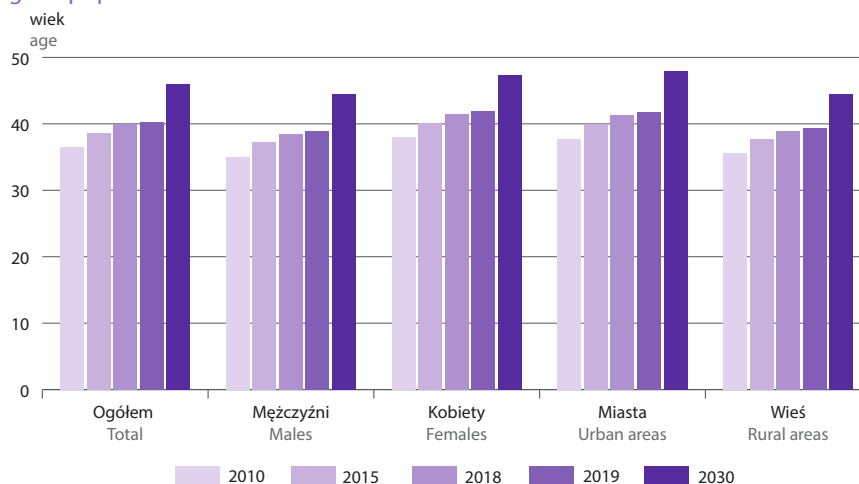

W końcu 2019 r. indeks starości w województwie podkarpackim wynosił 112 osób, co oznacza, że średnio na 100 wnuków przypadało 112 dziadków lub babć (w 2010 r. 81 osób). W kraju indeks ten wynosił odpowiednio 118 osób w 2019 r. i 89 osób w 2010 r. Najwięcej dziadków na 100 wnuków w 2019 r. przypadało w województwie świętokrzyskim – 143, najmniej natomiast w województwie pomorskim – 101 dziadków. W 2019 r. występowało znaczne zróżnicowanie tego wskaźnika według powiatów od 90 osób w powiecie ropczycko-sędziszowskim do 164 osób w Tarnobrzegu. Wśród 25 powiatów indeks starości powyżej średniej wojewódzkiej odnotowano w 12 powiatach.

Do zilustrowania relacji międzypokoleniowych pomiędzy osobami najstarszymi a ich dziećmi służy wskaźnik wsparcia międzypokoleniowego ilustrujący, ile osób w wieku 85 lat i więcej przypada na 100 osób w wieku 50-64 lata. W końcu 2019 r. wskaźnik ten w województwie podkarpackim podobnie jak i w kraju wynosił 11 osób. W latach 2010-2019 wartość wskaźnika wzrosła o 4 osoby. W 2019 r. obserwowano zróżnicowanie przestrzenne tego wskaźnika, który w powiecie bieszczadzkiem wynosił 8 osób, natomiast w powiecie łańcuckim 13 osób. W 2010 r. wartości wskaźnika były niższe w każdym z powiatów i mieściły się w przedziale od 4 osób w powiecie bieszczadzkiem i Tarnobrzegu do 9 osób w powiatach rzeszowskim i łańcuckim.

Wykres 17. Mediana wieku ludności

Chart 17. Median age of population

Wiek środkowy (mediana) mieszkańców województwa podkarpackiego z roku na rok jest coraz wyższy. W 2019 r. mediana wieku wyniosła 40,3 lat (w kraju 41,3 lat), co oznacza, że połowa ludności przekroczyła ten wiek (w roku 2010 mediana wyniosła 36,5 lat). Mieszkańcy miast byli średnio o 2,4 lata starsi od mieszkańców wsi. Niezależnie od miejsca zamieszkania mediana wieku kobiet była wyższa niż mężczyzn. W 2019 r. połowa kobiet miała 41,9 lat, a mężczyzn 38,9 lat (w 2010 r. odpowiednio 38,0 i 35,0 lat). Spośród ludności województwa podkarpackiego najmłodszy okazali się mieszkańcy powiatu ropczycko-sędziszowskiego z medianą 38,6 lat, najstarsi natomiast zamieszkiwali Tarnobrzeg 44,5 lat. Ludność Podkarpacia wciąż jest nieco młodsza niż przeciętnie w kraju – o 1,0 rok. W 2019 r. w rankingu plasowała się na 4. miejscu będąc tym samym jedną z młodszych populacji wśród województw. Województwo pomorskie było najmłodsze w kraju z medianą 40,0 lat, najstarsze zaś było województwo opolskie z medianą 43,1 lata.

W 2019 r. na Podkarpaciu zawarto 10,1 tys. małżeństw, co stanowiło 5,5% ogółu związków zalegalizowanych w Polsce. Oznacza to spadek zarówno w stosunku do 2018 r. jak i 2010 r. odpowiednio o 6,9% i 23,4%. Więcej związków zawierano na wsi (w 2019 r. w województwie – 60,7%, w Polsce – 39,8%), co związane jest głównie ze stopniem urbanizacji.

Spośród wszystkich zawartych związków w 2019 r. 73,2% stanowiły małżeństwa wyznaniowe (dla miast – 66,3%, dla wsi – 77,6%). W 2019 r., na każdy tysiąc ludności przypadało 4,8 małżeństw, w 2018 r. 5,1, a w 2010 r. 6,2. Współczynnik natężenia małżeństw dla miast i wsi wyniósł odpowiednio 4,5‰ i 4,9‰. Analogicznie dla kraju wyniósł po 4,8‰ dla ogółu, miast oraz wsi. Najniższą wartość współczynnika zawieranych małżeństw na tysiąc ludności zanotowano w 2019 r. w Przemyślu – 3,7‰, najwyższy wystąpił w powiecie lubaczowskim – 5,6‰.

W 2019 r. najliczniejszą grupą wśród kobiet wstępujących w związek małżeński były osoby z przedziału wiekowego 25-29 lat. Stanowiły one 43,6% wszystkich kobiet wstępujących w związek małżeński. W 2010 r. odsetek kobiet z tego przedziału wiekowego wynosił 37,6% i sukcesywnie wzrastał. Wpływ na wzrost odsetka tej grupy wiekowej miał przede wszystkim wzrost udziału kobiet w wieku 25-29 lat wychodzących za mąż na wsi z 33,3% w 2010 do 43,0% w 2019 r. Mężczyźni podobnie jak kobiety najczęściej wstępowali w związek małżeński w wieku 25-29 lat. W 2019 r. stanowili oni 46,0% ogółu mężczyzn zawierających związek małżeński.

Miernikiem charakteryzującym wiek osób decydujących się na związek małżeński jest wiek środkowy (mediana). W województwie podkarpackim (zgodnie z ogólnokrajowym trendem) na przestrzeni ostatnich lat obserwuje się wzrost mediany wieku zarówno kobiet, jak i mężczyzn wstępujących w związek małżeński. W 2019 r. wiek środkowy dla nowożeńców płci męskiej wyniósł 29,0 lat (30,0 dla miast i 28,4 dla wsi) i był wyższy o 0,3 roku od osiągniętego w 2018 r. i o 1,7 roku wyższy niż w 2010 r. Kobiety decydowały się wcześniej na zawarcie małżeństwa – mediana wieku w 2019 r. wyniosła 26,9 lat (27,9 dla miast i 26,2 dla wsi) i była o 0,2 roku wyższa niż w 2018 r. i o 1,6 roku wyższa niż w 2010 r.

Zdecydowaną większość zawieranych małżeństw w województwie podkarpackim w latach 2010-2019 stanowiły małżeństwa wyznaniowe (zawierane w kościołach ze skutkiem prawnocywilnym). W 2019 r. zanotowano ich 7407, co stanowiło 73,2% ogółu małżeństw zawartych w tym roku. Wśród małżeństw wyznaniowych 99,8% zawarto w Kościele Katolickim.

W 2019 r. w województwie podkarpackim orzeczono 2568 rozwodów, co stanowiło 3,9% wszystkich rozwodów zarejestrowanych w kraju. W porównaniu z 2018 r. w województwie podkarpackim orzeczono o 3,7% więcej rozwodów.

Wskaźnikiem natężenia rozwodów jest ich liczba przypadająca na 1000 mieszkańców. Od lat województwo podkarpackie należy do regionów, w których notuje się najniższą wartość tego wskaźnika. W 2019 r. jego wartość utrzymywała się na poziomie 1,2‰ (1,7‰ w miastach i 0,9‰ na wsi). Dla porównania, w kraju wskaźnik ten w 2019 r. kształtował się na poziomie 1,7‰ (miasta – 2,0‰, wieś – 1,2‰). Tak niska wartość wskaźnika natężenia rozwodów – pozytywna z punktu widzenia trwałości związków małżeńskich – w rankingu województw stawia województwo podkarpackie na 2. miejscu. W skali powiatów

województwa podkarpackiego można stwierdzić, iż najniższą wartość wskaźnika natężenia rozwodów zanotowano w powiecie brzozowskim i kolbuszowskim (po 0,7‰), najwyższą w Przemyślu – 2,1‰.

Kolejnym wskaźnikiem pozwalającym analizować skalę orzekanych rozwodów jest współczynnik rozwodów w przeliczeniu na 1000 nowozawartych małżeństw. Dla województwa podkarpackiego największą wartość wskaźnik ten w analizowanych ostatnich dziewięciu latach osiągnął w 2019 r. i wynosił – 253,7‰. Było to o 25,9 p.promilowego więcej niż w 2018 r. i aż o 95,7 p.promilowego więcej niż w 2010 r. W kraju wskaźnik ten wynosił 356,3‰.

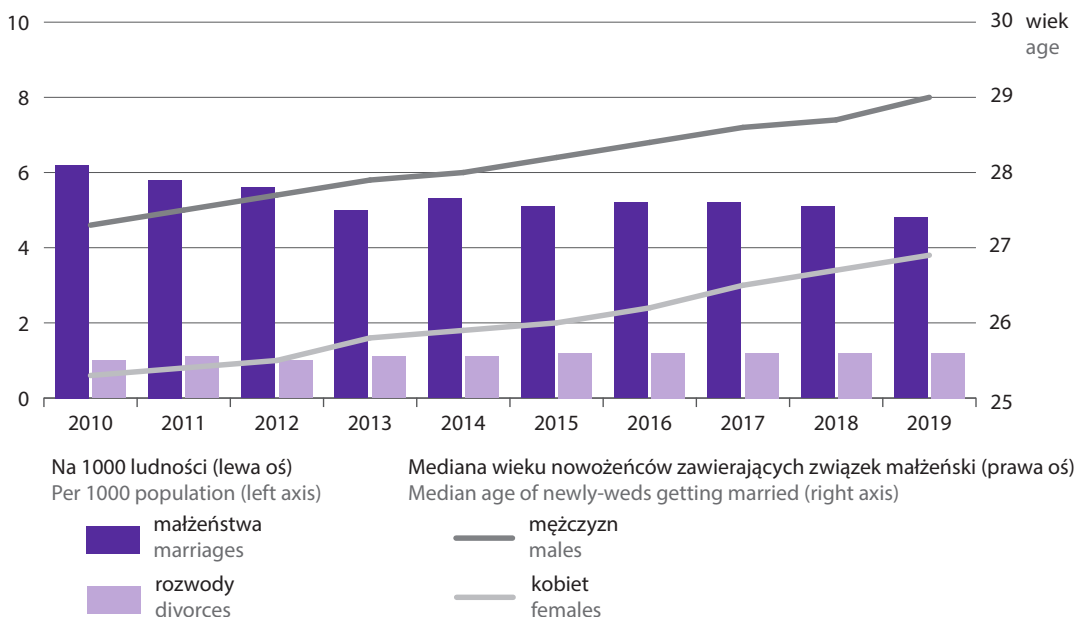
W porównaniu z innymi województwami w 2019 r. Podkarpacie osiągnęło najlepszy wynik w kraju (najmniejsza liczba rozwodów przypadająca na 1000 nowozawartych małżeństw), natomiast najgorzej przedstawiała się sytuacja w województwie dolnośląskim (436,8‰). Wśród powiatów województwa podkarpackiego najwyższą wartość tego wskaźnika zaobserwowano w Przemyślu (575,2‰), natomiast najmniej małżeństw rozwiodło się w powiecie brzozowskim (148,7‰).

Rozpatrując wiek rozwiedzionych mieszkańców Podkarpacia w momencie wniesienia powództwa można stwierdzić, iż najczęściej pozew rozwodowy w przypadku mężczyzn wnosili osoby w wieku 35-39 lat (20,8% ogółu mężczyzn rozwodzących się), a w przypadku kobiet osoby w wieku 30-34 lata (20,4% ogółu kobiet rozwodzących się).

Rozwód orzeczony w stosunku do pary małżonków wiąże się zwykle z konsekwencjami dla wychowywanych przez nich dzieci. W województwie podkarpackim udział małżeństw bezdzietnych wynosił odpowiednio dla lat 2010 i 2019 – 37,4% i 41,6%. W analizowanym okresie na Podkarpaciu najwięcej rozwodów orzekły sądy w stosunku do par posiadających jedno małoletnie dziecko. W 2019 r. stanowiły one 34,7% ogółu rozwodów (34,4% dla miast, 35,1% dla wsi).

W 2019 r. sądy orzekły separację wobec 74 małżeństw (o 22 mniej niż w 2018 r.), z czego 60,8% przypadło na mieszkańców miast. W przeliczeniu na 100 tys. ludności liczba separacji wyniosła 3,5 (dla miast – 5,1 i 2,3 dla wsi). W kraju wskaźnik ten wyniósł 3,1. Separacje z powództwa żony stanowiły 81,1% ogółu orzeczonych separacji. Separacje bezdzietnych małżeństw stanowiły 47,3% orzeczonych separacji (38,5% rok temu). Spośród małżeństw posiadających dzieci najczęściej separacje dotyczyły małżeństw posiadających jedno dziecko (27,0%).

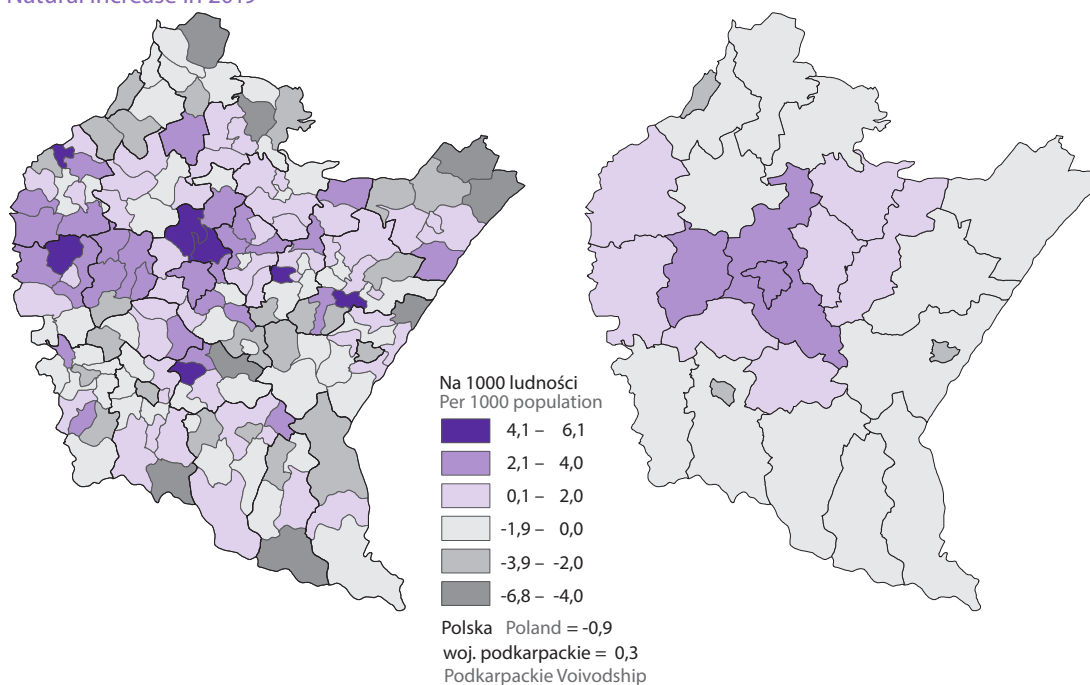
Wykres 18. Małżeństwa zawarte i rozwody
Chart 18. Marriages contracted and divorces

Podkarpackie było jednym z pięciu województw, w których odnotowano dodatni przyrost naturalny, co oznacza, że liczba zgonów była tu mniejsza od liczby urodzeń. W 2019 r. województwo podkarpackie zajęło 5. miejsce w kraju pod względem przyrostu naturalnego na 1000 ludności, który wyniósł 0,3 (w kraju -0,9). Wyższy przyrost na 1000 ludności odnotowano w województwie pomorskim (1,5), małopolskim (1,2), wielkopolskim (0,9) i mazowieckim (0,4). Najmniejszy przyrost natomiast wystąpił w województwie łódzkim (-3,6). W 2019 r. w przeliczeniu na 1000 ludności dodatni przyrost naturalny wystąpił w 10 powiatach (w 2018 r. w 17 powiatach), w tym najwyższy w Rzeszowie (3,3) najniższy zaś w Krośnie i Przemyślu (po -3,0).

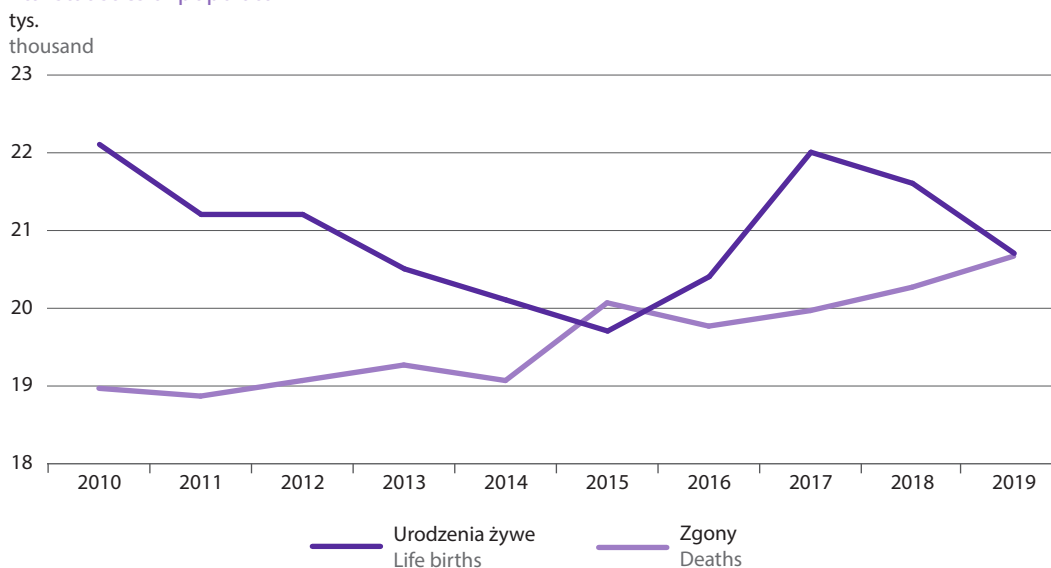
Mapa 19. Przyrost naturalny ludności w 2019 r.

Map 19. Natural increase in 2019

Wykres 19. Ruch naturalny ludności

Chart 19. Vital statistics of population

W roku 2019 w województwie podkarpackim zanotowano 20,6 tys. urodzeń żywych, tj. o 4,3% mniej niż w 2018 r. i o 6,3% mniej niż w 2010 r. Współczynnik urodzeń (czyli liczba urodzeń na 1000 ludności) w 2019 r. wyniósł 9,7‰ i był o 0,1 p.promilowy mniejszy niż w Polsce.

Zmniejszająca się liczba urodzeń dotyczy zarówno rodzin zamieszkałych w miastach, jak i rodzin wiejskich, ale natężenie urodzeń na wsi jest w dalszym ciągu wyższe niż w mieście. W miastach województwa podkarpackiego, na 1000 ludności przypadało 9,1 urodzeń żywych, natomiast na wsi – 10,1. W przekroju podkarpackich powiatów najwyższe wartości współczynnika urodzeń odnotowano w Rzeszowie – 11,5, najniższe w Krośnie – 7,2.

Od lat poziom reprodukcji ludności nie zapewnia prostej zastępowalności pokoleń, tj. kiedy na jedną kobietę w wieku 15-49 lat przypada średnio 2,10 – 2,15 urodzeń dzieci. Ogólny współczynnik dzietności uległ niewielkiemu zmniejszeniu z 1,37 w 2018 r. do 1,34 w 2019 r. Współczynnik dla kraju również się zmniejszył z 1,44 do 1,42. Najbardziej korzystnymi współczynnikami dzietności w województwie podkarpackim w 2019 r. charakteryzowały się powiaty: łańcucki (1,58) i ropczycko-sędziszowski (1,52). Najgorzej wypadło Krosno ze wskaźnikiem dzietności (1,07).

Współczynnik płodności, określany liczbą urodzeń żywych na 1000 kobiet w wieku rozrodczym (15-49 lat) wyniósł w 2019 r. 40,49‰ i był niższy od notowanego w roku 2018 o 1,43 p.promilowego. W kraju współczynnik płodności był wyższy i wyniósł 41,81‰. W 2019 r. najwyższą wartość wskaźnika odnotowano w powiecie łańcuckim (47,94‰), natomiast najniższą w Krośnie (31,66‰). Wyższa płodność występowała u kobiet mieszkających na wsi, gdzie na 1000 kobiet przypadało 42 dzieci, przy 39 w miastach (w Polsce odpowiednio – 42 i 41). Najwyższą płodnością cechowały się kobiety w wieku 25-29 lat, w której to grupie wiekowej w 2019 r. wskaźnik płodności osiągnął poziom 92,66‰, a matki z tego przedziału wiekowego urodziły 7,1 tys. dzieci, co stanowiło 34,5% ogółu urodzeń żywych. Najwyższy w tej grupie wiekowej współczynnik płodności odnotowano w powiecie ropczycko-sędziszowskim (110,88‰), najniższy natomiast w powiecie bieszczadzkim (71,43‰).

Średni wiek matek, to wiek kobiet w momencie urodzenia kolejnego dziecka, który połowa matek już przekroczyła, a którego połowa jeszcze nie osiągnęła. W województwie podkarpackim średni wiek matek w 2019 r. wynosił 30,3 lat, a rodzających po raz pierwszy – 27,8 lat. W roku 2010 wiek ten był niższy i wynosił odpowiednio: 28,5 i 26,3 lat. Na wsi mediana wieku matek rodzących wynosiła 29,8 lat, a w mieście 31,0 lat. W grupie kobiet z wykształceniem wyższym średni wiek matek w momencie urodzenia dziecka kształtował się w 2019 r. na poziomie 31,2 lat (w 2010 r. 29,3 lat), natomiast w przypadku matek z wykształceniem podstawowym 28,2 lat (w 2010 r. 28,4 lat).

Kobiety z wykształceniem wyższym pierwsze dziecko rodziły w wieku 29,2 lat (w 2010 r. 27,8 lat), a kobiety z wykształceniem podstawowym o ponad 9 lat wcześniej, tj. w wieku 19,6 lat (w 2010 r. 21,7 lat).

W ostatnich latach zmniejszyła się liczba urodzeń, nieznacznie wzrosła liczba zgonów, dlatego też wartość współczynnika dynamiki demograficznej (liczba urodzeń żywych w danym okresie przypadająca na 1 zgon) zmalała z 1,2 w 2010 r. przez 1,1 w 2018 do 1,0 w 2019 r.

W 2019 r. zmarło 20,0 tys. osób, czyli o 9,5% więcej w porównaniu z rokiem 2010 i o 2,0% więcej niż rok wcześniej. W omawianym roku zmarło 10,5 tys. mężczyzn, co stanowiło 52,6% wszystkich zgonów w województwie. Na terenach wiejskich województwa odsetek zgonów mężczyzn był wyższy niż w miastach i wynosił 53,0% wobec 51,9% w miastach.

Współczynnik umieralności w województwie podkarpackim był niższy niż w Polsce i w 2019 r. wyniósł 9,4‰ (co oznacza, że na 1000 ludności przypadało 9,4 zgonów), podczas gdy w 2018 r. – 9,2‰. W Polsce w 2019 r. przypadało 10,7, a w 2018 r. 10,8 zgonów na 1000 ludności. Liczba zgonów przypadająca na 1000 mieszkańców w roku 2019 w miastach wyniosła 9,2 i była większa niż na wsi o 0,4 p.prom. W analizowanym roku zarejestrowano 83 zgony niemowląt, tzn. dzieci poniżej 1 roku życia, w porównaniu z 2018 r. było to o 7,8% mniej (w Polsce nastąpił spadek o 5,5%). Poprawie uległ więc wskaźnik określający śmiertelność niemowląt. Na 1000 urodzeń żywych w 2019 r. przypadało 4,0 zgony niemowląt, podczas gdy w 2018 r. – 4,2.

Najczęściej notowanymi przyczynami zgonów w województwie podkarpackim w 2018 r. były choroby układu krążenia, które stanowiły 43,2% ogólnej liczby zgonów w województwie i w stosunku do roku 2010 zmniejszyły się o 9,1 p.proc.

Umieralność w wyniku chorób układu krążenia była zdecydowanie wyższa wśród kobiet, w 2018 r. stanowiły one 49,7% ogólnej liczby zgonów kobiet, wśród mężczyzn – 37,3%.

W kraju udział osób zmarłych z powodu chorób układu krążenia był niższy niż w województwie o 2,7 p.proc. Drugą co do wielkości przyczyną zgonów na Podkarpaciu były choroby nowotworowe których udział wzrósł w latach 2010-2018 o 2,3 p.proc.

Zmniejszył się odsetek zgonów spowodowanych przyczynami zewnętrznymi, które w 2018 r. spowodowały 4,3% wszystkich zgonów, wobec 6,2% w 2010 r.

W grupie chorób układu krążenia najczęstszymi przyczynami zgonów w 2018 r. były: niewydolność serca (28,6% ogółu chorób układu krążenia), choroba niedokrwienna serca (21,8%), miażdżyca (19,9%), oraz choroby naczyń mózgowych (15,2%). Najczęstszymi nowotworami powodującymi zgon w 2018 r. były: nowotwór złośliwy oskrzeli i płuc (20,4% wszystkich zgonów z powodu nowotworów złośliwych), nowotwór złośliwy jelita grubego (7,4%) oraz nowotwór złośliwy gruczołu krokowego (6,5%). Natomiast najczęstsze zewnętrzne przyczyny zgonu to samobójstwa (26,2%), oraz wypadki komunikacyjne (19,0%). Wymienione, najważniejsze przyczyny zgonów mają różne natężenie w zależności od płci i wieku.

W zbiorowości osób młodych w wieku 15-24 lata zdecydowanie najczęstszymi przyczynami zgonów były przyczyny zewnętrzne – w 2018 r. ich udział w ogólnej liczbie zgonów w tej grupie wyniósł 66,7%. Niezależnie od płci, ich wpływ maleje wraz z wiekiem, np. wśród osób w wieku 35-44 lata udział zgonów z powodu zewnętrznych przyczyn wyniósł 25,4%.

Choroby układu krążenia wśród przyczyn zgonów zaczynają dominować u kobiet w wieku 60 lat i więcej, a wśród mężczyzn w wieku 40 lat i więcej.

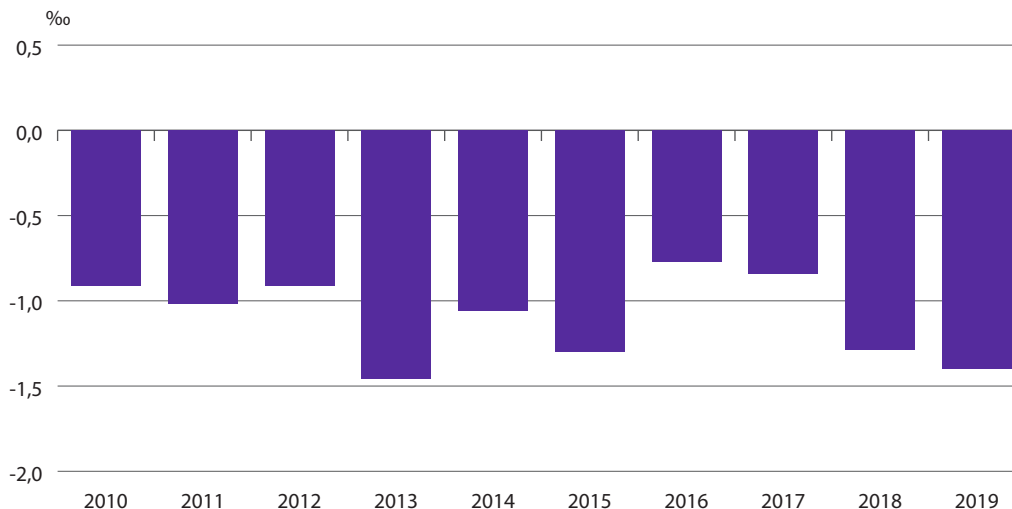
Trzecia z najważniejszych grup przyczyn zgonów – choroby nowotworowe, w przypadku kobiet zaczyna mieć znaczący wpływ w wieku 55-64 lata (w 2018 r. – 52,2% zgonów w tej grupie wiekowej). W populacji mężczyzn natężenie zgonów z powodu chorób nowotworowych nasila się w grupie 65-74 (w 2018 r. – 38,2% zgonów w tej grupie wiekowej).

Przyczyną 51,1% zgonów niemowląt w 2018 r. były wady rozwojowe wrodzone, a 41,1% choroby i stany okresu okołoporodowego, tzn. powstające w czasie trwania ciąży matki i w okresie pierwszych 6 dni życia noworodka.

Drugim, obok przyrostu naturalnego, czynnikiem mającym istotny wpływ na stan zaludnienia są migracje ludności. W 2019 r. w województwie podkarpackim – podobnie jak w latach poprzednich – odpływ ludności (wymeldowania z pobytu stałego) przewyższał napływ ludności (zameldowania na pobyt stały). Wielkość i kierunek migracji oraz ich natężenie najczęściej determinowane są przez stopień rozwoju gospodarczego i ekonomiczną sytuację regionu. W 2019 r. odpływ ludności na pobyt stały wyniósł 26,2 tys. (w 2018 r. – 24,3 tys.), natomiast napływ – 23,2 tys. osób (w 2018 r. – 21,6 tys.). Wartość ujemnego salda migracji stałej zwiększyła się z minus 2741 w 2018 r. do minus 2950 w 2019 r. Główny udział w ujemnym saldzie migracji na Podkarpaciu w 2019 r. mieli mieszkańcy miast (minus 1853), natomiast saldo migracji dla wsi było mniejsze (minus 1097). W przeliczeniu na 1000 ludności współczynnik salda migracji w 2019 r. osiągnął wartość minus 1,4‰ i był o 0,1 p.promilowego większy w porównaniu z 2018 r., co plasowało województwo podkarpackie na 11. miejscu w rankingu województw (w kraju wynosił 0,2‰). Dodatnią wartość tego współczynnika w 2019 r. zanotowano tylko w pięciu województwach (największą w województwie mazowieckim – 3,3‰). Z analizy zmian poziomu tego wskaźnika w przekroju powiatowym województwa podkarpackiego wynika, iż w 2019 r. dodatni wskaźnik salda migracji odnotowano w Rzeszowie – 7,5‰ i powiecie rzeszowskim – 5,9‰. Najgorzej sytuacja przedstawiała się w Przemyślu (minus 7,1‰).

W 2019 r. na terenie województwa podkarpackiego (biorąc pod uwagę migrację wewnętrzną) zameldowano na pobyt stały 22,2 tys. osób – o 7,2% więcej niż w 2018 r. W tym samym czasie liczba wymeldowań z pobytu stałego wyniosła 25,6 tys. osób – o 7,7% więcej niż w 2018 r.

Wykres 20. Saldo migracji ludności na pobyt stały na 1000 ludności
 Chart 20. Net migration of population for permanent residence per 1000 population

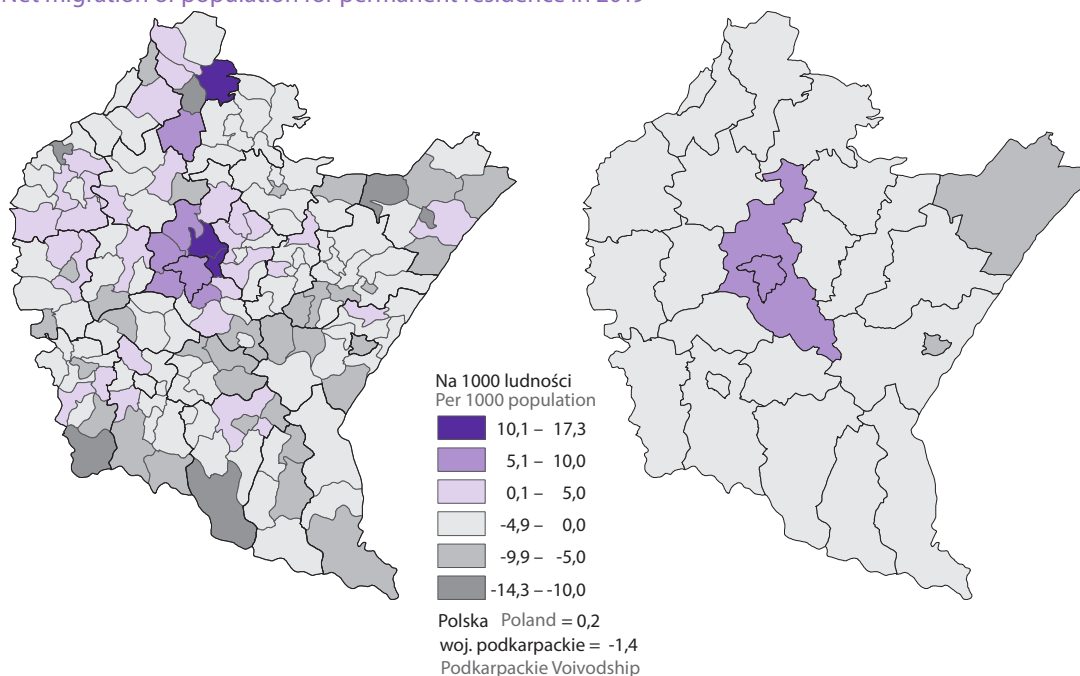

Zarówno największy napływ, jak i odpływ w ramach migracji wewnętrznych w 2019 r. zanotowano w Rzeszowie i powiecie rzeszowskim (odpowiednio: 3582 i 2266 dla Rzeszowa oraz 2821 i 1873 dla powiatu rzeszowskiego). Tylko w dwóch powiatach województwa podkarpackiego odnotowano dodatnie saldo migracji wewnętrznych – w Rzeszowie (1316) i powiecie rzeszowskim (948), a największym ujemnym saldem charakteryzował się powiat jarosławski (minus 496).

Z analizy danych dotyczących migracji wewnętrznych na pobyt stały według województw (ruch międzywojewódzki) wynika, że zarówno w 2010 r., jak i 2019 r. największy napływ ludności do województwa podkarpackiego następował z województw ościennych – małopolskiego i lubelskiego (w 2019 r. odpowiednio: 978 i 764 osoby). Najmniej osób zdecydowało się przenieść na stałe na Podkarpacie z województwa lubuskiego (w 2019 r. – 36 osób). Największy odpływ mieszkańców województwa podkarpackiego obserwowany był do województwa małopolskiego i mazowieckiego (w 2019 r. odpowiednio: 3232 i 1400). Najmniej osób z Podkarpacia osiedliło się na stałe w województwie podlaskim (54 osoby). Na przestrzeni lat 2010-2019 największy napływ osób migrujących zaobserwowano na tereny wiejskie z miast. W 2019 r. zanotowano 6687 takich przypadków, co stanowiło 30,2% ogółu napływu w migracjach wewnętrznych. W stosunku do 2010 r. oznacza to spadek o 3,3 p.proc. W kierunku przeciwnym (napływ ze wsi do miast) w 2019 r. stwierdzono w 6269 przypadków (o 1821 więcej niż w 2010 r.). W latach 2010-2019 na Podkarpaciu zdecydowaną większość stanowiły migracje ludności wewnątrz województwa. W 2019 r. zanotowano 18228 tego typu przypadków (o 3184 mniej w porównaniu z 2010 r.). Największe napływy ludności na pobyt stały w obrębie województwa odnotowano w Rzeszowie – 2820 i powiecie rzeszowskim – 2483. Również w tych powiatach obserwowane były największe ilościowe odpływy ludności z pobytu stałego – w Rzeszowie (1645) i powiecie rzeszowskim (1603). Najmniej ludności zameldowano na pobyt stały w powiecie bieszczadzkiem (141), tu też najmniej było wymeldowań – 200. Analiza struktury wieku osób migrujących wewnątrz województwa w 2019 r. wskazuje, iż najliczniejszą grupę stanowiły osoby w wieku 30-34 lata (17,1% ogółu w migracjach wewnętrznych). Na dynamikę i saldo migracji ogólnej wpływ wywiera także migracja zagraniczna. W 2019 r. w województwie podkarpackim nastąpił spadek (o 36,7%) w odniesieniu do 2010 r. i wzrost (o 6,6%) w odniesieniu do 2018 r. emigracji na pobyt stały. Na Podkarpacie w tym czasie na pobyt stały z zagranicy przyjechało 1058 imigrantów (o 151 więcej niż w 2010 r. i o 168 więcej niż w 2018 r.). Analizując populację migrantów pod względem płci, stwierdza się przewagę mężczyzn zarówno wśród imigrantów jak i emigrantów. W 2019 r. mężczyźni stanowili 52,8% przyjeżdżających do województwa podkarpackiego i 50,2% opuszczających województwo na stałe. Na wyjazd na stałe za granicę z Podkarpacia zdecydowanie częściej decydowali się mieszkańcy miast. W 2019 r. z podkarpackich miast wyjechało na stałe 331 osób (w 2010 – 576), co stanowiło 60,6% ogółu emigrantów województwa (w 2010 – 66,7%). Tymczasem w miastach Podkarpacia w 2019 r. osiedliło się

526 (w 2010 r. – 461) imigrantów - stanowili oni 49,7% (w 2010 r. – 50,8%) ogółu osób z zagranicy, które zdecydowały się na pobyt stały w województwie podkarpackim. Z województwa podkarpackiego na wyjazd za granicę na pobyt stały zdecydowały się przede wszystkim osoby w wieku 35-39 lat. Stanowili oni 15,0% wszystkich emigrantów. W analizowanych latach przeważająca część emigrantów z województwa podkarpackiego udawała się do krajów europejskich. Najwięcej osób w 2019 r. wyemigrowało do Wielkiej Brytanii – 26,7% i Niemiec – 9,3% ogółu emigrantów. Od wielu lat na Podkarpaciu notuje się również duży, udział wyjazdów na pobyt stały do Stanów Zjednoczonych. W 2019 r. odsetek ich wyniósł 21,2% i był mniejszy o 13,8 p.proc. w porównaniu z 2010 r. Wśród osób, które postanowiły osiedlić się na stałe w województwie podkarpackim w 2019 r. najczęściej pochodziło z Wielkiej Brytanii (355), Ukrainy (115) i Stanów Zjednoczonych (97). Stanowili oni odpowiednio: 36,6%, 10,9% i 9,2% ogółu wszystkich imigrantów.

Mapa 20. Saldo migracji ludności na pobyt stały w 2019 r.
Map 20. Net migration of population for permanent residence in 2019

Edukacja Education

W ramach systemu oświaty wychowaniem przedszkolnym w roku szkolnym 2018/19 objętych było 73,9 tys. dzieci, tj. o 2,2% więcej niż w poprzednim roku szkolnym, a także o 35,3% więcej niż w roku szkolnym 2010/11 (w Polsce – odpowiednio więcej było o 2,3% i o 31,5%). W roku szkolnym 2018/19 w województwie podkarpackim liczba placówek wychowania przedszkolnego w stosunku do roku szkolnego 2010/11 wzrosła o 12,0% (w Polsce – o 16,1%).

W roku szkolnym 2018/19 do szkół podstawowych uczęszczało 165,1 tys. uczniów (90,9 tys. na wsi i 74,2 tys. w miastach). W porównaniu z poprzednim rokiem szkolnym, liczba uczniów szkół podstawowych zwiększyła się o 14,6%, jak i w odniesieniu do roku szkolnego 2010/2011 o 26,2% (w Polsce odpowiednio zwiększyła się o: 14,4% i 38,7%).

W roku szkolnym 2018/19 działało 342 szkoły ponadgimnazjalne i ponadpodstawowe dla dzieci i młodzieży (bez szkół policealnych). W stosunku do poprzedniego roku szkolnego nastąpił wzrost łącznej liczby tych szkół (o 1,2%), natomiast spadek w stosunku do roku szkolnego 2010/11 (o 18,2%). Największą popularnością wśród uczniów szkół ponadgimnazjalnych i ponadpodstawowych cieszyły się te szkoły, które dawały możliwość uzyskania świadectwa dojrzałości, a tym samym kontynuowania nauki w szkołach wyższych.

Liczba studentów na uczelniach w województwie podkarpackim zmniejszyła się zarówno w porównaniu z poprzednim rokiem akademickim, jak i z rokiem akademickim 2010/11 odpowiednio: o 4,8% i o 33,2%.

W roku szkolnym 2018/19 w województwie podkarpackim funkcjonowało 1527 (spadek o 2 w porównaniu z rokiem poprzednim) formalnie zarejestrowanych placówek wychowania przedszkolnego: 707 przedszkoli, 708 oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych, 6 zespołów wychowania przedszkolnego oraz 106 punktów przedszkolnych. W stosunku do roku szkolnego 2017/18 odnotowano wzrost liczby przedszkoli (o 4,1%). W pozostałych typach placówek wystąpił spadek ich liczby i wyniósł on odpowiednio: w przypadku oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych – o 2,6%, punktów przedszkolnych – o 8,6%, a zespołów wychowania przedszkolnego – o 14,3%. Przedszkola stanowiły mniej niż połowę (46,3%) wszystkich placówek wychowania przedszkolnego, przy czym 53,6% przedszkoli zlokalizowanych było w miastach.

W stosunku do roku szkolnego 2010/11 liczba placówek wychowania przedszkolnego wzrosła o 12,0%. Liczba przedszkoli zwiększyła się o 262 (o 58,9%), liczba punktów przedszkolnych o 32 (o 43,2%). Zmniejszyła się natomiast liczba oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych (o 15,4%) i zespołów wychowania przedszkolnego (o 25,0%).

W ramach systemu oświaty wychowaniem przedszkolnym w roku szkolnym 2018/19 objętych było 73,9 tys. dzieci, tj. o 2,2% więcej niż w poprzednim roku szkolnym, a także o 35,3% więcej niż w roku szkolnym 2010/11 (w Polsce – odpowiednio więcej było o 2,3% i o 31,5%).

W roku szkolnym 2018/19 liczba dzieci w wieku 3-6 lat objęta wychowaniem przedszkolnym na 1000 dzieci tej grupy wieku wyniosła 877, natomiast w roku szkolnym 2017/18 i 2010/11 – odpowiednio: 845 i 617. W Polsce wskaźnik ten wyniósł 895 (w roku szkolnym 2017/18 i 2010/11 – odpowiednio: 864 i 680).

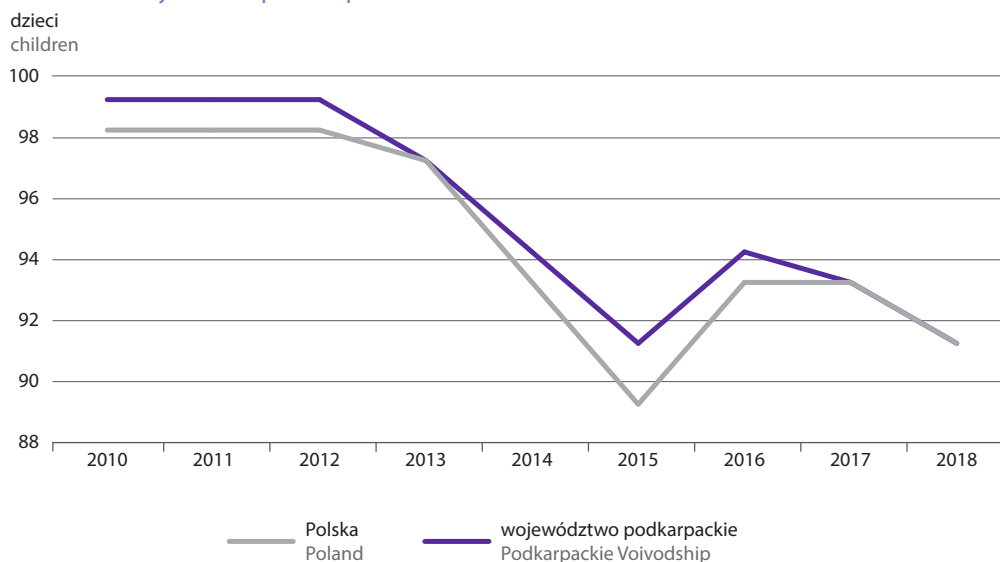
Placówki wychowania przedszkolnego są to placówki przeznaczone dla dzieci w wieku od lat 3 do rozpoczęcia przez nie nauki w szkole podstawowej, zapewniające dzieciom opiekę oraz mające na celu przygotowanie ich do nauki w szkole. Do placówek wychowania przedszkolnego zaliczane są przedszkola, oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych oraz zespoły wychowania przedszkolnego i punkty przedszkolne.

Tablica 11. Wychowanie przedszkolne^a
 Table 11. Pre-primary education^a

Wyszczególnienie Specification	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19
Placówki: Establishments:				
miasta urban areas	336	412	457	467
wieś rural areas	1028	1093	1072	1060
w tym of which				
Przedszkola Nursery schools	445	619	679	707
w tym specjalne of which special	3	13	19	21
Miejsca: Places:				
w tym of which				
Przedszkola Nursery schools	37806	48583	56848	59915
w tym specjalne of which special	22	151	245	289
Dzieci: Children:				
miasta urban areas	28398	30901	36400	37214
wieś rural areas	26232	30603	35888	36700
w tym w wieku: 6 lat of which at the age of: 6	8453	3501	11733	12236
5 lat 5	10371	13068	14219	13959
Liczba dzieci w wieku 3-6 lat na 100 miejsc w przedszkolu Number of children aged 3-6 per 100 places in nursery school	419	.	613	642

a W latach szkolnych 2015/16-2018/19 łącznie z dziećmi przebywającymi w placówkach wykonujących działalność leczniczą.
 a In the school years 2015/16-2018/19 including children staying in the units performing health care activities.

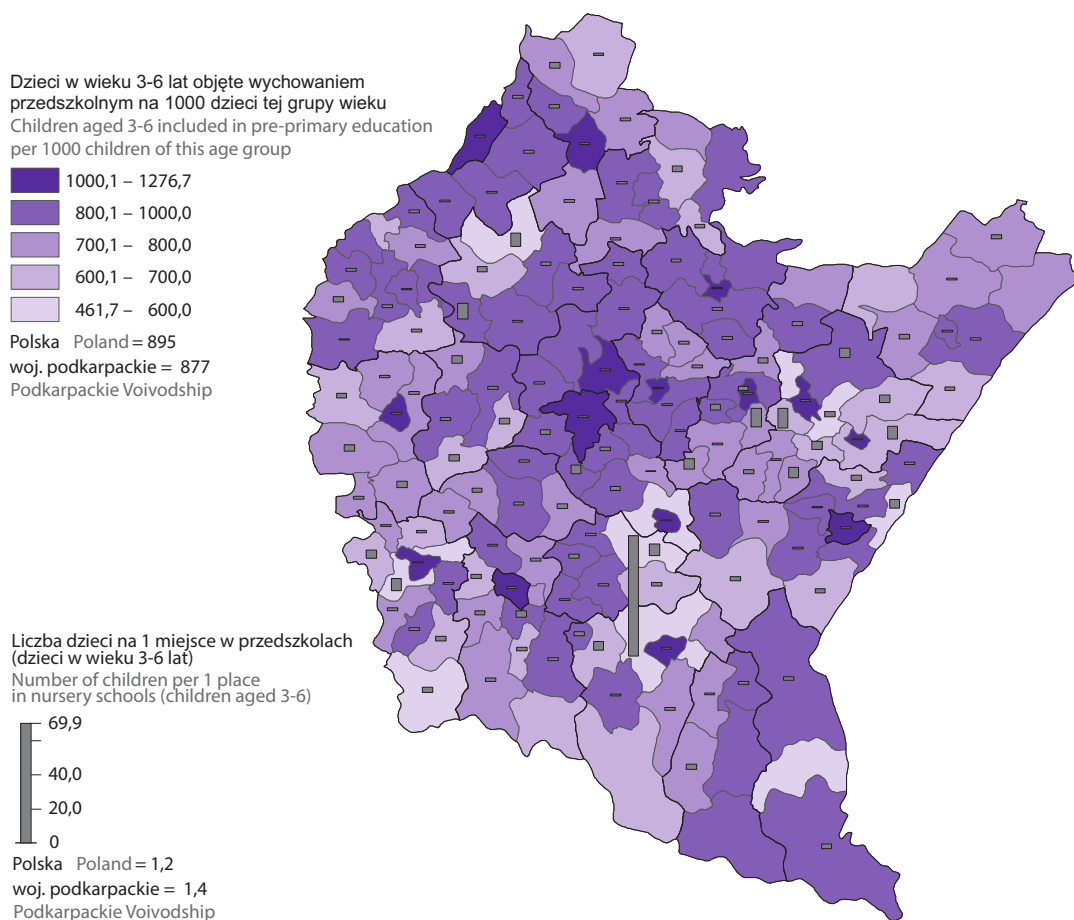
Wykres 21. Dzieci w przedszkolach na 100 miejsc
 Chart 21. Children in nursery schools per 100 places

Wykres 22. Struktura dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego
 Chart 22. Structure of children attending pre-primary education establishments

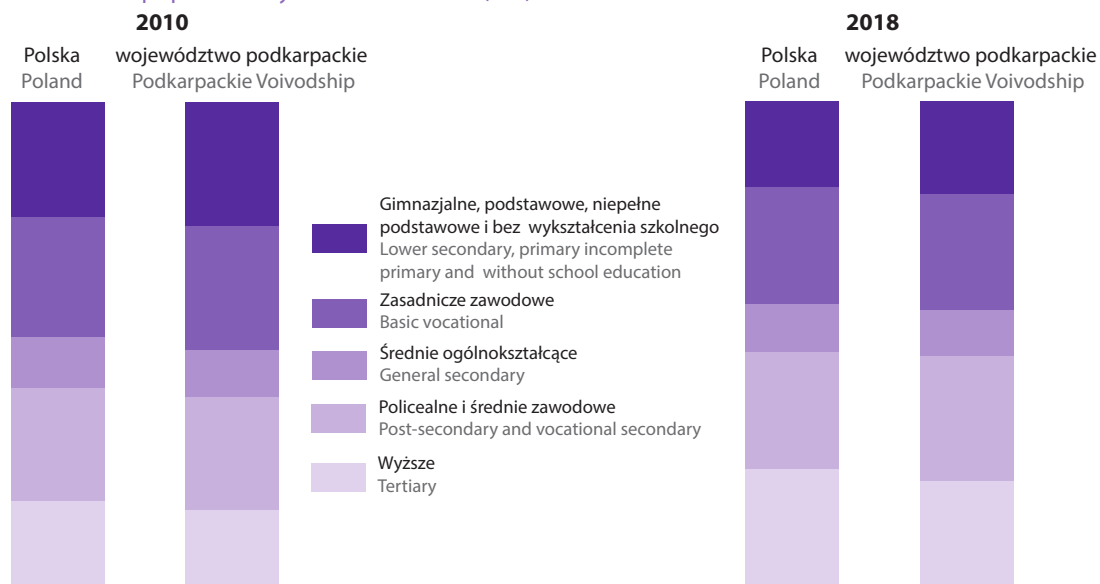
Mapa 21. Wychowanie przedszkolne w roku szkolnym 2018/19
 Map 21. Pre-primary education in the 2018/19 school year

Uwzględniając poziom wykształcenia według wyników Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności – BAEL (danych średniorocznych), w 2018 r. na Podkarpaciu ludność w wieku 15 lat i więcej posiadała najczęściej wykształcenie policealne i średnie zawodowe (25,6%), natomiast najmniejszy odsetek wystąpił u osób z wykształceniem średnim ogólnokształcącym (9,6%). Także w kraju najmniejszy udział miały osoby z wykształceniem średnim ogólnokształcącym (10,0%), najwyższy zaś osoby posiadające wykształcenie wyższe (24,4%).

W województwie podkarpackim, (a także w kraju) zarówno w 2017 r., jak i w 2010 r. najmniejszy udział wśród osób w wieku 15 lat i więcej miały osoby posiadające wykształcenie średnie ogólnokształcące (9,3% w 2017 r. i 9,5% w 2010 r.). Natomiast największy procent wśród ludności w wieku 15 lat i więcej w województwie podkarpackim w 2017 r. miały osoby posiadające wykształcenie policealne i średnie zawodowe (tak jak w 2018 r. – 25,6%), a w 2010 r. najwyższym udziałem charakteryzowały się osoby posiadające wykształcenie zasadnicze zawodowe (25,7%). W skali kraju najwyższym poziomem wykształcenia zarówno w 2017 r., jak i w 2010 r. cechowała się grupa osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym (odpowiednio 24,2% i 24,8%).

Wykres 23. Struktura ludności według poziomu wykształcenia (BAEL)
 Chart 23. Structure of population by educational level (LFS)

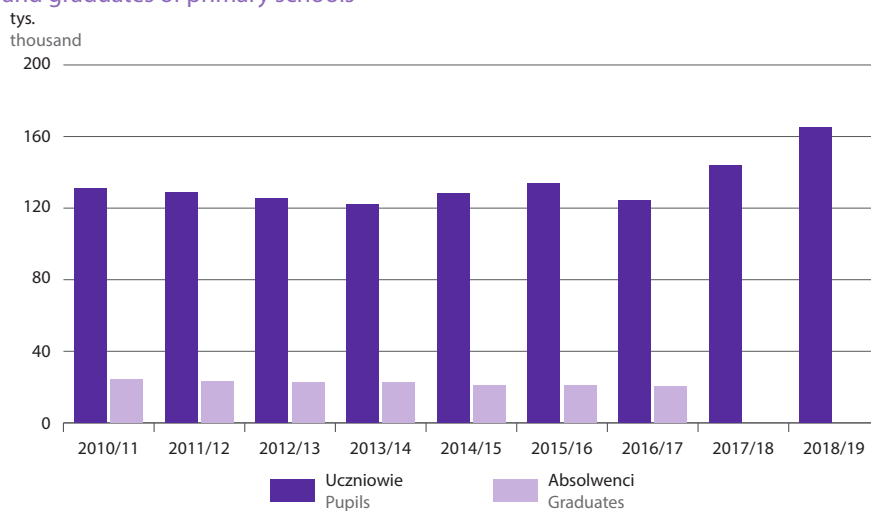
W roku szkolnym 2018/19 w województwie podkarpackim działało 1110 szkół podstawowych dla dzieci i młodzieży (łącznie ze specjalnymi), tj. o jedną szkołę więcej niż w poprzednim roku szkolnym, natomiast o 34 mniej niż w roku szkolnym 2010/11. W Polsce liczba szkół, w porównaniu z poprzednim rokiem szkolnym, utrzymała się na podobnym poziomie, natomiast w odniesieniu do roku szkolnego 2010/11 zwiększyła się o 3,9%.

Jednostki samorządu terytorialnego prowadziły 89,1% szkół podstawowych, zaś jednostki sektora prywatnego – 10,7%. W szkołach tych kształciło się odpowiednio 95,6% i 4,2% uczniów. Pozostałe szkoły prowadzone były przez jednostki administracji rządowej 0,2% i kształciło się w nich 0,2% uczniów.

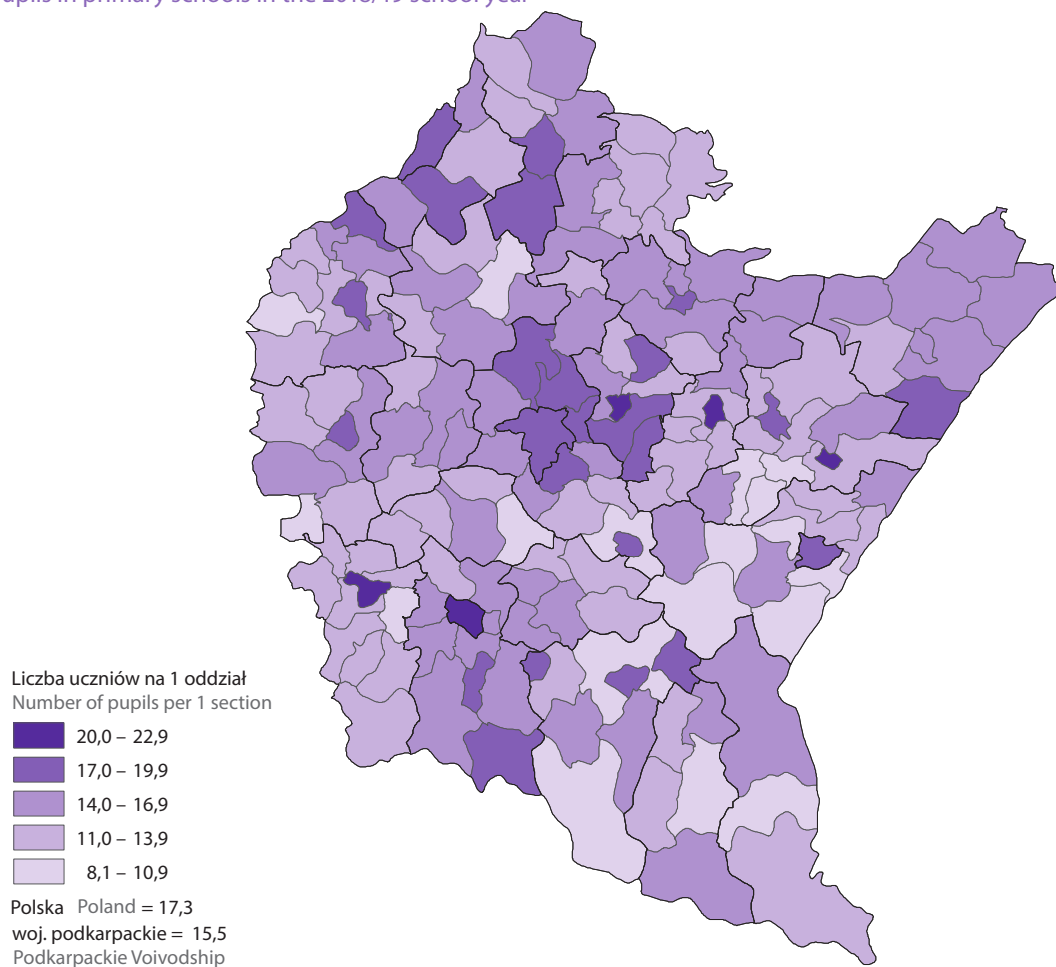
W roku szkolnym 2018/19 do szkół podstawowych uczęszczało 165,1 tys. uczniów (90,9 tys. na wsi i 74,2 tys. w miastach). W porównaniu z poprzednim rokiem szkolnym, liczba uczniów szkół podstawowych zwiększyła się o 14,6%, jak i w odniesieniu do roku szkolnego 2010/2011 o 26,1% (w Polsce odpowiednio zwiększyła się o: 14,4% i 38,7%).

Średnia wielkość oddziału szkolnego w szkole podstawowej w roku szkolnym 2018/19 wyniosła 16 uczniów (w Polsce 17 uczniów). Natomiast średnia liczba uczniów przypadająca na 1 szkołę wyniosła 149 (w Polsce 210).

Wykres 24. Uczniowie i absolwenci szkół podstawowych
 Chart 24. Pupils and graduates of primary schools

Mapa 22. Uczniowie w szkołach podstawowych w roku szkolnym 2018/19
 Map 22. Pupils in primary schools in the 2018/19 school year

Liczba gimnazjów, a tym samym liczba uczniów znacznie zmniejszyła się w wyniku reformy systemu edukacji, zakładającej stopniową likwidację gimnazjów. W roku szkolnym 2018/19 działało 97 gimnazjów (łącznie ze specjalnymi), do których uczęszczało 20,2 tys. uczniów, tj. o 50,6% mniej niż przed rokiem i o 73,5% mniej niż w roku szkolnym 2010/11. Do 55 gimnazjów zlokalizowanych na wsi w roku szkolnym 2018/19 uczęszczało 10,1 tys. uczniów, zaś w mieście do 42 gimnazjów uczęszczało 10,1 tys. uczniów. Jednostki samorządu terytorialnego prowadziły 80,4% gimnazjów dla dzieci i młodzieży, a jednostki sektora prywatnego – 19,6%. Kształciło się w nich odpowiednio 94,2% i 5,8% uczniów. W roku szkolnym 2017/18 gimnazja ukończyły 20,4 tys. osób, w tym 10,0 tys. kobiet.

W roku szkolnym 2018/19 działało 342 szkoły ponadgimnazjalne i ponadpodstawowe dla dzieci i młodzieży (bez szkół policealnych). W stosunku do poprzedniego roku szkolnego nastąpił wzrost łącznej liczby tych szkół (o 1,2%), natomiast spadek w stosunku do roku szkolnego 2010/11 (o 18,2%).

W roku szkolnym 2018/19 funkcjonowało 120 liceów ogólnokształcących (bez szkół dla dorosłych), tj. o 2 szkoły mniej niż w poprzednim roku szkolnym (o 1,6%) i o 43 szkoły mniej niż w roku szkolnym 2010/11 (o 26,4%). Kształciło się w nich 27,8 tys. uczniów, a ich liczba była niższa o 2,9% w porównaniu z poprzednim rokiem szkolnym i o 30,7% mniej niż w roku szkolnym 2010/11. Spadek liczby uczniów wiąże się przede wszystkim z sytuacją demograficzną populacji w wieku licealnym. W roku szkolnym 2017/18 odnotowano 9,6 tys. absolwentów tych szkół, tj. o 31,1% mniej w stosunku do roku szkolnego 2010/11.

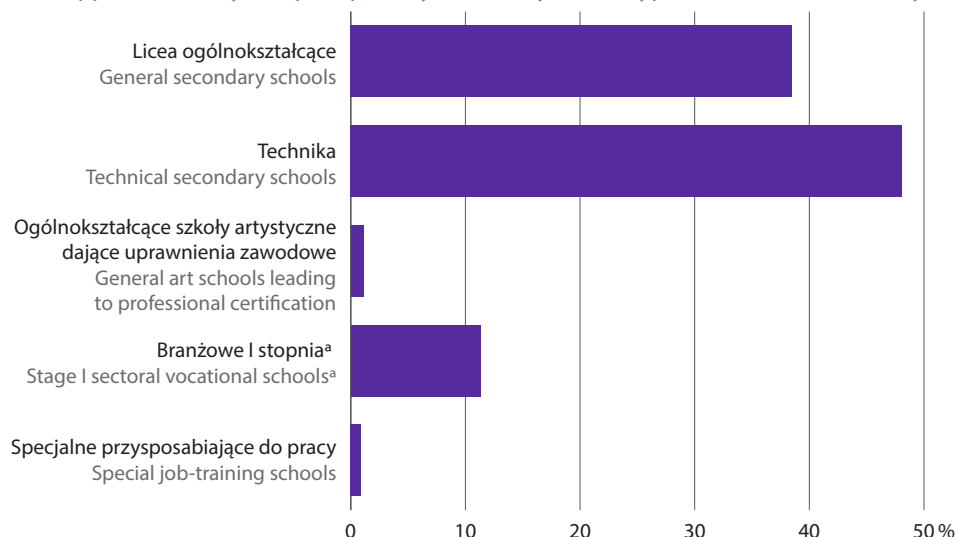
W roku szkolnym 2018/19 działało 106 techników, w których kształciło się 34,7 tys. uczniów. W porównaniu z poprzednim rokiem szkolnym, liczba techników utrzymała się na tym samym poziomie, a liczba uczniów zwiększyła się o 0,3%. Natomiast w stosunku do roku szkolnego 2010/11 liczba szkół zmalała o 14,5%, a liczba uczniów zmniejszyła się o 13,0%.

W technikach utrzymuje się znacząca przewaga liczby mężczyzn nad liczbą kobiet. W roku szkolnym 2018/19 kobiety stanowiły 38,0% uczniów techników. Liczba absolwentów z roku szkolnego 2017/18 wyniosła 7,7 tys. i zmniejszyła się o 18,1% w stosunku do roku szkolnego 2010/11.

W roku szkolnym 2018/19 w województwie podkarpackim funkcjonowało 9 szkół artystycznych ogólnokształcących dających uprawnienia zawodowe, ich liczba w porównaniu z rokiem poprzednim, jak i z rokiem szkolnym 2010/11 nie uległa zmianie. Uczyło się w nich 810 uczniów (w tym 75,9% kobiet), tj. o 4,6% mniej niż przed rokiem i o 18,8% mniej niż w roku szkolnym 2010/11. Liczba absolwentów z roku szkolnego 2017/18 wyniosła 161 absolwentów i zmniejszyła się o 25,8% w stosunku do roku szkolnego 2010/11.

Wykres 25. Uczniowie szkół ponadgimnazjalnych i ponadpodstawowych według typów szkół w roku szkolnym 2018/19

Chart 25. Students of upper secondary and post-primary schools by school type in the 2018/19 school year

a łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych.
a Including basic vocational school sections.

Głównym celem nauczania w branżowych szkołach I stopnia jest wykształcenie u uczniów umiejętności potrzebnych do pracy w określonym zawodzie. W roku szkolnym 2018/19 działało 81 branżowych szkół I stopnia dla młodzieży, funkcjonowało również 26 szkół specjalnych przysposabiających do pracy. Do branżowych szkół I stopnia w województwie podkarpackim uczęszczało łącznie 8,2 tys. uczniów (w tym uczniowie oddziałów zasadniczych szkół zawodowych), z czego 94,9% uczyło się w szkołach ogólnodostępnych, a 5,1% w szkołach specjalnych.

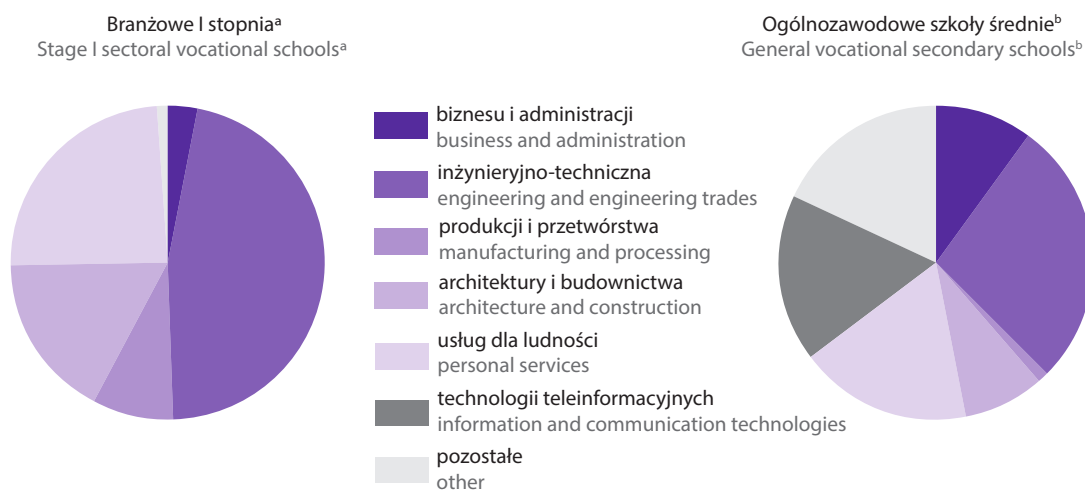
Zainteresowanie części młodzieży kształceniem zawodowym wynika w dużej mierze z sytuacji na rynku pracy, gdzie cenione są konkretne kwalifikacje zawodowe.

Szkoły policealne dla młodzieży prowadzą kształcenie w formie dziennej, wieczorowej i zaocznej, natomiast szkoły dla dorosłych kształcą w formie zaocznej, stacjonarnej i dziennej.

W roku szkolnym 2018/19 w województwie podkarpackim funkcjonowało 96 szkół policealnych, do których uczęszczało 10,4 tys. uczniów. W porównaniu z innymi typami szkół, szkoły policealne wyróżniają się krótszym cyklem kształcenia – od roku do 2,5 lat i w większym stopniu niż inne szkoły podlegają mechanizmom rynkowym. Łączna liczba szkół policealnych zmniejszyła się w stosunku do roku poprzedniego o 2 placówki (o 2,0%) i o 20 placówek (o 24,5%) w stosunku do roku szkolnego 2010/11. Spadek liczby uczniów w odniesieniu do poprzedniego roku szkolnego wyniósł 1,5 tys. (o 12,3%), natomiast w porównaniu z rokiem szkolnym 2010/11 spadek wyniósł 2,1 tys. (o 16,9%). Liczba absolwentów z roku szkolnego 2017/18 wyniosła 4,1 tys. absolwentów tych szkół, tj. o 2,5% więcej w porównaniu z rokiem szkolnym 2010/11.

Wykres 26. Uczniowie szkół zawodowych dla młodzieży według podgrup kierunków kształcenia w roku szkolnym 2018/19

Chart 26. Students of vocational school for youth by narrow fields of education in the 2018/19 school year

a Łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych. b Technika i ogólnokształcące szkoły artystyczne dające uprawnienia zawodowe.
a Including basic vocational school sections. b Technical secondary schools and general art school leading to professional certification.

Na początku roku akademickiego 2018/2019 w 7 publicznych i 7 niepublicznych uczelniach wyższych, mających siedzibę na terenie województwa podkarpackiego, kształciło się 46,1 tys. studentów, w tym na pierwszym roku studiów 11,8 tys. W porównaniu z poprzednim rokiem akademickim, liczba studiujących na uczelniach, mających siedzibę w województwie podkarpackim zmniejszyła się o 4,8%, a w odniesieniu do roku akademickiego 2010/11 o 33,2%.

Do publicznych szkół wyższych uczęszczało 36,4 tys. osób, a do niepublicznych 9,7 tys. Na studiach stacjonarnych kształciło się 33,2 tys. osób – stanowiły oni prawie trzy czwarte ogółu studentów. W uczelniach publicznych z tej formy kształcenia skorzystało 81,2%, a w niepublicznych 37,7% studentów.

Odnotowano również spadek liczby studentów, w porównaniu z poprzednim rokiem akademickim, w zamiejscowych jednostkach organizacyjnych szkół wyższych spoza województwa o 27,2%. W roku akademickim 2018/2019 w tych jednostkach kształciło się 852 studentów.

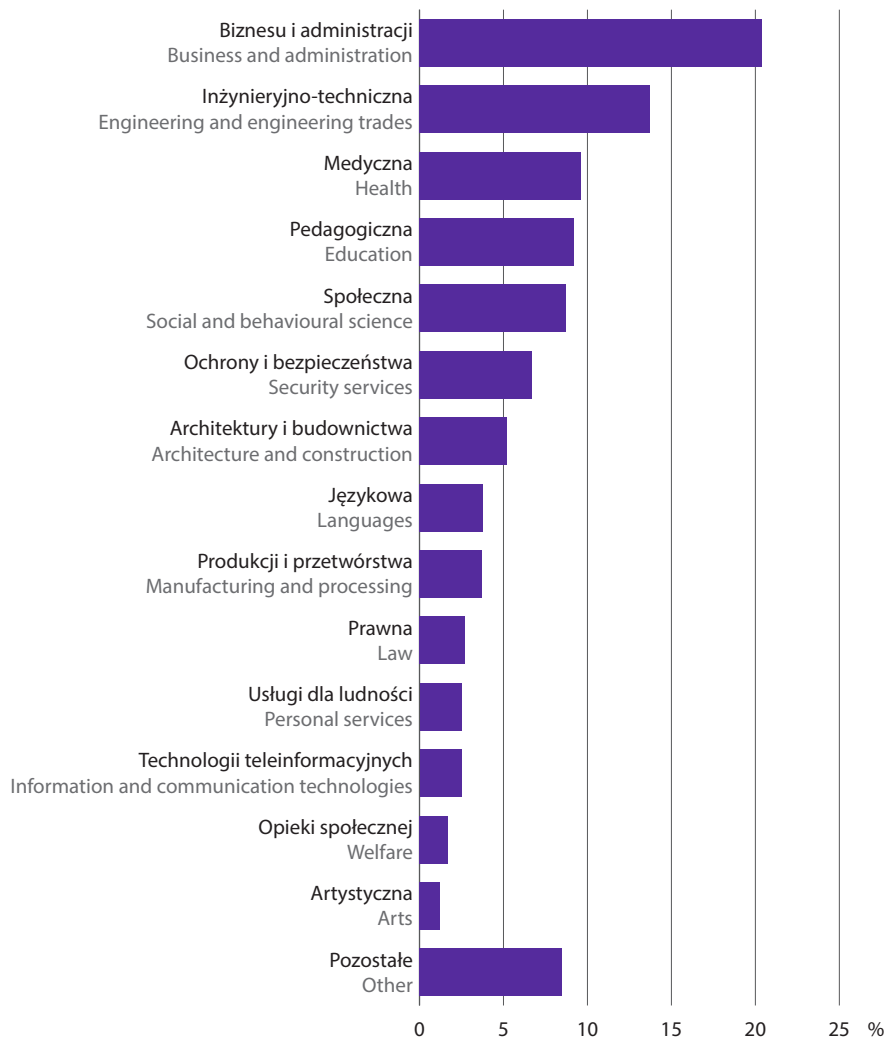
W 2018 r. dyplomy ukończenia studiów wyższych otrzymało 14,4 tys. absolwentów, tj. o 10,9% mniej w porównaniu z rokiem poprzednim, jak i o 29,2% mniej w stosunku do 2010 roku.

W roku akademickim 2018/2019 uczelnie wyższe, mające siedzibę w województwie podkarpackim, oferowały naukę w ramach 11 grup kierunków studiów.

Najwięcej osób studiowało na kierunkach z grupy „technika, przemysł, budownictwo” (22,6%), następnie z grupy „biznes, administracja i prawo” (22,4%) oraz „zdrowie i opieka społeczna” (12,3%). Najmniej studentów było na kierunkach z grupy „indywidualne studia międzyobszarowe” (0,1%), „rolnictwo” (1,4%) oraz „nauki przyrodnicze, matematyka i statystyka” (2,3%).

Absolwenci najczęściej kończyli studia na kierunkach studiów w grupach: „biznes, administracja i prawo” (23,4%), „technika, przemysł, budownictwo” (23,1%) oraz „zdrowie i opieka społeczna” (12,3%).

Wykres 27. Absolwenci według grup kierunków kształcenia w roku akademickim 2017/18
 Chart 27. Graduates by broad fields of education in the 2017/18 academic year

W województwie podkarpackim w roku szkolnym 2018/19 funkcjonowało 66 szkół dla dorosłych, tj. o 12 mniej niż przed rokiem i o 89 mniej niż w roku szkolnym 2010/11. Uczniowie szkół dla dorosłych pobierali naukę w szkołach podstawowych (6 szkół), gimnazjach (1 szkoła) i liceach ogólnokształcących (59 szkół). W roku szkolnym 2018/19 uczniowie ponadgimnazjalnych szkół dla dorosłych naukę pobierali tylko w liceach ogólnokształcących (5,4 tys., tj. o 11,5% mniej w porównaniu z poprzednim rokiem szkolnym), ponieważ inne typy szkół dla dorosłych w województwie podkarpackim uległy likwidacji.

W roku szkolnym 2017/18 szkoły dla dorosłych ukończyło 1915 uczniów, tj. o 24,5% mniej niż przed rokiem i o 47,1% mniej niż w roku szkolnym 2010/11.

Zasoby pracy

Labour resources

W województwie podkarpackim, w ujęciu rocznym, zanotowano spadek ogólnej liczby zarejestrowanych bezrobotnych i zmniejszenie stopy bezrobocia rejestrowanego. Wzrosła natomiast liczba pracujących.

Wyniki Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL)¹ przeprowadzonego w IV kwartale 2019 r. w województwie podkarpackim wskazują, że w porównaniu z analogicznym okresem poprzedniego roku, zanotowano spadek aktywności zawodowej, przy jednoczesnym zmniejszeniu się zbiorowości pracujących, jak również spadku liczby bezrobotnych. Zanotowano również spadek wskaźnika zatrudnienia. Zwiększyła się liczba biernych zawodowo.

Tablica 12. Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej w IV kwartale według BAEL
Table 12. Economic activity of population aged 15 and more in the 4th quarter by LFS

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019	2019 Polska Poland
Aktywni zawodowo w tys. Economically active persons in thousand	938	898	903	880	16953
pracujący employed persons	837	793	851	840	16467
bezrobotni unemployed persons	100	105	52	40	486
Bierni zawodowo w tys. Economically inactive persons in thousand	744	754	726	740	13313
Współczynnik aktywności zawodowej w % Activity rate in %	55,8	54,4	55,4	54,4	56,0
Wskaźnik zatrudnienia w % Employment rate in %	49,8	48,0	52,2	51,9	54,4
Stopa bezrobocia w % Unemployment rate in %	10,7	11,7	5,8	4,5	2,9

W IV kwartale 2019 r. współczynnik aktywności zawodowej dla województwa podkarpackiego wyniósł 54,4% (wobec 56,0% w kraju). Oznacza to, że na każde 100 osób, które ukończyły 15 lat, 54 osoby były aktywne zawodowo, czyli miały pracę lub jej poszukiwały. Województwo podkarpackie, pod względem wartości tego miernika, uplasowało się na 10. miejscu w kraju (w IV kwartale 2010 i 2018 r. – 7 pozycja). W latach 2010-2019 wartość współczynnika aktywności zawodowej wskazuje, że ponad połowa ludności w wieku 15 lat i więcej pracowała, bądź aktywnie poszukiwała pracy i była gotowa ją podjąć.

Współczynnik ten zmniejszył się zarówno w porównaniu z IV kwartałem 2018 r., jak i w odniesieniu do IV kwartału 2010 r. (odpowiednio o 1,0 p.proc. i 1,4 p.proc.).

W analizowanym okresie wartość tego współczynnika była wyższa dla mężczyzn (64,3%) niż kobiet (44,8%). Ze względu na miejsce zamieszkania współczynnik aktywności zawodowej osiągnął nieco wyższą wartość dla osób zamieszkałych w mieście niż na wsi (55,1% wobec 53,9%).

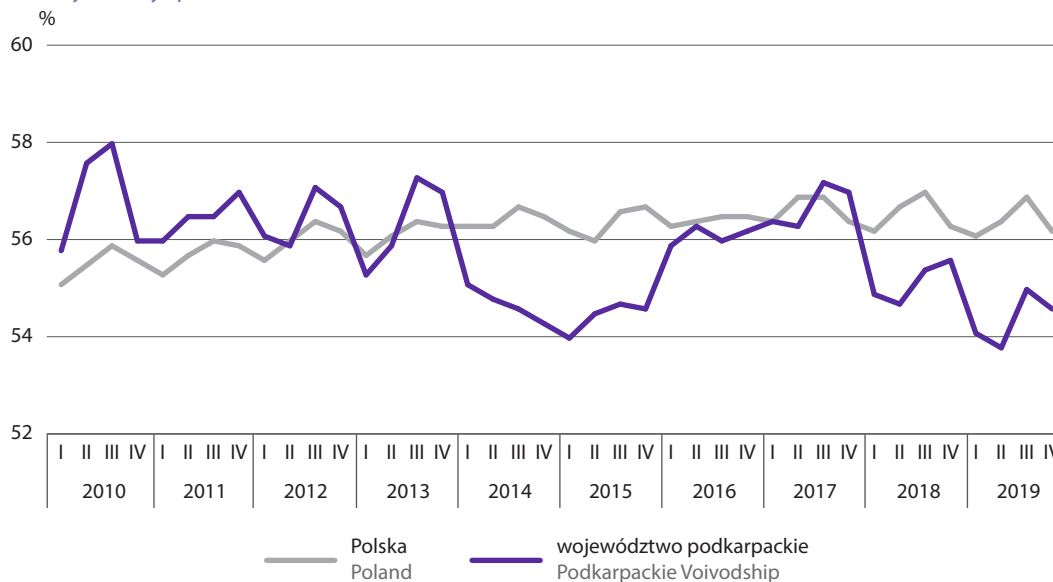
W IV kwartale 2019 r. najwyższym poziomem aktywności zawodowej w województwie charakteryzowały się osoby w wieku 35-44 lata, dla których współczynnik wyniósł 84,2% (wobec 87,4% w kraju). Najniższą aktywnością zawodową cechowała się grupa osób w wieku 55 lat i więcej, dla której współczynnik kształtował się na poziomie 24,2% (wobec 24,6% w kraju).

¹ Szczegółowy opis metodologii Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) znajduje się w zeszycie metodologicznym dostępnym na stronie internetowej GUS pod adresem: <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rynek-pracy/zasady-metodyczne-rocznik-pracy/zeszyt-metodologiczny-badanie-aktywnosci-ekonomicznej-ludnosci,3,1.html>

Uwzględniając poziom wykształcenia, najwyższą aktywnością zawodową charakteryzowały się osoby z wykształceniem wyższym. Na każde 100 osób mających wyższe wykształcenie, 80 osób (podobnie jak w kraju) było aktywnych zawodowo. Najniższym współczynnikiem aktywności zawodowej odznaczały się osoby posiadające wykształcenie gimnazjalne, podstawowe, niepełne podstawowe i bez wykształcenia szkolnego. Na każde 100 osób z takim wykształceniem 12 osób (w kraju 16 osób) było aktywnych zawodowo.

Współczynnik aktywności zawodowej obliczono jako udział aktywnych zawodowo (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej (ogółem lub danej grupy).

Wykres 28. Współczynnik aktywności zawodowej według kwartałów
Chart 28. Activity rate by quarters

Wskaźnik zatrudnienia służący do pomiaru wykorzystania zasobów pracy, w IV kwartale 2019 r. wyniósł 51,9%. Oznacza to, że na każde 100 osób, które ukończyły 15 lat, przypadały 52 osoby pracujące. W odniesieniu do Polski omawiany wskaźnik był niższy o 2,5 p.proc., a pod względem wartości tego wskaźnika w rankingu województw, Podkarpacie uplasowało się na 12. miejscu w kraju (w IV kwartale 2018 r. na 11. pozycji, natomiast w IV kwartale 2010 r. na 8. pozycji).

Wartość wskaźnika zatrudnienia wskazuje, że w latach 2010-2015 w województwie podkarpackim mniej niż połowa ludności w wieku 15 lat i więcej pracowała, natomiast w latach 2016-2019 wartość ta utrzymuje się powyżej 50,0% (od 50,9% w IV kwartale 2016 r. do 51,9% w IV kwartale 2019 r.).

W województwie podkarpackim w odniesieniu do IV kwartału 2018 r. wskaźnik zatrudnienia zmniejszył się o 0,3 p.proc. Jego spadek odnotowano w populacji kobiet (o 1,8 p.proc.) oraz wśród mieszkańców miast i wsi (odpowiednio o 0,2 p.proc. i 0,5 p.proc.). Natomiast wzrost wystąpił w populacji mężczyzn (o 1,0 p.proc.).

W porównaniu z IV kwartałem 2010 r. wskaźnik zatrudnienia zwiększył się o 2,1 p.proc. Jego wzrost odnotowano w populacji mężczyzn (o 6,8 p.proc.), a także wśród mieszkańców miast i wsi (odpowiednio o 4,7 p.proc. i 0,2 p.proc.). Spadek (o 2,5 p.proc.) wystąpił w populacji kobiet.

Biorąc pod uwagę wiek, najwyższy wskaźnik zatrudnienia w IV kwartale 2019 r. wystąpił u osób w wieku 35-44 lata (81,7% wobec 85,5% w kraju), najniższy zaś u osób w wieku 55 lat i więcej (23,5% wobec 24,1% w kraju).

Ze względu na poziom wykształcenia, w IV kwartale 2019 r. na Podkarpaciu najwyższym wskaźnikiem zatrudnienia charakteryzowały się osoby z wykształceniem wyższym, zarówno w podkarpackim (77,7%), jak i w kraju (78,7%), najniższym zaś osoby posiadające wykształcenie gimnazjalne, podstawowe, niepełne

podstawowe i bez wykształcenia szkolnego (odpowiednio 10,7% w województwie i 15,3% w kraju). Stosunkowo niski wskaźnik zatrudnienia wystąpił wśród osób legitymujących się wykształceniem średnim ogólnokształcącym (w województwie 41,9%, a w kraju 50,2%).

Wskaźnik zatrudnienia obliczono jako udział pracujących (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej (ogółem lub danej grupy).

Na przestrzeni lat 2010-2019 bierni zawodowo w województwie podkarpackim stanowili od 44,2% do 45,7% ludności w wieku 15 lat i więcej, a dla Polski przedział ten miał trend spadkowy i wyniósł od 44,6% do 44,0%.

W IV kwartale 2019 r. osoby niepracujące i nieposzukujące pracy, czyli zbiorowość biernych zawodowo w województwie podkarpackim liczyła 740 tys. osób i stanowiła 45,7% ludności w wieku 15 lat i więcej oraz 5,6% ogółu biernych zawodowo w kraju. Wśród nieaktywnych zawodowo przeważały kobiety (62,2%), a także mieszkańcy wsi (60,0%).

W województwie podkarpackim w odniesieniu do IV kwartału 2018 r., liczba biernych zawodowo zwiększyła się o 1,9 p.proc. Jej wzrost odnotowano w populacji kobiet (o 3,8 p.proc.) oraz wśród mieszkańców miast i wsi (odpowiednio o 0,3 p.proc. i 3,0 p.proc.). Natomiast spadek wystąpił w populacji mężczyzn (o 1,1 p.proc.).

W porównaniu z IV kwartałem 2010 r. liczba biernych zawodowo zmniejszyła się o 0,5 p.proc. Jej spadek odnotowano w populacji mężczyzn (o 10,8 p.proc.), a także wśród mieszkańców miast (o 7,5 p.proc.). Natomiast wzrost wystąpił w populacji kobiet oraz wśród mieszkańców wsi (odpowiednio o 7,0 p.proc. i 4,5 p.proc.).

Analizując populację biernych zawodowo według wieku w IV kwartale 2019 r. zarówno w województwie, jak i w kraju można zauważyć znaczną dominację dwóch grup. W grupie nieaktywnych zawodowo znajdują się przede wszystkim osoby w wieku 55 lat i więcej, które stanowiły 61,9% biernych zawodowo (66,1% w kraju). Drugą, pod względem liczebności grupą tworzącą zbiorowość nieaktywnych zawodowo stanowiły osoby w wieku 15-24 lata, która liczyła 20,4% populacji biernych zawodowo (w kraju 17,1%).

W województwie podkarpackim, jak również w kraju osoby bierne zawodowo posiadały najczęściej tylko wykształcenie gimnazjalne, podstawowe, niepełne podstawowe i bez wykształcenia szkolnego (35,3% wobec 32,5% w kraju). Najmniejszy zaś odsetek w województwie, wystąpił u osób z wykształceniem wyższym (10,0%), natomiast w kraju u osób z wykształceniem średnim ogólnokształcącym (10,7%).

Ludność bierna zawodowo to osoby w wieku 15 lat i więcej, które nie zostały zakwalifikowane jako pracujące lub bezrobotne, tzn. osoby, które w okresie badanego tygodnia:

- nie pracowały, nie miały pracy i jej nie poszukiwały,
- nie pracowały, poszukiwały pracy, ale nie były gotowe do jej podjęcia w ciągu 2 tygodni następujących po tygodniu badanym,
- nie pracowały i nie poszukiwały pracy, ponieważ miały już pracę i oczekiwały na jej rozpoczęcie w okresie:
 - dłuższym niż 3 miesiące,
 - do 3 miesięcy, ale nie były gotowe tej pracy podjąć.

W IV kwartale 2019 r. w województwie podkarpackim najczęściej podawaną przyczyną nieposzukiwania pracy, wśród osób biernych zawodowo, było korzystanie ze świadczeń emerytalnych. Co druga osoba (w IV kwartale 2018 r., także co druga osoba) spośród osób nieposzukujących pracy była na emeryturze.

Kolejną, pod względem liczebności grupą biernych zawodowo, były osoby podejmujące naukę i uzupełnianie kwalifikacji, i tu z kolei, co piąta osoba (także co piąta osoba w analogicznym okresie 2018 r.) spośród tych osób uzupełniała kwalifikacje lub kontynuowała naukę.

Co siódma osoba (co ósma w IV kwartale poprzedniego roku) była bierna zawodowo z powodu własnej choroby lub niesprawności, a co dziesiąta osoba (tak jak w IV kwartale 2018 r.) ze względu na obowiązki rodzinne lub obowiązki związane z prowadzeniem domu, które nie pozwalały podjąć pracy, była nieaktywna zawodowo.

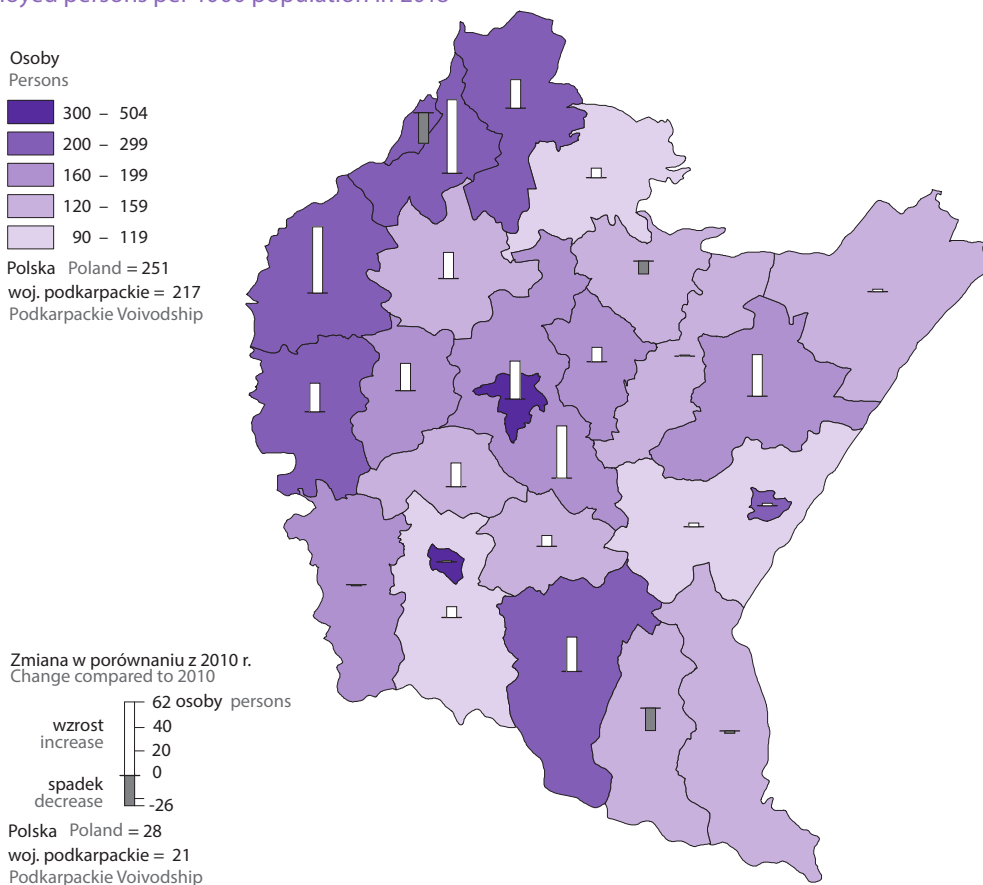
Najrzadziej, bo co sześćdziesiąta dziewięta osoba (a co czterdziesta druga w IV kwartale 2018 r.) spośród biernych nieposzukujących pracy, podawała jako przyczynę zniechęcenie bezskutecznością poszukiwań pracy, która obejmuje odpowiedzi zarówno „respondent jest przekonany, że nie znajdzie odpowiedniej pracy”, jak również „wyczerpał wszystkie znane możliwości znalezienia pracy”.

Podobna tendencja, jak w województwie podkarpackim, jeżeli chodzi o przyczyny bierności zawodowej wystąpiła w kraju.

W końcu 2018 r. w województwie podkarpackim liczba pracujących wyniosła 462,9 tys. osób (według faktycznego miejsca pracy; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób i gospodarstw indywidualnych w rolnictwie) i w porównaniu z poprzednim rokiem wzrosła o 9,9 tys. osób (o 2,2%), a w odniesieniu do 2010 r. była większa o 45,4 tys. osób (o 10,9%). Sektor prywatny skupiał 66,3% pracujących, a publiczny 33,7%. W końcu 2018 r. najwięcej osób pracowało w: przetwórstwie przemysłowym – 31,7% (w końcu 2017 r. – 31,4%), handlu; naprawie pojazdów samochodowych – 14,0% (14,1%), edukacji – 12,7% (12,8%) oraz opiece zdrowotnej i pomocy społecznej – 9,1% (podobnie przed rokiem).

Liczba pracujących w stosunku do 2017 r., zwiększyła się w dwudziestu jeden powiatach, w tym najbardziej w powiatach: rzeszowskim (o 6,1%), przemyskim (o 5,5%) i tarnobrzeskim (o 5,2%). Natomiast spadek liczby pracujących zaobserwowano w czterech powiatach, w tym największy w nizańskim (o 1,2%) i lubaczowskim (o 1,1%).

Mapa 23. Pracujący na 1000 ludności w 2018 r.
Map 23. Employed persons per 1000 population in 2018

W końcu 2018 r. liczba pracujących w przeliczeniu na 1000 ludności, w porównaniu z 2010 r., w największym stopniu wzrosła w powiecie tarnobrzesckim (o 62 osoby), mieleckim (o 56 osób) i rzeszowskim (o 44 osoby), natomiast najbardziej zmniejszyła się w Tarnobrzegu (o 26 osób), powiecie leskim (o 19 osób) i leżajskim (o 11 osób).

W końcu 2019 r. liczba bezrobotnych zarejestrowanych w powiatowych urządach pracy województwa podkarpackiego wyniosła 75,5 tys. osób i była mniejsza od zanotowanej przed rokiem (o 9,0%) oraz niższa niż w 2010 r. (o 47,0%).

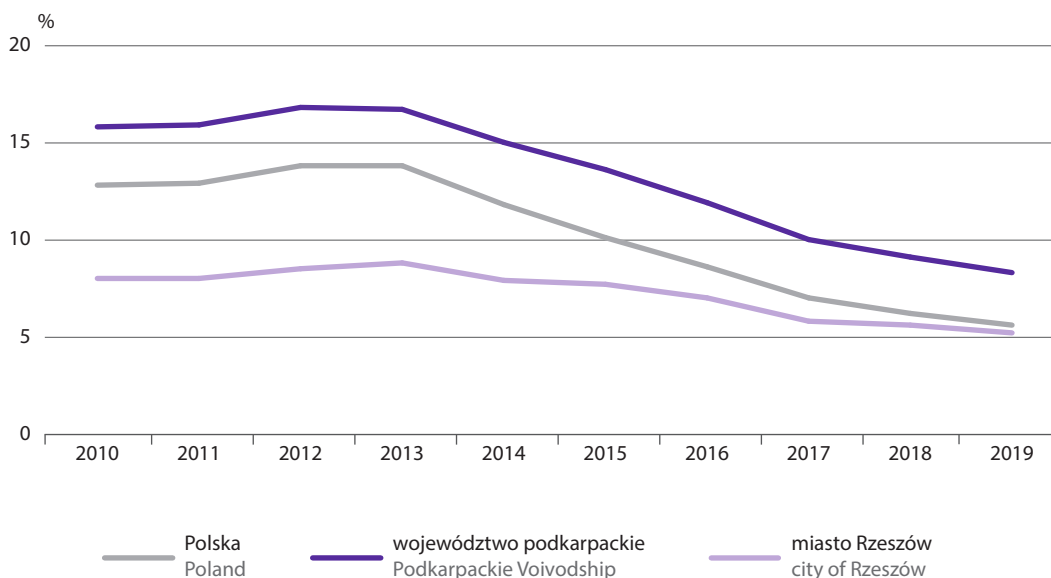
Stopa bezrobocia rejestrowanego wyniosła 7,9% i była niższa o 0,8 p.proc. w odniesieniu do poprzedniego roku i o 7,5 p.proc. mniejsza w odniesieniu do 2010 r.

Wykres 29. Stopa bezrobocia rejestrowanego

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 29. Registered unemployment rate

As of 31 December

W końcu 2019 r. najliczniejszą grupę wśród bezrobotnych stanowiły osoby w wieku od 25 do 34 lat oraz od 35 do 44 lat. Ich odsetek w ogólnej liczbie bezrobotnych w końcu 2019 r. wyniósł odpowiednio 29,5% i 23,6% (rok wcześniej 30,2% i 23,2%). Osoby w wieku od 18 do 24 lat stanowiły 13,6% (przed rokiem 13,8%) bezrobotnych, od 45 do 54 lat – 18,0% (17,9%), a powyżej 54 lat – 15,3% (w końcu 2018 r. – 14,9%).

Większość bezrobotnych rejestrujących się w powiatowych urządach pracy to osoby o stosunkowo niskim poziomie wykształcenia. Dwie najliczniejsze grupy stanowiły osoby posiadające wykształcenie zasadnicze zawodowe – 27,7% (w końcu 2018 r. – 27,8%) oraz średnie zawodowe i policealne – 26,2% (26,1%). Wykształcenie gimnazjalne i niższe posiadało – 19,5% (podobnie przed rokiem), szkoły wyższe ukończyło – 15,6% (15,5%) bezrobotnych, a licea ogólnokształcące – 11,0% (rok wcześniej – 11,1%).

Udział osób długotrwale bezrobotnych (tzn. pozostających bez pracy łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich dwóch lat, z wyłączeniem okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego w miejscu pracy) w ogólnej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych w końcu 2019 r. wyniósł 55,0% i w odniesieniu do analogicznego okresu 2018 r. zmniejszył się o 1,9 p.proc.

W końcu 2019 r. bezrobotni poszukujący pracy ponad rok stanowili 44,3% ogółu bezrobotnych, a ich udział w ogólnej liczbie bezrobotnych, w odniesieniu do analogicznego okresu 2018 r., zmniejszył się o 1,1 p.proc. Osoby pozostające bez pracy do 1 miesiąca stanowiły 10,2% bezrobotnych

(rok wcześniej – 9,4%), od 1 do 3 miesięcy – 17,4% (17,9%), od 3 do 6 miesięcy – 13,9% (13,4%), natomiast od 6 do 12 miesięcy – 14,2% (w końcu 2018 r. – 13,9%).

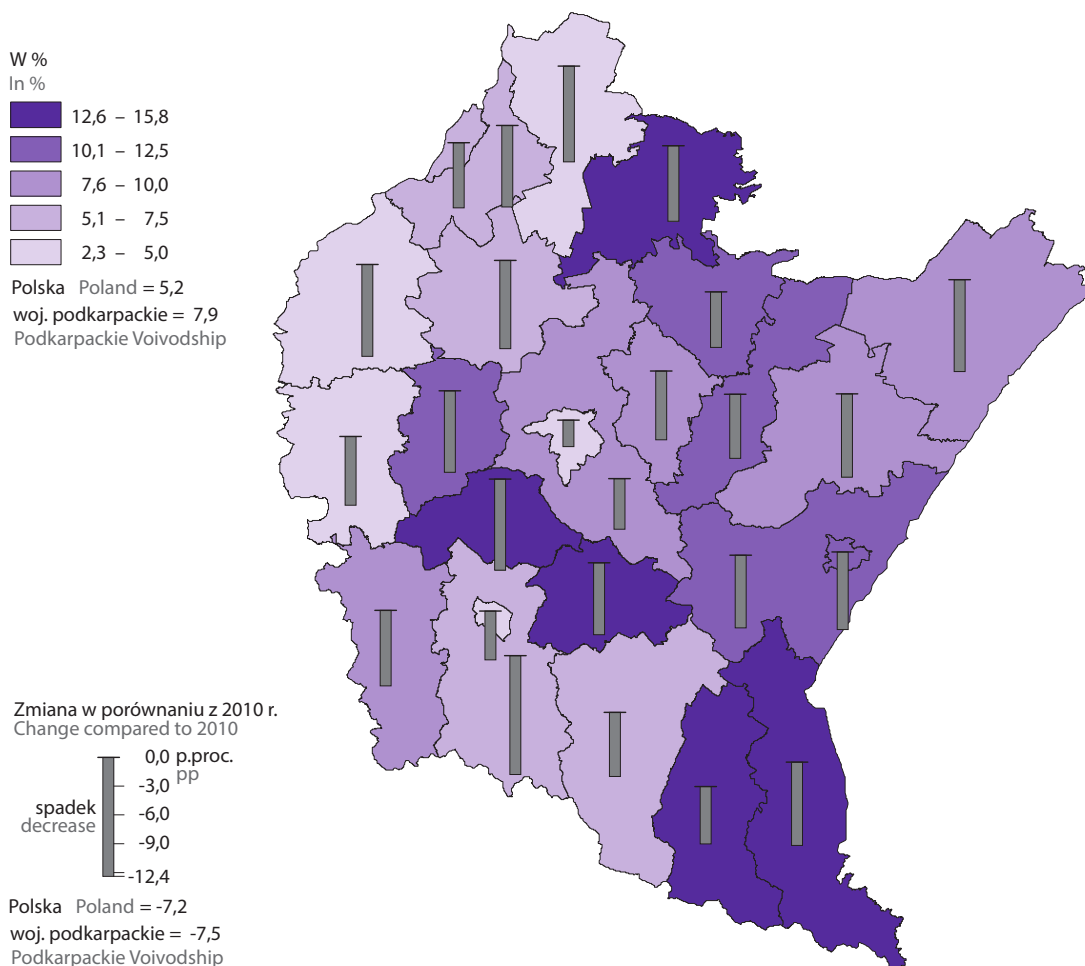
W województwie podkarpackim wśród bezrobotnych przeważali mieszkańcy wsi, którzy stanowili 62,8% (przed rokiem – 63,1%) ogółu zarejestrowanych w powiatowych urządach pracy, natomiast osoby zamieszkujące w miastach stanowiły 37,2% (w końcu 2018 r. – 36,9%). Zwiększył się udział osób niepełnosprawnych w ogólnej liczbie bezrobotnych z 4,7% w 2018 r. do 4,8% w 2019 r. W końcu 2019 r. na 1 ofertę pracy przypadało 75 bezrobotnych (wobec 49 osób przed rokiem).

Mapa 24. Stopa bezrobocia rejestrowanego w 2019 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 24. Registered unemployment rate in 2019

As of 31 December

5.2. Jakość życia

5.2. Quality of life

Zamożność mieszkańców

Wealth of inhabitants

W województwie podkarpackim w 2019 r. zanotowano wzrost w skali roku przeciętnej miesięcznej liczby emerytów i rencistów, przy czym osób pobierających świadczenia z ZUS było więcej, natomiast świadczeniobiorców KRUS nieco mniej niż w 2018 r. W ujęciu rocznym zwiększyła się przeciętna miesięczna emerytura i renta zarówno z ZUS, jak i z KRUS.

W 2018 r. poprawiła się sytuacja materialna gospodarstw domowych na Podkarpaciu. Wzrósł przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na osobę.

W województwie podkarpackim w 2018 r., w ramach rządowego programu Rodzina 500+, świadczenia wychowawcze otrzymywało miesięcznie 137 tys. rodzin.

Wielodzietne rodziny (z trójką lub więcej dzieci) dodatkowe wsparcie mogły uzyskać w ramach Karty Dużej Rodziny. Z tego programu w 2018 r. skorzystało ponad 35 tys. podkarpackich rodzin.

Badanie struktury wynagrodzeń według zawodów – realizowane co dwa lata, ma charakter reprezentacyjny i obejmuje podmioty gospodarki narodowej o liczbie pracujących powyżej 9 osób. Wyniki dotyczą osób pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych, które w roku badania przepracowały cały miesiąc październik. Dane w opracowaniu dotyczą przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń nominalnych brutto, prezentowanych w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy.

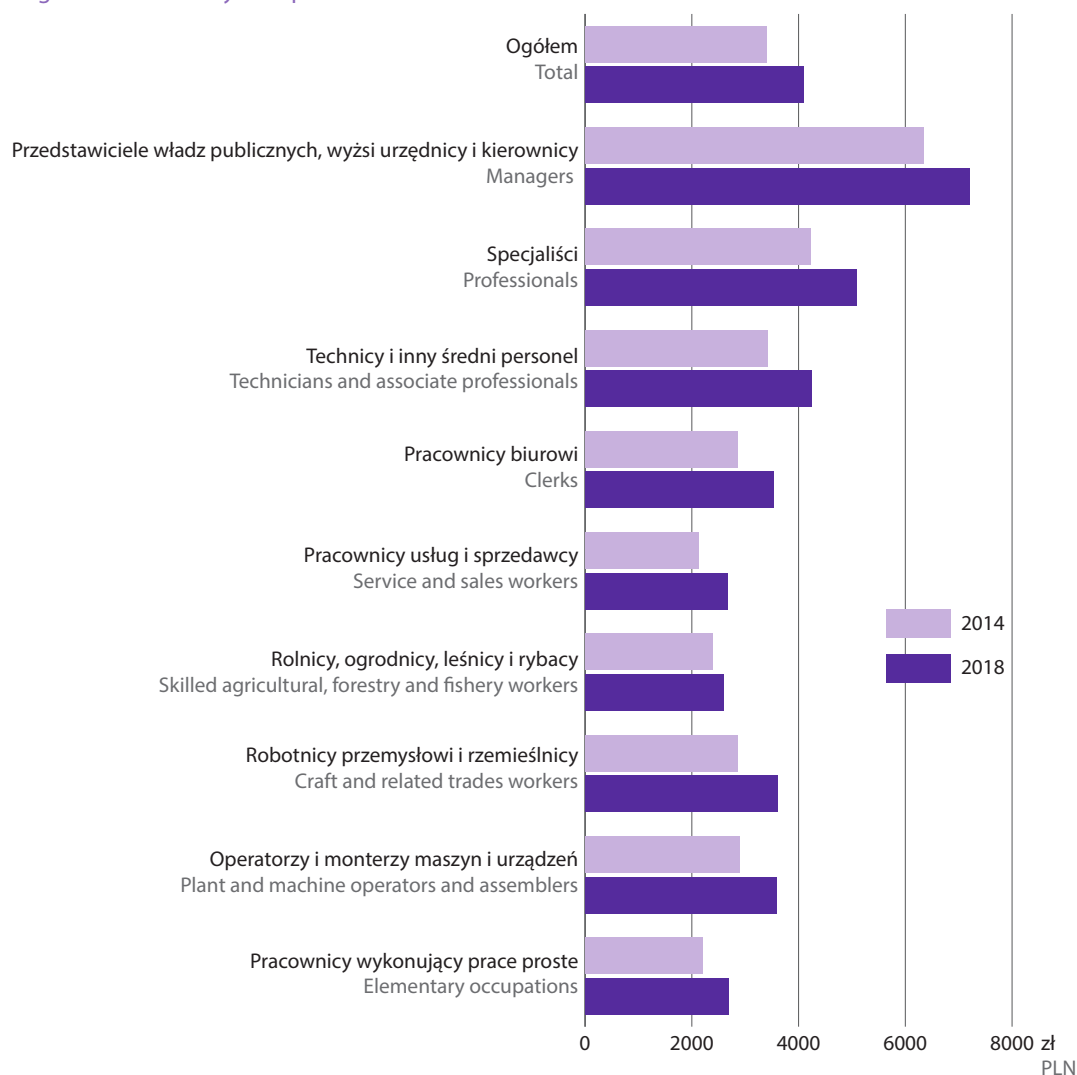
Jak wynika z badania struktury wynagrodzeń według grup zawodów w październiku 2018 r. przeciętne wynagrodzenie brutto na Podkarpaciu wyniosło 4084,69 zł, i było o 14,2% wyższe niż w 2016 r. oraz o 20,2% wyższe niż w 2014 r. W odniesieniu do 2010 r. wynagrodzenie wzrosło o 36,1% tj. o 1084,44 zł.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w październiku 2018 r. stanowiło 81,6% średniego wynagrodzenia w kraju, które w 2018 r. wyniosło 5003,78 zł. We wszystkich z badanych grup zawodów zauważono wzrost wynagrodzeń w porównaniu z 2016 r. z wyjątkiem grupy „rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy”, ponieważ w tej grupie wynagrodzenie spadło o 14,2%, tj. o 428,33 zł.

Natomiast porównując 2018 r. z 2014 r. zauważono wzrost wynagrodzeń we wszystkich z badanych grup zawodów, przy czym najwyższy ich wzrost odnotowano w grupie „robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy” – aż o 26,5%.

Najwyższe miesięczne wynagrodzenie brutto w październiku 2018 r. otrzymali „przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy” – 7198,35 zł, a najniższe „rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy” – 2591,44 zł.

Wykres 30. Wynagrodzenia według zawodów
 Chart 30. Wages and salaries by occupations

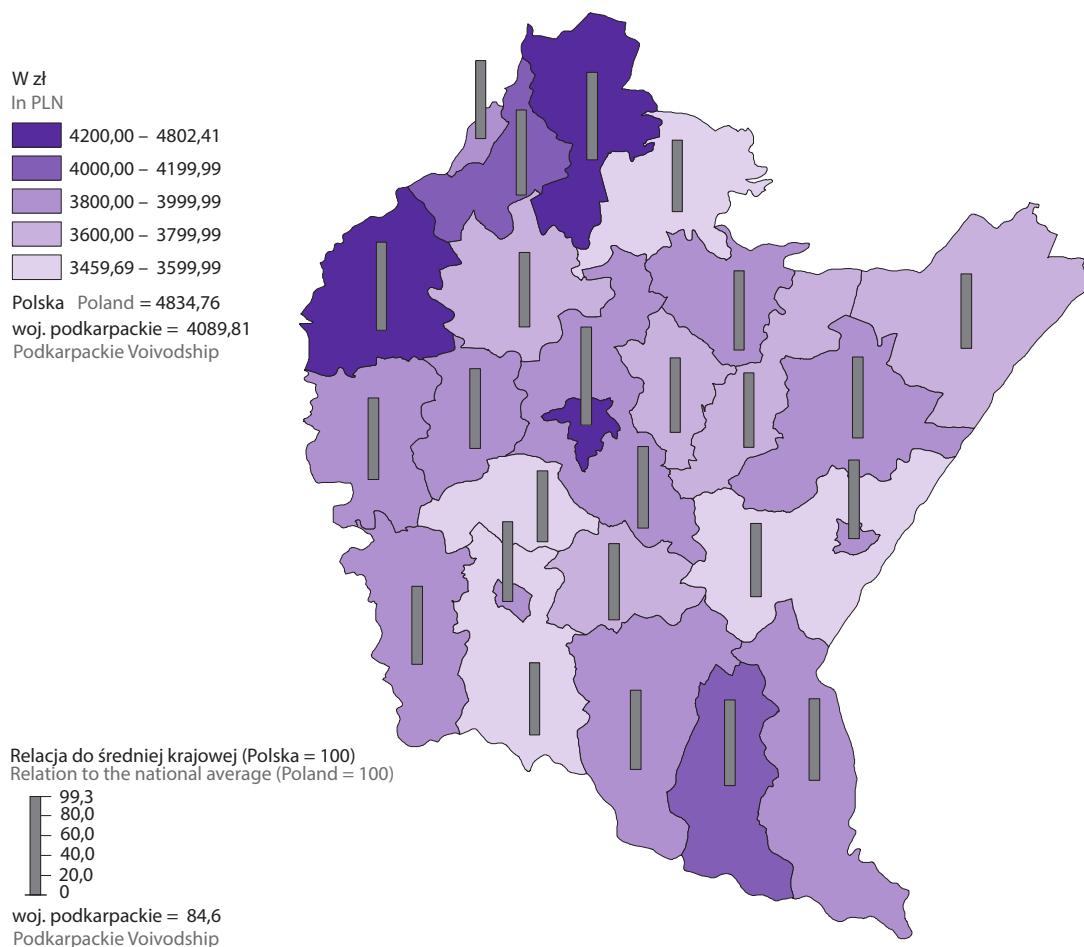

W województwie podkarpackim do wysokości 2501,89 zł, (co najwyżej 50% przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego brutto dla gospodarki narodowej w kraju), w październiku 2018 r. zarabiała 24,0% zatrudnionych. Natomiast do wysokości 5003,78 zł, (co najwyżej 100% przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego brutto dla gospodarki narodowej w kraju) w październiku 2018 r. zarabiała 77,9% zatrudnionych na Podkarpaciu. W październiku 2018 r. środkowe miesięczne wynagrodzenie brutto (mediana) w województwie podkarpackim dla osób zatrudnionych w jednostkach o liczbie pracujących powyżej 9 osób wyniosło 3523,34 zł (w kraju 4094,98 zł). W październiku 2018 r. przeciętne godzinowe wynagrodzenie brutto na Podkarpaciu wyniosło 22,85 zł (w kraju 27,79 zł).

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób oraz jednostek sfery budżetowej niezależnie od liczby pracujących, a także zatrudnionych za granicą) w województwie podkarpackim w 2018 r. wyniosło 4089,81 zł i było o 252,64 zł (tj. o 6,6%) wyższe niż w 2017 r. W porównaniu z 2010 r. przeciętne wynagrodzenie brutto wzrosło o 1212,38 zł (czyli o 42,1%). Przeciętne miesięczne wynagrodzenie w województwie podkarpackim stanowiło 84,6% przeciętnego wynagrodzenia w kraju, które w 2018 r. wyniosło 4834,76 zł. W rankingu województw pod względem wysokości wynagrodzenia Podkarpacie plasowało się na 15. miejscu.

W sektorze publicznym przeciętne wynagrodzenie brutto ukształtowało się na poziomie 4571,96 zł (przed rokiem 4292,98 zł), a w prywatnym – 3823,07 zł (wobec 3575,47 zł).

Mapa 25. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w 2018 r.
Map 25. Average monthly gross wages and salaries in 2018

Spośród powiatów województwa podkarpackiego najwyższe wynagrodzenie odnotowano w powiecie mieleckim 4289,29 zł (wzrost o 7,2% w skali roku), a najniższe w powiecie strzyżowskim 3459,69 zł (wzrost o 7,8% względem 2017 r.). We wszystkich podkarpackich powiatach przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto wzrosło w porównaniu z poprzednim rokiem, przy czym najwyższy wzrost notowano w powiecie przeworskim (o 8,6%) oraz rzeszowskim i strzyżowskim (po 7,8%). W miastach na prawach powiatu najwyższe wynagrodzenie wystąpiło w Rzeszowie 4802,41 zł (wzrost o 6,5% względem 2017 r.), a najniższe w Tarnobrzegu 3808,19 zł (wzrost o 5,5%).

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w 2019 r. ukształtowało się na poziomie 4262,94 zł i było o 5,9% wyższe niż przed rokiem (wobec wzrostu o 7,3% w 2018 r.). W latach 2011-2019 płace sukcesywnie rosły, a najwyższy wzrost odnotowano w 2018 r. W Polsce wynagrodzenie wyniosło 5169,06 zł i wzrosło w skali roku o 6,5% (przed rokiem wzrosło o 7,1%). Pod względem wysokości płac województwo podkarpackie plasuje się na piętnastym miejscu w kraju z przeciętnym miesięcznym wynagrodzeniem brutto niższym o 1832 zł niż w województwie mazowieckim, które zajmuje pierwsze miejsce w tym rankingu, i o 906 zł niższym od średniej krajowej.

Tablica 13. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw
 Table 13. Average monthly gross wages and salaries in enterprise sector

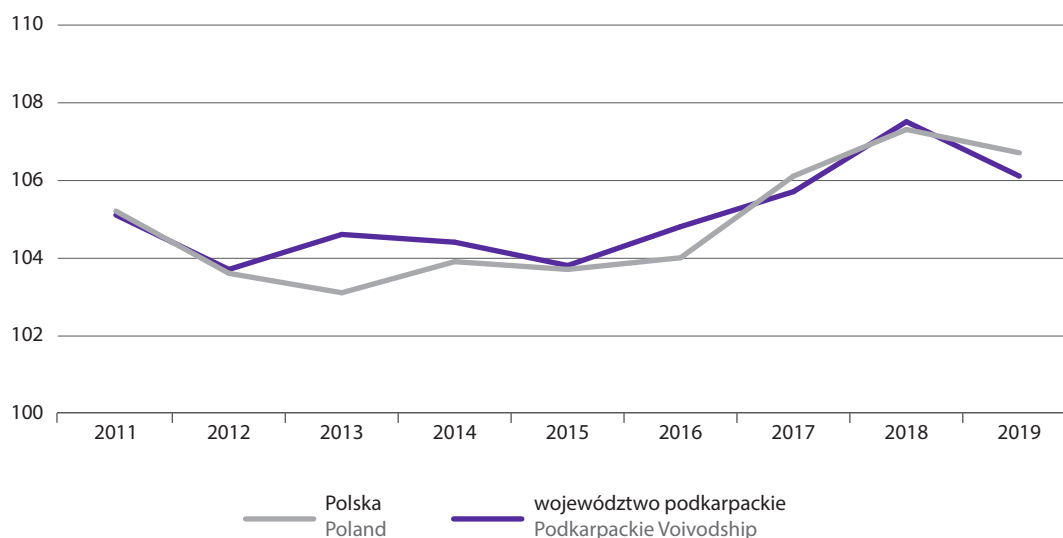
Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w zł Average monthly gross wages and salaries in PLN	2777,74	3399,62	4025,33	4262,94
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w relacji do średniej krajowej (Polska=100) Average monthly gross wages and salaries in relation to the national average (Poland=100)	80,9	82,5	83,0	82,5

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto to stosunek sumy wynagrodzeń osobowych brutto, honorariów wypłaconych niektórym grupom pracowników za prace wynikające z umowy o pracę, wypłat z tytułu udziału w zysku lub w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach oraz dodatkowych wynagrodzeń rocznych dla pracowników jednostek sfery budżetowej do przeciętnej liczby zatrudnionych w danym okresie; po wyeliminowaniu osób wykonujących pracę nakładczą oraz zatrudnionych za granicą. Dane dotyczą podmiotów gospodarczych sektora przedsiębiorstw, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

W porównaniu z 2018 r. wzrost płac wystąpił niemal we wszystkich badanych sekcjach, w tym wzrost powyżej średniej wojewódzkiej odnotowano w budownictwie (o 9,1%), zakwaterowaniu i gastronomii (o 8,6%), administrowaniu i działalności wspierającej (o 7,9%), handlu; naprawie pojazdów samochodowych (o 7,6%), dostawie wody; gospodarowaniu ściekami i odpadami; rekultywacji oraz w transporcie i gospodarce magazynowej (po 7,1%), a także w obsłudze rynku nieruchomości (o 6,6%). Płace były niższe jedynie w działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej (o 2,4%).

Wykres 31. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw
 Rok poprzedni=100

Chart 31. Average monthly gross wages and salaries in enterprise sector
 Previous year=100

W 2019 r. na Podkarpaciu przeciętna liczba emerytów i rencistów wyniosła 465,7 tys. osób i była o 0,6% wyższa niż w ubiegłym roku, natomiast w stosunku do 2010 r. była o 1,4% niższa. W 2019 r. emerytury i renty z ZUS otrzymywało 399,6 tys. osób, tj. o 1,5% więcej niż przed rokiem i o 5,0% więcej niż w 2010 r.

Odmienne kształtowała się dynamika liczby osób otrzymujących świadczenia emerytalno-rentowe w ramach rolniczego systemu ubezpieczeń społecznych. Emerytury i renty rolnicze w 2019 r. pobierało 66,1 tys. osób (o 4,0% mniej niż przed rokiem i o 27,7% mniej w stosunku do 2010 roku).

W województwie podkarpackim w 2019 r. przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana przez ZUS wyniosła 1997,28 zł i była wyższa o 5,1% niż przed rokiem (w kraju wzrosła o 4,7%). To samo świadczenie pobierane przez rolników indywidualnych ukształtowało się na poziomie 1268,17 zł i zwiększyło się o 5,4% w ciągu roku (w kraju także wzrosło o 5,3%).

Tablica 14. Świadczenia społeczne
Table 14. Social benefits

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019
Przeciętna miesięczna liczba emerytów i rencistów w tys. Average monthly number of retirees and pensioners in thousands	472,2	451,7	462,8	465,7
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w zł Average monthly gross retirement and other pension paid from non-agricultural social security system in PLN	1351,01	1720,93	1899,49	1997,28
w tym emerytura of which retirement pay	1472,22	1843,37	2007,56	2100,72
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto rolników indywidualnych w zł Average monthly gross retirement and other pension of farmers in PLN	925,13	1150,49	1203,35	1268,17
w tym emerytura of which retirement pay	958,17	1180,38	1223,70	1287,49

W 2018 roku przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na jedną osobę w gospodarstwie domowym na Podkarpaciu wynosił 1347,26 zł (w kraju 1693,46 zł). W 2018 roku przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny wzrósł o 93 zł w stosunku do 2017 roku, natomiast o 440 zł wzrósł w porównaniu z 2010 rokiem. Niestety, pomimo poprawiającej się sytuacji, nadal jest to kwota plasująca Podkarpacie na ostatnim od lat miejscu w Polsce.

Tablica 15. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny
Table 15. Average monthly available income

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2017	2018	2018 Polska Poland
	w zł in PLN				
Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwie domowym Average monthly available income per capita in household	907,28	1081,64	1254,30	1347,26	1693,46
w tym dochód do dyspozycji of which disposable income	866,05	1033,66	1217,38	1312,99	1643,14

Dochód rozporządzalny to suma bieżących dochodów gospodarstwa domowego z poszczególnych źródeł, pomniejszona o zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych płacone przez płatnika w imieniu podatnika, o podatki od dochodów z własności, podatki płacone przez osoby pracujące na własny rachunek, w tym przedstawiciele wolnych zawodów i osób użytkujących gospodarstwo indywidualne w rolnictwie oraz o składki na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne.

W 2018 r. województwo podkarpackie należało do województw o najwyższym stopniu zagrożenia ubóstwem. Większe zagrożenie ubóstwem, niż w województwie podkarpackim, wystąpiło jedynie w województwie warmińsko-mazurskim oraz małopolskim.

Wskaźnikami pozwalającymi określić stopień ubóstwa są przede wszystkim: granica ubóstwa skrajnego (minimum egzystencji), relatywna granica ubóstwa oraz ustawowa granica ubóstwa.

Tablica 16. Wskaźniki zagrożenia ubóstwem (zasięg ubóstwa)

Table 16. At-risk-of-poverty rates

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2017	2018	2018 Polska Poland
Osoby – w % ogółu osób w gospodarstwach domowych – o wydatkach poniżej: Persons – in % of total persons in households – with expenditures below:					
relatywnej granicy ubóstwa relative poverty threshold	19,8	21,0	21,7	20,8	14,2
„ustawowej” granicy ubóstwa "legal" poverty threshold	6,9	17,1	17,4	16,1	10,9
granicy ubóstwa skrajnego extreme poverty rate	5,7	9,3	6,2	9,0	5,4

W 2018 r. na Podkarpaciu żyło 9,0% osób w gospodarstwach domowych o wydatkach poniżej granicy ubóstwa skrajnego (o 2,8 p.proc. więcej niż w 2017 r. i o 3,3 p.proc. więcej niż w 2010 r.). Średnia dla kraju wyniosła 5,4%.

Wskaźnik zagrożenia ubóstwem relatywnym w 2018 r. dla województwa podkarpackiego wyniósł 20,8% (o 0,9 p.proc. mniej niż w 2017 r. i o 1,0 p.proc. więcej niż w 2010 r.). Średnia dla kraju wyniosła 14,2%.

W gospodarstwach domowych na Podkarpaciu poniżej ustawowej granicy ubóstwa w 2018 r. znajdowało się 16,1% osób (o 1,3 p.proc. mniej niż w 2017 r. i o 9,2 p.proc. więcej niż w 2010 r.). Średnia dla kraju wyniosła 10,9%.

Zasięg ubóstwa jest to odsetek osób w gospodarstwach domowych, w których poziom wydatków (obejmujących również wartość artykułów otrzymanych bezpłatnie oraz wartość spożycia naturalnego) był niższy od przyjętej granicy ubóstwa.

Przyjęte granice ubóstwa ekonomicznego:

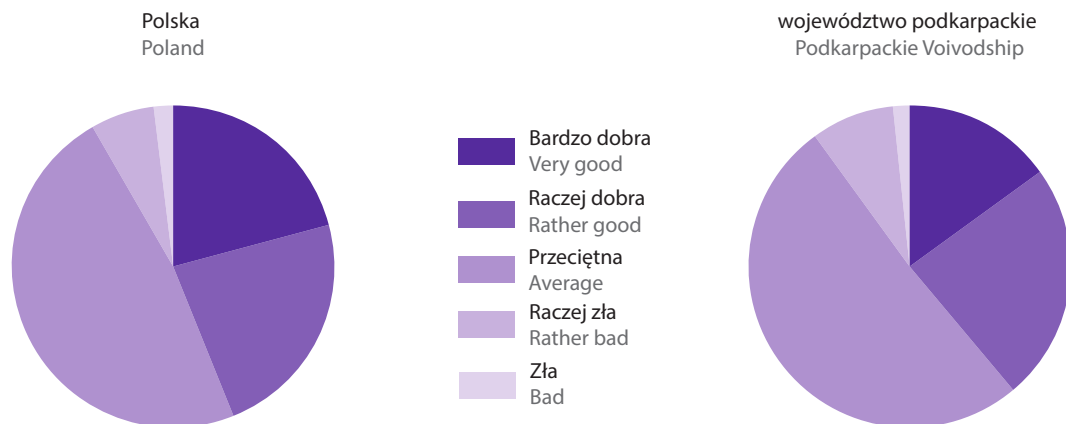
Relatywna granica ubóstwa, ustalona na poziomie 50% średnich wydatków ogółu gospodarstw domowych (obliczonych na podstawie wyników badania budżetów gospodarstw domowych).

Ustawowa granica ubóstwa, określona jako kwota, która zgodnie z obowiązującą ustawą o pomocy społecznej uprawnia do ubiegania się o przyznanie świadczenia pieniężnego z pomocy społecznej.

Poziom minimum egzystencji, przyjmowany jako **granica ubóstwa skrajnego**. Minimum egzystencji obliczane jest przez Instytut Pracy i Spraw Socjalnych. Uwzględnia ono jedynie te potrzeby, których zaspokojenie nie może być odłożone w czasie, a konsumpcja niższa od tego poziomu prowadzi do biologicznego wyniszczenia.

W 2018 r. wzrosła samoocena sytuacji materialnej przez członków gospodarstw domowych na Podkarpaciu w porównaniu z ubiegłym rokiem.

Wykres 32. Subiektywna ocena sytuacji materialnej gospodarstw domowych w 2018 r.
 Chart 32. Subjective evaluation of material situation of household in 2018

Mimo najniższego w kraju dochodu rozporządzalnego, subiektywna ocena sytuacji materialnej w gospodarstwach domowych na Podkarpaciu w 2018 r. była dość wysoka. Sytuację materialną jako „bardzo dobrą” oceniło 15,2% osób (wzrost o 2,5 p.proc. w porównaniu z 2017 r.), a 23,8% osób (wzrost o 3,9 p.proc.) określiło ją jako „raczej dobrą”, co plasowało województwo podkarpackie na 8. miejscu w kraju. Natomiast największą część gospodarstw domowych na Podkarpaciu w 2018 r. uważała swoją sytuację materialną za przeciętną (51,0%).

Jednocześnie zmalała liczba osób określających swoją sytuację materialną jako „raczej złą” (w 2018 r. taką sytuację określało 8,4%, tj. o 0,9 p.proc. mniej niż rok wcześniej) i „złą” (1,6%, również o 0,9 p.proc. mniej niż w 2017 r.).

Pomoc społeczna i wspieranie rodziny

Social welfare and family support

W 2018 roku odnotowano spadek liczby beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej. Systematycznie maleje liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej. Zmniejsza się również kwota, która na taką pomoc w województwie podkarpackim jest wydatkowana. W województwie podkarpackim w 2019 roku znacznie wzrosła liczba żłobków i klubów dziecięcych. Zwiększyła się tym samym liczba miejsc i dzieci w tych placówkach.

W 2018 r. kontynuowano realizowanie zapoczątkowanego w kwietniu 2016 r. rządowego programu „Rodzina 500 plus”, będącego długofalowym wsparciem kierowanym przede wszystkim do rodzin naturalnych, ale również do rodzinnej pieczy zastępczej i placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego. W ramach tego programu w 2018 r. w województwie podkarpackim finansowe wsparcie uzyskiwało miesięcznie przeciętnie 137,2 tys. rodzin, otrzymujących świadczenia wychowawcze łącznie na ponad 220,5 tys. dzieci. Wydatki z tytułu wypłaty świadczeń wychowawczych wyniosły w 2018 r. prawie 1 mld 375 mln zł.

Tablica 17. Świadczenie wychowawcze
Table 17. Childraising benefit

Wyszczególnienie Specification	2016 ^a	2017	2018
Wydatki na świadczenia wychowawcze w tys. zł Childraising benefit payments in thousand PLN	1067585,5	1437300,8	1374643,9
Przeciętna miesięczna liczba rodzin pobierających świadczenie wychowawcze Monthly average number of families receiving childraising benefit	148814	146830	137155
Przeciętna miesięczna liczba dzieci, na które rodziny otrzymują świadczenie wychowawcze Monthly average number of children for which families received childraising benefit	238172	235377	220471

a W okresie IV-XII.
a In April-December.

W 2018 r. w województwie podkarpackim Kartę Dużej Rodziny posiadało 35,3 tys. rodzin, co stanowiło 7,4% w skali kraju. W porównaniu z 2017 r. ich liczba wzrosła o 13,3%. Na Podkarpaciu najwięcej rodzin posiadających Kartę Dużej Rodziny odnotowano w powiecie rzeszowskim (9,8% ogółu w województwie) i w powiecie dębickim (7,3%), a najmniej w powiatach bieszczadzkim i leskim (po 0,8%).

W 2018 roku na Podkarpaciu z pomocy społecznej skorzystało 86,9 tys. osób, tj. o 9,7 tys. mniej niż w 2017 r. (w stosunku do 2010 roku o 55,4 tys. osób mniej). Ogólna kwota wydatkowana na pomoc społeczną w 2018 r. wyniosła 203,5 mln zł i była o 7,2 mln mniejsza niż rok wcześniej. Pomoc pieniężna stanowiła kwotę 131,9 mln zł tj. o 9,1 mln zł mniej niż przed rokiem.

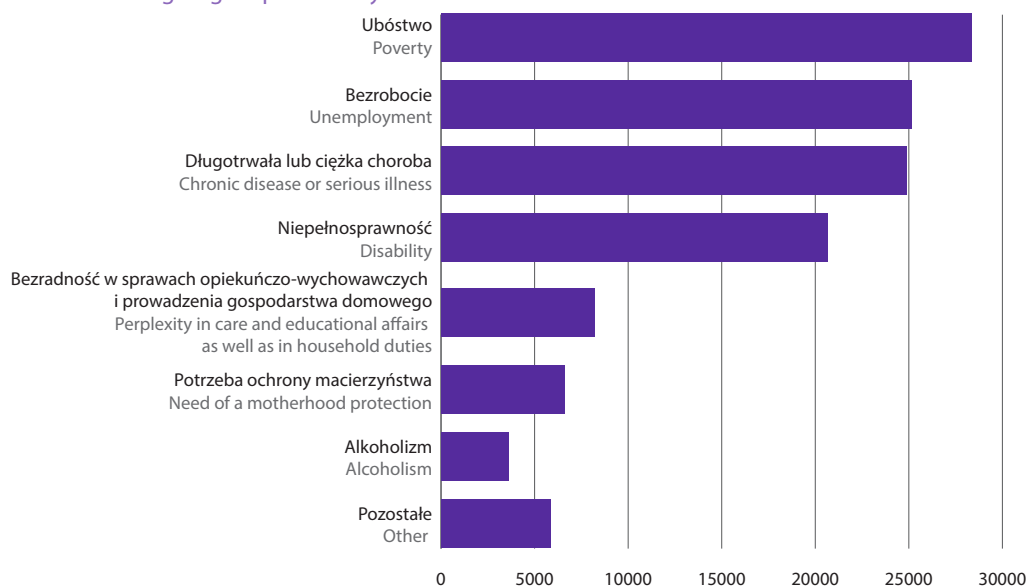
Wskaźnik osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 10 tys. ludności ukształtował się na poziomie 408 (w 2017 r. – 454, natomiast w 2010 r. – 669).

Tablica 18. Świadczenia pomocy społecznej
Table 18. Social assistance benefits

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019
Osoby, którym decyzją przyznano świadczenia pomocy społecznej (rzeczywista liczba osób) Beneficiaries of social assistance benefits (real number of person total)	142288	120942	96651	86937
Udzielone świadczenie w tys. zł Benefits granted in thousand PLN	195409,7	218474,1	210705,5	203532,7
pomoc pieniężna financial assistance	137335,1	153634,5	141064,5	131930,4
pomoc niepieniężna non-financial assistance	58074,6	64 839,6	69 641,0	71602,4
Osoby, którym decyzją przyznano świadczenia pomocy społecznej na 10 tys. ludności Persons who were granted social assistance benefits by decision per 10 thousand population	669	569	454	408

W jednej rodzinie mogło wystąpić kilka przyczyn udzielania pomocy środowiskowej. W 2018 r., tak jak w roku poprzednim, najczęściej pomocy udzielano z powodu ubóstwa – było ono przyczyną przyznania świadczenia dla 28,3 tys. rodzin.

Wykres 33. Powody przyznania pomocy społecznej rodzinie w 2018 r. ^a
Chart 33. Reasons of assigning help for family in 2018 ^a

^a Na podstawie decyzji.
^a Based on decisions.

Na wykresie powyżej w kategorii “pozostałe” uwzględniono m.in.: rodziny wielodzietne, przemoc w rodzinie, bezdomność, sytuację kryzysową, trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego, zdarzenia losowe, narkomanie, sieroctwo, klęskę żywiołową lub ekologiczną.

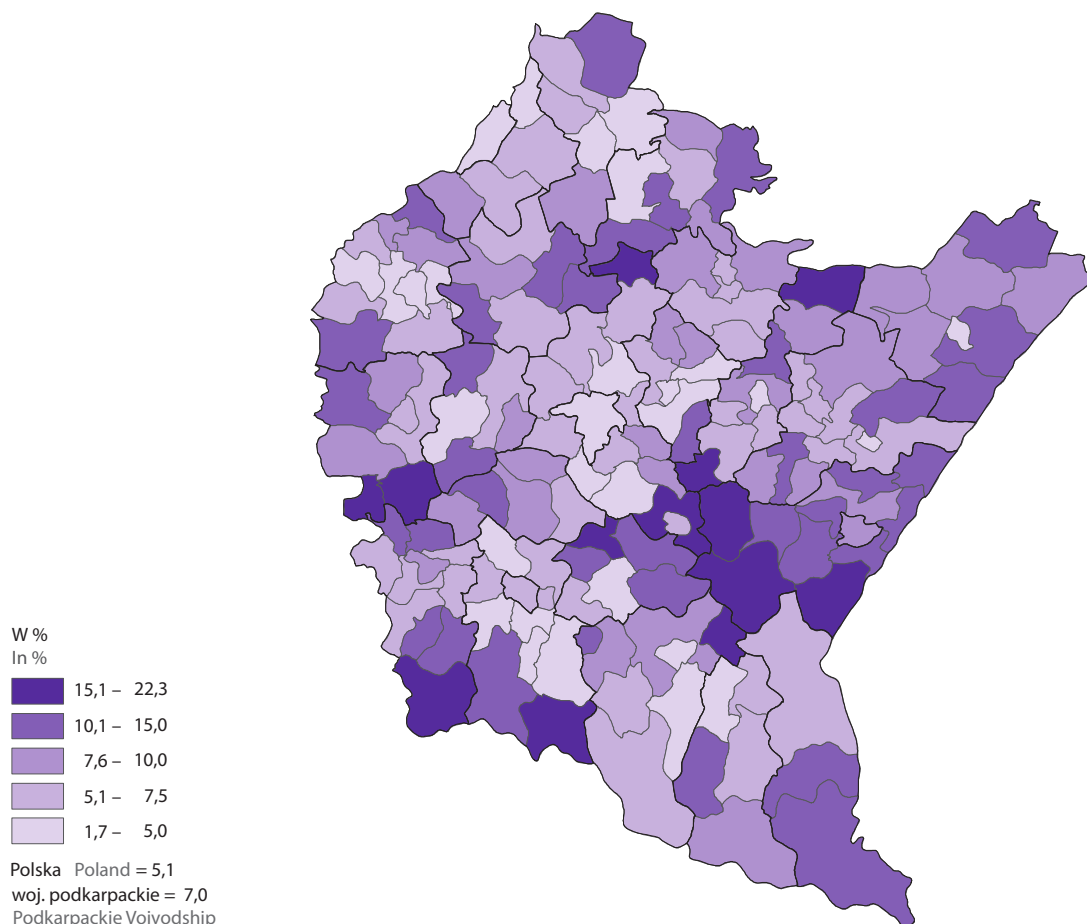
Rok 2018 był kolejnym, w którym odnotowano znaczny spadek liczby beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej i liczby ich gospodarstw domowych na Podkarpaciu. Skala korzystania z pomocy społecznej w 2018 r. w porównaniu z 2017 r. zmniejszyła się o 17,5 tys. osób (o 10,5%), a liczba gospodarstw domowych o 4,3 tys. (o 7,1%). W przeliczeniu na 10 tys. ludności liczba beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w 2018 r. wyniosła 697 i zmniejszyła się o 82 osoby w stosunku do 2017 r. i o 494 osoby w odniesieniu do 2010 r.

Tablica 19. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej
Table 19. Beneficiaries of community social assistance

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019
Gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej Households benefiting from community social assistance	75850	69252	60507	56228
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej Beneficiaries of community social assistance	253249	207715	165771	148319
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności Beneficiaries of community social assistance per 10 thousand population	1191	976	779	697

Zasięg korzystania z pomocy społecznej, czyli udział beneficjentów w ogólnej liczbie ludności zmniejszył się o 0,8 p.proc. i w 2018 r. wyniósł 7,0%. W odniesieniu do 2010 r. zmniejszył się o 4,9 p.proc.

Mapa 26. Zasięg korzystania ze środowiskowej pomocy społecznej w 2018 r.
 Map 26. Range of using community social assistance in 2018

Środowiskowa pomoc społeczna to pomoc udzielana ludności w miejscu zamieszkania za pośrednictwem ośrodka pomocy społecznej. Dane oszacowano na podstawie Zbioru Centralnego Krajowego Systemu Monitoringu Pomocy Społecznej Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, zawierającego informację o zrealizowanych świadczeniach środowiskowej pomocy społecznej i odbiorcach tej pomocy - gospodarstwach domowych i ich członkach oraz osobach bezdomnych.

Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej to wszyscy członkowie gospodarstw domowych oraz osoby bezdomne, które w roku badania otrzymały przynajmniej raz jakąkolwiek pomoc świadczoną przez ośrodki pomocy społecznej w miejscu zamieszkania zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tekst jednolity Dz. U. z 2018 r. poz. 1508 z późn. zmianami).

Sytuacja w zakresie opieki instytucjonalnej nad dziećmi do lat 3 uległa poprawie. W 2019 r. w województwie podkarpackim funkcjonowało 201 placówek (176 żłobków i oddziałów żłobkowych oraz 25 klubów dziecięcych) opieki nad dziećmi do lat 3, tj. o 28 więcej (16,2%) niż w 2018 r. W kraju takich placówek działało 4358, tj. o 582 więcej (o 15,4%) niż w 2018 r. W stosunku do 2011 r. liczba placówek opieki nad dziećmi do lat 3 na Podkarpaciu, zwiększyła się prawie siedmiokrotnie.

Placówki opieki nad dziećmi do lat 3 dysponowały łącznie 7857 miejscami, tj. o 1193 (17,9%) więcej niż w 2018 r. i o 5872 (prawie czterokrotnie) więcej niż w 2011 r. W opisywanych placówkach 31 grudnia 2019 r. przebywało 7170 dzieci, a w ciągu całego roku 11230 dzieci, tj. o 1825 (o 19,4%) więcej niż w 2018 r. i o 7615 (ponad trzykrotnie) więcej niż w 2011 r.

Żłobek to jednostka organizacyjna sprawująca opiekę nad dziećmi do lat 3, realizująca funkcje opiekuńcze, wychowawcze i edukacyjne. Opieka w żłobku jest sprawowana od ukończenia 20 tygodnia życia dziecka, żłobek zapewnia opiekę do 10 godzin dziennie. Żłobki, obok klubów dziecięcych, opiekuna dziennego i niani, zostały wprowadzone ustawą z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi do lat 3 (tekst jednolity Dz. U. z 6 marca 2018 r. poz. 603). Obecnie pieczę nad działalnością regulowaną ustawą sprawuje Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

Klub dziecięcy to jednostka organizacyjna sprawująca opiekę nad dziećmi do lat 3, realizująca funkcje opiekuńcze, wychowawcze i edukacyjne. Opieka w klubie dziecięcym jest sprawowana od ukończenia 1 roku życia dziecka, klub dziecięcy zapewnia opiekę do 5 godzin dziennie.

Oddział żłobkowy przy przedszkolu to jednostka działająca przy przedszkolu (lub innej instytucji) sprawująca opiekę nad dziećmi do lat 3 nie wpisana do rejestru żłobków i klubów dziecięcych.

Tablica 20. Żłobki^a i kluby dziecięce
Stan w dniu 31 grudnia
Table 20. Nurseries^a and children's clubs
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2011	2015	2018	2019
Żłobki Nurseries	19	77	148	175
w tym publiczne of which public	19	35	62	73
Oddziały żłobkowe przy przedszkolach Nursery wards at nursery schools	10	1	-	1
Kluby dziecięce Children's clubs	1	11	25	25
w tym publiczne of which public	-	-	2	2
Miejsca w tys.: Places in thousands:	2,0	3,6	6,7	7,9
w żłobkach in nurseries	2,0	3,4	6,1	7,3
w klubach dziecięcych in children's clubs	0,0	0,1	0,5	0,5
Dzieci przebywające (w ciągu roku) w tys.: Children staying (during the year) in thousands:	3,6	5,2	9,4	11,2
w żłobkach in nurseries	3,6	4,9	8,6	10,4
w klubach dziecięcych in children's clubs	0,0	0,2	0,8	0,8

a łącznie z oddziałami żłobkowymi.

a Including nursery wards.

U w a g a. W 2011 r. funkcjonowało także 5 placówek prowadzących działalność gospodarczą w zakresie sprawowania opieki nad dziećmi do lat 3, nie wpisanych do rejestru żłobków i klubów dziecięcych które oferowały 66 miejsc dla 31 dzieci.

N o t e. In 2011, there were also 5 establishments which provided private childcare services for children younger than 3 years of age, not entered in the register of nurseries and children's clubs, which offered 66 places for 31 children.

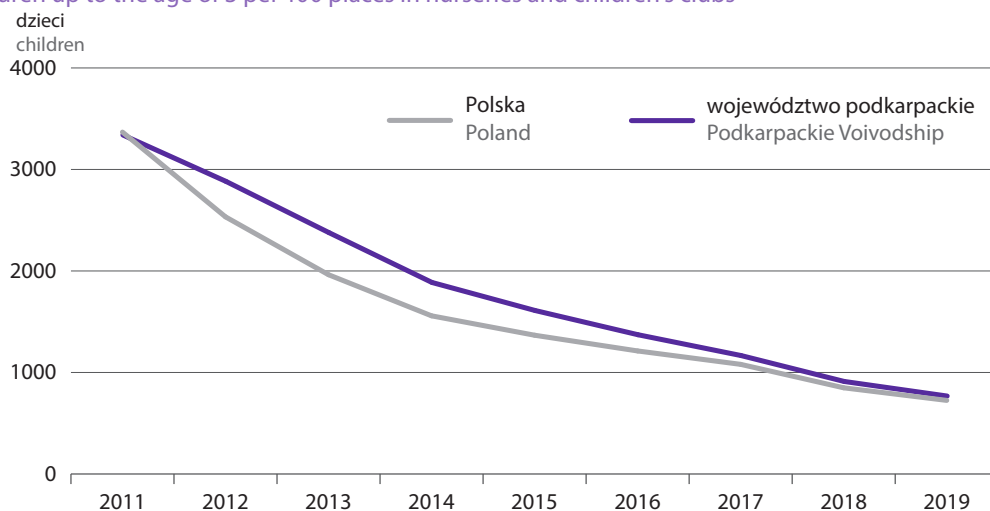
Wśród placówek opieki nad dziećmi do lat 3, dominującą pozycję stanowiły żłobki (łącznie z oddziałami żłobkowymi) – 87,6%, które dysponowały łącznie 7334 miejscami, tj. o 1201 (o 19,6%) więcej niż w 2018 r. W żłobkach 31 grudnia 2019 r. przebywało 6716 dzieci, a w ciągu całego roku 10470 dzieci, tj. o 1861 (o 21,6%) więcej niż w 2018 r. i o 6890 (prawie trzykrotnie) więcej niż w 2011 r.

W 2019 r. w województwie podkarpackim wskaźnik dzieci w wieku do lat 3 na 100 miejsc w żłobkach i klubach dziecięcych wynosił 812. Dla porównania w 2018 r. wyniósł 956, natomiast w 2011 r. 3384. W kraju wskaźnik ten w 2019 r. wyniósł 725 (w 2018 r. – 849, a w 2011 r. – 3368).

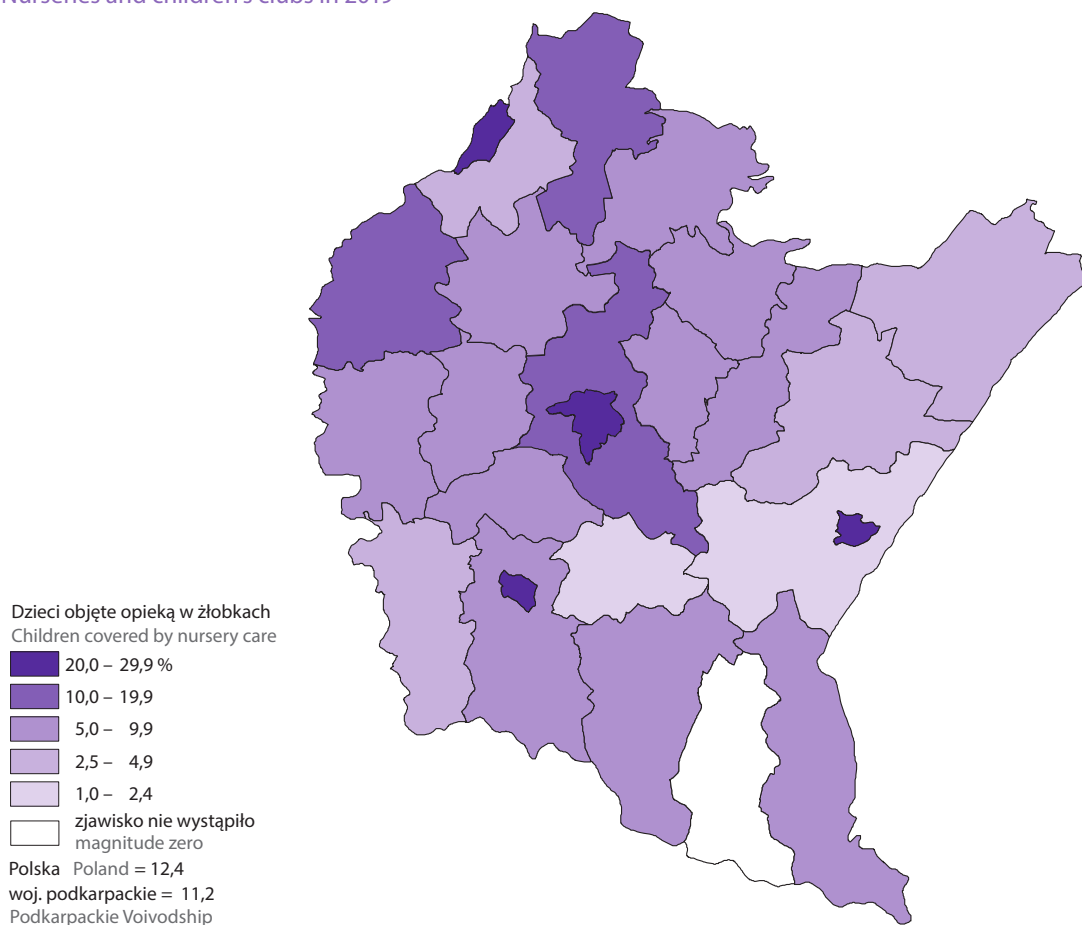
Odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach na Podkarpaciu w 2019 r. wyniósł 11,2% (w kraju 12,4%).

W odniesieniu do 2018 r. zwiększył się o 1,5 p.proc. natomiast porównując go do 2011 r. zmniejszył się o 8,2 p.proc., (w kraju zmniejszył się o 9,4 p.proc.).

Wykres 34. Dzieci w wieku do lat 3 na 100 miejsc w żłobkach i klubach dziecięcych
Chart 34. Children up to the age of 3 per 100 places in nurseries and children's clubs

Mapa 27. Żłobki i kluby dziecięce w 2019 r.
Map 27. Nurseries and children's clubs in 2019

Warunki mieszkaniowe

Housing conditions

W porównaniu z 2010 r. zanotowano wzrost zasobów mieszkaniowych o 8,2%. Przeciętna liczba osób przypadających na 1 mieszkanie w województwie podkarpackim zmniejszyła się z 3,43 w 2010 r. do 3,18 w 2018 r. Systematycznie rosły w analizowanym okresie wskaźniki wyposażenia mieszkań w podstawowe instalacje sanitarno-techniczne.

Rozwija się sieć wodociągowa i kanalizacyjna, z której korzysta coraz więcej mieszkańców województwa podkarpackiego. W 2018 r. z sieci wodociągowej korzystało 81,0% ogółu ludności (w porównaniu z 2010 r. wzrost o 5,4 p.proc., a w odniesieniu do 2017 r. wzrost o 0,3 p.proc.), a 70,4% ogółu ludności województwa korzystało z sieci kanalizacyjnej (więcej o 13,5 p.proc. niż osiem lat temu i o 0,6 p.proc. niż rok temu).

Zasoby mieszkaniowe w województwie podkarpackim w 2018 r. liczyły 670,3 tys. mieszkań o łącznej powierzchni użytkowej 54946,8 tys. m², w których znajdowało się 2751,2 tys. izb. W porównaniu z 2010 r. zanotowano wzrost zasobów mieszkaniowych o 8,2%. Wynik ten był nieznacznie niższy od przeciętnego w kraju – o 0,3 p.proc. W porównaniu z 2010 rokiem powierzchnia użytkowa wzrosła o 5624,3 tys. m², a liczba izb – o 242,7 tys. Udział województwa podkarpackiego w zasobach mieszkaniowych Polski był niezmienny na przestrzeni lat 2010-2018 i wynosił 4,6%.

Tablica 21. Zasoby mieszkaniowe

Stan w dniu 31 grudnia

Table 21. Dwelling stocks

As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2017	2018
Mieszkania Dwellings	619539	648473	663138	670256
Zasoby mieszkaniowe na 1000 ludności Dwelling stocks per 1000 population	291,1	304,8	311,5	314,8
Przeciętna w zasobach: Dwelling stocks, average:				
liczba izb w mieszkaniu number of rooms in a dwelling	4,05	4,09	4,10	4,10
powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m ² useful floor area of a dwelling in m ²	79,6	81,1	81,7	82,0
liczba osób na 1 mieszkanie number of persons per dwelling	3,43	3,28	3,21	3,18

Średnia wielkość mieszkania w 2018 r. wynosiła 82,0 m² i wzrosła w porównaniu z 2010 r. o 2,4 m². W kraju wzrost ten wyniósł 1,9 m² (z 72,3 m² w 2010 r. do 74,2 m² w 2018 r.). Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania przypadająca na 1 osobę na przestrzeni lat 2010-2018 zwiększyła się o 2,6 m² (z 23,2 m² w 2010 r. do 25,8 m² w 2018 r.). Przeciętna liczba izb przypadająca na 1 mieszkanie na Podkarpaciu w 2018 r. wyniosła 4,10 (w 2010 r. 4,05), natomiast w kraju wynosiła ona odpowiednio 3,82 i 3,81.

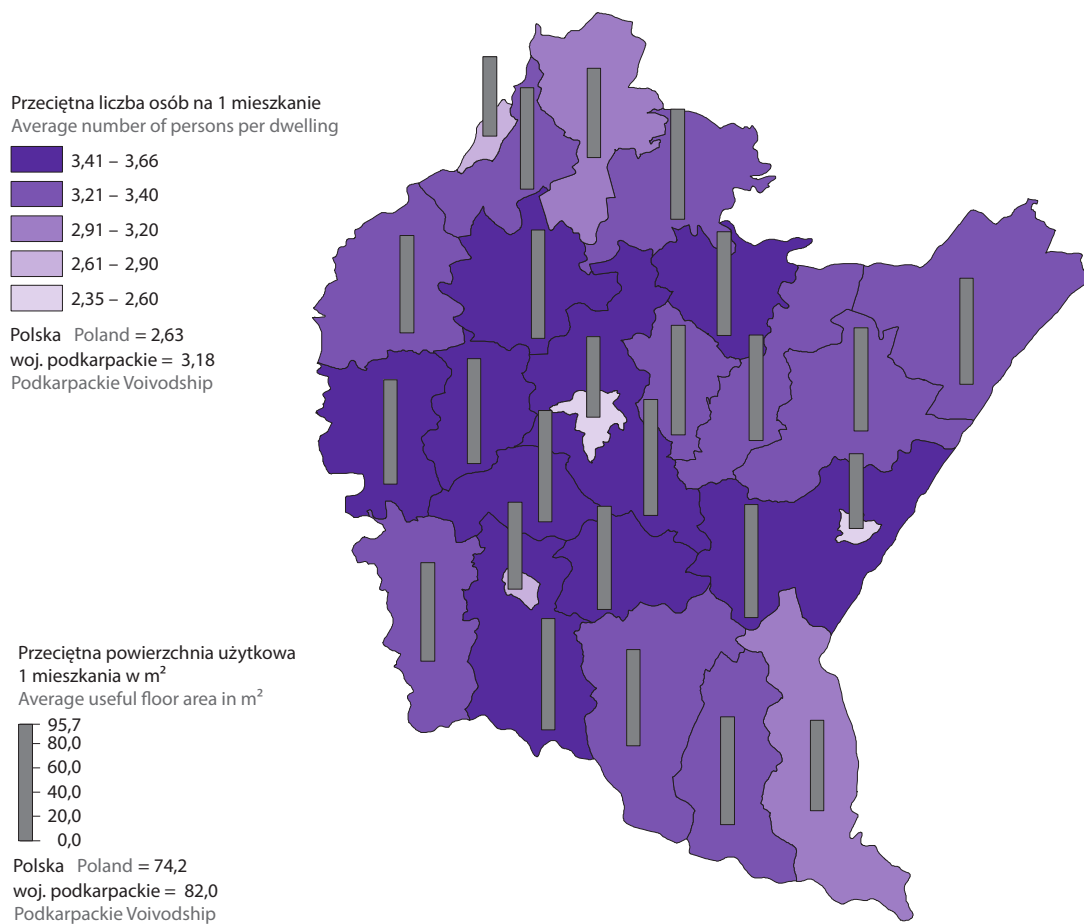
Przeciętna liczba osób przypadających na 1 mieszkanie na Podkarpaciu zmniejszyła się z 3,43 w 2010 r. do 3,18 w 2018 r. (w kraju odpowiednio z 2,86 do 2,63).

Mapa 28. Warunki mieszkaniowe ludności w 2018 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 28. Housing conditions of population in 2018

As of 31 December

Na przestrzeni lat 2010-2018, liczba mieszkań przypadających na 1000 ludności województwa podkarpackiego systematycznie rosła. W 2010 r. wynosiła 291, natomiast w 2018 r. już 315. Pomimo wzrostu, wskaźnik ten był niższy niż w Polsce (350 w 2010 r. i 381 w 2018 r.).

Systematycznie rosły także wskaźniki wyposażenia mieszkań w podstawowe instalacje sanitarno-techniczne. Udział mieszkań wyposażonych w wodociąg w 2018 r. wyniósł 94,7% (w 2010 r. – 94,2%), ustęp spłukiwany – 91,8% (w 2010 r. – 91,0%), łazienkę – 89,7% (w 2010 r. – 88,7%), centralne ogrzewanie – 78,2% (w 2010 r. – 76,2%). W 2018 r. jedynie udział mieszkań wyposażonych w gaz z sieci był niższy niż w 2010 r. i wyniósł 73,8% (w 2010 r. – 74,5%).

W województwie podkarpackim długość sieci wodociągowej w 2018 r. wyniosła 15,5 tys. km, a liczba przyłączy 338,4 tys. sztuk. W stosunku do 2010 r. i 2017 r. długość sieci zwiększyła się odpowiednio o 2,3 tys. km i 0,4 tys. km, tj. o 17,2% i o 2,5%, a liczba przyłączy odpowiednio o 44 tys. sztuk i 8,9 tys. sztuk. W kraju długość sieci w 2018 r. wyniosła 307,7 tys. km i w odniesieniu do 2010 r. i do 2017 r. wzrosła odpowiednio o 34,8 tys. km (o 12,6%) i 3,7 tys. km (o 1,2%).

Na obszarach wiejskich sieć wodociągowa była ponad 3 razy dłuższa niż w miastach, zarówno w 2018 jak i 2017 roku. W 2018 r. jej długość na terenach wiejskich wyniosła 12,1 tys. km i w relacji do 2017 r. zwiększyła się o 266 km, natomiast na terenach miejskich wyniosła 3,4 tys. km i w odniesieniu do 2017 r. była większa o 0,1 tys. km.

Zagęszczenie sieci wodociągowej w województwie w 2018 r. wyniosło 86,6 km na 100 km² i w porównaniu z rokiem poprzednim zwiększyło się o 2 km na 100 km². W odniesieniu do kraju, gdzie zagęszczenie sieci wzrosło o 1,2 km na 100 km² (z 97,2 km na 100 km² w 2017 r. do 98,4 km na 100 km² w 2018 r.) wzrost ten był porównywalny.

W przypadku terenów wiejskich, wskaźnik gęstości sieci wodociągowej w 2018 r. wyniósł 72,5 km na 100 km² i w porównaniu z 2017 r. był wyższy o 1,6 km na 100 km². Tereny miejskie odznaczały się dużo większym zagęszczeniem sieci, ze wskaźnikami zagęszczenia w latach 2018 i 2017 odpowiednio 282,7 km i 274,4 km na 100 km² (wzrost o 8,3 km na 100 km²).

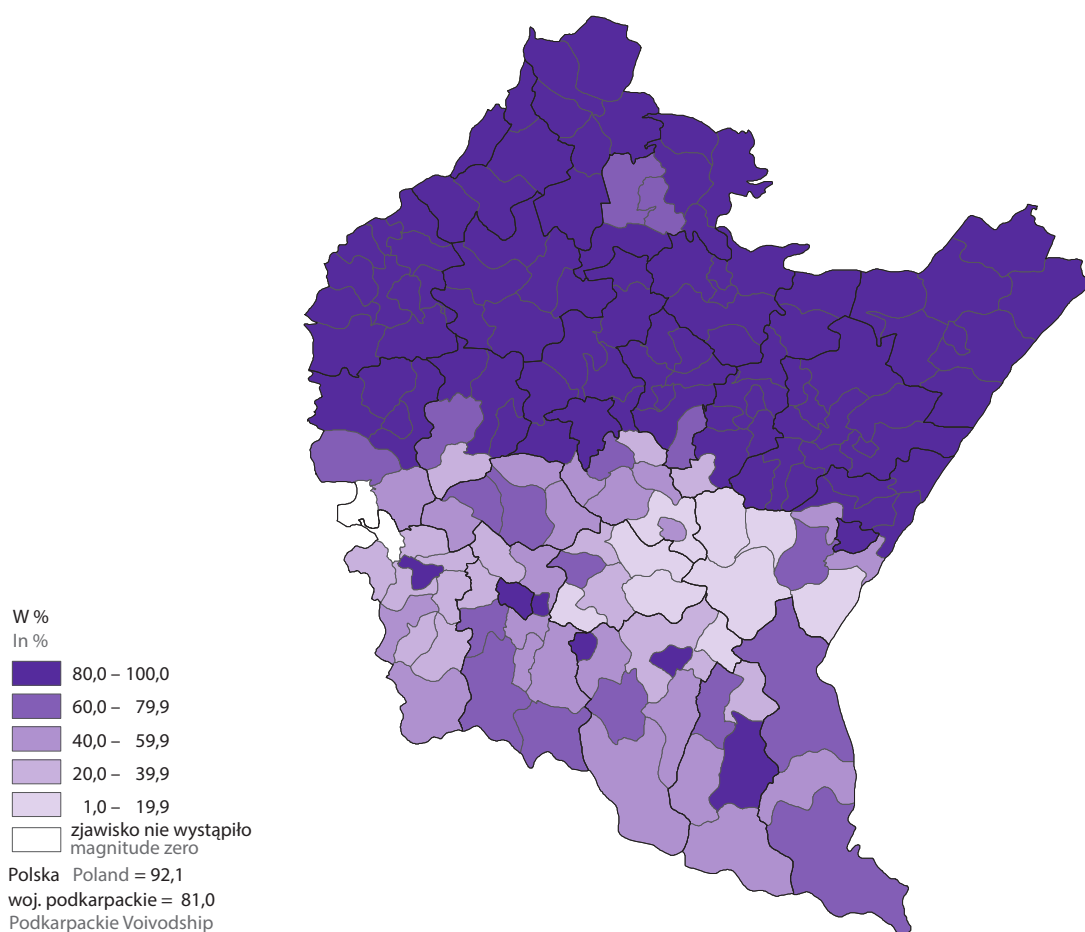
Tablica 22. Wodociągi
Stan w dniu 31 grudnia
Table 22. Water supply system
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2017	2018
Sieć rozdzielcza w km Distribution network in km	13181,2	14765,1	15088,2	15454,0
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych w szt. Connections leading to residential buildings in pcs	294351	328760	329469	338386
Zużycie wody z sieci wodociągowej w gospodarstwach domowych (w ciągu roku) w hm ³ Consumption of water from water supply system in households (during the year) in hm ³	46,9	49,3	48,7	49,7

W 2018 r. z sieci wodociągowej korzystało 81,0% ogółu ludności, co w porównaniu z 2010 r. oznaczało wzrost o 5,4 p.proc., a w odniesieniu do 2017 r. wzrost o 0,3 p.proc. W kraju dostęp do wodociągu miało 92,1% ogółu ludności (wzrost o 2,7 p.proc. w porównaniu z 2010 r. i o 0,1 p.proc. w porównaniu z 2017 r.).

W miastach wskaźnik ludności korzystającej z sieci wodociągowej w % ogółu ludności wyniósł w 2018 r. 94,4% i była to wartość o 2,6 p.proc. wyższa od tej zanotowanej w 2010 r. i o 0,1 p.proc. wyższa od wartości za 2017 r. Na obszarach wiejskich w 2018 r. 71,6% ogółu ludności korzystało z sieci wodociągowej (wzrost o 7,7 p.proc. w porównaniu z 2010 r. i o 0,4 p.proc. w porównaniu z 2017 r.).

Mapa 29. Ludność korzystająca z sieci wodociągowej w 2018 r.
 Map 29. Population using water supply system in 2018

W 2018 r. w ponad połowie gmin województwa podkarpackiego ludność korzystająca z sieci wodociągowej stanowiła ponad 80% ogółu ludności, przy czym w trzech gminach – Lubaczów, Przecław i Nowa Dęba – wskaźnik ten sięgnął 100%. W ośmiu gminach liczba korzystających z sieci wodociągowej nie przekraczała 10% wszystkich mieszkańców, a w dwóch gminach (Jodłowa i Brzyska) nie korzystano z sieci.

W 2018 r. sieć kanalizacyjna w województwie podkarpackim osiągnęła długość 17,1 tys. km, a liczba przyłączy 292 tys. sztuk. W stosunku do 2010 r. i 2017 r. jej długość zwiększyła się odpowiednio o 4,7 tys. km i 0,4 tys. km, tj. o 37,9% i o 2,7%, natomiast liczba przyłączy o 82,5 tys. sztuk i o 10,9 tys. sztuk. W Polsce długość sieci w 2018 r. wyniosła 160,7 tys. km (wzrost o 49,9% w porównaniu z 2010 r. i o 2,5% w porównaniu z 2017 r.).

Na terenach wiejskich zlokalizowanych było 77,1% długości sieci kanalizacyjnej, która w 2018 r. wyniosła 13,2 tys. km oraz 65% przyłączy do budynków mieszkalnych. W porównaniu z 2010 r. długość sieci wzrosła o 3,8 tys. km (o 40,7%) natomiast w odniesieniu do 2017 r. o 0,4 tys. km (o 3,1%). W przypadku liczby przyłączy na terenach wiejskich, ich liczba w stosunku do 2010 r. wzrosła o 55,9 tys. sztuk (o 41,7%). W miastach długość sieci kanalizacyjnej wzrosła o 0,9 tys. km w porównaniu z 2010 r. (o 29,2%) i o około 0,1 tys. km w porównaniu z 2017 r. (o 0,7%).

Wskaźnik gęstości sieci kanalizacyjnej w 2018 r. w województwie wyniósł 95,9 km na 100 km² i w porównaniu z 2017 r. zwiększył się o 2,5 km na 100 km². W Polsce zagęszczenie sieci było na poziomie 98,4 km na 100 km² (wzrost o 1,2 km na 100 km² w porównaniu z rokiem poprzednim).

Tereny wiejskie odznaczały się zagęszczeniem sieci kanalizacyjnej na poziomie 79,3 km na 100 km², co oznaczało wzrost o 2,4 km na 100 km² w stosunku do 2017 r. Na terenach miejskich natomiast wskaźnik zagęszczenia sieci w 2018 r. wyniósł 326 km na 100 km² i był wyższy od wskaźnika dla 2017 r. o 3,8 km na 100 km² – wskaźnik dla 2017 r. wyniósł 322,2 km na 100 km².

Tablica 23. Kanalizacja
Stan w dniu 31 grudnia
Table 23. Sewage system
As of 31 December

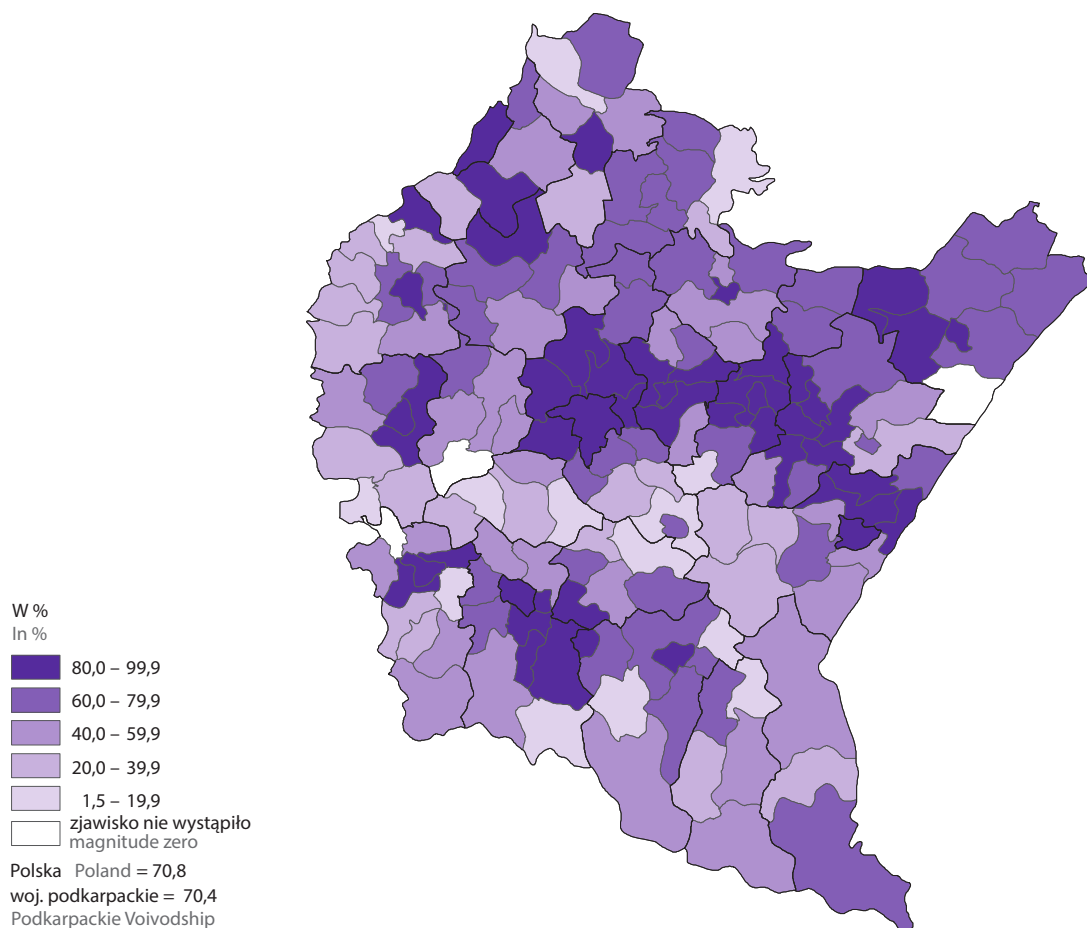
Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2017	2018
Sieć kanalizacyjna ^a w km Sewage system ^a in km	12414,9	16238,4	16672,0	17114,2
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych w szt. Connections leading to residential buildings in pcs	209470	272644	280993	291934
Ścieki odprowadzone siecią kanalizacyjną (w ciągu roku) w hm ³ Wastewater discharged by sewage system (during the year) in hm ³	53,6	57,3	55,6	56,5
w tym oczyszczone of which treated	53,6	57,3	55,6	56,5

a Łącznie z kolektorami.
a Including collectors.

W 2018 r. z sieci kanalizacyjnej korzystało 70,4% ogółu ludności. W odniesieniu do 2010 r. nastąpił wzrost o 13,5 p.proc., a w porównaniu z 2017 r. wzrost o 0,6 p.proc. W Polsce dostęp do kanalizacji miało 70,8% ogółu ludności (wzrost o 11,6 p.proc. w porównaniu z 2010 r. i o 0,3 p.proc. w porównaniu z 2017 r.).

W miastach wskaźnik ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej w % ogółu ludności wyniósł w 2018 r. 89,9% i był to wzrost o 5,0 p.proc. w relacji do 2010 r. i o 0,5 p.proc. do 2017 r. Na obszarach wiejskich w 2018 r. 56,8% ogółu ludności korzystało z sieci kanalizacyjnej (wzrost o 19,6 p.proc. w porównaniu z 2010 r. i o 0,7 p.proc. w porównaniu z 2017 r.).

Mapa 30. Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej w 2018 r.
Map 30. Population using sewage system in 2018

Najwięcej ludności w 2018 r. korzystało z sieci kanalizacyjnej w gminach Sanok (99,9%), Krościenko Wyżne (98,5%) i Oleszyce (98,3%), a najmniej w gminach Jaśliska (4,5%), Dynów (4,1%) i Gawłuszowice (1,5%). W trzech gminach (Wielkie Oczy, Wielopole Skrzyńskie i Brzyska) nie korzystano z sieci kanalizacyjnej.

W województwie podkarpackim długości sieci gazowej w 2018 r. wyniosła 20,1 tys. km, natomiast liczba przyłączy 363,6 tys. sztuk. Zarówno w stosunku do 2010 r., jak i do 2017 r. odnotowano wzrost długości sieci – odpowiednio o 1,6 tys. km i 0,2 tys. km, tj. o 8,8% i o 0,9%, a liczba przyłączy o 23,2 tys. sztuk i o 5,0 tys. sztuk. W kraju długość sieci w 2018 r. wyniosła 154,4 tys. km i w odniesieniu do 2010 r. wzrosła o 21,3 tys. km (o 16,0%), a w stosunku do 2017 r. o 2,2 tys. km (o 1,4%).

W 2018 r. długość sieci gazowej na terenach wiejskich to 15,5 tys. km i w relacji do 2017 r. był to wzrost o 0,2 tys. km, natomiast na obszarach miejskich długość sieci w 2018 r. wyniosła 4,6 tys. km i w odniesieniu do 2017 r. była większa o 0,1 tys. km.

Gęstość sieci gazowej w województwie w 2018 r. wyniosła 112,9 km na 100 km² i w porównaniu z rokiem poprzednim zwiększyła się o 1 km na 100 km². W kraju zagęszczenie sieci wyniosło 49,4 km na 100 km² (wzrost o 0,7 km na 100 km² w porównaniu z rokiem poprzednim).

Na obszarach wiejskich wskaźnik zagęszczenia sieci gazowej w 2018 r. wyniósł 93,2 km na 100 km² i w porównaniu z 2017 r. był wyższy o 0,7 km na 100 km². Gęstość sieci na terenach miejskich była dużo wyższa i w 2018 r. wyniosła 385,6 km na 100 km² (wzrost o 4,5 km na 100 km² w stosunku do 2017 r.).

Tablica 24. Sieć gazowa oraz odbiorcy i zużycie gazu z sieci w gospodarstwach domowych

Stan w dniu 31 grudnia

Table 24. Gas supply system as well as consumers and consumption of gas from gas supply system in households As of 31 December

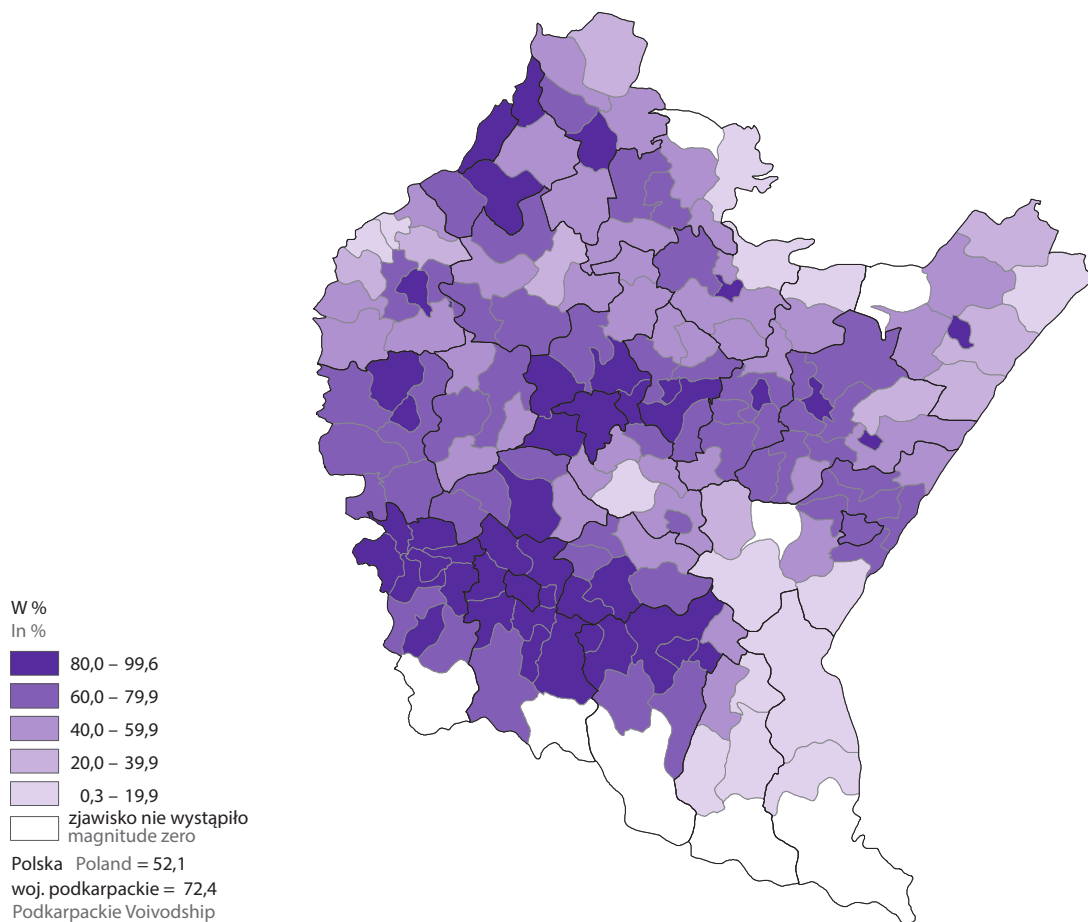
Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2017	2018
Sieć gazowa w km Gas supply system in km	18524,7	19153,5	19975,0	20147,6
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i niemieszkalnych w szt. Connections leading to residential and non-residential buildings in pcs	340406	356239	358651	363617
Odbiorcy gazu z sieci ^a w tys. Consumers of gas from gas supply system ^a in thousand	455,1	469,8	479,3	484,8
Zużycie gazu z sieci (w ciągu roku): Consumption of gas from gas supply system (during the year):				
w GWh ^b in GWh ^b	249,8	2465,4	2742,4	2821,2
na 1 mieszkańca w kWh ^c per capita in kWh ^c	117,4	1158,9	1288,9	1325,3

a łącznie z odbiorcami korzystającymi z gazomierzy zbiorczych. b, c W roku 2010 w jednostkach naturalnych: b – hm³, c – m³.
a Including gas customers using collective gas-meters. b, c In 2010 in natural units: b – hm³, c – m³.

W 2018 r. z sieci gazowej korzystało 72,4% ogółu ludności i w porównaniu z 2010 r. nastąpił wzrost o 0,5 p.proc., natomiast w odniesieniu do 2017 r. o 0,2 p.proc. Zużycie gazu z sieci w 2018 r. wyniosło 2821,2 GWh i w odniesieniu do 2017 r. wzrosło o 2,9%. W kraju sieć gazowa w 2018 r. wykorzystywana była przez 52,1% ogółu ludności (spadek o 0,4 p.proc. w porównaniu z 2010 r. i utrzymanie poziomu w porównaniu z 2017 r.), natomiast zużycie gazu wyniosło 46903 GWh i było wyższe od tego sprzed roku o 0,3%.

W przypadku zużycia gazu na 1 mieszkańca, jego poziom w województwie wyniósł 1325,3 kWh (w miastach 18747,6 kWh, a na obszarach wiejskich 960,2 kWh), i był wyższy w porównaniu z 2017 r. o 2,8% (w miastach o 2,3%, a na obszarach wiejskich o 3,7%).

Mapa 31. Ludność korzystająca z gazu z sieci w 2018 r.
 Map 31. Population using gas supply system in 2018

W 2018 r. w blisko 3/4 gmin województwa podkarpackiego ludność korzystająca z gazu z sieci stanowiła ponad 50% ogółu ludności zamieszkałej w tych gminach. Najwięcej ludności korzystało z gazu w gminach Łańcut (99,6%), Jasło (98,0%) i Jedlicze (97,3%), najmniej zaś w gminach: Adamówka (0,3%), Ustrzyki Dolne (0,5%) i Horyniec-Zdrój (1,2%). W ośmiu gminach nie korzystano z sieci.

Ochrona zdrowia

Health care

W końcu 2018 r. w województwie podkarpackim wśród kadry pracującej bezpośrednio z pacjentem na 10 tys. ludności przypadało 22 lekarzy, oraz 59 pielęgniarek (dla kraju odpowiednio: 23 i 50). W 42 szpitalach ogólnych w ciągu roku na 10 tys. ludności z opieki medycznej skorzystało 2221 osób (dla kraju relacja ta wyniosła 2179).

Świadczenia ambulatoryjnej opieki zdrowotnej wykonywało: 1229 przychodni² (w kraju 21,9 tys.) oraz 492 praktyki lekarskie (w kraju 4,8 tys.). Udzielono w nich w ciągu roku łącznie ponad 16,4 mln porad (w kraju 328,1 mln). Przeciętna liczba porad w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosła 7,6 (w kraju 8,4).

Zespoły ratownictwa medycznego podczas 141,0 tys. wyjazdów/wylotów (w kraju 3,1 mln) na miejsce zdarzenia udzieliły pomocy 142,3 tys. osób (w kraju 3,1 mln). Na 1000 osób zamieszkujących województwo, świadczeń zdrowotnych z zakresu ratownictwa medycznego na miejscu zdarzenia udzielono 66 osobom (dla Polski wskaźnik wyniósł 81).

Ambulatoryjna opieka zdrowotna realizowana jest przez poradnie, przychodnie i praktyki lekarskie (tj. przychodnie, ośrodki zdrowia, poradnie, ambulatoria i izby chorych oraz zakłady badań diagnostycznych i medyczne laboratoria diagnostyczne).

Stacjonarna opieka zdrowotna to całodobowa opieka lekarska i pielęgniarska świadczona w stacjonarnych zakładach opieki zdrowotnej (tj. szpitale – ogólne, psychiatryczne i uzdrowiskowe, ośrodki leczenia odwykowego, ośrodki rehabilitacyjne dla narkomanów, regionalne ośrodki psychiatrii sądowej, zakłady opiekuńczo-lecznicze i pielęgnacyjno-opiekuńcze, hospicja, oddziały opieki paliatywnej, sanatoria).

Ratownictwo medyczne to system, który tworzy się w ramach realizacji zadań państwa polegających na zapewnieniu pomocy każdej osobie znajdującej się w stanie nagłego zagrożenia zdrowotnego.

Tablica 25. Placówki opieki zdrowotnej

Stan w dniu 31 grudnia

Table 25. Health care facilities

As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2012	2015	2017	2018
Przychodnie Out-patient departments	1068	1137	1242	1229
Praktyki lekarskie ^a Medical practices ^a	578	539	497	492
Porady udzielone ^{bc} w tys: Consultations provided ^{bc} in thousands:	15311,9	16340,9	16512,9	16424,2
lekarskie by doctors	13570,0	14537,3	14671,6	14519,9
stomatologiczne by stomatologists	1741,9	1803,6	1841,3	1904,3
Szpitale ogólne General hospitals	39	41	41	42

a Dane obejmują praktyki, które podpisały kontrakty z NFZ lub przychodniami. b Łącznie z poradami finansowanymi przez pacjentów. c W ciągu roku.

a Data concern practices that signed contract with the National Health Fund or out-patient departments. b Including consultations paid by patients. c During the year.

2. Łącznie z przychodniami Ministerstwa Obrony Narodowej i Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji.

W województwie podkarpackim na koniec 2018 r. bezpośrednio z pacjentem pracowało (w głównym miejscu pracy) m.in. 4,6 tys. lekarzy (w tym 3,3 tys. lekarzy specjalistów), 1,0 tys. lekarzy dentyistów, 12,7 tys. pielęgniarek oraz 1,5 tys. położnych. Ponadto grupę pracowników medycznych stanowiło również 1,3 tys. farmaceutów, 2,6 tys. fizjoterapeutów oraz 0,7 tys. diagnostów laboratoryjnych.

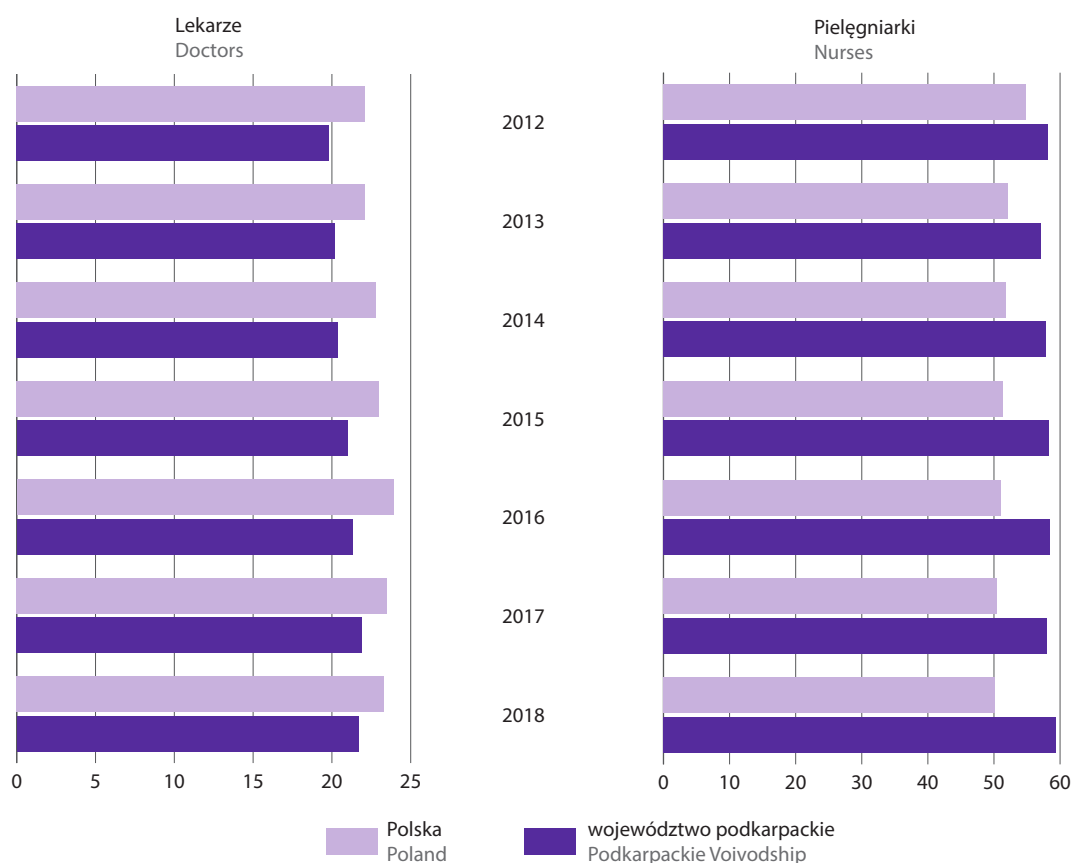
W porównaniu z 2017 r. zmniejszyła się liczba diagnostów laboratoryjnych (o 5,6%), położnych (o 3,4%), farmaceutów (o 3,3%) oraz lekarzy ogółem (o 0,6%). Wzrosła natomiast liczba fizjoterapeutów (o 8,9%), lekarzy specjalistów (o 5,5%), pielęgniarek (o 2,4%) i lekarzy dentyistów (o 1,7%). W porównaniu z 2012 r. w większości zawodów medycznych odnotowano wzrost liczby pracujących, największy wśród fizjoterapeutów (o 44,1%). Zmniejszyła się tylko liczba położnych (o 7,0%) i dentyistów (o 5,5%).

Analizując dane krajowe dotyczące personelu medycznego pracującego bezpośrednio z pacjentem wynika, że w 2018 r. pracowało 89,5 tys. lekarzy (niecały 1% mniej niż w ub. roku), lekarzy dentyistów – 13 tys. (3,0% mniej), farmaceutów – 28 tys. (2,0 % mniej), pielęgniarek – 193 tys. (0,4 % mniej), położnych – 22,8 tys. (0,6 % więcej), fizjoterapeutów – 27,7 tys. (prawie 5% więcej) i diagnostów laboratoryjnych – 11,6 tys., czyli o 0,5 % więcej. W porównaniu z 2012 r. w Polsce podobnie jak w województwie podkarpackim największy wzrost nastąpił wśród fizjoterapeutów (o 22,6%). Zmniejszyła się natomiast liczba pielęgniarek i położnych (odpowiednio o 8,8% i 6,1%).

Wykres 35. Lekarze i pielęgniarki na 10 tys. ludności^a

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 35. Doctors and nurses per 10 thousand population^a
As of 31 December

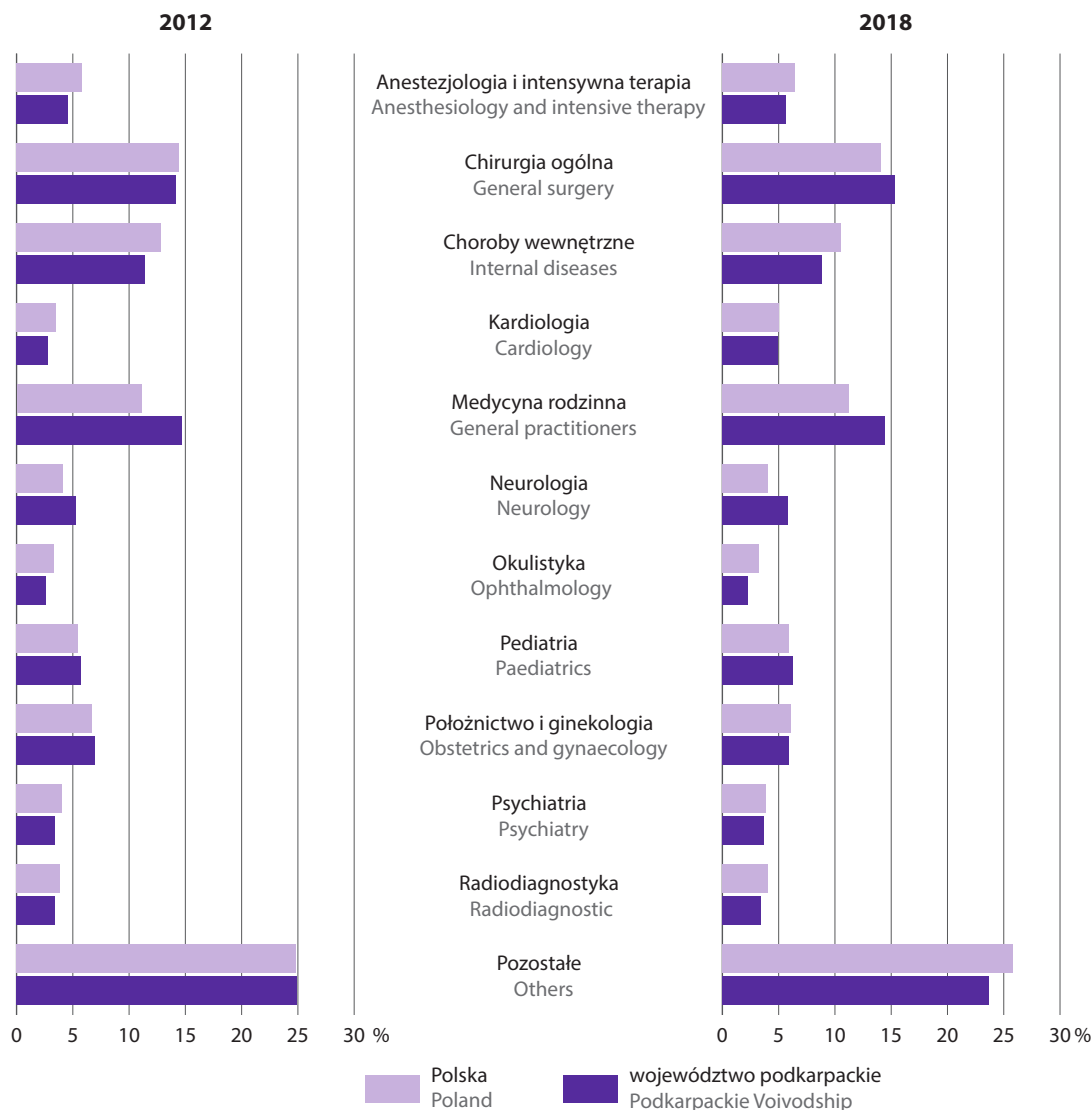
^a Dane dotyczą pracujących bezpośrednio z pacjentem, tj. bez osób, dla których głównym miejscem pracy jest uczelnia, jednostka administracji państwowej lub samorządu terytorialnego albo NFZ.

^a Data concern working directly with a patient, i.e., excluding persons for whom the primary work-place is university, units of state or local government administration and National Health Fund.

W przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców w 2018 r. w województwie podkarpackim przypadało 22 lekarzy (w kraju 23 lekarzy). W porównaniu z poprzednim rokiem wskaźnik ten zmniejszył się zarówno w województwie, jak i w kraju (o 0,2 p.proc.), natomiast wzrósł w odniesieniu do 2012 r. (odpowiednio o 1,9 p.proc. i 1,2 p.proc.).

Liczba pielęgniarek na 10 tys. ludności znacznie korzystniej kształtowała się w województwie podkarpackim niż w Polsce. W 2018 r. na 10 tys. ludności przypadało 59 pielęgniarek (50 pielęgniarek w kraju).

Wykres 36. Lekarze specjaliści^a
Stan w dniu 31 grudnia
Chart 36. Doctors specialists^a
As of 31 December

^a Dotyczy lekarzy ze specjalizacją II stopnia oraz posiadających tytuł specjalisty w odpowiedniej dziedzinie medycyny.

^a Data on doctor specialists concern doctors with grade II specialization and with specialists title in proper medicine domains in accordance.

Źródło: dane Ministerstwa Zdrowia oraz Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji.

Source: data of the Ministry of Health and the Ministry of Interior.

Spośród ogółu lekarzy i lekarzy dentyków pracujących bezpośrednio z pacjentem, na koniec 2018 r. lekarze specjaliści (ze specjalizacją II stopnia oraz posiadający tytuł specjalisty w danej dziedzinie medycyny)

stanowili w województwie 71,5%, a lekarze dentyści specjaliści – 12,9%. Odsetek lekarzy specjalistów w skali roku wzrósł (o 4,1 p.proc.), a odsetek lekarzy dentystów specjalistów zmniejszył się (o 1,0 p.proc.). Natomiast względem 2012 r. zarówno udział lekarzy specjalistów, jak i lekarzy dentystów specjalistów zmniejszył się (odpowiednio o 1,1 p.proc. i 0,6 p.proc.). W kraju udział lekarzy specjalistów w ogólnej liczbie lekarzy wyniósł 67,5% i zwiększył się w stosunku do 2017 r. (o 0,9 p.proc.), natomiast zmniejszył się (o 1,2 p.proc.) w porównaniu z 2012 r. Lekarze specjaliści dentyści w 2018 r. stanowili 21,2% ogólnej liczbie lekarzy dentystów. W 2017 r. ich udział wyniósł 21,5% (o 0,3 p.proc. więcej), natomiast w 2012 r. 20,3% (o 0,9 p.proc. mniej).

W latach 2012-2018 zarówno w województwie podkarpackim, jak i w kraju najczęściej posiadaną przez lekarzy specjalizacją była specjalizacja z zakresu chirurgii, medycyny rodzinnej oraz chorób wewnętrznych. Natomiast spośród wymienionych na wykresie lekarzy specjalistów, najmniej liczną grupę stanowili lekarze specjalizujący się w chorobach płuc.

W końcu 2018 r. w województwie podkarpackim działało 1721 podmiotów ambulatoryjnej opieki zdrowotnej (w kraju 26,7 tys.) realizujących świadczenia finansowane ze środków publicznych w przychodniach i praktykach lekarskich.

W 2018 r. w województwie funkcjonowało 1229 przychodni³ (w kraju 21,9 tys.) oraz 492 praktyki lekarskie (w kraju 4,8 tys.). W porównaniu z 2017 r. na Podkarpaciu nastąpił spadek zarówno przychodni, jak i praktyk lekarskich o 1,0% (był to pierwszy rok od 2012 r., w którym liczba przychodni zmniejszyła się). W relacji do 2012 r. liczba przychodni zwiększyła się o 15,1%, natomiast praktyk lekarskich zmniejszyła się o 14,9%. Nieco odmienne tendencje odnotowano w kraju gdzie 2018 r. był kolejnym, w którym utrzymał się trwający od kilkunastu lat wzrost liczby poradni i spadek liczby praktyk lekarskich. W porównaniu z 2017 r. liczba przychodni wzrosła o 1,0% (w relacji do 2012 r. o 12,7%), a liczba praktyk lekarskich zmniejszyła się o 5,6% (w relacji do 2012 r. o 23,4%).

W końcu 2018 r. liczba ludności przypadająca na 1 podmiot ambulatoryjnej opieki zdrowotnej wyniosła ogółem 1237 osób (w kraju 1439 osób). Wskaźnik ten zarówno w województwie, jak i w kraju ukształtował się na poziomie nieco wyższym niż przed rokiem, ale niższym w porównaniu z 2012 r.

Ogółem w ciągu 2018 r. w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej udzielono łącznie 16,4 mln (w kraju 328,1 mln) porad, tj. o 0,5% mniej niż rok wcześniej oraz o 7,3% więcej niż w 2012 r. (w kraju odnotowano wzrost odpowiednio o 0,7% i o 8,9%). Zdecydowaną większość (podobnie jak w 2017 r. i 2012 r.) stanowiły porady lekarskie. Sytuacja taka miała miejsce zarówno w województwie, jak i w kraju.

W 2018 r. przeciętna liczba porad ambulatoryjnych w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosła 7,6 (w kraju 8,4) i nie zmieniała się znacząco w analizowanym okresie.

W ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej świadczona jest również opieka specjalistyczna. W jej zakres wchodzi porady lekarskie oraz stomatologiczne. W 2018 r. udzielono ponad 1904,3 tys. (w kraju 34,4 mln) porad stomatologicznych prawie trzykrotnie mniej niż porad specjalistycznych lekarskich. W odniesieniu do 2017 r. zmniejszyła się liczba udzielonych specjalistycznych porad lekarskich o 2,7%, natomiast wzrosła porad stomatologicznych o 3,4% (w kraju pozostały na zbliżonym poziomie). W odniesieniu do 2012 r. ich liczba wzrosła odpowiednio o 7,0% i o 9,3% (zaś w kraju o 7,9% i o 3,5%).

W zakresie specjalistycznej lekarskiej opieki zdrowotnej w całym analizowanym okresie w województwie podkarpackim oraz w kraju świadczenia medyczne najczęściej udzielano w poradniach chirurgicznych (prawie co czwarta porada), natomiast najrzadziej w poradniach geriatrycznych.

W ramach specjalistycznej stomatologicznej opieki zdrowotnej najwięcej świadczeń w latach 2012-2018 udzielono w poradniach stomatologicznych. Ich udział w ogólnej liczbie udzielonych porad stomatologicznych w województwie oraz w kraju kształtował się na poziomie ponad 80,0%.

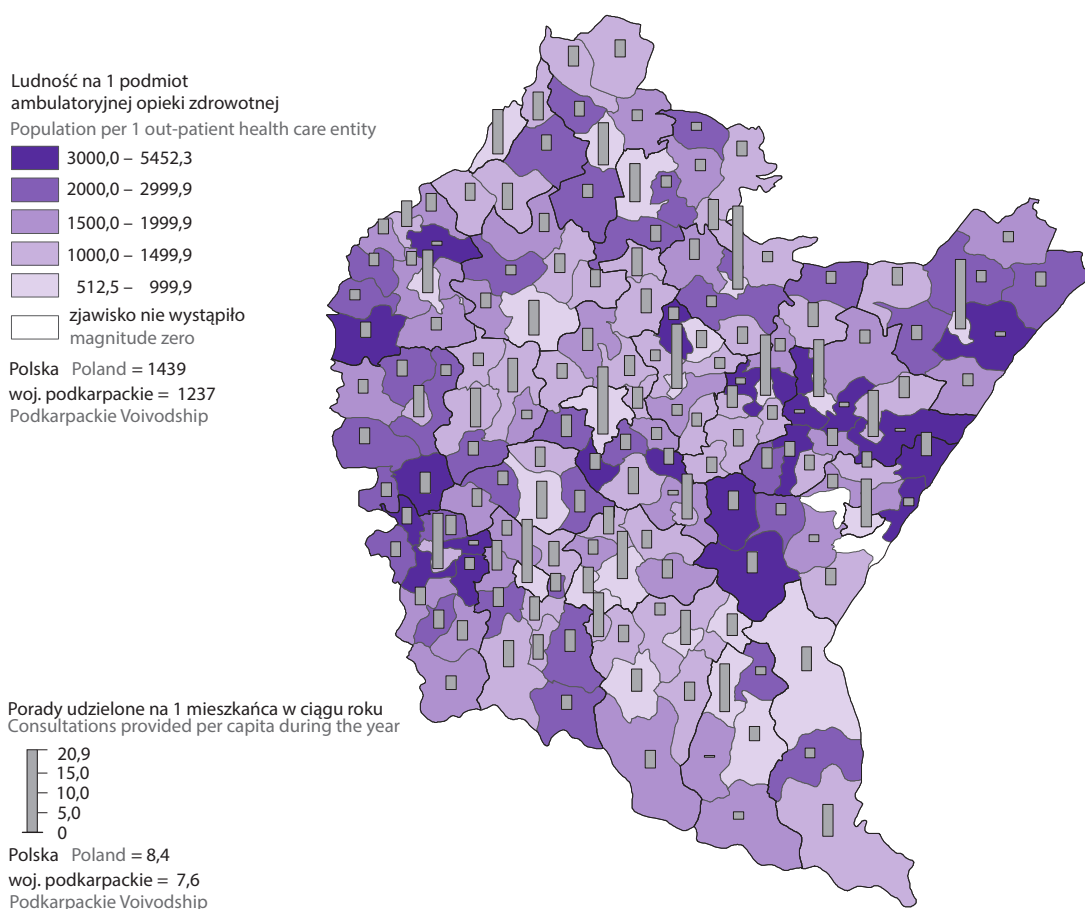
Według wyników badań w omawianych latach ponad połowę porad w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej udzielono kobietom. W 2018 r. lekarze podstawowej opieki zdrowotnej udzielili kobietom 4963,5 tys. porad, co stanowiło 55,6% (w kraju 56,4%) wszystkich porad udzielonych w ramach pod-
3 Łącznie z przychodniami Ministerstwa Obrony Narodowej i Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji.

stawowej opieki zdrowotnej. Natomiast w specjalistycznej opiece zdrowotnej kobietom udzielono 4114,8 tys. porad – 57,0% wszystkich porad udzielonych w zakresie opieki specjalistycznej (w kraju 59,1%). W latach 2017 oraz 2012 odnotowano podobną strukturę udzielonych porad zarówno w województwie, jak i w kraju.

Biorąc pod uwagę udzielone porady lekarskie, według grup wieku świadczeniobiorców w całym analizowanym okresie, struktura kształtowała się podobnie. Najwięcej porad udzielono osobom w wieku 19-64 lat – ponad 50%, osobom w wieku 65 lat i więcej prawie 30%, natomiast dzieciom i młodzieży do 18 lat udzielono ok. 20% porad. W 2018 r. w odniesieniu do lat 2017 oraz 2012 zwiększył się odsetek porad udzielonych w najstarszej grupie wieku (tj. powyżej 65 roku życia). Zmniejszeniu uległ natomiast odsetek udzielonych świadczeń medycznych w grupach wieku 0-18 lat oraz 19-64 lata.

Mapa 32. Ambulatoryjna opieka zdrowotna w 2018 r.

Map 32. Out-patient health care in 2018

Analizując rozmieszczenie geograficzne placówek ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w województwie można stwierdzić, że najkorzystniejsza sytuacja, czyli najmniej osób na jeden podmiot ambulatoryjnej opieki zdrowotnej, była w gminach Przeworsk i Leżajsk. Wskaźnik ten wyniósł tam odpowiednio 513 i 514 osób. Natomiast najgorzej mieli mieszkańcy Jasła, gdzie na 1 przychodnię i praktykę lekarską przypadają 5452 osoby. Wskaźnik udzielonych porad ogółem, przypadających na jednego mieszkańca najwyższy był w Leżajsku i wyniósł 21, natomiast najniższy w Baligródzie i wyniósł 0,4.

Całodobowej opieki w trybie stacjonarnym udzielają mieszkańcom m.in. szpitale ogólne oraz placówki długoterminowej opieki zdrowotnej. W końcu 2018 r. w województwie podkarpackim działały 42 stacjonarne szpitale ogólne (w kraju 949), które dysponowały łącznie ponad 9,9 tys. łóżek (w kraju 181,7 tys.). W relacji do stanu sprzed roku oraz w porównaniu z 2012 r. w województwie wzrosła liczba placówek, natomiast zmniejszyła się liczba łóżek. W kraju w relacji do ubiegłego roku zmniejszyła się zarówno liczba placówek, jak i liczba łóżek. Natomiast w porównaniu z 2012 r. liczba szpitali zwiększyła się przy jednoczesnym spadku liczby łóżek.

W 2018 r. w szpitalach ogólnych w trybie stacjonarnym łącznie z międzyoddziałowym ruchem chorych leczonych było 472,8 tys. osób (w kraju 8,4 mln) osób. Pacjentów było mniej w porównaniu z 2017 r. o 2,4% (w kraju o 1,1%), ale więcej w stosunku do 2012 r. o 9,7% (w kraju o 0,4%). W rozpatrywanym okresie zarówno w województwie, jak i w kraju chorzy najczęściej byli hospitalizowani na oddziałach chirurgicznych, ginekologiczno-położniczych oraz chorób wewnętrznych.

Na 10 tys. mieszkańców w 2018 r. przypadało 47 łóżek w szpitalach ogólnych (o jedno więcej niż przed rokiem i tyle samo co w 2012 r.). W 2018 r. i 2017 r. w kraju wskaźnik ten ukształtował się na tym samym poziomie co w województwie podkarpackim (wyniósł odpowiednio 47 i 48 łóżek). Jedynie w 2012 r. był wyższy i wyniósł 49 łóżek na 10 tys. mieszkańców.

W 2018 r. w ramach długoterminowej opieki zdrowotnej 56 placówek w województwie (w kraju 741) obejmujących: 29 zakładów opiekuńczo-leczniczych (łącznie z placówkami typu psychiatrycznego), 15 zakładów pielęgnacyjno-opiekuńczych, 11 hospicjów i 1 oddział opieki paliatywnej zapewniało mieszkańcom całodobowe świadczenia pielęgnacyjne, opiekuńcze, rehabilitacyjne oraz opiekę w terminalnym stadium życia. W stosunku do lat 2017 i 2012 ich liczba ogółem zwiększyła się zarówno w województwie, jak i w kraju. Spośród wszystkich placówek najczęściej było zakładów opiekuńczo-leczniczych, które w omawianym okresie stanowiły średnio ok. 50% (w kraju ok. 60%). Placówki opieki długoterminowej na koniec 2018 r. dysponowały łącznie 2,5 tys. łóżek (w kraju 36,9 tys.), spośród których zdecydowaną większość oferowały zakłady opiekuńczo-lecznicze. W analizowanym okresie liczba łóżek w placówkach długoterminowej opieki zdrowotnej systematycznie wzrastała. W 2018 r. w porównaniu z 2017 r. wzrosła o 9,6% (w kraju o 2,3%), natomiast w relacji do 2012 r. o 24,5% (w kraju o 25,9%).

W ciągu 2018 r. placówki działające w trybie stacjonarnym na terenie województwa podkarpackiego zapewniły opiekę 5,8 tys. osób (w kraju 93,7 tys.). W skali roku liczba leczonych zmniejszyła się o 12,2% (w kraju o 2,6%), natomiast w odniesieniu do 2012 r. o 16,2% (w kraju o 22,0%). Najliczniejszą grupę, podobnie jak w 2017 r. i 2012 r. stanowili pensjonariusze zakładów opiekuńczo-leczniczych. W 2018 r. ich udział wynosił 45,6% ogółu leczonych (w kraju 51,0%) i był wyższy względem notowanego w 2017 r. (o 7,8 p.proc.), natomiast niższy w 2012 r. (o 2,5 p.proc.). W kraju odnotowano podobne tendencje tj. liczba leczonych w zakładach opiekuńczo-leczniczych w 2018 r. wzrosła w porównaniu z 2017 r. (o 2,5 p.proc.) i zmniejszyła się w relacji do 2012 r. (o 5 p.proc.).

Według stanu z końca 2019 r. na terenie Podkarpacia w ramach Systemu Państwowego Ratownictwa Medycznego funkcjonowało 110 jednostek ratownictwa medycznego (w kraju 1835), w skład których wchodziło: 95 zespołów ratownictwa medycznego (w kraju 1577), 14 szpitalnych oddziałów ratunkowych (w kraju 237) oraz jedno lotnicze pogotowie ratunkowe (w kraju 21). Liczba jednostek ratownictwa medycznego wzrosła zarówno w odniesieniu do 2018 r., jak i 2010 r. odpowiednio o 5,8% i o 14,6% (w kraju odpowiednio o 2,4% i o 7,4%).

Spośród zespołów ratownictwa medycznego funkcjonowało 78 zespołów podstawowych (w kraju 1208) i 17 zespołów specjalistycznych (w kraju 369). W porównaniu z rokiem 2018 oraz 2010 zarówno w województwie, jak i w kraju nastąpiło zauważalne zmniejszenie udziału zespołów specjalistycznych z równoczesnym wzrostem zespołów podstawowych w ogólnej liczbie zespołów ratownictwa. Liczba szpitalnych oddziałów ratunkowych oraz lotniczego pogotowia ratunkowego (ZRM) w analizowanym okresie utrzymywała się na zbliżonym poziomie.

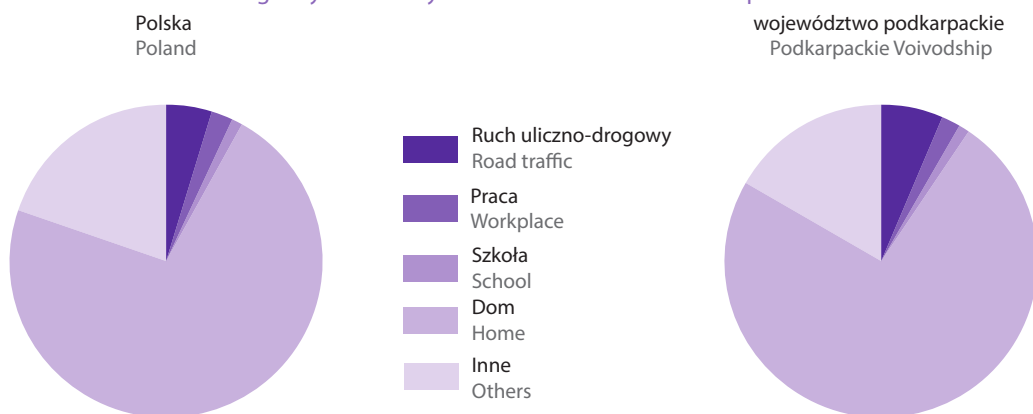
Wskaźnik dostępności świadczeń medycznych udzielanych przez zespoły ratownictwa medycznego (ZRM), wyrażony jako liczba zespołów (podstawowych i specjalistycznych) na 100 tys. ludności, wyniósł 4,5 (w kraju 4,1) i był nieznacznie wyższy w stosunku do 2018 r. i 2010 r.

Z systemem ratownictwa medycznego współpracowało także 10 izb przyjęć oraz 3 centra urazowe (w kraju odpowiednio 155 i 70).

W ciągu 2019 r. odnotowano prawie 141,0 tys. wyjazdów/wylotów na miejsce zdarzenia (w kraju 3,1 mln), podobnie jak w poprzednim roku (w kraju o 1,7%) i znacznie więcej niż w 2010 r. – o 22,2% (w kraju o 9,7%). Przeciętnie w przeliczeniu na 1000 ludności przypadało 66 wyjazdów ZRM wobec 81 wyjazdów w kraju.

Struktura wyjazdów zespołów ratownictwa medycznego ze względu na miejsce zdarzenia nie zmieniła się od 2010 r. zarówno w województwie jak i w kraju. Zdecydowaną większość, bo 74,0% ogólnej liczby zrealizowanych wyjazdów (w kraju 72,2%), stanowiły wyjazdy do domu pacjenta. Drugie co do liczebności miejsce zdarzenia (16,5% wyjazdów w województwie i 19,7% w kraju) to kategoria „inne”, która obejmuje m.in. ulicę (wyłączając ruch uliczno-drogowy), sklep, kościół. Wyjazdy do zdarzeń zaistniałych w ruchu uliczno-drogowym stanowiły 6,6% (w kraju 4,9%), a do zdarzeń w pracy lub w szkole odpowiednio 1,8% i 1,1% (w kraju 2,2% i 1,0%).

Wykres 37. Struktura wyjazdów jednostek systemu ratownictwa medycznego na miejsce zdarzenia w 2019 r.
Chart 37. Structure of calls of emergency medical system units to the occurrence places in 2019

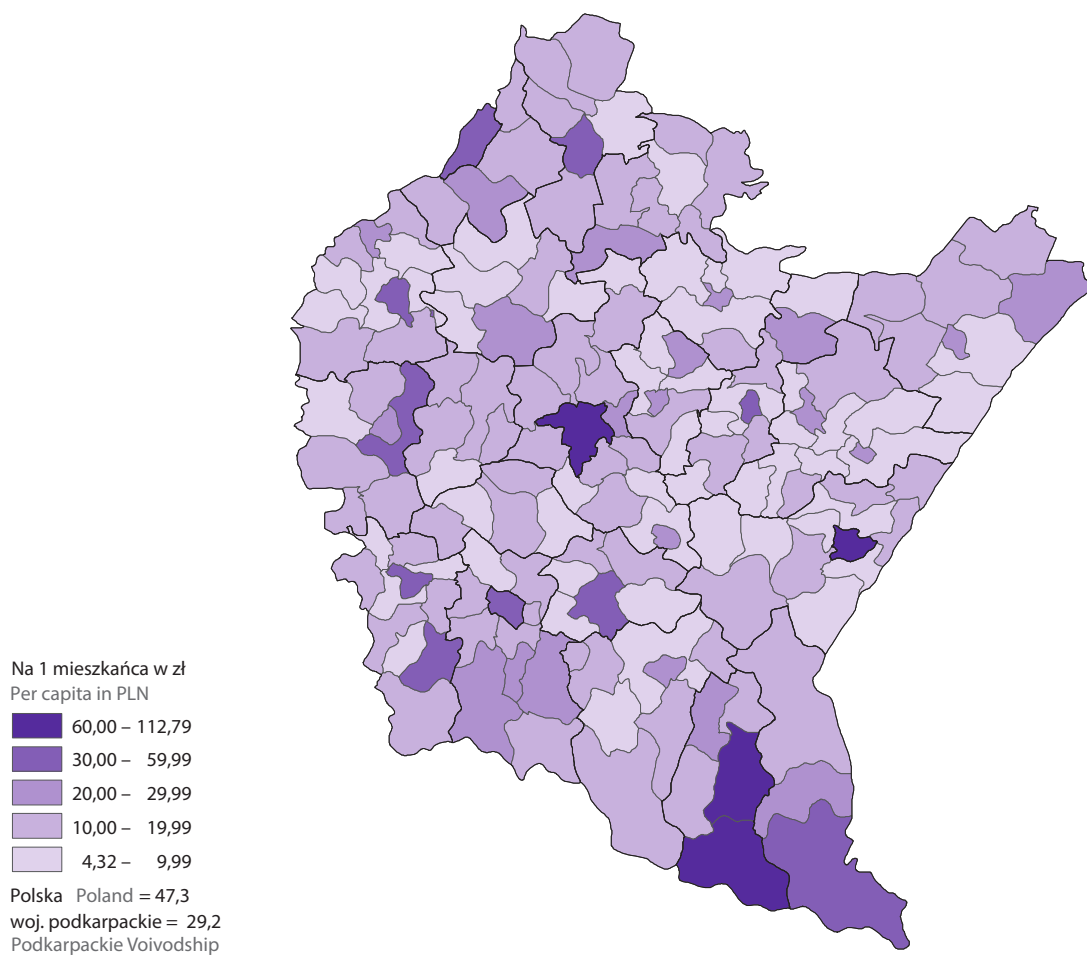

Zespoły ratownictwa medycznego w 2019 r. udzieliły pomocy 142,3 tys. osób (w kraju 3,1 mln). Podobnie jak w przypadku wyjazdów na miejsce zdarzenia liczba osób, którym udzielono pomocy w ramach Państwowego Ratownictwa Medycznego zmniejszyła się w stosunku do 2018 r., a wzrosła w porównaniu z 2010 r. (w kraju odnotowano analogiczną sytuację).

Struktura płci i wieku pacjentów, którym zespoły ratownictwa medycznego udzieliły świadczeń w województwie jest podobna do struktury krajowej i nie zmieniła się znacząco zarówno w porównaniu z rokiem poprzednim, jak i z rokiem 2010.

W 2019 r. udział dzieci i młodzieży do lat 18 wynosił 5,8% (w kraju 6,0%), osób w wieku od 18 do 64 lat – 48,3% (w kraju 48,6%), natomiast odsetek osób w wieku 65 lat lub więcej – 43,4% (w kraju 45,4%). Pomocy częściej udzielano mężczyznom niż kobietom – 53,7% (w kraju 52,8%). W przeliczeniu na 1000 ludności zespoły ratownictwa medycznego udzieliły pomocy prawie 68 osobom (w kraju 82) – o 1 osobę mniej niż przed rokiem i o 8 więcej niż w 2010 r. (w kraju odpowiednio o 1 i o 7 osób).

Mapa 33. Wydatki gmin i miast na prawach powiatu w dziale „Ochrona zdrowia” w 2018 r.
 Map 33. Expenditures of gminas and cities with powiat status in “Health care” division in 2018

Wydatki publiczne na opiekę zdrowotną w 2018 r. w budżetach gmin osiągnęły wartość prawie 31,0 mln zł. W przeliczeniu na 1 mieszkańca największe wydatki odnotowano w gminach Cisna oraz Solina i wyniosły odpowiednio 85,03 zł i 63,63 zł. Natomiast najniższe wystąpiły w gminach Pawłosiów (4,32 zł) i Laszki (4,44 zł).

W budżetach miast na prawach powiatu wydatki publiczne na opiekę zdrowotną w 2018 r. wyniosły ponad 31,2 mln zł. W przeliczeniu na 1 mieszkańca największe wydatki odnotowano w Przemyślu 112,79 zł, natomiast najniższe wystąpiły w Tarnobrzegu 31,38 zł.

Kultura

Culture

W 2018 r. liczba bibliotek i punktów bibliotecznych była mniejsza niż rok wcześniej, a także niż w 2010 r. Na terenie województwa przybyło instytucji kultury, wyjątek stanowiły domy kultury, których było nieznacznie mniej niż w 2011 r. Imprezy organizowane przez te instytucje zgromadziły w 2018 r. taką samą liczbę uczestników co w 2017 r., a samych imprez odbyło się więcej.

W większości gmin województwa podkarpackiego w 2018 r. wzrosły wydatki w przeliczeniu na 1 mieszkańca na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego. Dla 8 gmin odnotowano wzrost 4-krotny lub wyższy w stosunku do roku 2017.

W 2018 r. w województwie podkarpackim funkcjonowały 674 biblioteki (łącznie z filiami) oraz 41 punktów bibliotecznych, co w skali kraju stanowiło odpowiednio 8,5% i 3,8%. Użytkownicy bibliotek mieli do dyspozycji księgozbiór liczący 8,5 mln woluminów. W porównaniu z 2010 r. zmniejszyła się zarówno liczba bibliotek o 16 obiektów (o 2,3%), jak i księgozbiór – o 330,2 tys. woluminów (o 3,7%).

W przeliczeniu na 1000 ludności województwa w 2018 r. przypadało 3984,0 woluminów i pomimo zmniejszenia w porównaniu z 2010 r., był to drugi wynik w Polsce (za województwem podlaskim – 4036,5).

Należy jednak zwrócić uwagę na niekorzystny trend, jakim jest stały spadek liczby czytelników. W województwie podkarpackim na przestrzeni lat 2010-2018 nastąpił spadek liczby czytelników o 10,7% (w kraju o 8,4%). Jedynie w województwie pomorskim liczba czytelników wzrosła (o 21,3%).

Pod względem nasycenia placówkami bibliotecznymi województwo podkarpackie w 2018 r. zajmowało 4. lokatę wśród województw, na 1 placówkę biblioteczną przypadało 2978 osób (w kraju 4264) i był to wzrost o 4,8% w stosunku do 2010 r.

Przeciętny czytelnik biblioteki Podkarpacia w 2018 r. wypożyczył 19 książek w ciągu roku, co jest wynikiem lepszym niż średnia w kraju (17 książek w ciągu roku).

W 2018 r. w województwie podkarpackim funkcjonowało 379 instytucji kultury (centrów, domów i ośrodków kultury, klubów oraz świetlic), co stanowiło 8,9% takich instytucji kultury w kraju. Był to drugi wynik w Polsce (za województwem małopolskim – 457). W 2018 r. w województwie podkarpackim działalność służącą upowszechnianiu i popularyzacji kultury prowadziło 30 centrów kultury, 91 domów kultury, 129 ośrodków kultury, 27 klubów oraz 102 świetlice. W porównaniu z 2011 r. zwiększyła się liczba większości instytucji – domów kultury o 21,3%, klubów o 58,8% oraz świetlic o 17,2%. Natomiast spadła liczba ośrodków kultury o 1,5%.

Tablica 26. Instytucje kultury
Stan w dniu 31 grudnia
Table 26. Culture institutions
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2017	2018
Biblioteki publiczne i punkty biblioteczne Public libraries and library service points	749	732	716	715
Muzea i oddziały muzealne Museums with branches	44	54	57	54
Centra, domy i ośrodki kultury Centre of culture and cultural centres establishments	206 ^a	239	245	250
Kluby i świetlice Clubs and community centres	104 ^a	113	125	129
Ludność na 1 placówkę biblioteczną Population per 1 library establishment	2841	2907	2974	2978

^a Dane za 2011 r.
^a Data for 2011.

W województwie podkarpackim w 2018 r. instytucje kultury zorganizowały 13,1 tys. imprez (12,8 tys. w 2017 r.), w których wzięło udział 2,5 mln uczestników (tyle samo co w 2017 r.). Najczęściej organizowane były prelekcje, spotkania, wykłady (2353), koncerty (2239) oraz imprezy turystyczne i sportowo-rekreacyjne (1719), co stanowiło odpowiednio 18,0%, 17,1% i 13,1%. Największą popularnością (pod względem średniej liczby osób uczestniczących w 1 imprezie) cieszyły się festiwale i przeglądy artystyczne (491 osób), imprezy interdyscyplinarne (432) oraz koncerty (380).

Wykres 38. Imprezy organizowane przez placówki kultury w 2018 r.

Chart 38. Events organized by culture institutions in 2018

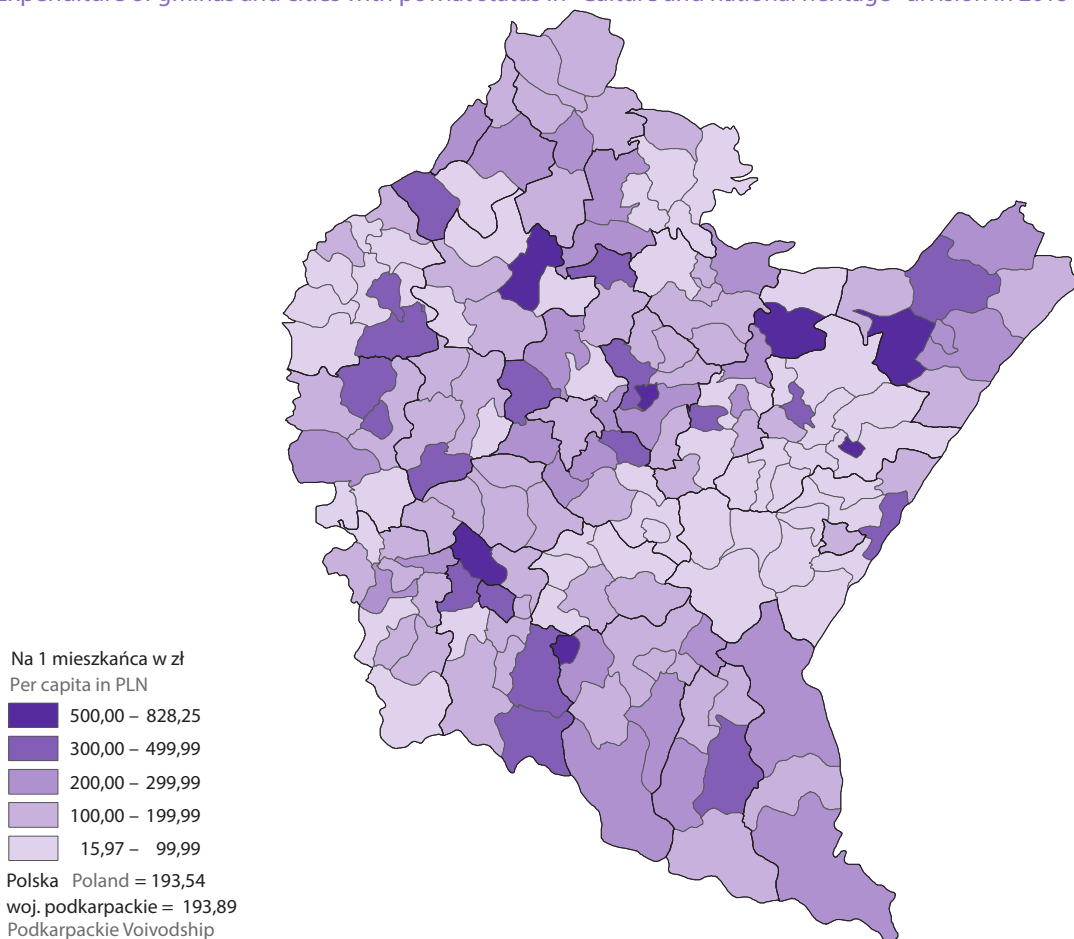

W województwie podkarpackim w 2018 r. wydano na 1 mieszkańca 193,89 zł z budżetów gmin i miast na prawach powiatu w dziale „Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego”. Kwota ta była wyższa o 0,2% od wydatków w skali kraju.

Najwięcej wydano na 1 mieszkańca w gminie Sieniawa (828,25 zł), w mieście Łańcut (753,92 zł) oraz gminie Dzikowiec (715,45 zł). Najmniej wydatków na kulturę przeznaczyły gminy Roźwienica (15,97 zł), Przemyśl (16,21 zł) oraz Jarosław (23,41 zł). W odniesieniu do 2017 r. największy wzrost wydatków w przeliczeniu na 1 mieszkańca odnotowała gmina Chmielnik (10-krotny) i gmina Radymno (prawie 6-krotny).

Mapa 34. Wydatki gmin i miast na prawach powiatu w dziale „Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego” w 2018 r.

Map 34. Expenditure of gminas and cities with powiat status in “Culture and national heritage” division in 2018

Bezpieczeństwo publiczne

Public safety

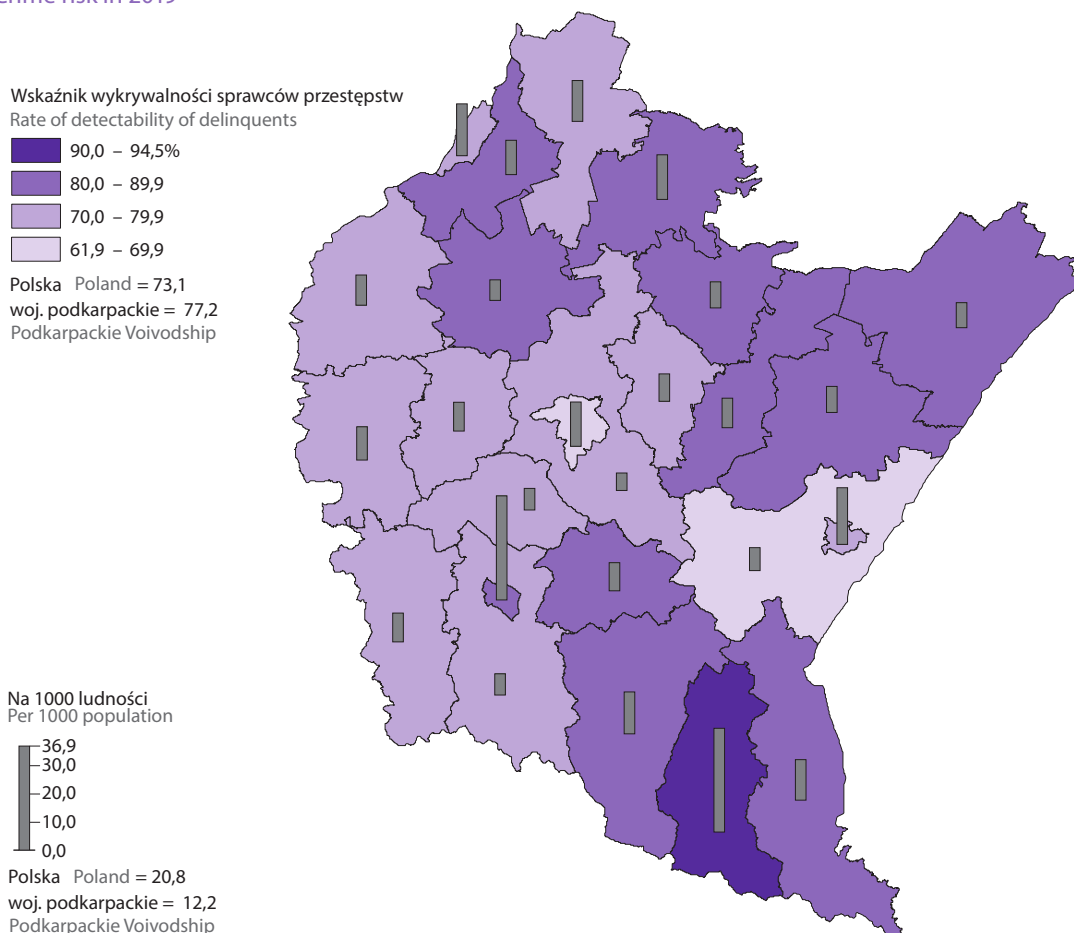
W 2019 r. w skali roku w zakresie bezpieczeństwa publicznego odnotowano więcej przestępstw stwierdzonych w zakończonych postępowaniach przygotowawczych oraz wyższą wartość wskaźnika wykrywalności sprawców przestępstw. Zwiększyła się ogólna liczba kolizji. Przy niezmięniłej liczbie wypadków drogowych, zmniejszyła się liczba rannych, wzrosła liczba zabitych.

W 2019 r. w województwie podkarpackim liczba przestępstw stwierdzonych przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych wyniosła 26,0 tys. i była o 7,4% większa niż przed rokiem i o 6,7% mniejsza w porównaniu z 2014 r. W kraju odnotowano wzrost liczby przestępstw stwierdzonych w porównaniu z 2018 r. (o 3,7%), a spadek w stosunku do 2014 r. (o 8,2%). Przestępstwa stwierdzone przez policję na Podkarpaciu w 2019 r. stanowiły 3,3% ogółu przestępstw stwierdzonych w Polsce. Najwięcej przestępstw odnotowano w województwie mazowieckim (14,4% ogółu przestępstw w kraju), najmniej natomiast w województwie podlaskim (2,2%). Biorąc pod uwagę przekrój terytorialny województwa podkarpackiego, najwięcej przestępstw w 2019 r. odnotowano w Rzeszowie – 11,8%, najmniej w powiecie bieszczadzkiem 1,2%. Najwięcej, bo aż 15,6 tys. (59,9% ogółu przestępstw w województwie) w 2019 r.

stanowiły przestępstwa o charakterze kryminalnym (w 2014 r. 64,4%) i było ich o 5,5% więcej niż w roku poprzednim. W kraju przestępstwa te stanowiły 63,7% ogółu i było ich o 3,1% więcej niż w 2018 r. W 2019 r. w województwie podkarpackim na 1000 mieszkańców (wskaźnik natężenia przestępczości) przypadało 12,2 przestępstw stwierdzonych przez Policję wobec 11,4 w 2018 r. i 13,1 w 2014 r. (w Polsce odpowiednio: 20,8 w 2019 r., 20,0 w 2018 r. i 22,6 w 2014 r.). Największy wskaźnik natężenia przestępczości w 2019 r. występował w województwie zachodniopomorskim – 30,4, najniższy w województwie podkarpackim.

Mapa 35. Zagrożenie przestępczością w 2019 r.

Map 35. Crime risk in 2019

Zróżnicowanie przestrzenne wskaźnika natężenia przestępstw stwierdzonych przez Policję w województwie podkarpackim według powiatów w 2019 r. zawiera się między 6,5 przestępstw na 1000 mieszkańców w powiecie rzeszowskim, a 36,9 w Krośnie. Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję w województwie podkarpackim w 2019 r. ukształtował się na poziomie 77,2% i był wyższy niż w roku poprzednim (76,7%), a także wyższy niż przeciętnie w kraju (73,1%). Wskaźnik wykrywalności przestępstw o charakterze kryminalnym wynoszący 71,5% wzrósł zarówno w stosunku do 2018 r. (o 5,7 p.proc.), jak i 2014 r. (o 13,6 p.proc.). Spadł wskaźnik przestępstw o charakterze gospodarczym z 80,8% w 2014 r. przez 82,6% w 2018 r. do 77,0% w 2019 r. Wskaźnik wykrywalności przestępstw drogowych wzrósł nieznacznie (o 0,1 p.proc.) w stosunku do 2018 r. i wyniósł 98,7%, w stosunku do 2014 r. spadł o 0,3 p.proc. Najwyższy wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw w 2019 r. odnotowano w województwie lubelskim 83,0%, a najniższy w województwie mazowieckim (62,7%), województwo podkarpackie uplasowało się na 5. miejscu w kraju. Z analizy danych powiatowych dotyczących wskaźnika wykrywalności sprawców przestępstw wynika, że w 2019 r. w województwie podkarpackim największą skutecznością charakteryzował się powiat leski (94,5%), najmniejszą skuteczność odnotowano w Rzeszowie (61,9%).

Według danych Komendy Głównej Policji w 2019 r. w województwie podkarpackim odnotowano 1481 wypadków, w których łącznie zginęło 157 osób, a 1708 osób zostało rannych. W porównaniu z 2018 r. liczba wypadków nie zmieniła się, liczba ofiar śmiertelnych wzrosła o 25,6%, a osób rannych zmalała o 3,8%. W Polsce w 2019 r. doszło do 30288 wypadków (78,9 na 100 tys. ludności), czyli o 4,4% mniej niż w 2018 r. Największe natężenie wypadków drogowych w 2019 r. odnotowano w województwie łódzkim, tu na 100 tys. ludności doszło aż do 136 wypadków, najniższe natomiast w województwie kujawsko-pomorskim 45 wypadków na 100 tys. ludności. Województwo podkarpackie z natężeniem 69,6 wypadków (przy założeniu, że najmniejsza wartość to 1. lokata) w 2019 r. uplasowało się na 8. miejscu, rok wcześniej zajmowało 6. miejsce.

Tablica 27. Wypadki drogowe oraz ich skutki

Table 27. Road accidents and their results

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019
Wypadki Accidents	1961	1703	1481	1481
Ofiary śmiertelne Fatalities	202	136	125	157
Ranni Injured	2571	2120	1775	1708

Mapa 36. Bezpieczeństwo na drogach w 2019 r.

Map 36. Road safety in 2019

Wypadki na 100 tys. ludności

Road accidents per 100 thousand population

100,0 – 168,3

75,0 – 99,9

50,0 – 74,9

25,0 – 49,9

17,5 – 24,9

Polska Poland = 78,9

woj. podkarpackie = 69,6

Podkarpackie Voivodship

Ofiary śmiertelne wypadków drogowych

Road accident fatalities

23

15

10

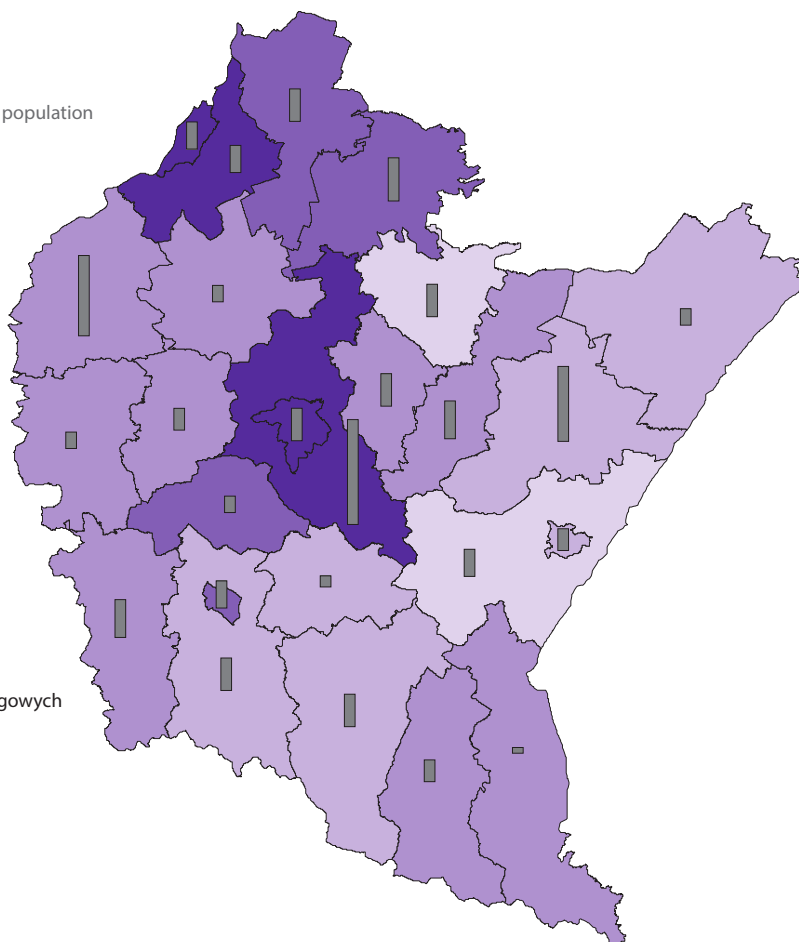
5

0

Polska Poland = 2909

woj. podkarpackie = 157

Podkarpackie Voivodship

W 2019 r. w 16 spośród 25 powiatów odnotowano wskaźnik niższy niż w województwie, w tym najniższy występował w powiecie przemyskim (17,5 wypadków drogowych na 100 tys. mieszkańców). Natomiast największe natężenie wypadków drogowych odnotowano w Rzeszowie (168,3). W 2019 r. w Polsce w wyniku wypadków drogowych 2909 osób poniosło śmierć (2862 osób przed rokiem, 3202 osoby w 2014 r.). Największe natężenie ofiar śmiertelnych wystąpiło w województwie świętokrzyskim (10,6 na 100 tys. ludności), najmniejsze w województwie śląskim (4,4 na 100 tys. ludności). Województwo podkarpackie ze wskaźnikiem 7,4 (przy założeniu, że najmniejsza wartość to 1. lokata) zajęło 5. lokatę (w 2018 r. 2. lokatę). Spośród powiatów województwa podkarpackiego najwięcej ofiar śmiertelnych w 2019 r. wystąpiło w powiecie leskim (15,1 zgonów na 100 tys. ludności), najmniej w powiecie dębickim (2,2 ofiary na 100 tys. ludności).

Społeczeństwo informacyjne

Information society

W województwie podkarpackim w 2019 r. obserwuje się poprawę poziomu wykorzystania technologii informacyjno-komunikacyjnych w gospodarstwach domowych. Wzrasta zarówno udział gospodarstw domowych wyposażonych w komputer jak i odsetek osób, które z niego korzystają.

Zwiększeniu ulega również udział gospodarstw domowych, które posiadają dostęp do Internetu. Wzrasta odsetek osób, które regularnie korzystają w domu z Internetu, jak również tych, które korzystają z Internetu w kontaktach z administracją publiczną.

W 2019 r. w województwie podkarpackim 87,3% gospodarstw domowych wyposażonych było w komputer, podczas gdy w Polsce wskaźnik ten wynosił 83,1%. W porównaniu z rokiem 2018 zarówno na Podkarpaciu, jak i w kraju udział gospodarstw domowych wyposażonych w komputer zwiększył się odpowiednio o 2,1 p.proc. oraz 0,4 p.proc. Z kolei w porównaniu z rokiem 2014 w województwie podkarpackim odsetek gospodarstw domowych wyposażonych w komputer zwiększył się o 10,5 p.proc.

Na Podkarpaciu w 2019 r. udział osób korzystających z komputera wynosił 83,1%, przy czym 73,6% osób deklarowało, że korzysta z niego regularnie. W kraju odsetek korzystających z komputera był nieco wyższy (83,6%), natomiast udział osób regularnie korzystających z komputera był niższy i wynosił 72,8%.

W 2019 r. 88,2% gospodarstw domowych na Podkarpaciu posiadało dostęp do Internetu w domu. Dla kraju odsetek ten wynosił 86,7%. W porównaniu z rokiem 2018 w województwie podkarpackim udział gospodarstw domowych posiadających dostęp do Internetu w domu zwiększył się o 2,0 p.proc., natomiast w porównaniu z rokiem 2014 – o 13,5 p.proc. W kraju odnotowano wzrost odpowiednio o 2,5 p.proc. i 11,9 p.proc.

Udział osób korzystających z Internetu w 2019 r. na Podkarpaciu wyniósł 82,9% i w stosunku do roku 2018 zwiększył się o 2,1 p.proc. Natomiast w porównaniu z rokiem 2014 odsetek osób korzystających z Internetu wzrósł o 14,2 p.proc. W kraju z Internetu korzystało 84,5% osób w gospodarstwach domowych. Z kolei odsetek osób, które w województwie podkarpackim w 2019 r. regularnie korzystały z Internetu wyniósł 76,5% i w porównaniu z rokiem 2018 był wyższy o 4,7 p.proc, natomiast w stosunku do 2014 r. – wyższy o 17,1 p.proc. W Polsce udział osób regularnie korzystających z Internetu w 2019 r. wynosił 78,3%.

W 2019 r. w województwie podkarpackim 31,3% osób korzystało z Internetu w kontaktach z administracją publiczną (w ciągu ostatnich 12 miesięcy), podczas gdy w kraju udział ten wynosił 40,4%. Na Podkarpaciu odsetek osób korzystających z Internetu w kontaktach z administracją publiczną zwiększył się w porównaniu z rokiem 2018 o 7,3 p.proc., natomiast w porównaniu z rokiem 2014 – o 8,8 p.proc.

Aktywność społeczna

Social activity

W województwie podkarpackim, w ujęciu rocznym, zanotowano wzrost liczby fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych wpisanych do rejestru REGON.

Większość mieszkańców województwa zadeklarowało, że zdecydowanie ufa lub raczej ufa ludziom ogólnie rzecz biorąc oraz czuje się bezpiecznie w miejscu swojego zamieszkania.

W końcu 2018 r. (według wyników wstępnych) w województwie podkarpackim aktywną działalność prowadziło 5,3 tys. rejestrowych organizacji non-profit i w porównaniu z 2010 r. było ich więcej o 0,3 tys. (o 6,0%). Według stanu na koniec 2018 r. (wyniki wstępne) rejestrowe organizacje non-profit zrzeszały 0,3 mln członków, z czego 98,3% dotyczyło członkostw osób fizycznych. W porównaniu z 2010 r. nastąpił spadek liczby członków aktywnych organizacji rejestrowych o 0,1 mln.

W ramach swojej działalności statutowej omawiane organizacje najczęściej zajmowały się: ratownictwem (8,1%), sportem, turystyką, rekreacją, hobby (6,6%), kulturą i sztuką (6,1%), pomocą społeczną i humanitarną (5,9%), rozwojem lokalnym w wymiarze społecznym i ekonomicznym (5,7%), edukacją i wychowaniem, badaniami naukowymi (5,6%), łowiectwem (5,5%) oraz rynkiem pracy, aktywizacją zawodową (5,4%).

W końcu 2018 r. w województwie podkarpackim 84% osób w wieku 16 lat i więcej zadeklarowało, że zdecydowanie ufa lub raczej ufa ludziom ogólnie rzecz biorąc. Dominujące nad nieufnością było zaufanie do sąsiadów i Policji (po 80%), a swoim władzom lokalnym ufało 65% mieszkańców województwa. Inaczej natomiast przedstawiało się zaufanie do osób nieznanym, ponieważ nieznanym ufało zaledwie 34% osób w wieku 16 lat i więcej.

Zdecydowana większość mieszkańców województwa podkarpackiego w 2018 r. czuła się bezpiecznie w miejscu swojego zamieszkania. Wskaźnik poczucia bezpieczeństwa, definiowany jako odsetek osób w wieku 16 lat i więcej deklarujących, że chodząc samotnie po zmroku w okolicy swojego miejsca zamieszkania czują się bardzo bezpiecznie lub raczej bezpiecznie wyniósł 91%. Zadowolenie z miejscowości zamieszkania deklarowało 84% mieszkańców województwa, a zadowolenie z życia ogólnie rzecz biorąc 81%.

Wskaźnik zaufania do ludzi (obliczany na podstawie Badania spójności społecznej) to odsetek osób w wieku 16 lat i więcej, które zadeklarowały, że zdecydowanie mają zaufanie lub raczej mają zaufanie do ludzi ogólnie rzecz biorąc.

W końcu 2019 r. w województwie podkarpackim liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych wpisanych do rejestru REGON wyniosła 7851 i w porównaniu z poprzednim rokiem wzrosła o 285 (o 3,8%), a w odniesieniu do 2010 r. była większa o 1985 (o 33,8%).

Tablica 28. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne wpisane do rejestru REGON

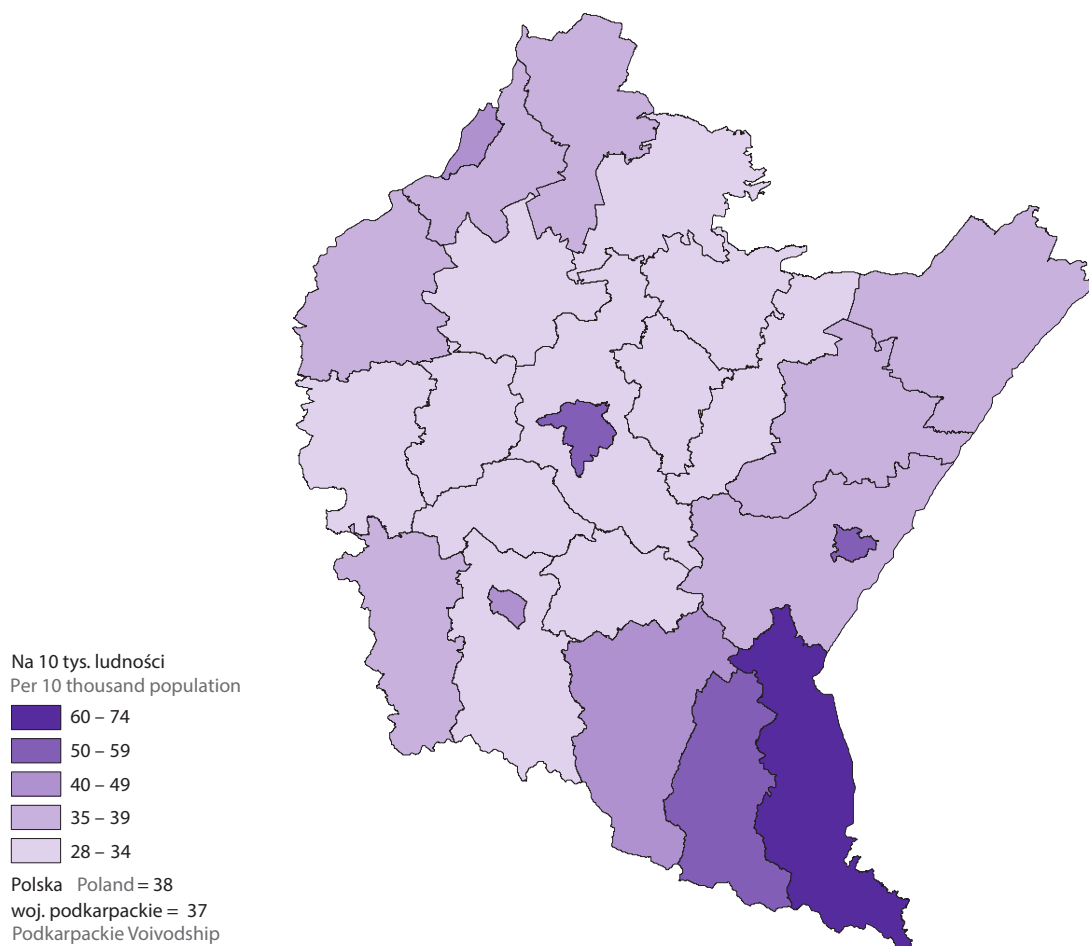
Stan w dniu 31 grudnia

Table 28. Foundations, associations and social organizations entered in the REGON register

As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019
Ogółem Total	5866	7306	7566	7851
na 10 tysięcy ludności per 10 thousand population	28	34	36	37

Mapa 37. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne wpisane do rejestru REGON w 2019 r.
 Stan w dniu 31 grudnia
 Map 37. Foundations, associations and social organizations entered in the REGON register in 2019
 As of 31 December

W końcu 2019 r. najwięcej fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych wpisanych do rejestru REGON w przeliczeniu na 10 tysięcy ludności, zarejestrowanych było w powiecie bieszczadzkim (74), a najmniej w strzyżowskim (28).

Rozdział 6

Chapter 6

Gospodarka

Economy

6.1. Produkt krajowy brutto

6.1. Gross domestic product

Na podstawie wstępnego szacunku wartość wytworzonego produktu krajowego brutto w 2018 r. w województwie podkarpackim wyniosła 82749 mln zł (w cenach bieżących). W porównaniu z 2017 r. PKB był wyższy o 7,8% (w Polsce wyższy o 6,3%). Przeciętny poziom produktu krajowego brutto w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2018 r. dla województwa podkarpackiego wyniósł 38872 zł (70,6% średniej krajowej), tj. o 7,7% więcej w porównaniu z rokiem poprzednim i o 22,8% więcej niż w 2014 r.

W 2017 r. najwyższy poziom PKB na 1 mieszkańca odnotowano w podregionie rzeszowskim – 44811 zł (86,5% średniej krajowej). Największy udział w tworzeniu produktu krajowego brutto województwa podkarpackiego miał podregion rzeszowski – 37,1% i tarnobrzeski – 30,2% (w 2014 r. odpowiednio: 36,4% i 30,0%). Natomiast najmniejszy udział w tworzeniu PKB województwa podkarpackiego odnotowano w podregionie przemyskim – 13,8% i krośnieńskim – 18,9% (w odniesieniu do 2014 r. odpowiednio: 14,1% i 19,5%).

W 2017 r. w województwie podkarpackim wartość dodana brutto wyniosła 67433 mln zł. W porównaniu z 2016 r. była wyższa w cenach bieżących o 5,2%.

Wzrost udziału w 2017 r. w tworzeniu wartości dodanej brutto, w porównaniu z 2016 r., wystąpił w podmiotach prowadzących działalność w usługach, obejmujących handel; naprawę pojazdów samochodowych; transport i gospodarkę magazynową; zakwaterowanie i gastronomię; informację i komunikację (o 0,6 p.proc.) i w rolnictwie, łowiectwie i rybactwie (o 0,3 p.proc.). Natomiast spadki odnotowano w jednostkach prowadzących działalność w przemyśle (o 1,0 p.proc.), jak i w jednostkach zajmujących się budownictwem (o 0,1 p.proc.).

Produkt krajowy brutto (PKB) przedstawia końcowy rezultat działalności wszystkich podmiotów gospodarki narodowej. Produkt krajowy brutto równa się sumie wartości dodanej brutto wytworzonej przez wszystkie krajowe jednostki instytucjonalne powiększonej o podatki od produktów i pomniejszonej o dotacje do produktów. Produkt krajowy brutto jest liczony w cenach rynkowych.

Na podstawie wstępnego szacunku wartość wytworzonego produktu krajowego brutto w 2018 r. w województwie podkarpackim wyniosła 82749 mln zł (w cenach bieżących). W porównaniu z 2017 r. PKB był wyższy o 7,8% (w Polsce wyższy o 6,3%).

Udział województwa podkarpackiego w tworzeniu produktu krajowego brutto Polski wyniósł 3,9%. W porównaniu z rokiem poprzednim i w odniesieniu do 2014 r. udział ten utrzymał się na tym samym poziomie.

Przeciętny poziom produktu krajowego brutto w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2018 r. w województwie podkarpackim wyniósł 38872 zł (70,6% średniej krajowej), w 2017 r. – 36088 zł (69,7% średniej krajowej), natomiast w 2014 r. – 31644 zł (70,8% średniej krajowej). Najwyższy poziom PKB na 1 mieszkańca odnotowano w regionie warszawskim stołecznym – 121246 zł (220,2% średniej krajowej) i był on ponad 3-krotnie wyższy od wartości PKB na 1 mieszkańca dla województwa podkarpackiego.

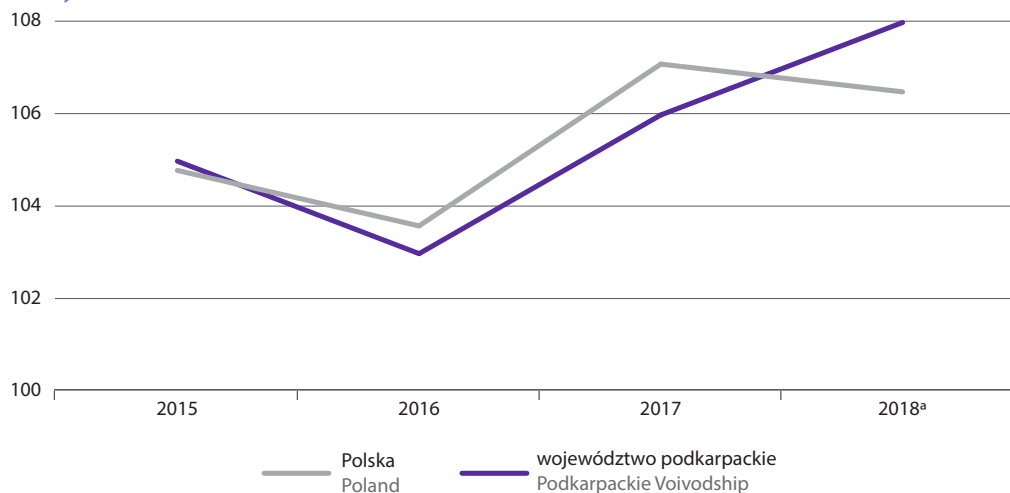
W 2018 r. poziom PKB na 1 mieszkańca województwa podkarpackiego wyrażony we wspólnej umownej walucie – standardzie siły nabywczej (PPS), znalazł się w grupie regionów o niskim PKB na 1 mieszkańca w Unii Europejskiej osiągając 50% średniej UE. Dla porównania w 2014 roku wskaźnik ten wyniósł 48% średniej UE.

Wykres 39. Dynamika produktu krajowego brutto (ceny bieżące)

rok poprzedni=100

Chart 39. Indices of gross domestic product (current prices)

previous year=100

a Wstępny szacunek.
a Preliminary estimate.

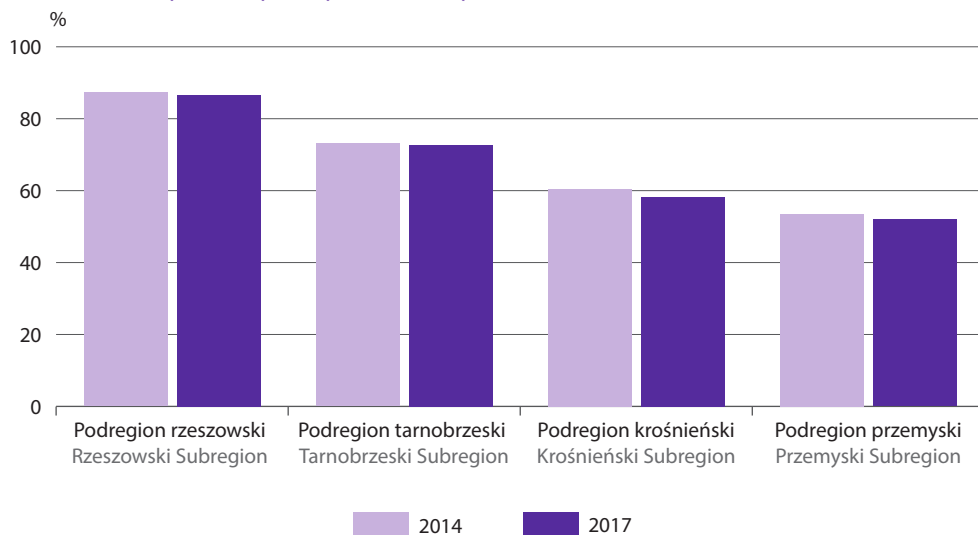
W 2017 r. największy udział w tworzeniu produktu krajowego brutto województwa podkarpackiego miał podregion rzeszowski – 37,1% i tarnobrzeski – 30,2% (w 2014 roku odpowiednio: 36,4% i 30,0%). Najmniejszy udział w tworzeniu PKB regionu podkarpackiego odnotowano w podregionie przemyskim – 13,8% i krośnieńskim – 18,9% (w odniesieniu do 2014 r. odpowiednio: 14,1% i 19,5%).

W latach 2014-2017 największy udział w generowaniu produktu krajowego brutto Polski miał podregion rzeszowski – w 2017 r. 1,4% (w stosunku do 2014 r. udział utrzymał się na tym samym poziomie). Drugą lokatę w regionie pod względem wielkości udziału w tworzeniu PKB kraju zajmował podregion tarnobrzeski, a jego udział wyniósł 1,2% w 2017 r. (w stosunku do 2014 r. udział utrzymał się na tym samym poziomie). Udziały poniżej 1% odnotowano w 2017 r. w dwóch pozostałych podregionach: krośnieńskim 0,7% (w 2014 r. – 0,8%) i przemyskim 0,5% (w 2014 r. – 0,6%).

W 2017 r. najwyższy poziom PKB na 1 mieszkańca odnotowano w podregionie rzeszowskim – 44811 zł (86,5% średniej krajowej i 124,2% średniej wojewódzkiej). Drugą lokatę w województwie pod względem wysokości PKB na 1 mieszkańca zajmował podregion tarnobrzeski – 72,6% średniej krajowej i 104,1% średniej wojewódzkiej. Niższy poziom PKB na 1 mieszkańca utrzymywał się w dwóch pozostałych podregionach: przemyskim (52,2% średniej krajowej i 74,7% średniej wojewódzkiej) i krośnieńskim (58,2% średniej krajowej i 83,5% średniej wojewódzkiej). W odniesieniu do 2014 roku lokaty poszczególnych podregionów nie zmieniły się.

Wykres 40. Produkt krajowy brutto na 1 mieszkańca (ceny bieżące) odchylenia względne od przeciętnej wartości w kraju

Chart 40. Gross domestic product per capita (current prices) relative deviations from the national average value

Wskaźnik dyspersji (miara zróżnicowania) regionalnego PKB na 1 mieszkańca na poziomie podregionów (NUTS 3) został obliczony jako suma wartości bezwzględnych różnic między wartościami dla podregionów danego województwa a wartością PKB na 1 mieszkańca dla tego województwa, ważonych udziałem liczby ludności poszczególnych podregionów w województwie, wyrażona w procentach PKB na 1 mieszkańca dla danego województwa.

Wskaźnik dyspersji PKB na 1 mieszkańca obliczony na poziomie podregionów dla Polski, w latach 2014-2017 wzrastał z roku na rok, osiągając w 2017 r. 35,1% (w 2014 r. – 34,7%). Zaobserwowano duże zróżnicowanie wskaźników dyspersji PKB na 1 mieszkańca obliczonych na poziomie podregionów dla poszczególnych regionów. W 2017 r. wskaźnik dyspersji PKB na 1 mieszkańca obliczony na poziomie podregionów dla województwa podkarpackiego wyniósł 16,8% (w 2014 r. – 15,7%).

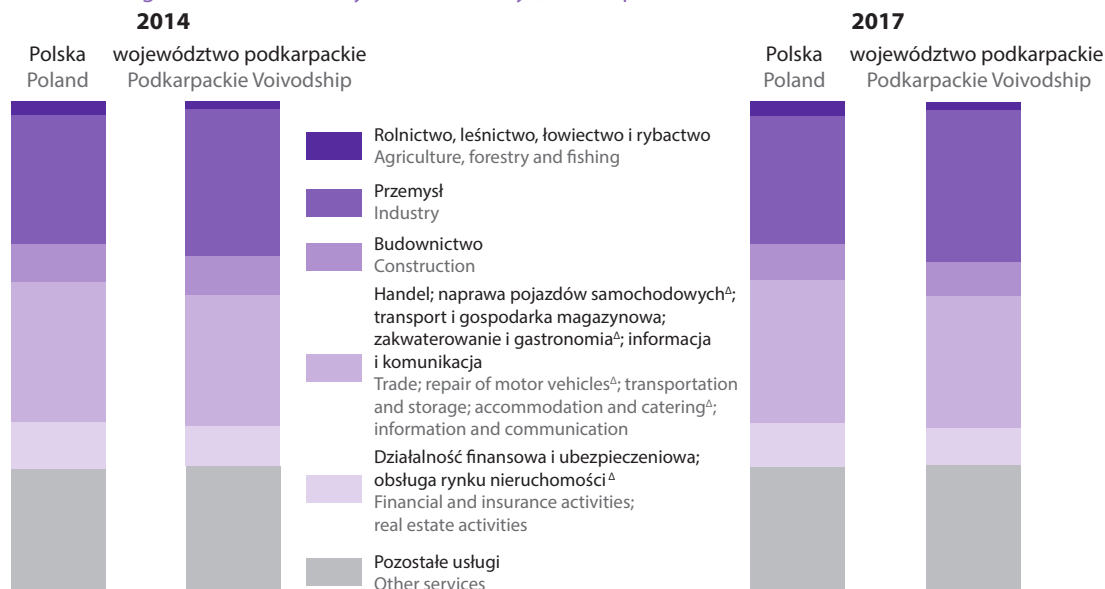
W 2017 r. w województwie podkarpackim wartość dodana brutto wyniosła 67433 mln zł. W porównaniu z 2016 r. była wyższa w cenach bieżących o 5,2%. Jednostki prowadzące działalność w przemyśle wytworzyły 31,0% wartości dodanej brutto w regionie. Udział pozostałych rodzajów działalności w tworzeniu wartości dodanej brutto kształtował się na poziomie od 27,2% w sekcji handel; naprawa pojazdów samochodowych; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia; informacja i komunikacja do 1,8% w podmiotach prowadzących działalność w rolnictwie.

Wzrost udziału w 2017 r. w tworzeniu wartości dodanej brutto w porównaniu z 2016 r. wystąpił w podmiotach prowadzących działalność w usługach, obejmujących handel; naprawę pojazdów samochodowych; transport i gospodarkę magazynową; zakwaterowanie i gastronomię; informację i komunikację (o 0,6 p.proc.) i w rolnictwie, łowiectwie i rybactwie (o 0,3 p.proc.). Natomiast spadki odnotowano w jednostkach prowadzących działalność w przemyśle (o 1,0 p.proc.), jak i w jednostkach zajmujących się budownictwem (o 0,1 p.proc.).

W odniesieniu do 2014 r. odnotowano spadek udziału jednostek prowadzących działalność w budownictwie (o 1,0 p.proc.), a także jednostek prowadzących działalność finansową i ubezpieczeniową; obsługę rynku nieruchomości (o 0,5 p.proc.). Natomiast wzrost udziału kształtował się od 0,9 p.proc. w jednostkach prowadzących działalność w przemyśle do 0,1 p.proc. w jednostkach prowadzących działalność w zakresie pozostałe usługi.

Wartości dodana brutto w przeliczeniu na 1 pracującego w województwie podkarpackim w 2017 r. wyniosła 87409 zł (74,1% średniej krajowej), a w 2014 roku – 81157 zł (73,8% średniej krajowej). W porównaniu z 2014 r. była wyższa – o 7,7%.

Wykres 41. Struktura wartości dodanej brutto według rodzajów działalności (ceny bieżące)
Chart 41. Structure of gross value added by kind of activity (current prices)

W 2017 r. największy udział w tworzeniu wartości dodanej brutto województwa podkarpackiego miał podregion rzeszowski – 37,1% i tarnobrzeski – 30,2% (w 2014 roku odpowiednio: 36,4% i 30,0%). Natomiast najmniejszy udział w tworzeniu PKB regionu odnotowano w podregionie przemyskim – 13,8% i krośnieńskim – 18,9% (w 2014 roku odpowiednio: 14,1% i 19,5%).

Jednostki prowadzące działalność w przemyśle w 2017 r. wytworzyły 31,0% wartości dodanej brutto województwa. W porównaniu z 2014 r. odnotowano spadek udziału przemysłu w generowaniu wartości dodanej brutto o 0,9 p.proc. W przekroju podregionów w 2017 r. zaobserwowano znaczne zróżnicowanie udziału przemysłu – od 9,6% w podregionie przemyskim do 40,4% w podregionie tarnobrzeskim.

W porównaniu z 2014 r. w 3 podregionach wystąpił spadek udziału omawianych jednostek – od 1,7 p.proc. w podregionie rzeszowskim do 0,6 p.proc. w podregionie tarnobrzeskim. Natomiast w podregionie przemyskim udział tych jednostek pozostał bez zmian.

W 2017 r. 27,2% wartości dodanej brutto województwa podkarpackiego wypracowały podmioty prowadzące działalność w usługach, obejmujących handel; naprawę pojazdów samochodowych; transport i gospodarkę magazynową; zakwaterowanie i gastronomię; informację i komunikację (o 0,3 p.proc. więcej niż w 2014 r.). W poszczególnych podregionach udział tych jednostek w generowaniu wartości dodanej brutto w 2017 r. kształtował się od 13,9% w podregionie przemyskim do 42,5% w podregionie rzeszowskim (w 2014 r. od 14,3% do 42,4% w tych samych podregionach).

Spadek udziału omawianych jednostek w odniesieniu do 2014 r. wystąpił w podregionie krośnieńskim (o 0,5 p.proc.) i przemyskim (o 0,4 p.proc.). Natomiast wzrost wystąpił w podregionie rzeszowskim (o 0,1 p.proc.) i tarnobrzeskim (o 0,9 p.proc.).

Jednostki prowadzące działalność finansową i ubezpieczeniową; obsługę rynku nieruchomości w 2017 r. wypracowały 7,6% wojewódzkiej wartości dodanej brutto – mniej o 0,5 p.proc. niż w 2014 r. W poszczególnych podregionach udział jednostek prowadzących działalność finansową i ubezpieczeniową; obsługę rynku nieruchomości w tworzeniu wartości dodanej brutto w 2017 r. kształtował się na poziomie od 16,8% w podregionie przemyskim do 35,9% w podregionie rzeszowskim (w 2014 r. od 16,8% do 35,6% w tych samych podregionach).

W porównaniu z 2014 r. jedynie w podregionie rzeszowskim wystąpił wzrost udziału omawianych jednostek o 0,3 p.proc. Spadek udziału omawianych jednostek odnotowano w podregionie tarnobrzeskim o 0,2 p.proc. Natomiast w 2 podregionach udział tych jednostek pozostał bez zmian, tj. w krośnieńskim i przemyskim.

Jednostki prowadzące działalność w budownictwie w 2017 r. wytworzyły 6,9% wartości dodanej brutto województwa podkarpackiego, tj. mniej o 1,0 p.proc. niż w 2014 r. W przekroju podregionów w 2017 r. udział jednostek budowlanych w generowaniu wartości dodanej brutto kształtował się od 13,5% w podregionie przemyskim do 38,5% w podregionie rzeszowskim (w 2014 r. od 13,0% w podregionie przemyskim do 42,8% w podregionie rzeszowskim).

W odniesieniu do 2014 r. w 3 podregionach województwa podkarpackiego odnotowano wzrost udziału budownictwa: krośnieńskim (o 1,8 p.proc.), tarnobrzeskim (o 1,6 p.proc.) i przemyskim (o 0,5 p.proc.), natomiast spadek udziału odnotowano w podregionie rzeszowskim (o 3,9 p.proc.).

Udział rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa w generowaniu wartości dodanej brutto regionu w 2017 r. wyniósł 1,8% – więcej o 0,1 p.proc. niż w 2014 r. W poszczególnych podregionach udziały jednostek prowadzących działalność w rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie były w 2017 r. na zbliżonym poziomie, od 23,6% w podregionie krośnieńskim do 26,3% w podregionie przemyskim (w porównaniu z 2014 r. w obu podregionach udział tych jednostek nie zmienił się).

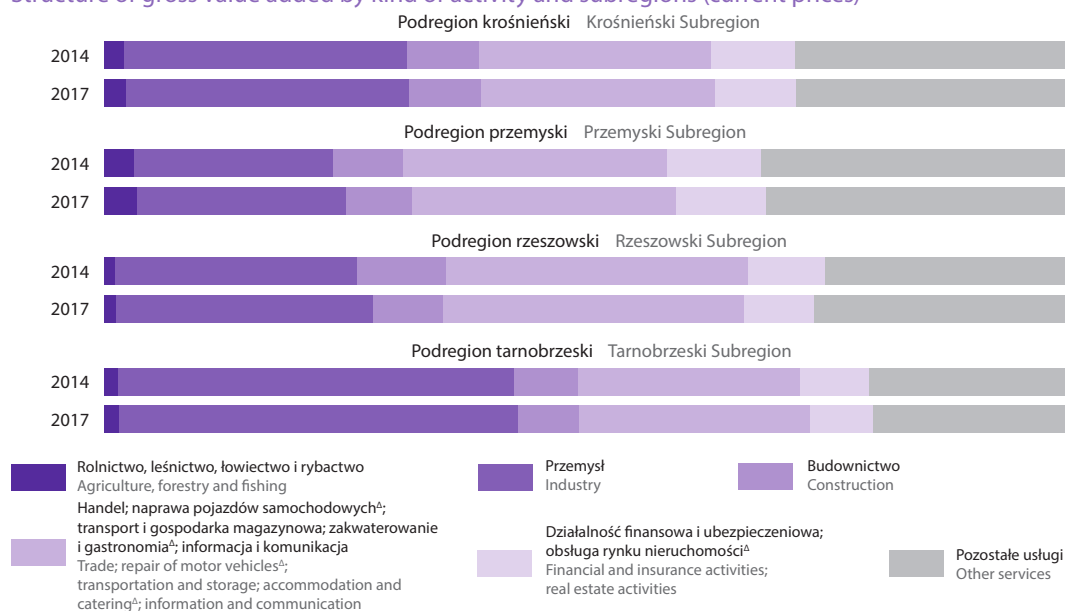
Wzrost udziału omawianych jednostek w odniesieniu do 2014 r. wystąpił w podregionie rzeszowskim (o 0,1 p.proc.). Natomiast w podregionie krośnieńskim i przemyskim udział tych jednostek utrzymał się na tym samym poziomie, a spadek udziału jednostek wystąpił w podregionie tarnobrzeskim (o 0,1 p.proc.).

W 2017 r. jednostki prowadzące działalność w zakresie pozostałych usług (w tym administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne) wypracowały 25,4% wartości dodanej brutto województwa – więcej o 0,1 p.proc. niż w 2014 r. Największy udział pozostałych usług w 2017 r. charakteryzował podregion rzeszowski – 38,4%, a najmniejszy podregion przemyski – 16,9% (w 2014 r. kształtował się odpowiednio: od 36,2% do 17,8% w tych samych podregionach).

W przekroju podregionów w porównaniu z 2014 r. w 3 regionach odnotowano spadek udziału jednostek prowadzących działalność w zakresie pozostałych usług (od 0,8 p.proc. w podregionie krośnieńskim do 0,5 p.proc. w podregionie tarnobrzeskim). Jedynie w podregionie rzeszowskim wystąpił wzrost udziału omawianych jednostek – o 2,2 p.proc.

Najwyższy poziom wartości dodanej brutto na 1 pracującego w 2017 r. odnotowano w podregionie rzeszowskim – 97405 zł; 82,5% średniej krajowej (w 2014 r. – 83,0% średniej krajowej) i był on o 11,4% wyższy od przeciętnej w województwie podkarpackim. Drugą lokatę w województwie pod względem wysokości WDB na 1 pracującego zajmował podregion tarnobrzeski – 92433 zł (78,3% średniej krajowej, w 2014 r. – 77,3% średniej krajowej). Niższy poziom WDB na 1 pracującego odnotowano w następujących podregionach: przemyskim – 61,6% średniej krajowej i krośnieńskim – 64,9 % średniej krajowej (w 2014 r. odpowiednio: 61,3% i 65,4% średniej krajowej).

Wykres 42. Wartość dodana brutto według rodzajów działalności i podregionów (ceny bieżące)
 Chart 42. Structure of gross value added by kind of activity and subregions (current prices)

6.2. Koniunktura gospodarcza

6.2. Business tendency

W kwietniu 2020 r. w województwie podkarpackim przedsiębiorcy z większości prezentowanych rodzajów działalności oceniali koniunkturę najgorzej od początku prowadzenia badania. Najmniej pogorszenie ocen sygnalizowały firmy z sekcji informacja i komunikacja.

Najczęściej zgłaszanymi przez przedsiębiorców barierami w prowadzeniu bieżącej działalności były niepewność ogólnej sytuacji gospodarczej oraz koszty zatrudnienia.

Koniunktura gospodarcza to całokształt wskaźników życia gospodarczego charakteryzujących stan gospodarki danego kraju lub rynku, pozwalających ocenić tendencje rozwojowe; koniunktura podlega wskaźnikom zależnym głównie od cyklu koniunkturalnego, a także innych czynników: regularnych (np. sezonowe wahania popytu i podaży) i nieregularnych (np. urodzaj lub nieurodzaj w rolnictwie, wzrost lub spadek popytu na dany towar na rynku krajowym lub zagranicznym, klęski żywiołowe).

Na wskaźniki ogólnego klimatu koniunktury w kwietniu 2020 r. wpływ miały niekorzystne zmiany spowodowane epidemią koronawirusa COVID-19. W kwietniu 2020 r. koniunktura oceniana była najgorzej od początku prowadzenia badania we wszystkich prezentowanych obszarach gospodarki z wyjątkiem informacji i komunikacji.

Tablica 29. Wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury według rodzajów działalności
 Table 29. General business climate indicator by kind of activity

Wyszczególnienie Specification	I 2011	I 2016	I 2019	I 2020	IV 2020	IV 2020 Polska Poland
Przetwórstwo przemysłowe Manufacturing	-2,7	14,0	5,9	12,6	-40,8	-44,2
Budownictwo Construction	-8,8	-16,3	6,6	4,6	-46,5	-47,1
Handel hurtowy Wholesale trade	3,5	5,0	3,0	8,4	-36,2	-39,8
Handel detaliczny Retail trade	-11,7	-14,3	-2,7	-8,8	-42,0	-49,5
Transport i gospodarka magazynowa Transportation and storage	-13,3	-1,9	-1,1	-24,1	-81,3	-48,3
Zakwaterowanie i gastronomia Accommodation and food service activities	6,0	-16,0	-9,3	11,4	-67,6	-70,0
Informacja i komunikacja Information and communication	23,6	21,0	26,0	17,2	8,4	-19,4

W województwie podkarpackim w kwietniu 2020 r. wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury w przetwórstwie przemysłowym kształtował się na poziomie minus 40,8, podczas gdy w analogicznym okresie roku poprzedniego był on na poziomie plus 16,4.

Z kolei wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury w budownictwie na Podkarpaciu w kwietniu 2020 r. kształtował się na poziomie minus 46,5, w kwietniu roku poprzedniego był on na poziomie plus 12,3.

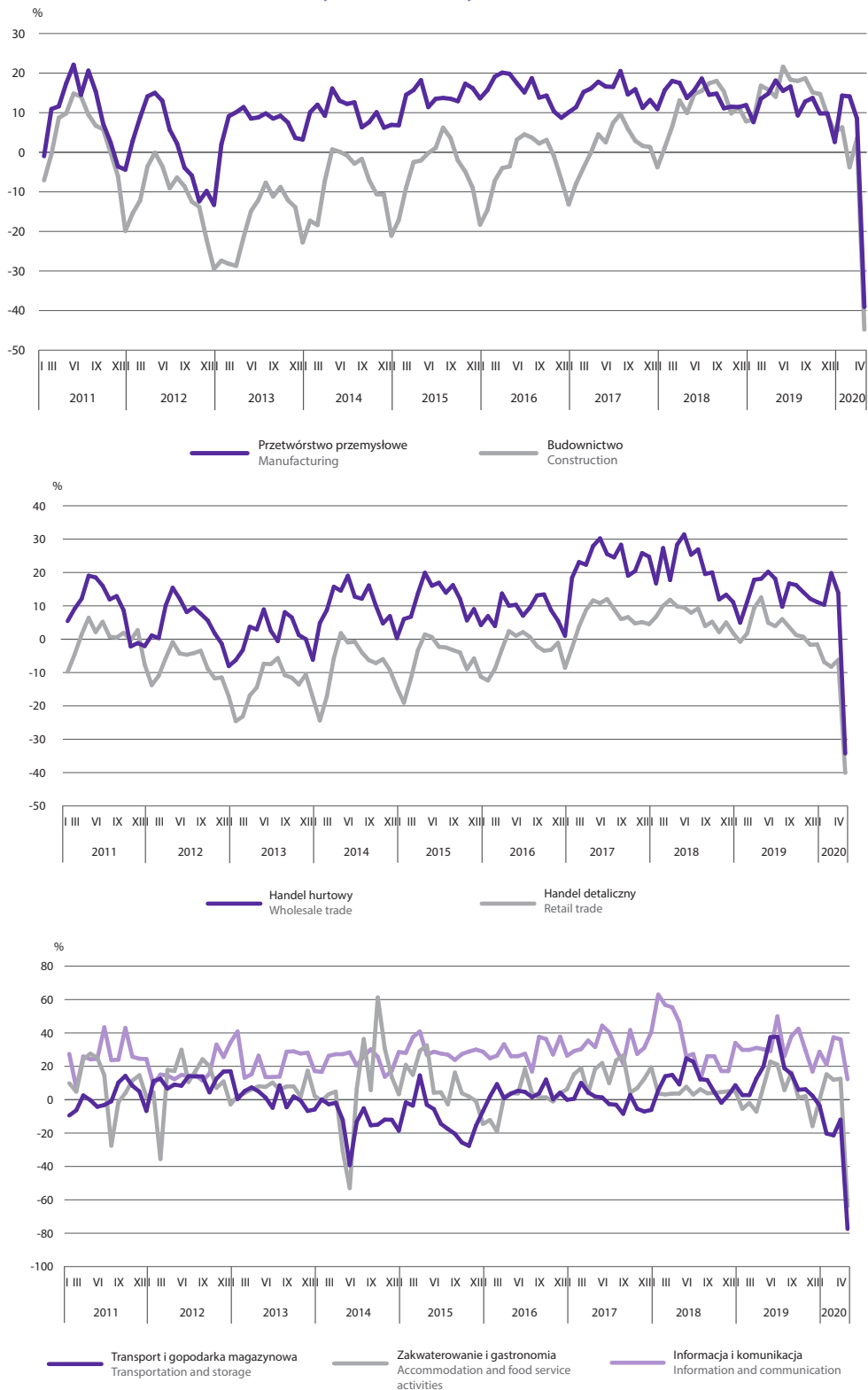
Również wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury w handlu hurtowym w kwietniu 2020 r. w województwie podkarpackim kształtował się na poziomie minus 36,2. W kwietniu roku poprzedniego wskaźnik ten wynosił plus 16,2.

Wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury w handlu detalicznym w województwie podkarpackim w kwietniu 2020 r. także był ujemny i kształtował się na poziomie minus 42,0, podczas gdy w analogicznym okresie roku poprzedniego był on na poziomie plus 10,6.

Na Podkarpaciu w kwietniu 2020 r. wskaźniki ogólnego klimatu koniunktury w transporcie i gospodarce magazynowej jak i w zakwaterowaniu i gastronomii również przyjmowały wartości ujemne i kształtowały się one odpowiednio na poziomie minus 81,3 oraz minus 67,6. W analogicznym miesiącu roku poprzedniego oba wskaźniki przyjmowały wartości dodatnie.

W kwietniu 2020 r., wśród prezentowanych rodzajów działalności, jedynie wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury w informacji i komunikacji przyjmował wartość dodatnią i kształtował się na poziomie plus 8,4. W kwietniu roku poprzedniego wskaźnik ten wynosił plus 26,4.

Wykres 43. Wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury według rodzajów działalności
Chart 43. General business climate indicator by kind of activity

W kwietniu 2020 r. w przetwórstwie przemysłowym na Podkarpaciu, największy odsetek przedsiębiorców jako największe bariery w prowadzeniu działalności wskazywało niepewność ogólnej sytuacji gospodarczej (68,3%) oraz koszty zatrudnienia (46,8%). W kwietniu 2019 r. natomiast najczęściej wskazywanymi barierami były koszty zatrudnienia (46,2%) oraz niedobór wykwalifikowanych pracowników (46,0%).

Odsetek przedsiębiorców nieodczuwających żadnych barier w prowadzeniu bieżącej działalności w kwietniu 2020 r. kształtował się na poziomie 6,7% (w analogicznym okresie poprzedniego roku udział ten wynosił 12,6%).

Odsetek przedsiębiorców nieodczuwających żadnych barier w prowadzeniu bieżącej działalności w budownictwie w kwietniu 2020 r. w województwie podkarpackim kształtował się na poziomie 3,4% (przed rokiem 9,4%). Największe trudności napotymane przez przedsiębiorstwa związane były z niepewnością ogólnej sytuacji gospodarczej – 65,3% wskazań (w kwietniu przed rokiem – 29,0%) oraz kosztami zatrudnienia – 60,8% (przed rokiem – 62,1%).

W kwietniu 2020 r. na Podkarpaciu odsetek przedsiębiorców nieodczuwających żadnych barier w prowadzeniu bieżącej działalności w handlu detalicznym kształtował się na poziomie 1,7%, podczas gdy przed rokiem było to 6,1%. Spośród przedsiębiorstw zgłaszających występowanie barier najczęściej z nich wskazywało na trudności związane z niepewnością ogólnej sytuacji gospodarczej – 59,2%. W kwietniu poprzedniego roku wskaźnik ten wynosił 39,4%.

W handlu hurtowym odsetek przedsiębiorców nieodczuwających żadnych barier w prowadzeniu bieżącej działalności w kwietniu 2020 r. kształtował się na poziomie 11,4%. W kwietniu roku poprzedniego natomiast wskaźnik ten wynosił 8,0%. Największymi trudnościami napotykanymi przez przedsiębiorstwa były bariery związane z niepewnością ogólnej sytuacji gospodarczej (68,4%) oraz trudności w rozrachunkach z kontrahentami (55,8%). Przed rokiem bariery te zgłaszało odpowiednio 45,1% oraz 40,3% firm.

W kwietniu 2020 r. największe trudności napotymane przez przedsiębiorstwa w prowadzeniu bieżącej działalności w transporcie i gospodarce magazynowej to koszty zatrudnienia – 74,6% i wysokie obciążenia na rzecz budżetu – 73,2%. Przed rokiem wskaźniki te kształtowały się odpowiednio na poziomie 56,1% oraz 57,2%. Podczas gdy w kwietniu 2019 r. 4,1% przedsiębiorstw nie odczuwało żadnych barier w prowadzeniu bieżącej działalności, w kwietniu 2020 r. wskaźnik ten wynosił 0,0%.

Podobna sytuacja wystąpiła w zakwaterowaniu i gastronomii, gdzie odsetek przedsiębiorców nieodczuwających żadnych barier w prowadzeniu bieżącej działalności w kwietniu 2019 r. kształtował się na poziomie 3,8%, natomiast w kwietniu 2020 r. wynosił on 0,0%. Największymi barierami napotykanymi przez przedsiębiorstwa w kwietniu 2020 r. były koszty zatrudnienia (79,9%) oraz niepewność ogólnej sytuacji gospodarczej (74,5%). W kwietniu roku poprzedniego odsetki te wynosiły odpowiednio 95,5% oraz 11,2%.

W informacji i komunikacji odsetek przedsiębiorców nieodczuwających żadnych barier w prowadzeniu bieżącej działalności w kwietniu 2020 r. kształtował się na poziomie 38,7% (przed rokiem – 29,6%). Największe trudności, na jakie napotykały przedsiębiorstwa w prowadzeniu bieżącej działalności to wysokie obciążenia na rzecz budżetu – 83,8% (w kwietniu przed rokiem – 71,7%) oraz koszty zatrudnienia – 75,9% (przed rokiem 93,3%).

6.3. Przedsiębiorczość

6.3. Entrepreneurship

Podmioty gospodarki narodowej

Entities of the national economy

W końcu 2019 r. do rejestru REGON wpisanych było 181,1 tys. podmiotów gospodarki narodowej z terenu województwa podkarpackiego. Było to o 6,3 tys., czyli o 3,6% więcej niż przed rokiem.

Podmiot gospodarki narodowej to osoba prawna, jednostka organizacyjna niemająca osobowości prawnej oraz osoba fizyczna prowadząca działalność gospodarczą.

W systemie REGON pojęcie podmiotu gospodarki narodowej jest tożsame z pojęciem jednostki prawnej. Posiadanie osobowości prawnej nie jest kryterium określenia podmiotu jako jednostki prawnej. Dane nie obejmują osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

W końcu 2019 r. do rejestru REGON wpisanych było 181,1 tys. podmiotów gospodarki narodowej, tzn. osób prawnych i jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej z siedzibą na terenie województwa podkarpackiego oraz osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą zamieszkałych na tym terenie. W porównaniu z 2010 r. odnotowano wzrost o 18,7%. Podmioty z województwa podkarpackiego stanowiły 4,0% ogółu podmiotów zarejestrowanych w krajowym rejestrze urzędowym podmiotów gospodarki narodowej REGON. Zdecydowana większość podmiotów – 173,9 tys., tj. 96,0% – należała do sektora prywatnego, natomiast podmioty sektora publicznego, których było 5,3 tys., stanowiły 2,9%. W porównaniu z 2010 r. podmiotów sektora prywatnego było o 18,7% więcej, a publicznego o 13,1% mniej.

Najwięcej podmiotów sektora publicznego prowadziło działalność związaną z edukacją – 46,6% w 2019 r., następnie z obsługą rynku nieruchomości – 16,2%, administracją publiczną i obroną narodową; obowiązkowymi zabezpieczeniami społecznymi – 11,8% oraz opieką zdrowotną i pomocą społeczną – 9,1%.

Wśród podmiotów sektora prywatnego zdecydowaną większość – 77,5% (134,8 tys.) – stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. W porównaniu z rokiem 2010 było ich o 3,5% mniej. W 2010 r. osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą stanowiły 81,0% (118,6 tys.) podmiotów sektora prywatnego.

Osoby fizyczne prowadziły działalność gospodarczą głównie w zakresie handlu i naprawy pojazdów samochodowych – 23,7%, budownictwa – 15,1%, przetwórstwa przemysłowego – 9,8% oraz działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej – 9,1%. Wśród osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą 99,1% stanowiły mikroprzedsiębiorstwa, tzn. podmioty o liczbie pracujących do 9 osób.

Tablica 30. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON
Table 30. Entities of national economy in the REGON register

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019	2019 W odsetkach (Polska=100) In percent (Poland=100)
Ogółem Total	152618	165155	174830	181107	4,0
sektor publiczny public sector	6086	5994	5345	5291	4,7
sektor prywatny private sector	146532	158141	167672	173894	4,0
Z liczby ogółem: of total number:					
Spółki Companies	17082	22789	25131	26111	3,2
Fundacje Foundations	256	460	625	700	2,5
Stowarzyszenia i organizacje społeczne Associations and social organizations	5610	6846	6941	7151	6,0
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą Natural persons conducting economic activity	118618	122549	129853	134752	4,2

Wykres 44. Podmioty gospodarki narodowej
Stan w dniu 31 grudnia
Chart 44. Entities of the national economy
As of 31 December

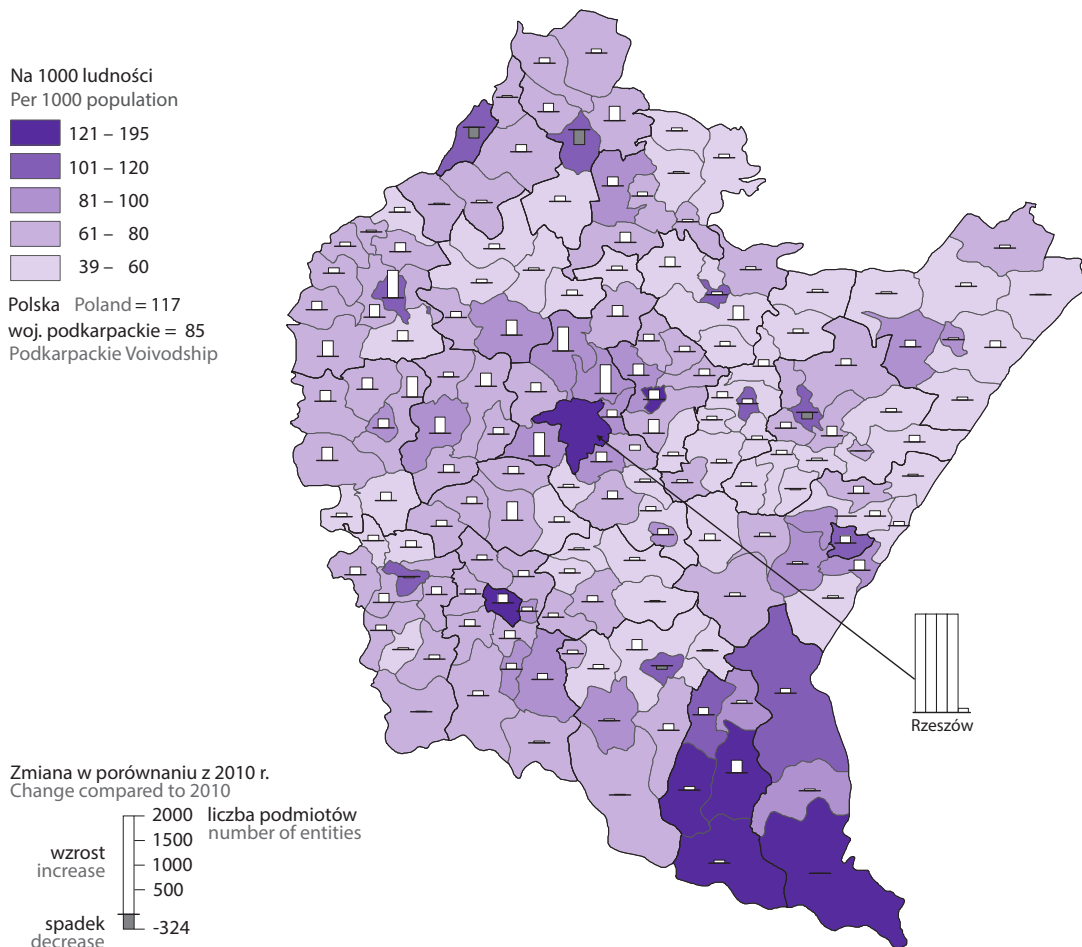
W 2019 r. w województwie podkarpackim na 1000 ludności przypadało 85 podmiotów gospodarki narodowej (przed rokiem 82), podczas gdy w kraju 117 (przed rokiem 114). Najwięcej podmiotów w przeliczeniu na 1000 ludności zarejestrowanych było w miastach na prawach powiatu: w Rzeszowie – 150 (przed rokiem 146), Krośnie – 122 (119), Przemyśle – 107 (105) i Tarnobrzegu – 106 (103) oraz w powiecie leskim – 123 (117), a najmniej w powiatach: brzozowskim – 63 (61), przemyskim – 64 (60) i przeworskim – 64 (62).

Mapa 38. Podmioty gospodarki narodowej w 2019 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 38. Entities of the national economy in 2019

As of 31 December

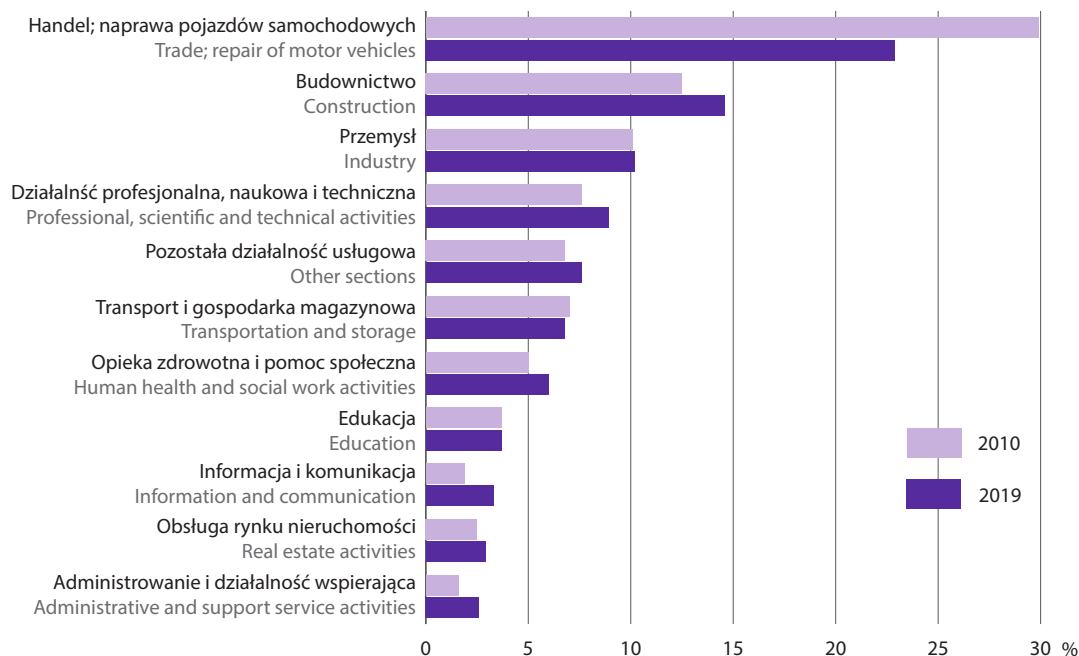
W 2019 r. zarejestrowano 15,2 tys. nowych podmiotów gospodarki narodowej, w tym 12,7 tys. osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą oraz 1,5 tys. spółek handlowych, w tym 9 spółek handlowych z kapitałem zagranicznym. Najwięcej nowych podmiotów zarejestrowano w sekcjach: budownictwo – 3,9 tys. (25,9% ogółu nowo zarejestrowanych) oraz handel; naprawa pojazdów samochodowych – 2,4 tys. (16,0%), a także działalność profesjonalna, naukowa i techniczna – 1,2 tys. (8,2%). W porównaniu z rokiem 2018 nowych podmiotów zarejestrowano o 1268 (o 7,7%) mniej.

W omawianym roku z rejestru REGON wyrejestrowano 8,3 tys. podmiotów, w tym 7,2 tys. osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą oraz 525 spółek handlowych, w tym 104 spółki handlowe z kapitałem zagranicznym. Najwięcej podmiotów wykreślono w sekcjach: handel; naprawa pojazdów samochodowych – 2,3 tys. (28,1% ogółu wyrejestrowanych), budownictwo – 1,4 tys. (17,4%), pozostała działalność usługowa – 530 (6,4%). W porównaniu z rokiem 2018 wyrejestrowano o 3930 (o 32,1%) mniej podmiotów.

Najwięcej podmiotów gospodarki narodowej prowadziło działalność w zakresie sekcji handel; naprawa pojazdów samochodowych – 41,5 tys. (22,9% ogółu), następnie budownictwo – 26,5 tys. (14,6%), przetwórstwo przemysłowe – 17,2 tys. (9,5%) oraz działalność profesjonalna, naukowa i techniczna – 16,2 tys. (8,9%). Podobna struktura występowała w przypadku osób fizycznych, które prowadziły działalność gospodarczą też głównie w zakresie handlu i naprawy pojazdów – 24,6%, następnie budownictwa – 17,7%, działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej – 12,0% oraz w zakresie przetwórstwa przemysłowego – 10,2%.

Wykres 45. Podmioty gospodarki narodowej według wybranych sekcji PKD w 2019 r.
Stan w dniu 31 grudnia

Chart 45. Entities of the national economy by selected PKD sections in 2019
As of 31 December

W 2019 r. zdecydowaną większość podmiotów prowadzących działalność gospodarczą – 77,5% (134,8 tys.) – stanowiły osoby fizyczne. W porównaniu z rokiem 2010 było ich o 3,5% mniej. W końcu 2019 r. było 15,2 tys. spółek handlowych (2 razy więcej niż w 2010 r.) i stanowiły one 8,4% ogólnej liczby podmiotów w województwie, podczas gdy w 2010 r. – 4,9%. Zdecydowaną większość spółek handlowych stanowiły spółki handlowe kapitałowe – 12,6 tys. (82,8% ogółu spółek handlowych) i były to głównie spółki z ograniczoną odpowiedzialnością – 12,4 tys. Spośród spółek handlowych osobowych, których było 2,6 tys. (17,2%), najchętniej wybieraną formą prawną były spółki jawne – 1,4 tys. (6,5% ogółu spółek handlowych) oraz komandytowe – 1,0 tys. (3,9%).

W końcu grudnia 2019 r. liczba zarejestrowanych spółek cywilnych wyniosła 10,7 tys., podobnie jak przed rokiem. Największy ich wzrost odnotowano w powiatach: łańcuckim (o 2,3%), strzyżowskim (o 2,0%), brzozowskim i niżańskim (po 1,5%) oraz w leżajskim (o 1,4%). Natomiast największy spadek odnotowano w powiecie bieszczadzkiem (o 4,9%). W porównaniu z rokiem 2010 spółek cywilnych było o 1245 (o 13,1%) więcej, natomiast ich udział w ogólnej liczbie podmiotów w województwie podkarpackim zmniejszył się z 6,2% do 5,9%.

Według stanu w dniu 31 grudnia 2019 r. zarejestrowanych było 7151 stowarzyszeń i organizacji społecznych, co oznacza wzrost o 3,0% w stosunku do roku poprzedniego. Największy wzrost zanotowano w powiatach: przeworskim (o 7,9%), leskim (o 6,4%), brzozowskim (o 4,2%). Natomiast spadku nie odnotowano w żadnym powiecie ani mieście na prawach powiatu.

Wzrosła również liczba zarejestrowanych fundacji (w skali roku o 12,0%) i w końcu grudnia 2019 r. wyniosła ona 700 (w 2010 r. było ich 256). Największy wzrost miał miejsce w powiatach: lubaczowskim (o 66,7%), strzyżowskim (o 40,0%) i ropczycko-sędziszowskim (o 33,3%). Natomiast spadek liczby stowarzyszeń i organizacji dotyczy tylko powiatu jarosławskiego (o 3,8%). W porównaniu z rokiem 2010 było ich o 27,5% więcej.

W województwie podkarpackim zarejestrowanych było 571 spółdzielni, tj. o 2,4% mniej w odniesieniu do poprzedniego roku. Największy spadek dotyczył powiatów: stalowowolskiego (o 11,1%), przeworskiego (o 6,7%), sanockiego (o 6,2%) i jarosławskiego (o 6,1%). Wzrost odnotowano tylko w powiecie leżajskim (o 5,0%). Liczba spółdzielni zmalała z 731 w 2010 r. do 571 w 2019 r., czyli o 21,9%.

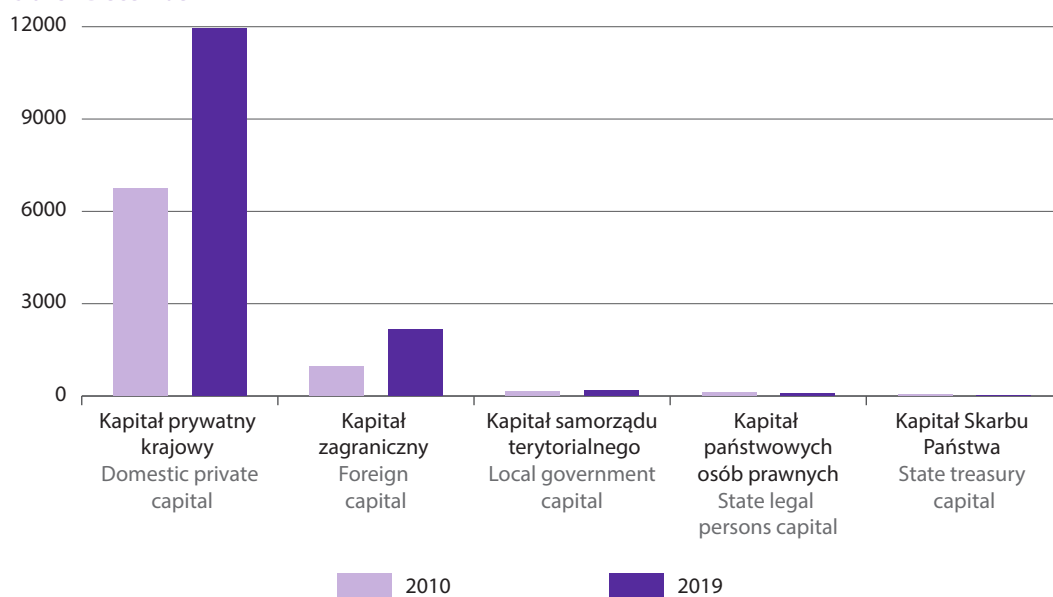
W grupie spółek handlowych, według rodzaju kapitału, spółek państwowych osób prawnych było 84 (w porównaniu z 2018 r. wzrost o 7,7%), spółek z kapitałem prywatnym krajowym 11939 (wzrost o 7,2%), a spółek z kapitałem zagranicznym 2172 (wzrost o 5,7%). Natomiast spółek Skarbu Państwa było 31 (w porównaniu z rokiem poprzednim spadek o 8,8%) oraz z udziałem samorządu terytorialnego 168 (spadek o 2,3%).

Wykres 46. Spółki handlowe według rodzaju kapitału

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 46. Commercial companies by type of capital

As of 31 December

Sumy danych wg rodzajów kapitału nie równają się ich ogólnej liczbie, ponieważ spółki o mieszanym kapitale występują w dwóch lub więcej pozycjach, zależnie od rodzajów kapitału zaangażowanego w spółce. W podziale według rodzaju kapitału – bez podmiotów, dla których informacja o formie własności nie występuje w rejestrze REGON.

Sums of data by type of capital do not equal their total number, since companies of mixed capital appear in two or more entries, depending on the types of the capital invested in the company. In the division by type of capital excluding entities for which the information about form of ownership does not exist in the REGON register.

Analogicznie biorąc liczbę spółek handlowych, to największy wzrost w porównaniu z 2010 r. zanotowano: w spółkach z udziałem zagranicznym (o 123%), z udziałem prywatnym krajowym (o 76,7%) oraz z udziałem samorządu terytorialnego (o 23,5 %). Spadek w stosunku do roku 2010 zanotowano w przypadku spółek z udziałem Skarbu Państwa (o 49,2%) oraz z kapitałem państwowych osób prawnych (o 27,6%).

W porównaniu z rokiem poprzednim największy wzrost spółek z kapitałem państwowych osób prawnych wystąpił w miastach na prawach powiatu: Krośnie (o 40%), Tarnobrzegu (o 20%), Rzeszowie (o 12,5%) oraz powiecie rzeszowskim (o 33,3%). Spadek wystąpił tylko w powiecie mieleckim (o 13,3%). W spółkach z kapitałem prywatnym krajowym w większości powiatów również wystąpił wzrost: w bieszczadzkiem

(o 12,7%), kolbuszowskim (o 11,3%), rzeszowskim (o 10,4%) oraz jarosławskim (o 10,3%). Spadek wystąpił tylko w powiecie stalowowolskim (o 1,2%).

Wśród spółek z kapitałem zagranicznym największy wzrost wystąpił w powiatach: nizańskim (o 42,9%), jarosławskim (o 16,8%) i bieszczadzkim (o 14,3%), największy spadek zaobserwowano w powiatach: przemyskim (o 11,3%), strzyżowskim (o 8,3%) i dębickim (o 7,0%).

W porównaniu z rokiem poprzednim w spółkach z udziałem kapitału samorządu terytorialnego tylko w powiecie krośnieńskim wystąpił wzrost (o 33,3%), natomiast największe spadki wystąpiły w powiatach: przeworskim (o 14,3%), jasielskim (o 12,5%) i sanockim (o 11,1%).

W spółkach z udziałem kapitału Skarbu Państwa, spadek zanotowano w trzech powiatach: brzozowskim (o 50,0%), krośnieńskim (o 33,3%) i mieście Rzeszowie (o 14,3%), natomiast w pozostałych powiatach pozostała bez zmian.

Działalność badawcza i rozwojowa oraz innowacyjna

Research and development and innovation activity

W 2018 r. nakłady na działalność badawczą i rozwojową w województwie podkarpackim w porównaniu do roku poprzedniego wzrosły o 16,0%.

Wartość nakładów wewnętrznych na B+R w przeliczeniu na 1 mieszkańca w porównaniu z 2017 r. zwiększyła się o 15,9%.

W 2018 r. w województwie podkarpackim udział przedsiębiorstw przemysłowych, które wprowadziły innowacje produktowe lub innowacje procesów biznesowych zwiększył się w porównaniu do roku poprzedniego, natomiast udział przedsiębiorstw usługowych, które wprowadziły innowacje produktowe lub innowacje procesów biznesowych w porównaniu do roku 2017 uległ zmniejszeniu.

Działalność badawcza i rozwojowa (B+R) jest to ogół działań polegających na prowadzeniu i wspieraniu badań naukowych i prac rozwojowych. Jest to praca twórcza, prowadzona w sposób metodyczny, podejmowana w celu zwiększenia zasobów wiedzy, w tym wiedzy o człowieku, kulturze i społeczeństwie oraz w celu tworzenia nowych zastosowań dla wiedzy już istniejącej.

Nakłady wewnętrzne na działalność B+R to wartość prac badawczych i rozwojowych danej jednostki wykonanych przez jej własne zaplecze badawcze, niezależnie od źródeł ich finansowania.

W 2018 r. nakłady na działalność badawczą i rozwojową w województwie podkarpackim wyniosły 916,6 mln zł, co stanowiło 3,6% nakładów na B+R w kraju. Na Podkarpaciu w porównaniu do roku poprzedniego wartość nakładów wzrosła o 16,0%. Na przestrzeni lat 2010-2018 kwota nakładów wewnętrznych na działalność B+R ulegała wahaniom, natomiast w stosunku do roku 2010 nastąpił jej wzrost o 80,3%.

Tablica 31. Nakłady wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową według źródeł finansowania (ceny bieżące)

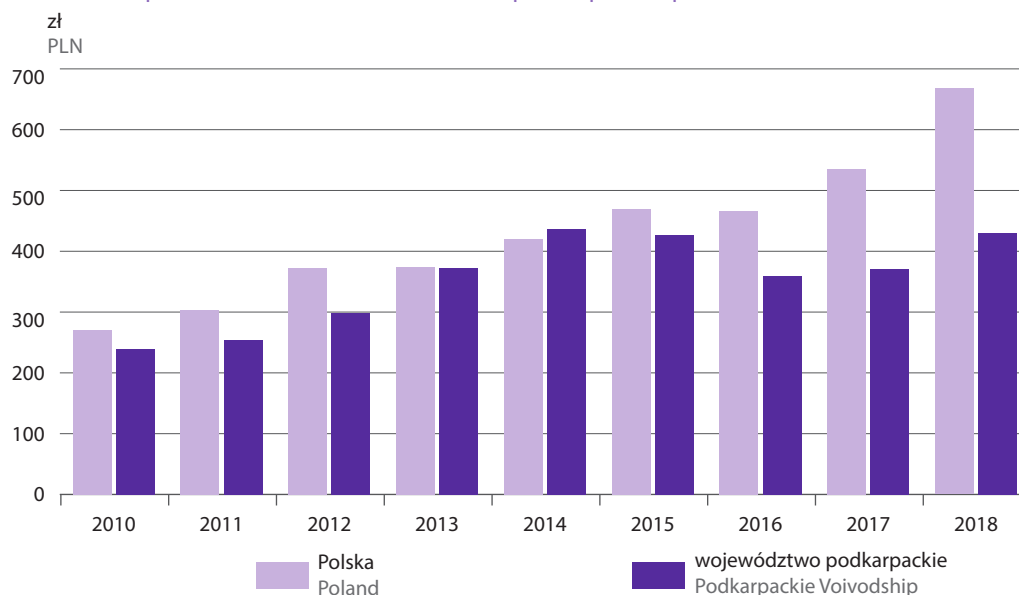
Table 31. Intramural expenditures on research and development by source of funds (current prices)

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2017	2018
	w mln zł in million PLN			
Ogółem Total	508,3	908,9	790,5	916,6
sektor finansujący: funding sector:				
Rządowy Government	128,3	207,2	183,3	225,8
Przedsiębiorstw Business enterprise	244,1	579,5	561,6	630,4
Szkolnictwa wyższego Higher education	.	4,3	.	4,1
Prywatnych instytucji niekomercyjnych Private non-profit	.	0,8	.	0,2
Zagranica Abroad	132,2	117,0	43,9	56,2

W województwie podkarpackim w 2018 r. wartość nakładów wewnętrznych na działalność badawczą i rozwojową w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosła 431 zł, podczas gdy w kraju wskaźnik ten osiągnął wartość 668 zł. W porównaniu z 2017 r. w województwie wartość nakładów wewnętrznych na B+R w przeliczeniu na 1 mieszkańca zwiększyła się o 15,9%, natomiast w porównaniu do roku 2010 – o 80,2%.

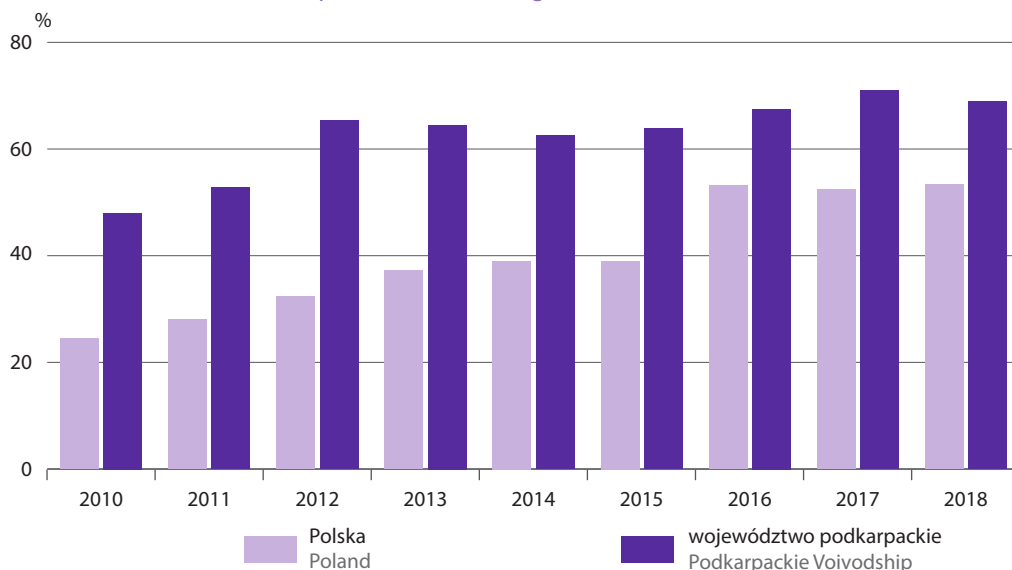
Wykres 47. Nakłady wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową na 1 mieszkańca

Chart 47. Intramural expenditures on research and development per 1 capita

W 2018 r. w województwie podkarpackim udział nakładów sektora przedsiębiorstw na działalność B+R w nakładach wewnętrznych na działalność B+R ogółem wyniósł 68,9%, podczas gdy w kraju wskaźnik ten osiągnął wartość 53,3%. W porównaniu z 2010 r. na Podkarpaciu udział ten wzrósł o 20,9 p.proc., natomiast w porównaniu z 2017 r. – obniżył się o 2,1 p.proc.

Wykres 48. Środki pochodzące z sektora przedsiębiorstw finansujących działalność B+R
 Chart 48. Funds from the business enterprise sector financing R&D

Personel B+R stanowią wszystkie osoby bezpośrednio zaangażowane w działalność badawczą i rozwojową bez względu na to, czy są pracującymi w danej jednostce, czy też są współpracownikami zewnętrznymi w pełni wdrożonymi w działalność badawczą i rozwojową jednostki, a także osoby świadczące bezpośrednie usługi na potrzeby działalności B+R (jak np. kierownicy prac B+R, pracownicy administracyjni, technicy i pracownicy biurowi).

Ekwiwalenty pełnego czasu pracy (ECP) są to jednostki przeliczeniowe służące do ustalenia liczby osób faktycznie zaangażowanych w działalność B+R. Jeden ECP oznacza jeden osoborok poświęcony wyłącznie na działalność badawczą i rozwojową.

W 2018 r. w województwie podkarpackim wskaźnik przedstawiający liczbę osób pracujących w działalności badawczo-rozwojowej (w ECP) w przeliczeniu na 1000 osób aktywnych zawodowo wyniósł 6,4. Dla kraju wskaźnik ten osiągnął wartość 7,7. W porównaniu z rokiem 2017 wartość tego wskaźnika w województwie podkarpackim zwiększyła się o 10,3%.

Działalność innowacyjna obejmuje wszystkie działania o charakterze rozwojowym, finansowym i komercyjnym podejmowane przez przedsiębiorstwo, których zamierzonym celem jest innowacja. Działalność innowacyjna obejmuje także działalność badawczą i rozwojową (B+R), która nie jest bezpośrednio związana z tworzeniem konkretnej innowacji. Badania dotyczące innowacji prowadzone są w dwóch grupach: wśród przedsiębiorstw przemysłowych oraz wśród przedsiębiorstw wybranych działów PKD w sektorze usług. Badaniami tymi objęte są przedsiębiorstwa, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

W latach 2016-2018 w województwie podkarpackim 29,0% przedsiębiorstw przemysłowych wprowadziło innowacje produktowe lub innowacje procesów biznesowych. W porównaniu do okresu 2015-2017 udział ten w przedsiębiorstwach przemysłowych wzrósł o 9,6 p.proc. W kraju udział przedsiębiorstw przemysłowych, które wprowadziły innowacje produktowe lub innowacje procesów biznesowych w latach 2016-2018 wyniósł 24,0%.

Udział przedsiębiorstw usługowych, które wprowadziły w latach 2016-2018 innowacje produktowe lub innowacje procesów biznesowych wyniósł na Podkarpaciu 10,3%. W Polsce wskaźnik ten w badanym okresie wyniósł 19,6%. W porównaniu z okresem 2015-2017 na Podkarpaciu udział przedsiębiorstw usługowych, które wprowadziły w latach 2016-2018 innowacje produktowe lub innowacje procesów biznesowych zmniejszył się o 0,8 p.proc.

Tablica 32. Przedsiębiorstwa innowacyjne według rodzajów wprowadzonych innowacji
 Table 32. Innovative enterprises by types of introduced innovations

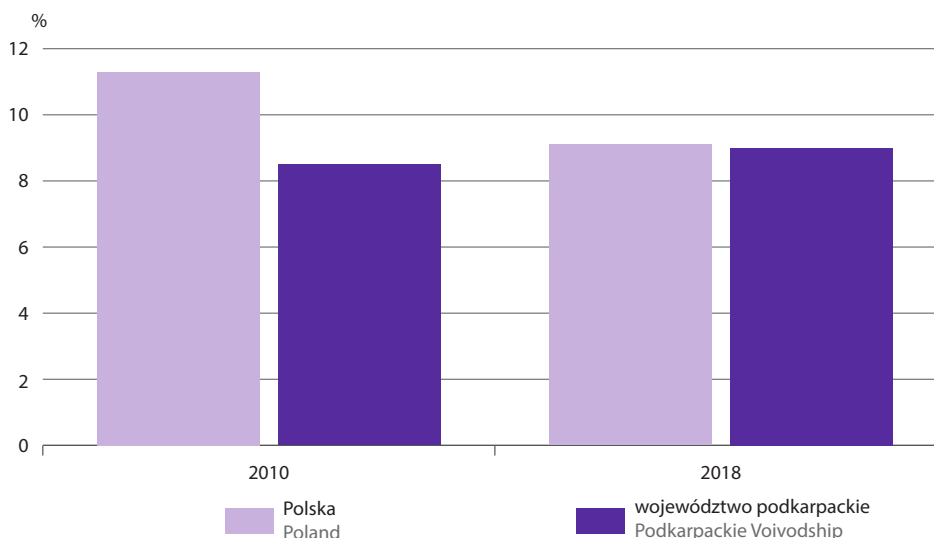
Wyszczególnienie Specification	2008-2010	2013-2015	2015-2017	2016-2018	2016-2018 Polska Poland
	w % ogółu przedsiębiorstw in % of total enterprises				
Przedsiębiorstwa przemysłowe, które wprowadziły innowacje produktowe lub procesów biznesowych ^a Industrial enterprises, which introduced product or business process ^a innovations	20,7	17,3	19,4	29,0	24,0
nowe lub ulepszone produkty new or improved products	14,7	11,5	11,9	21,5	16,8
nowe lub ulepszone procesy biznesowe ^a new or improved business processes ^a	15,6	13,4	17,5	24,3	19,9
Przedsiębiorstwa usługowe, które wprowadziły innowacje produktowe lub procesów biznesowych ^a Service enterprises, which introduced product or business process ^a innovations	13,8	11,2	11,1	10,3	19,6
nowe lub ulepszone produkty new or improved products	7,9	4,8	8,3	6,9	9,6
nowe lub ulepszone procesy biznesowe ^a new or improved business processes ^a	10,9	10,2	9,2	7,8	17,5

a W latach 2008-2010, 2013-2015, 2015-2017 dane dotyczą innowacji procesowych, od 2016-2018 – innowacji procesów biznesowych.
 a In the years 2008-2010, 2013-2015, 2015-2017 the data relate to process innovations, from 2016-2018 – to business process innovations.

W 2018 r. w województwie podkarpackim udział przychodów przedsiębiorstw przemysłowych ze sprzedaży produktów nowych lub ulepszonych wprowadzonych na rynek w latach 2016–2018 w przychodach ze sprzedaży ogółem wyniósł 9,0%, podczas gdy w kraju wskaźnik ten osiągnął wartość 9,1%. W porównaniu do roku 2010 r. wartość tego udziału na Podkarpaciu zwiększyła się o 0,5 p.proc., podczas gdy w kraju w analogicznym okresie odnotowano spadek o 2,2 p.proc.

Wykres 49. Udział przychodów przedsiębiorstw przemysłowych ze sprzedaży produktów nowych lub istotnie ulepszonych w przychodach ze sprzedaży ogółem

Chart 49. Revenues of industrial enterprises from sales of new or significantly improved products as the share of total revenues from sales

Wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych w przedsiębiorstwach

Usage of information and communication technologies in enterprises

W województwie podkarpackim wzrósł udział przedsiębiorstw wykorzystujących w swojej działalności komputery, z dostępem do Internetu szerokopasmowego, jak i szerokopasmowego mobilnego.

Zwiększeniu uległ również odsetek przedsiębiorstw, które otrzymywały zamówienia przez sieci komputerowe, jak również udział przedsiębiorstw korzystających z e-administracji i otwartych danych publicznych.

Znacząco wzrósł na Podkarpaciu udział przedsiębiorstw zatrudniających specjalistów ICT.

Pod pojęciem **technologii informacyjnych i komunikacyjnych** zwanych zamiennie technologiami informacyjno-telekomunikacyjnymi, teleinformatycznymi lub technikami informacyjnymi kryje się rodzina technologii przetwarzających, gromadzących i przesyłających informacje w formie elektronicznej.

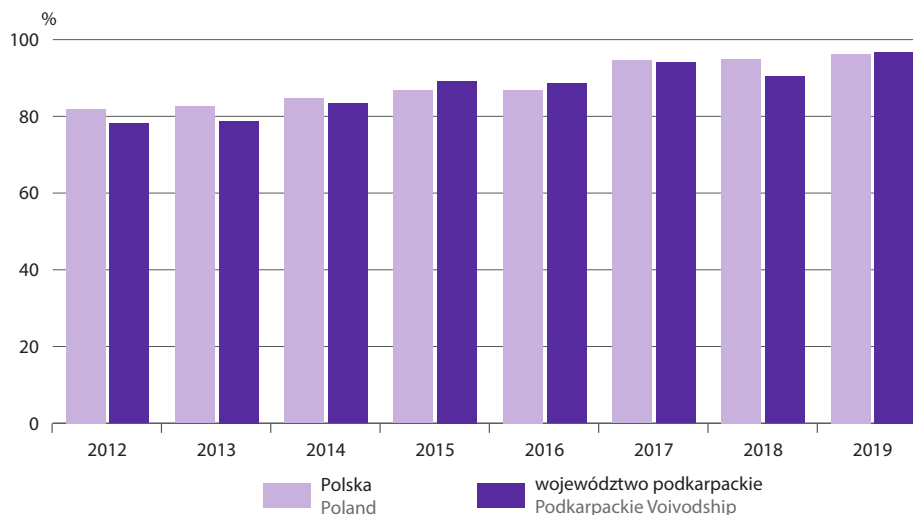
W 2019 r. w województwie podkarpackim 97,3% przedsiębiorstw wykorzystywało w swojej działalności komputery. Na przestrzeni lat 2012-2019 wartość tego wskaźnika systematycznie wzrastała. W Polsce udział przedsiębiorstw wykorzystujących komputery był nieco niższy i w 2019 r. wynosił 96,8%.

Dostęp do Internetu (szerokopasmowy) na Podkarpaciu w 2019 r. posiadało 96,8% przedsiębiorstw, natomiast dostęp szerokopasmowy mobilny – 70,4% przedsiębiorstw. W kraju udział przedsiębiorstw posiadających szerokopasmowy dostęp do Internetu był nieco niższy (96,3%), z kolei udział przedsiębiorstw mających dostęp szerokopasmowy mobilny był wyższy i wynosił 75,7%.

W porównaniu z rokiem 2018 na Podkarpaciu udział przedsiębiorstw posiadających zarówno szerokopasmowy dostęp do Internetu, jak i dostęp szerokopasmowy mobilny zwiększył się (odpowiednio o 6,4 p.proc. oraz o 8,7 p.proc.).

W województwie podkarpackim 28,2% przedsiębiorstw wykorzystywało w 2019 r. w swojej działalności media społecznościowe, podczas gdy w kraju udział ten wynosił 36,6%. W porównaniu z rokiem 2018 wartość tego wskaźnika wzrosła o 5,5 p.proc. na Podkarpaciu i o 6,3 p.proc. w Polsce.

Wykres 50. Przedsiębiorstwa posiadające szerokopasmowy dostęp do Internetu
Chart 50. Enterprises with broadband Internet access

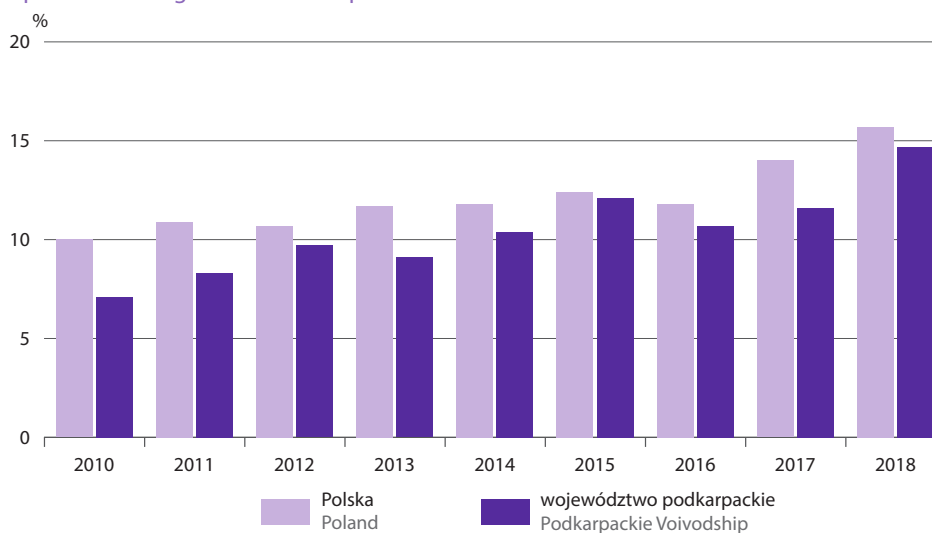

Do **sprzedaży elektronicznej** zaliczyć należy zamówienia i rezerwacje składane na stronie internetowej przedsiębiorstwa (w sklepie internetowym, aplikacji, poprzez extranet), na internetowych platformach handlowych, w serwisach aukcyjnych oraz za pośrednictwem systemu EDI. Z transakcji elektronicznych wykluczone są zamówienia składane pocztą elektroniczną (e-mail), faxem lub przez telefon. Do podstawowych cech odróżniających sprzedaż elektroniczną od sprzedaży tradycyjnej zaliczyć można dostępność ofert handlowych z wielu źródeł w krótkim czasie i o każdej porze.

Z transakcji e-handlu wykluczone są zamówienia składane pocztą elektroniczną (e-mail), faxem lub przez telefon. Do podstawowych cech odróżniających handel elektroniczny od handlu tradycyjnego zaliczyć można dostępność ofert handlowych z wielu źródeł w krótkim czasie i o każdej porze.

W 2018 r. na Podkarpaciu 14,7% przedsiębiorstw otrzymywało zamówienia przez sieci komputerowe. Na przestrzeni lat 2010-2018 wskaźnik ten ulegał wahaniom, jednak zarówno w porównaniu z rokiem 2010 jak i 2017 jego wartość wzrosła (odpowiednio o 7,6 p.proc. i o 3,1 p.proc.). W kraju udział przedsiębiorstw otrzymujących zamówienia przez sieci komputerowe wyniósł w 2018 r. 15,7%.

Wykres 51. Przedsiębiorstwa otrzymujące zamówienia przez sieci komputerowe
Chart 51. Enterprises receiving orders via computer networks

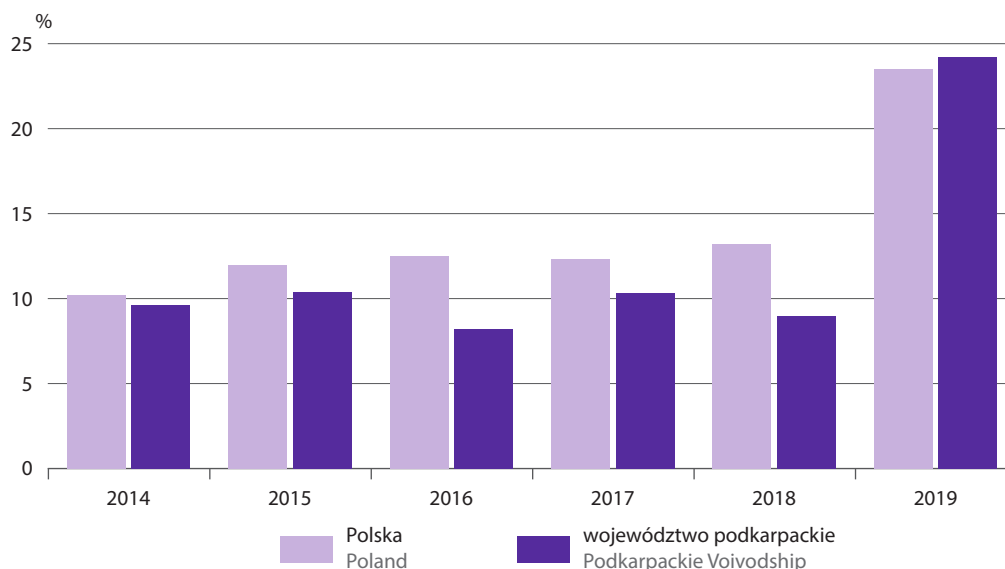
E-administracja to zastosowanie technologii informatycznych w administracji publicznej.

W 2018 r. z usług e-administracji korzystało w województwie podkarpackim 96,1% przedsiębiorstw. W Polsce udział ten był niższy i wynosił 95,7%. W porównaniu z 2017 r. wskaźnik ten zarówno w województwie, jak i w kraju zwiększył się.

Na Podkarpaciu w 2018 r. wzrósł także odsetek przedsiębiorstw wykorzystujących otwarte dane publiczne (o 0,7 p.proc.) i wyniósł on 15,1%. W kraju wskaźnik ten osiągnął wartość 16,9%, a w porównaniu z 2017 r. zwiększył się o 0,5 p.proc.

W 2019 r. w województwie podkarpackim znacząco wzrósł (o 15,2 p.proc.) udział przedsiębiorstw zatrudniających specjalistów ICT – w stosunku do roku 2018 – osiągając wartość 24,2%. W kraju odsetek przedsiębiorstw zatrudniających specjalistów ICT wyniósł 23,5% i również odnotował wzrost (o 10,3 p.proc.) w porównaniu z 2018 r.

Wykres 52. Przedsiębiorstwa zatrudniające specjalistów ICT
 Chart 52. Enterprises employing ICT specialists

Wyniki finansowe przedsiębiorstw niefinansowych

Financial results of non-financial enterprises

W 2019 r. w województwie podkarpackim wyniki finansowe, osiągnięte przez 807 badanych przedsiębiorstw niefinansowych, były korzystniejsze niż uzyskane w poprzednim roku. Wyższy wzrost przychodów z całokształtu działalności, przy nieco niższym wzroście kosztów ich uzyskania wpłynął na poprawę wskaźnika poziomu kosztów. Wyższe były zarówno wskaźniki rentowności, jak i płynności finansowej. Obniżył się jedynie wskaźnik rentowności sprzedaży brutto.

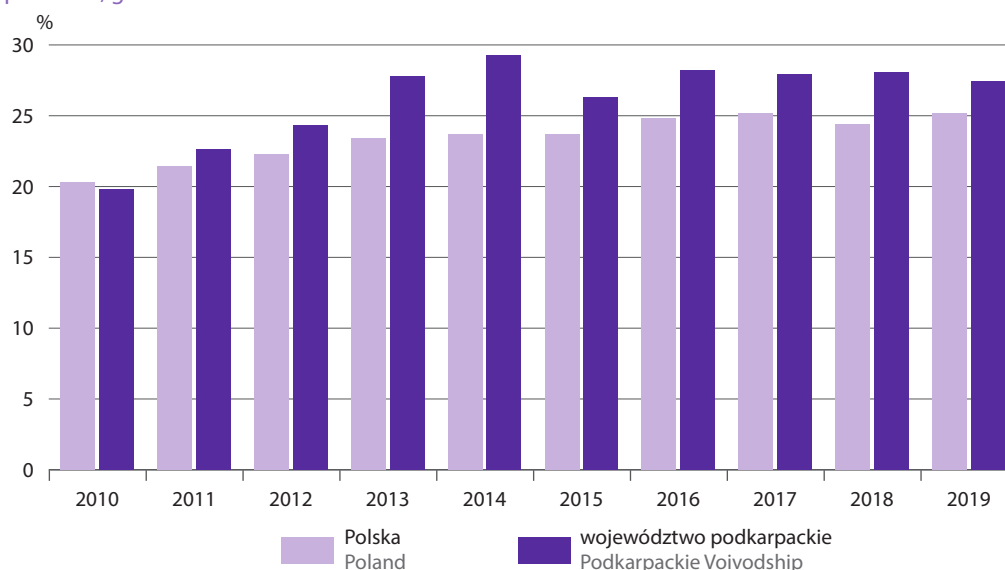
Przychody z całokształtu działalności w 2019 r. osiągnęły wartość 108858,1 mln zł i były o 7,0% wyższe niż w 2018 r. (wzrosły zarówno w porównaniu z 2010 r. – o 74,4%, jak i z 2015 r. – o 28,3%). Przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów wrosły o 6,1% i osiągnęły wartość 106182,8 mln zł. Wzrosty przychodów netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów notowano m.in. w transporcie i gospodarce magazynowej (o 8,7%), budownictwie (o 6,4%), handlu; naprawie pojazdów samochodowych (o 3,9%), przetwórstwie przemysłowym (o 3,8%) oraz w dostawie wody; gospodarowaniu ściekami i odpadami; rekultywacji (o 2,8%).

Przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów na eksport obejmują wewnątrzspółnotową dostawę do krajów członkowskich UE oraz eksport do krajów pozaunijnych.

Przychody ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów przeznaczonych na eksport w 2019 r. wyniosły 29138,5 mln zł i były wyższe o 5,5% od osiągniętych w 2018 r. Udział tych przychodów w przychodach netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów ogółu badanych podmiotów obniżył się z 28,1% do 27,4%. W strukturze przychodów ze sprzedaży na eksport sprzedaż na eksport produktów stanowiła 87,4%, a sprzedaż na eksport towarów i materiałów – 12,6%.

Wykres 53. Udział przychodów ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów na eksport w przychodach ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów ogółem

Chart 53. Share of revenues from sale of products, goods and materials for export in total revenues from sale of products, goods and materials

Koszty uzyskania przychodu z całokształtu działalności w 2019 r. wyniosły 103731,1 mln zł i były wyższe od poniesionych w 2018 r. o 5,9% (wzrosły zarówno w porównaniu z 2010 r. – o 74,2%, jak i z 2015 r. – o 27,6%).

W strukturze rodzajowej kosztów, gdzie koszty ogółem w 2019 r. wyniosły 54505,3 mln zł, zużycie materiałów i energii stanowiło 49,7%, usługi obce – 18,8%, wynagrodzenia – 16,9%, amortyzacja – 5,1%, podatki i opłaty – 3,5%, ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia – 3,9%, a pozostałe koszty – 2,1%.

Koszty własne sprzedanych produktów oraz wartość sprzedanych towarów i materiałów wzrosły o 6,5% i osiągnęły wartość 101684,6 mln zł. Największe wzrosty notowano m.in. w transporcie i gospodarce magazynowej (o 8,4%), budownictwie (o 5,7%), handlu; naprawie pojazdów samochodowych i przetwórstwie przemysłowym (po 3,7%) oraz w dostawie wody; gospodarowaniu ściekami i odpadami; rekultywacji (o 2,7%).

Wyniki finansowe:

- wynik finansowy brutto oblicza się jako różnicę przychodów ogółem i kosztów ogółem – w przypadku nadwyżki kosztów ogółem nad przychodami ogółem wynik finansowy zapisuje się ze znakiem (-);
- wynik finansowy netto (zysk lub strata) to wynik finansowy brutto pomniejszony o obowiązkowe obciążenia.

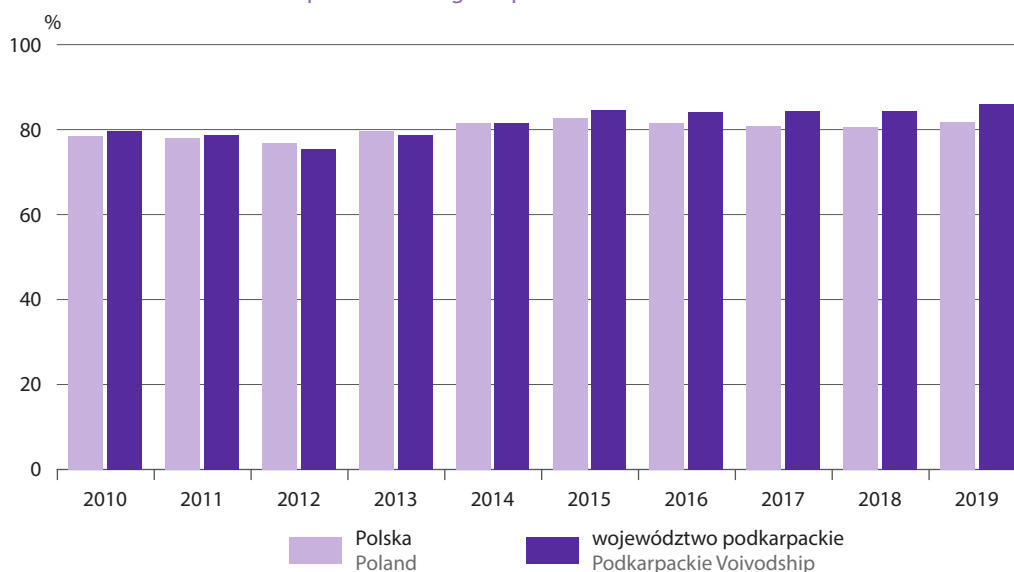
Niższy wzrost przychodów ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów w 2019 r. przy wzroście kosztów tej działalności wpłynął na spadek wyniku finansowego ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów w skali roku do 4498,2 mln zł (o 3,0%). Wynik na pozostałej działalności operacyjnej znacznie wzrósł i osiągnął wartość 486,4 mln zł (w 2018 r. – minus 323,4 mln zł). Wyższe, w porównaniu z 2018 r. przychody finansowe (o 64,2%), przy spadku kosztów finansowych (o 31,5%), spowodowały wzrost wyniku na operacjach finansowych do 142,4 mln zł (w 2018 r. – minus 473,5 mln zł).

Wynik finansowy brutto w 2019 r. osiągnął wartość 5127,0 mln zł i był wyższy o 1284,3 mln zł (tj. o 33,4%) od uzyskanego w 2018 r. Obciążenia wyniku finansowego brutto podatkiem dochodowym obniżyły się w skali roku o 4,4% do 588,7 mln zł. Zmniejszyła się relacja podatku dochodowego od osób prawnych i fizycznych do zysku brutto z 12,9% do 10,0%. Po wysokim wzroście dynamiki w 2016 r. (o 84,7%) i spadkach w kolejnych dwóch latach (odpowiednio o 27,2% w 2017 r. i o 23,2% w 2018 r.) wynik finansowy netto w 2019 r. ukształtował się na poziomie 4538,2 mln zł i był wyższy o 1311,6 mln zł (tj. o 40,6%) od uzyskanego w 2018 r. Zysk netto wzrósł o 24,9%, a strata zmniejszyła się o 26,8%.

Wzrost wyniku finansowego netto w porównaniu z 2018 r. zanotowano niemal we wszystkich sekcjach, w tym najwyższy w transporcie i gospodarce magazynowej (ponad 2,5-krotny). Wzrost wyników finansowych netto zanotowały przedsiębiorstwa prowadzące działalność m.in. w sekcji przetwórstwo przemysłowe (o 26,4%), handel; naprawa pojazdów samochodowych (o 19,7%), dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja (o 6,9%) oraz budownictwo (o 5,5%).

Wykres 54. Udział liczby przedsiębiorstw wykazujących zysk netto w ogólnej liczbie przedsiębiorstw niefinansowych

Chart 54. Share of the number of enterprises showing net profit in the total number of non-financial enterprises

Wskaźniki:

- wskaźnik poziomu kosztów jest to relacja kosztów ogółem do przychodów ogółem;
- wskaźnik rentowności obrotu brutto to relacja wyniku finansowego brutto do przychodów ogółem;
- wskaźnik rentowności obrotu netto to relacja wyniku finansowego netto do przychodów ogółem;
- wskaźnik płynności finansowej I stopnia to relacja inwestycji krótkoterminowych do zobowiązań krótkoterminowych (bez funduszy specjalnych);
- wskaźnik płynności finansowej II stopnia to relacja inwestycji krótkoterminowych i należności krótkoterminowych do zobowiązań krótkoterminowych (bez funduszy specjalnych).

W badanych przedsiębiorstwach mających siedzibę na terenie województwa podkarpackiego odnotowano wzrosty podstawowych wskaźników ekonomiczno-finansowych. Wzrost przychodów z całości działalności przy niższym wzroście kosztów ich uzyskania wpłynął na poprawę wskaźnika po-

ziomu kosztów w skali roku o 0,9 p.proc. do poziomu 95,3% (w kraju poprawił się o 0,1 p.proc. i wyniósł 95,4%). W skali roku wyższe były wskaźniki rentowności obrotu brutto i netto (odpowiednio o 0,9 p.proc. i o 1,0 p.proc.) oraz wskaźniki płynności finansowej I i II stopnia (odpowiednio o 7,4 p.proc. i o 6,1 p.proc.). Natomiast spadek zanotował wskaźnik rentowności ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów (o 0,4 p.proc.). W kraju wyższy niż przed rokiem był wskaźnik rentowności obrotu brutto (o 0,1 p.proc.) oraz wskaźniki płynności I i II stopnia (odpowiednio o 1,9 p.proc. i o 0,5 p.proc.). Wskaźnik rentowności ze sprzedaży i wskaźnik rentowności obrotu netto pozostały na poziomie z 2018 roku.

Tablica 33. Wybrane wskaźniki ekonomiczno-finansowe w badanych przedsiębiorstwach niefinansowych
Table 33. Selected economic and financial indicators in the surveyed non-financial enterprises

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019	2019 Polska Poland
	w % in %				
Wskaźnik poziomu kosztów Cost level indicator	95,4	95,9	96,2	95,3	95,4
Wskaźnik rentowności sprzedaży brutto Gross sales profitability indicator	4,2	4,5	4,6	4,2	4,6
Wskaźnik rentowności obrotu brutto Gross turnover profitability indicator	4,6	4,1	3,8	4,7	4,6
Wskaźnik rentowności obrotu netto Net turnover profitability indicator	4,0	3,7	3,2	4,2	3,7
Wskaźnik płynności finansowej I stopnia First degree financial liquidity indicator	29,1	28,7	28,6	36,0	38,1
Wskaźnik płynności finansowej II stopnia Second degree financial liquidity indicator	105,9	113,4	103,4	109,5	98,9

Aktywa obrotowe są częścią kontrolowanych przez jednostkę zasobów majątkowych wykorzystywanych w działalności operacyjnej o wiarygodnie określonej wartości, powstałych w wyniku przeszłych zdarzeń, które spowodują w przyszłości wpływ do jednostki korzyści ekonomicznych. Obejmują zapasy (rzeczowe aktywa obrotowe) oraz krótkoterminowe: należności, inwestycje oraz rozliczenia międzyokresowe.

Wartość aktywów obrotowych badanych przedsiębiorstw na koniec grudnia 2019 r. wyniosła 36183,3 mln zł i była o 9,0% wyższa niż w końcu grudnia 2018 r. Wyższą wartość miały: inwestycje krótkoterminowe – o 31,6%, zapasy – o 5,6%, krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe – o 3,3% oraz należności krótkoterminowe – o 3,0%. W rzeczowej strukturze aktywów obrotowych zwiększył się udział inwestycji krótkoterminowych (z 17,9% do 21,7%), natomiast obniżył się udział należności krótkoterminowych (z 46,8% do 44,2%), zapasów (z 32,3% do 31,3%) oraz krótkoterminowych rozliczeń międzyokresowych (z 3,0% do 2,8%). W strukturze zapasów zwiększył się udział towarów (z 30,1% do 33,8%), natomiast niższy niż przed rokiem był udział materiałów (z 31,1% do 28,5%), półproduktów i produktów w toku (z 20,1% do 19,1%) oraz produktów gotowych (z 15,3% do 15,2%). Zwiększyła się, w porównaniu z 2018 r., relacja zobowiązań z tytułu dostaw i usług do należności z tego tytułu o 4 p.proc do poziomu 80,8%.

W porównaniu z 2018 r. odnotowano niewielkie zmiany w zakresie sprawności działania przedsiębiorstw. Skrócił się cykl rotacji należności z tytułu dostaw i usług (o 5 dni do 45 dni) oraz cykl spłaty zobowiązań z tytułu dostaw i usług (o 2 dni do 36 dni). Natomiast cykl rotacji zapasów nie uległ zmianie w porównaniu z 2018 r. i wyniósł 38 dni.

Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw

Investment outlays of enterprises

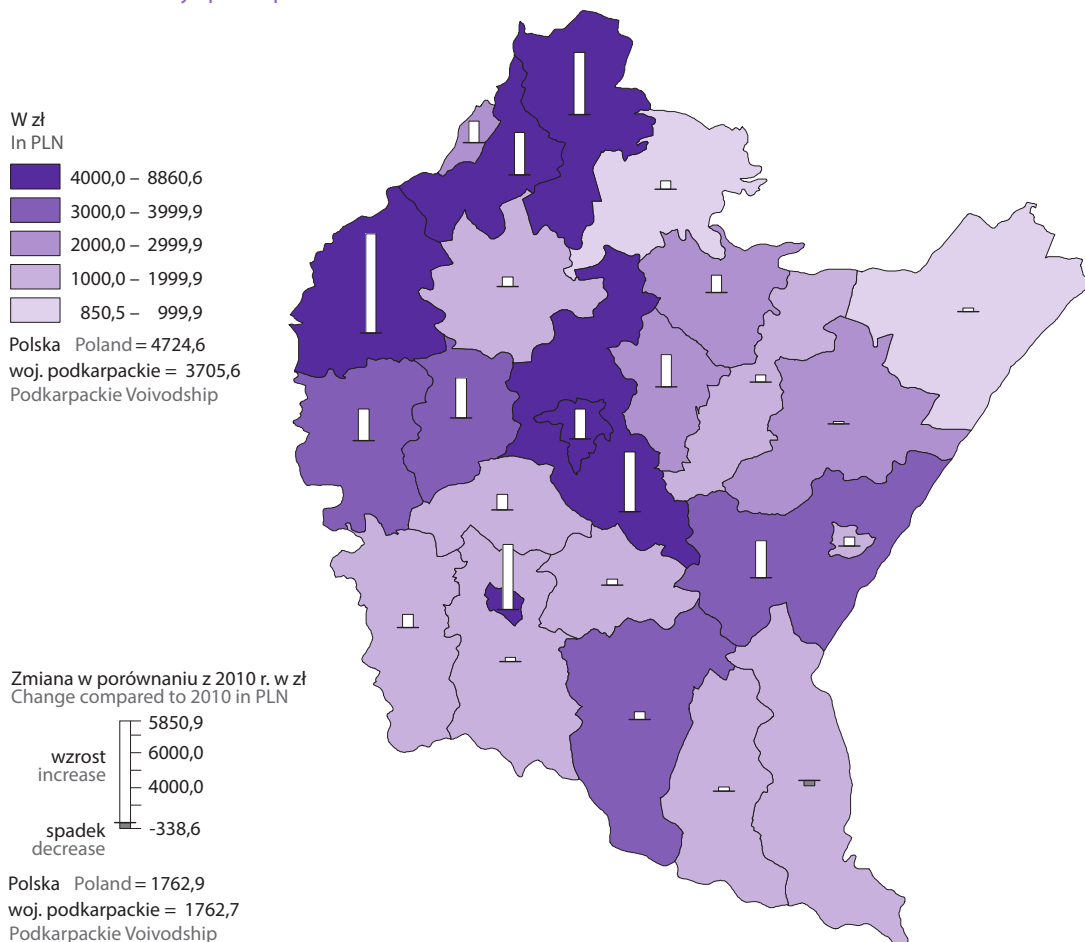
Wartość nakładów poniesionych na inwestycje zlokalizowane na terenie województwa podkarpackiego w 2018 r., przez przedsiębiorstwa o liczbie pracujących powyżej 9 osób, była wyższa w skali roku o 26,9%. Nakłady te stanowiły 4,3% nakładów inwestycyjnych poniesionych w kraju.

Nakłady inwestycyjne poniesione na nowe obiekty majątkowe oraz ulepszenie istniejących przez przedsiębiorstwa o liczbie pracujących powyżej 49 osób w 2019 r. wyniosły 4225,2 mln zł i były wyższe niż w 2018 r. o 9,6%. W skali roku wzrosła wartość kosztorysowa rozpoczętych w 2019 r. inwestycji (o 5,6%), przy spadku liczby nowych inwestycji o 6,4%.

Wartość nakładów inwestycyjnych w 2018 r., poniesionych przez przedsiębiorstwa o liczbie pracujących powyżej 9 osób, na inwestycje zlokalizowane na terenie województwa podkarpackiego, wzrosła w stosunku do 2017 r. o 26,9% do poziomu 7888,4 mln zł (w porównaniu z 2010 r. – o 90,9%, a z 2015 – o 35,3%). Wzrosty zanotowano w 14 spośród 18 badanych sekcji w tym najwyższy w dostawie wody; gospodarowaniu ściekami i odpadami; rekultywacji (o 139,6%). Spośród sekcji o największym udziale w nakładach ogółem wzrost zanotowały przedsiębiorstwa prowadzące działalność w sekcjach: transport i gospodarka magazynowa (o 44,3%), wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (o 28,1%), przetwórstwo przemysłowe (o 21,4%) oraz handel; naprawa pojazdów samochodowych (o 1,1%).

Mapa 39. Nakłady inwestycyjne na 1 mieszkańca w 2018 r.

Map 39. Investment outlays per capita in 2018

Nakłady inwestycyjne poniesione na terenie województwa podkarpackiego stanowiły 4,3% nakładów poniesionych w kraju (w 2010 r. – 3,6%, w 2015 r. – 3,5%, a w 2017 r. – 3,9%). Największe nakłady poniosły przedsiębiorstwa przemysłowe (68,6% ogółu nakładów). Udział tej grupy przedsiębiorstw zmniejszył się w skali roku o 0,7 p.proc. Nakłady przedsiębiorstw działających w transporcie i gospodarce magazynowej stanowiły 9,4% ogółu nakładów (o 1,1 p.proc. więcej niż w 2017 r.), a w handlu, naprawie pojazdów samochodowych – 7,9% (o 2,0 p.proc. mniej niż w 2017 r.).

Nakłady inwestycyjne na nowe obiekty majątkowe oraz ulepszenie istniejących, poniesione przez badane przedsiębiorstwa o liczbie pracujących powyżej 49 osób mające siedzibę na terenie województwa podkarpackiego, osiągnęły w 2019 r. wartość 4225,2 mln zł i były (w cenach bieżących) o 9,6% wyższe niż w analogicznym okresie poprzedniego roku (w porównaniu z 2010 r. wzrosły ponad 2-krotnie, a z 2015 – o 41,7%). W kraju nakłady inwestycyjne wrosły (w cenach bieżących) w skali roku o 12,4%.

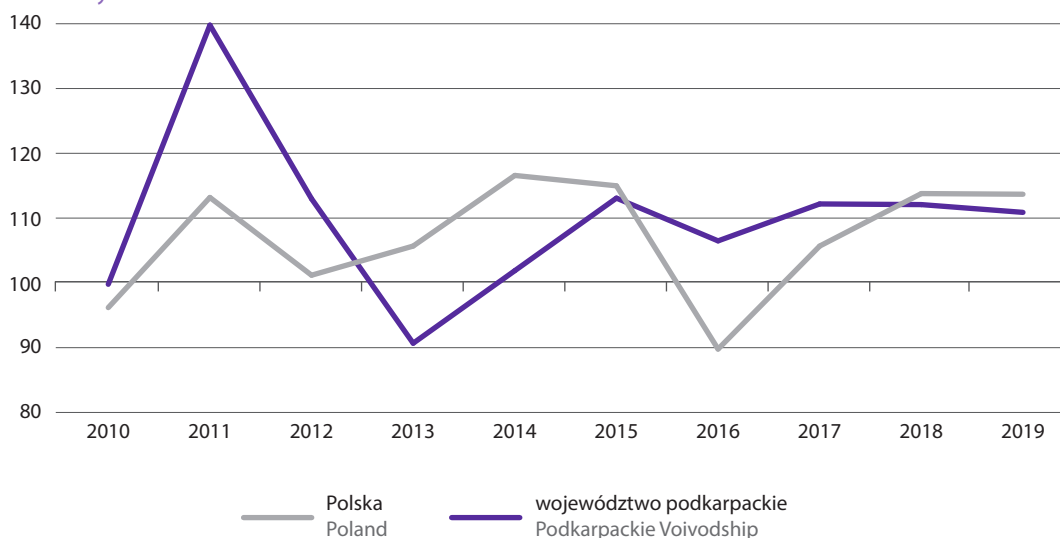
Nakłady inwestycyjne to nakłady finansowe lub rzeczowe, których celem jest stworzenie nowych środków trwałych lub ulepszenie (przebudowa, rozbudowa, rekonstrukcja lub modernizacja) istniejących obiektów majątku trwałego, a także nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji. Nakłady inwestycyjne dzielą się na nakłady na środki trwałe oraz pozostałe nakłady.

Wykres 55. Dynamika nakładów inwestycyjnych (ceny bieżące)

Rok poprzedni=100

Chart 55. Indices of investment outlays (current prices)

Previous year=100

Nakłady na środki trwałe to nakłady na: budynki i budowle (obejmują budynki i lokale oraz obiekty inżynierii lądowej i wodnej), w tym m.in. roboty budowlano-montażowe, dokumentacje projektowo-kosztorysowe; maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia (łącznie z przyrządami, ruchomościami i wyposażeniem); środki transportu; inne, tj. melioracje wodne, poprawę walorów (ulepszenie) gruntów, zasadzenia wieloletnie, inwentarz żywy (stado podstawowe) oraz odsetki od kredytów i pożyczek inwestycyjnych za okres realizacji inwestycji.

Pozostałe nakłady to nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji oraz inne koszty związane z realizacją inwestycji. Nakłady te nie zwiększają wartości środków trwałych.

Tablica 34. Nakłady inwestycyjne (ceny bieżące)
 Table 34. Investment outlays (current prices)

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019
Ogółem Total				
w mln zł in million PLN	1916,7	2982,6	3853,8	4225,2
w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)	2,1	2,2	2,7	2,6
W tym – w % – nakłady na: Of which – in % – outlays on:				
Budynki i budowle Buildings and structures	30,9	32,5	23,8	34,0
Zakupy Purchases	68,4	67,2	76,0	65,6
maszyn, urządzeń technicznych i narzędzi machinery, technical equipment and tools	58,6	59,5	67,6	57,8
środków transportu transport equipment	9,8	7,7	8,4	7,8

Z ogólnej kwoty nakładów zrealizowanych przez podkarpackie przedsiębiorstwa na budynki i budowle przeznaczono 1435,1 mln zł (o 56,5% więcej niż w 2018 r.), na środki transportu – 329,9 mln zł (o 1,6% więcej), a na maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia – 2443,8 mln zł (o 6,2% mniej niż w 2018 r.). Wartość zakupów inwestycyjnych wyniosła 2773,7 mln zł i w porównaniu z poprzednim rokiem zmniejszyła się o 5,3%, a udział tych zakupów w nakładach ogółem zmniejszył się w skali roku o 10,4 p.proc.

Wyższe nakłady, w porównaniu z 2018 r., poniosły przedsiębiorstwa prowadzące działalność w sekcjach: handel, naprawa pojazdów samochodowych (o 76,8%), transport i gospodarka magazynowa (o 30,2%), dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja (o 22,6%), przetwórstwo przemysłowe (o 2,2%) oraz obsługa rynku nieruchomości (o 2,0%).

W omawianym roku inwestowały głównie przedsiębiorstwa prowadzące działalność w zakresie przetwórstwa przemysłowego (na które przypadało 70,5% ogółu poniesionych nakładów), handlu; naprawy pojazdów samochodowych (12,3%), dostawy wody; gospodarowania ściekami i odpadami; rekultywacji (5,0%) oraz transportu i gospodarki magazynowej (2,9%).

W ciągu 2019 r. rozpoczęto 1501 inwestycji (o 6,4% mniej niż w poprzednim roku) o łącznej wartości kosztorysowej 1424,1 mln zł i była ona o 5,6% wyższa niż w 2018 r. W kraju w omawianym okresie rozpoczęto 253185 inwestycji (o 9,7% więcej niż przed rokiem) o wartości kosztorysowej 68054,8 mln zł (wyższej o 15,7% w porównaniu z 2018 r.). Na ulepszenie (tj. przebudowę, rozbudowę, rekonstrukcję lub modernizację) istniejących środków trwałych przypadało 14,9% wartości kosztorysowej wszystkich rozpoczętych inwestycji (w 2018 r. – 19,8%). Wzrosła w skali roku wartość kosztorysowa inwestycji rozpoczętych przez przedsiębiorstwa działające m.in. w przetwórstwie przemysłowym (o 41,4%). Niższa była wartość kosztorysowa m.in. w handlu; naprawie pojazdów samochodowych (o 38,5%) oraz dostawie wody; gospodarowaniu ściekami i odpadami; rekultywacji (o 57,9%).

6.4. Produkcja i usługi

6.4. Production and services

Rolnictwo

Agriculture

W województwie podkarpackim w 2019 r. uzyskano wyższą niż przed rokiem produkcję zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi, natomiast produkcja rzepaku i rzepiku, ziemniaków oraz buraków cukrowych była niższa. O wyższym poziomie produkcji zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi zadecydowały wyższe wydajności z jednostki powierzchni oraz większa powierzchnia uprawy. W przypadku rzepaku i rzepiku, ziemniaków oraz buraków cukrowych na zmniejszenie produkcji miała wpływ mniejsza powierzchnia uprawy i niższe plonowanie.

W odniesieniu do roku poprzedniego zwiększyło się pogłowie drobiu, zmniejszyło się natomiast pogłowie bydła, owiec i trzody chlewnej. Odnotowano spadek skupu większości produktów rolnych. Wzrosły ceny skupu ziemniaków, żywca wieprzowego i mleka, a niższe były ceny skupu zbóż, żywca wołowego i drobiowego. Ceny na targowiskach były wyższe niż przed rokiem.

W 2018 r. w województwie podkarpackim odnotowano zwiększenie globalnej produkcji rolniczej w odniesieniu do 2017 r. (w cenach stałych) o czym zadecydowała wyższa wartość produkcji roślinnej, natomiast niższa była wartość produkcji zwierzęcej. Podobne kierunki zmian w skali roku notowano również w produkcji towarowej. Zmniejszenie wartości zarejestrowano w produkcji końcowej (przy spadku produkcji zwierzęcej i wzroście produkcji roślinnej).

Powierzchnia zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi w 2019 r. wyniosła 202,8 tys. ha i w porównaniu z rokiem poprzednim zwiększyła się o 4,4%, a w porównaniu z powierzchnią z 2010 r. zwiększyła się o 0,2%. Plony zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi w 2019 r. osiągnęły poziom 33,0 dt z 1 ha i były wyższe o 0,9% w porównaniu z plonami uzyskanymi w 2018 r. i wyższe o 3,4% w porównaniu z plonami uzyskanymi w 2010 r. Plony zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi uzyskane w województwie podkarpackim w odniesieniu do średnich w kraju były niższe o 6,2%. Zbiory zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi kształtowały się na poziomie 669,7 tys. ton i były wyższe o 5,5% niż przed rokiem, i wyższe (o 3,6%) niż w 2010 r. Zwiększenie produkcji zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi w odniesieniu do roku poprzedniego było wynikiem większej powierzchni i wyższego plonowania niektórych gatunków zbóż. Zbiory zbóż podstawowych z mieszankami w województwie podkarpackim stanowiły 2,7% zbiorów w kraju.

W odniesieniu do roku poprzedniego uzyskano wyższą produkcję między innymi pszenicy (o 8,5%) i jęczmienia (o 18,4%), natomiast mniej zebrano żyta (o 19,0%).

W 2019 r. powierzchnia uprawy rzepaku i rzepiku w województwie wynosiła 26,4 tys. ha i była nieznacznie niższa niż przed rokiem (o 0,5%), a zwiększyła się w odniesieniu do 2010 r. (o 64,3%). Uzyskane z 1 ha powierzchni plony – 25,4 dt były niższe (o 2,3%) od uzyskanych w roku poprzednim, a wyższe w odniesieniu do 2010 r. (o 15,5%). Zbiory rzepaku i rzepiku przy zmniejszonym areale uprawy i niższej wydajności z 1 ha były niższe od notowanych przed rokiem (o 2,8%) i wyniosły 67,1 tys. ton. W porównaniu z 2010 r. zbiory rzepaku i rzepiku były o 90,0% wyższe.

W województwie podkarpackim powierzchnia uprawy buraków cukrowych w 2019 r. wyniosła 3,7 tys. ha i była mniejsza niż rok wcześniej (o 14,3%), również w relacji do 2010 r. zmniejszyła się o 18,0%. Omawiany rok był mniej korzystny pod względem warunków agrometeorologicznych dla wzrostu korzeni w okresie wegetacji buraków cukrowych, a plony tej uprawy osiągnęły poziom 638 dt/ha i były niższe (o 0,8%) od uzyskanych w 2018 r., a w odniesieniu do 2010 r. były o 65,7% wyższe. Ocenia się, że zbiory buraków cukrowych wyniosły 237,0 tys. ton i były niższe w porównaniu z rokiem poprzednim o 14,9%, a wyższe w relacji z 2010 r. o 36,0%.

Szacuje się, że powierzchnia uprawy ziemniaków (łącznie z powierzchnią w ogrodach przydomowych) w 2019 r. wyniosła 23,6 tys. ha i była mniejsza (o 14,4%) niż przed rokiem. W omawianym roku średni plon ziemniaków z 1 ha wyniósł 219 dt i był niższy od uzyskanego w roku ubiegłym o 9,9%. Plony ziemniaków uzyskane w województwie podkarpackim w odniesieniu do średnich w kraju były wyższe o 2,3%. Produkcja ziemniaków w województwie w 2019 r. wyniosła 517,0 tys. ton (co stanowiło 7,8% produkcji w kraju) i była o 22,8% niższa niż w 2018 r.

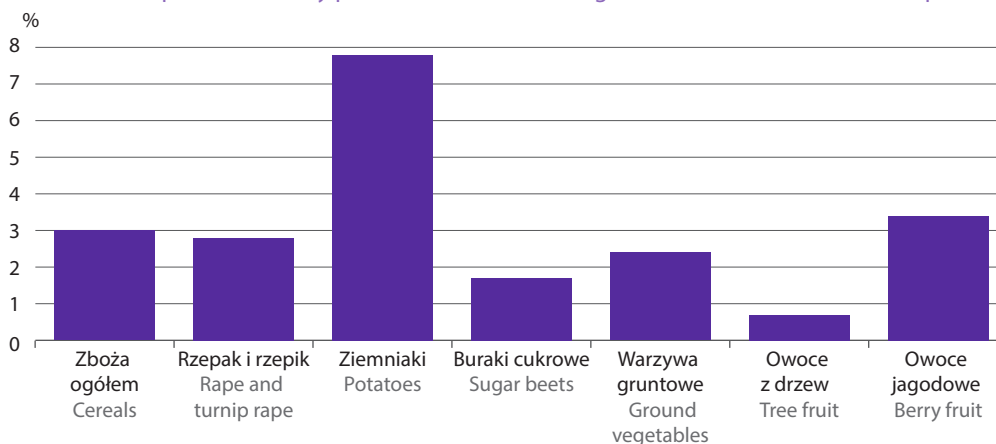
Tablica 35. Plony wybranych ziemiopłodów rolnych
Table 35. Yields of selected agricultural crops

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019	2019 Polska Poland
	z 1 ha w dt per 1 ha in dt				
Zboża ogółem Cereals in total	32,6	34,6	39,0	36,8	100,3
w tym zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi of which basic cereals including cereal mixed	31,9	32,3	32,7	33,0	93,8
w tym: of which:					
pszenica wheat	39,7	35,5	37,3	36,9	84,1
żyto rye	25,3	26,0	25,3	26,1	96,0
jęczmień barley	32,4	32,0	31,1	31,9	92,2
Rzepak i rzepik Rape and turnip rape	22,0	24,0	26,0	25,4	93,7
Ziemniaki ^a Potatoes ^a	217	225	243	219	102,3
Buraki cukrowe Sugar beets	385	529	643	638	111,0

a łącznie z uprawą w ogrodach przydomowych, w 2010 r. bez ogrodów przydomowych.
a Including growing in kitchen gardens, in 2010 excluding kitchen gardens.

Wykres 56. Udział województwa w krajowej produkcji wybranych ziemiopłodów rolnych i ogrodnicych w 2019 r.

Chart 56. Share of voivodship in the country production of selected agricultural and horticultural crops in 2019

Pogłowie bydła w 2019 r. (stan w czerwcu) w województwie liczyło 74,3 tys. szt., co stanowiło 1,2% pogłowia bydła w kraju. W porównaniu z 2018 r. liczebność stada zmniejszyła się o 7,5% (w Polsce było większe o 2,5%), w odniesieniu do 2010 r. zmniejszyła się o 34,7% (w kraju odnotowano wzrost o 10,7%). W ogólnym pogłowie bydła 52,1% stanowiły krowy (dla Polski odsetek ten wyniósł 38,7%).

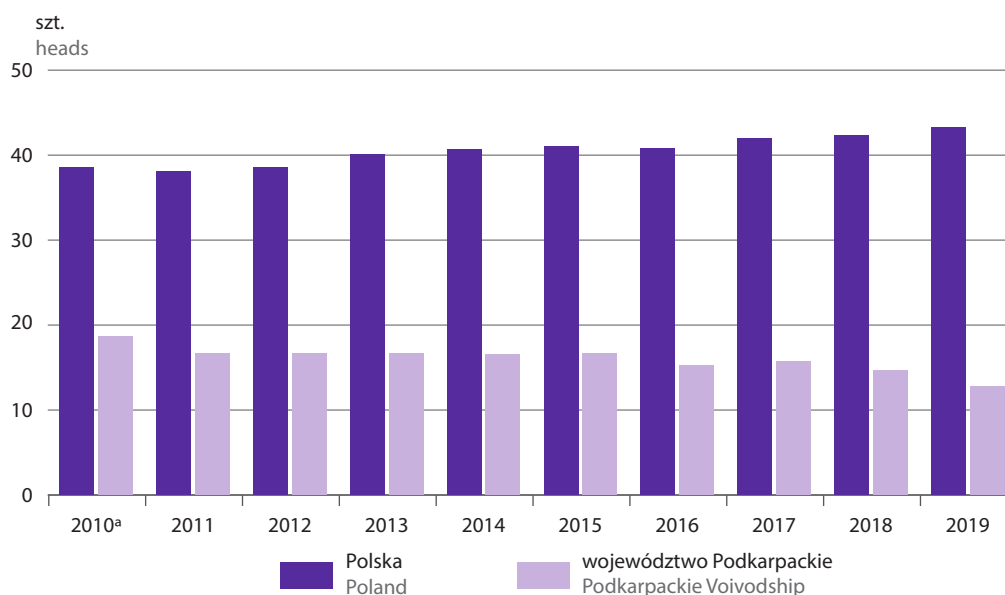
Obsada bydła na 100 ha użytków rolnych w czerwcu 2019 r. wyniosła 12,8 szt. (wobec 43,3 szt. w kraju) i w porównaniu z czerwcem 2018 r. zmniejszyła się o 12,3%, a w odniesieniu do 2010 r. była mniejsza o 31,6%.

Wykres 57. Obsada bydła na 100 ha użytków rolnych

Stan w dniu 1 czerwca

Chart 57. Cattle density per 100 ha of agricultural land

As of 1 June

a Dane Powszechnego Spisu Rolnego według stanu w dniu 30 czerwca.
a Data of the Agricultural Census as of 30 June.

Pogłowie trzody chlewnej w 2019 r. według stanu w czerwcu ukształtowało się na poziomie 128,9 tys. szt. (w tym 12,3 tys. szt. tj. 9,5% stanowiły lochy). W porównaniu z 2018 r. wielkość stada trzody chlewnej zmniejszyła się o 14,1% (w Polsce było mniejsze o 8,8%). W porównaniu z 2010 r. pogłowie trzody chlewnej zmniejszyło się o 56,5% (w kraju zmniejszyło się o 29,3%). Udział województwa podkarpackiego w ogólnokrajowym pogłowie trzody wyniósł 1,2%.

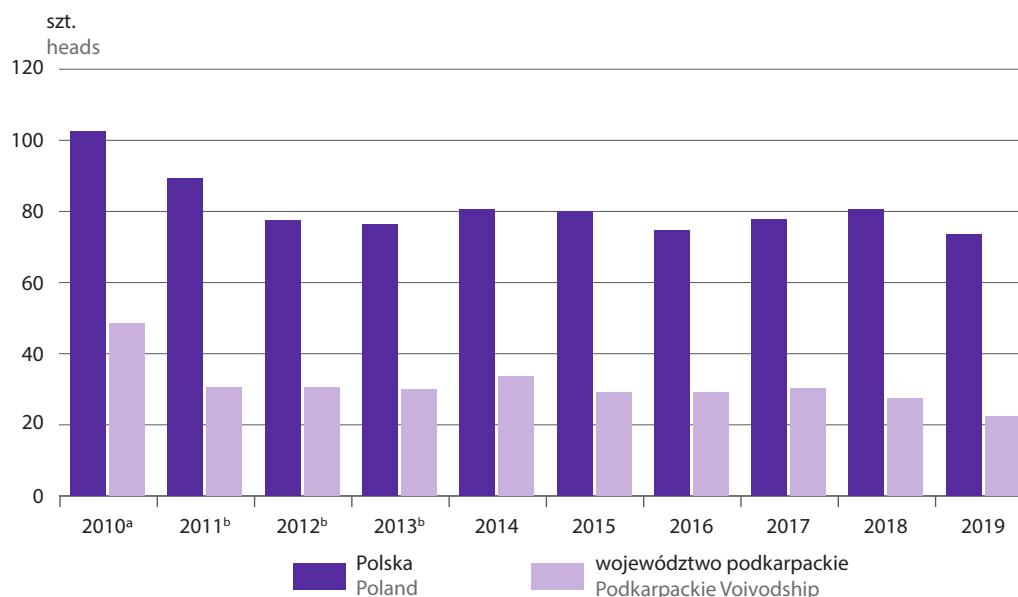
W czerwcu 2019 r. obsada trzody chlewnej na 100 ha użytków rolnych wyniosła – 22,3 szt. (w 2018 r. – 27,4 szt., w 2010 r. – 48,6 szt.), wobec 73,4 szt. w kraju (w 2018 r. – 80,6 szt., a w 2010 r. – 102,6 szt.).

Wykres 58. Obsada trzody chlewnej na 100 ha użytków rolnych

Stan w dniu 1 czerwca

Chart 58. Pigs density per 100 ha of agricultural land

As of 1 June

a Dane Powszechnego Spisu Rolnego według stanu w dniu 30 czerwca. b Stan w końcu lipca.
 a Data of the Agricultural Census as of 30 June. b As of the end of July.

W 2019 r. stado owiec (według stanu w czerwcu) liczyło 18,5 tys. szt., co stanowiło 6,8% pogłowia krajowego. W porównaniu z 2018 r. pogłowie owiec zmniejszyło się o 1,8% (w Polsce odnotowano spadek o 1,3%). Porównując stan stada owiec z 2010 r., odnotowano jego spadek w województwie o 2,6%, w kraju było wyższe o 4,6%.

Obsada owiec na 100 ha użytków rolnych wyniosła 3,2 szt. (w 2018 r. – 3,4 szt.), natomiast w kraju 1,9 szt.

Pogłowie drobiu ogółem w czerwcu 2019 r. liczyło 5798,3 tys. szt., a jego udział stanowił 2,8% pogłowia w Polsce. W porównaniu z 2018 r. jego liczebność w województwie zwiększyła się o 3,8% (w kraju wzrosło o 2,0%). W odniesieniu do stanu notowanego w 2010 r. pogłowie drobiu w województwie, było mniejsze o 12,9%, a w kraju wzrosło o 20,7%. Drób kurzy w województwie podkarpackim stanowił 93,4% drobiu ogółem, a jego pogłowie w 2019 r. wyniosło 5413,8 tys. szt. Było ono większe w porównaniu z rokiem poprzednim (o 3,4%), a mniejsze w odniesieniu do 2010 r. (o 8,8%).

Średnio w województwie obsada drobiu kurzego na 100 ha użytków rolnych wyniosła 934,9 szt. (w 2018 r. – 954,9 szt.). W kraju wyniosła odpowiednio: 1246,6 szt. i 1242,1 szt.

W 2019 r. skupiono 131,7 tys. ton ziarna zbóż podstawowych konsumpcyjnych i paszowych (łącznie z mieszankami zbożowymi, bez ziarna siewnego). Skup był mniejszy w odniesieniu do roku poprzedniego (o 14,6%), a większy w porównaniu z 2010 r. (o 39,2%). W kraju skup był mniejszy od uzyskanego w roku poprzednim (o 6,9%) i mniejszy w porównaniu z 2010 r. (o 2,9%). Skup zbóż podstawowych konsumpcyjnych i paszowych (łącznie z mieszankami zbożowymi, bez ziarna siewnego) województwa podkarpackiego stanowił 1,7% skupu ogólnokrajowego. W 2019 r. w województwie skupiono 109,4 tys. ton pszenicy. Skup pszenicy był niższy w porównaniu z rokiem poprzednim (o 13,5%), a większy w odniesieniu do 2010 r. (o 40,6%) i stanowił 2,0% skupu w kraju. Żyta skupiono 4,0 tys. ton, tj. mniej niż rok temu (o 13,9%) i mniej w porównaniu z 2010 r. (o 54,7%).

W 2019 r. skup ziemniaków kształtował się na poziomie 30,7 tys. ton i w porównaniu z 2018 r. odnotowano spadek (o 34,4%), a wzrost w odniesieniu do 2010 r. (ponad 2-krotnie). Skup ziemniaków w województwie podkarpackim stanowił 2,0% skupu ogólnokrajowego. W kraju odnotowano spadek skupu ziemniaków (o 9,7%) w porównaniu z poprzednim rokiem, a w odniesieniu do 2010 r. skup ziemniaków był o 36,3% większy.

W 2019 r. skupiono 69,6 tys. ton żywca rzeźnego w wadze żywej (co stanowiło 1,1% skupu ogólnokrajowego), tj. o 14,7% mniej niż przed rokiem i o 24,3% mniej niż w 2010 r. W kraju odnotowano spadek skupu o 3,4% w odniesieniu do roku poprzedniego, a wzrost w porównaniu z 2010 r. (o 40,1%).

W ciągu ostatniego roku skupiono 29,9 tys. ton żywca wieprzowego w wadze żywej, tj. mniej o 19,8% niż przed rokiem i mniej niż w 2010 r. (o 22,7%). Skup żywca wołowego w 2019 r. ukształtował się na poziomie 7,2 tys. ton i był mniejszy w porównaniu z rokiem poprzednim (o 10,6%) i mniejszy w odniesieniu do 2010 r. (o 42,5%).

Mniej (o 7,9%) niż przed rokiem skupiono żywca drobiowego. W 2019 r. skupiono 30,1 tys. ton tego surowca. W porównaniu z 2010 r. skup żywca drobiowego był o 21,1% mniejszy.

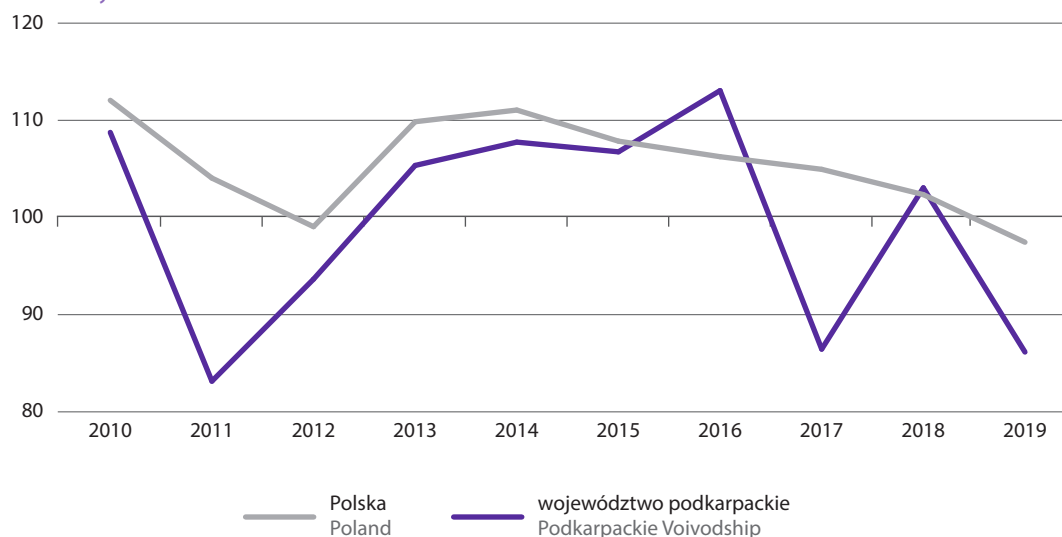
W województwie podkarpackim w 2019 r. skupiono 119,1 mln litrów mleka (co stanowiło 1,0% ogółu mleka skupionego w kraju). Skup mleka w województwie był mniejszy w porównaniu ze skupem z roku poprzedniego (o 2,2%), a większy niż dziewięć lat wcześniej (o 17,7%). W kraju skupiono więcej mleka w porównaniu ze skupem sprzed roku, jak i z 2010 r. (odpowiednio o 1,8% i o 35,0%).

Wykres 59. Dynamika skupu żywca rzeźnego ogółem (w wadze żywej)

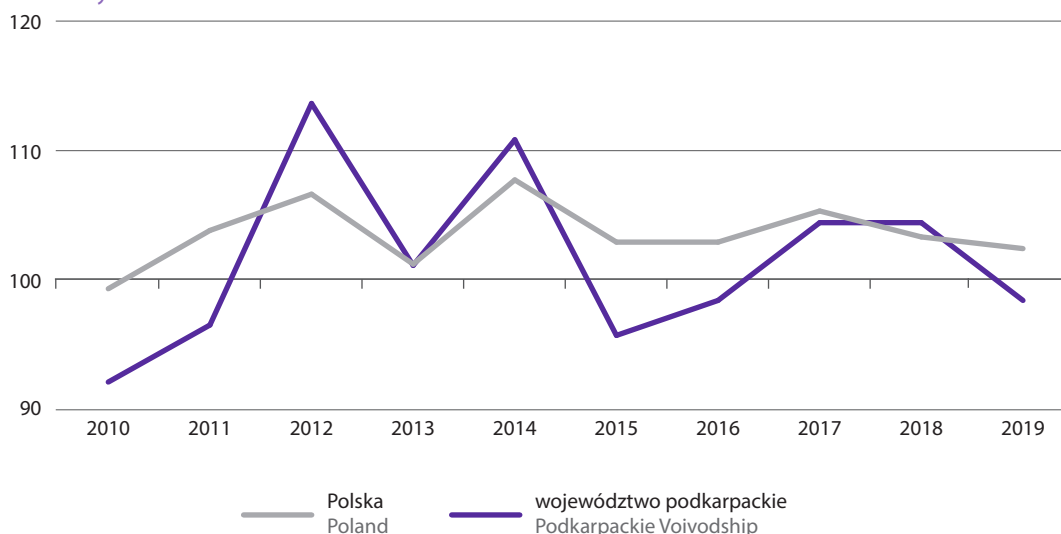
Rok poprzedni=100

Chart 59. Indices of procurement of total animals for slaughter (in live weight)

Previous year=100

Wykres 60. Dynamika skupu mleka
Rok poprzedni=100
Chart 60. Indices of procurement of cows' milk
Previous year=100

Średnia cena skupu pszenicy w województwie w 2019 r. wyniosła 67,86 zł za 1 dt (w kraju – 72,26 zł) i była o 0,8% niższa niż przed rokiem, a o 25,5% wyższa w porównaniu z 2010 r. Na targowiskach za 1 dt pszenicy płacono 96,94 zł (w kraju – 91,63 zł) i cena ta była wyższa zarówno w porównaniu z ceną z 2018 r. (o 12,5%), jak i w porównaniu z ceną uzyskaną w 2010 r. (o 36,0%).

Cena skupu żyta w omawianym roku ukształtowała się na poziomie 54,59 zł za 1 dt (w kraju – 60,38 zł) i była niższa (o 4,0%) w porównaniu z ceną uzyskaną w 2018 r., a o 55,0% wyższa niż 2010 r. W obrocie targowiskowym cena żyta była wyższa niż rok wcześniej (o 7,2%), a w odniesieniu do ceny uzyskanej sprzed dziewięciu lat była wyższa o 50,7% osiągając w 2019 r. poziom 78,57 zł (w Polsce – 73,49 zł).

W 2019 r. za ziemniaki jadalne w skupie płacono 63,91 zł za 1 dt (w kraju – 84,54 zł), tj. o 33,4% więcej niż przed rokiem i o 47,0% więcej niż w 2010 r. W obrocie targowiskowym cena ziemniaków ukształtowała się na poziomie 183,32 zł za 1 dt, tj. o 90,1% wyższym w stosunku do zanotowanego w 2018 r., i o 68,6% wyższym niż w 2010 r. W Polsce cena ziemniaków w 2019 r. wyniosła 189,17 zł za 1 dt.

Cena skupu żywca wołowego w 2019 r. wyniosła 6,69 zł za 1 kg (w kraju – 6,33 zł) i zmniejszyła się w stosunku do ceny uzyskanej w roku poprzednim (o 5,1%), a była wyższa w odniesieniu do 2010 r. (o 47,0%).

W omawianym roku za 1 kg żywca wieprzowego w skupie płacono średnio 5,57 zł (w kraju 5,39 zł), tj. o 24,6% więcej niż w roku poprzednim i o 44,3% więcej niż w 2010 r.

W 2019 r. relacja cen skupu żywca wieprzowego do cen targowiskowych żyta polepszyła się w odniesieniu do roku poprzedniego, a pogorszyła się w porównaniu z 2010 r. W badanym roku w województwie podkarpackim relacja ta ukształtowała się na poziomie 7,1 (wobec 6,1 przed rokiem i 7,4 w 2010 r.), a w kraju wyniosła – 7,3 wobec 6,7 w 2018 r. i 8,0 w 2010 r. Relacja cen skupu żywca wieprzowego do targowiskowych cen jęczmienia w 2019 r. polepszyła się zarówno w odniesieniu do 2018 r., jak i do 2010 r. i wyniosła 5,9 (wobec 5,5 w 2018 r. i 5,8 w 2010 r.), a w kraju wyniosła 6,3 (wobec 5,8 w roku poprzednim i 6,7 w 2010 r.).

Cena skupu żywca drobiowego w województwie w 2019 r. osiągnęła poziom 3,96 zł za 1 kg (w kraju – 3,90 zł) i była o 1,2% niższa w porównaniu z notowaną w roku poprzednim, a o 21,5% wyższa niż w 2010 r.

W 2019 r. za 1 litr mleka płacono w skupie 1,34 zł (w kraju – 1,35 zł), tj. o 0,8% więcej niż przed rokiem, i o 48,9% więcej w odniesieniu do 2010 r.

Przeciętne roczne ceny skupu obliczono jako iloraz wartości (w cenach bieżących bez VAT) i ilości poszczególnych produktów rolnych.

Przeciętne roczne ceny uzyskiwane przez rolników na targowiskach obliczono jako średnie arytmetyczne z przeciętnych cen w poszczególnych miesiącach.

Globalna produkcja rolnicza w 2018 r., w porównaniu z rokiem poprzednim, zwiększyła się o 0,7%, o czym zadecydowała o 4,3% wyższa niż rok wcześniej produkcja roślinna. W produkcji zwierzęcej odnotowano spadek o 4,5%. Udział województwa podkarpackiego w ogólnokrajowej globalnej produkcji w 2018 r. wyniósł 2,4% i w przypadku produkcji roślinnej ukształtował się na poziomie 3,2%, a zwierzęcej – 1,7%. W 2018 r. produkcja globalna w kraju była niższa (o 1,0%) w porównaniu z rokiem poprzednim. Odnotowano spadek w produkcji roślinnej o 5,7%, a wzrost w produkcji zwierzęcej o 3,4%.

Z wartości końcowej produkcji rolniczej w 2018 r., w województwie podkarpackim 50,2% stanowiła produkcja roślinna, natomiast na produkcję zwierzęcą przypadało 49,8%. Wartość produkcji końcowej w 2018 roku w porównaniu z rokiem poprzednim była o 1,5% niższa, wskutek spadku produkcji zwierzęcej (o 4,1%). Wartość produkcji roślinnej była o 1,3% wyższa niż przed rokiem.

W towarowej produkcji rolniczej w 2018 r. odnotowano zwiększenie wartości produkcji ogółem (o 2,8%) przy wzroście wartości produkcji roślinnej (o 8,2%), a spadku produkcji zwierzęcej (o 1,5%).

Udział województwa podkarpackiego w ogólnokrajowej produkcji końcowej oraz towarowej wyniósł odpowiednio 2,1% i 1,8%.

6.5. Przemysł

6.5. Industry

Tempo wzrostu produkcji sprzedanej przemysłu ukształtowało się na niższym poziomie niż przed rokiem, ale pod względem dynamiki wzrostu uplasowało województwo podkarpackie na 2. miejscu w kraju. Wzrosło również przeciętne zatrudnienie i wydajność pracy w przemyśle.

Produkcja sprzedana przemysłu w województwie podkarpackim w 2019 r. osiągnęła wartość (w cenach bieżących) 53934,7 mln zł i była wyższa (w cenach stałych) o 7,3% od uzyskanej w ubiegłym roku (w 2018 r. wzrosła o 9,8%). We wszystkich kwartalnych okresach narastających 2019 r. produkcja wzrosła w porównaniu z analogicznymi okresami ub. roku. Najwyższy wzrost osiągnęła w I kwartale (o 9,9%). Wartość produkcji sprzedanej w latach 2015-2019 systematycznie wzrastała, ale tempo tego wzrostu od 2018 r. wykazywało spowolnienie. W kraju produkcja sprzedana w 2019 r. była o 4,0% wyższa niż przed rokiem (wobec wzrostu o 5,8% w 2018 r.). Produkcja sprzedana przemysłu województwa podkarpackiego stanowiła 3,5% przychodów krajowych (przed rokiem 3,4%). Pod względem wartości produkcji sprzedanej przemysłu województwo podkarpackie uplasowało się, podobnie jak w ubiegłym roku, na 9. miejscu w kraju, przy wysokiej dynamice wzrostu produkcji sprzedanej (druga lokata w kraju, a przed rokiem pierwsza).

Dane o **produkcji sprzedanej przemysłu** dotyczą działalności przemysłowej i nieprzemysłowej podmiotów gospodarczych zaliczanych do sekcji: „Górnictwo i wydobywanie”, „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych”, oraz „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”. Dane obejmują podmioty gospodarki narodowej o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

Dane o **wartości produkcji sprzedanej przemysłu** prezentuje się bez VAT i podatku akcyzowego, natomiast łącznie z wartością dotacji przedmiotowych do wyrobów i usług – w tzw. cenach bazowych.

Tablica 36. Przemysł

Table 36. Industry

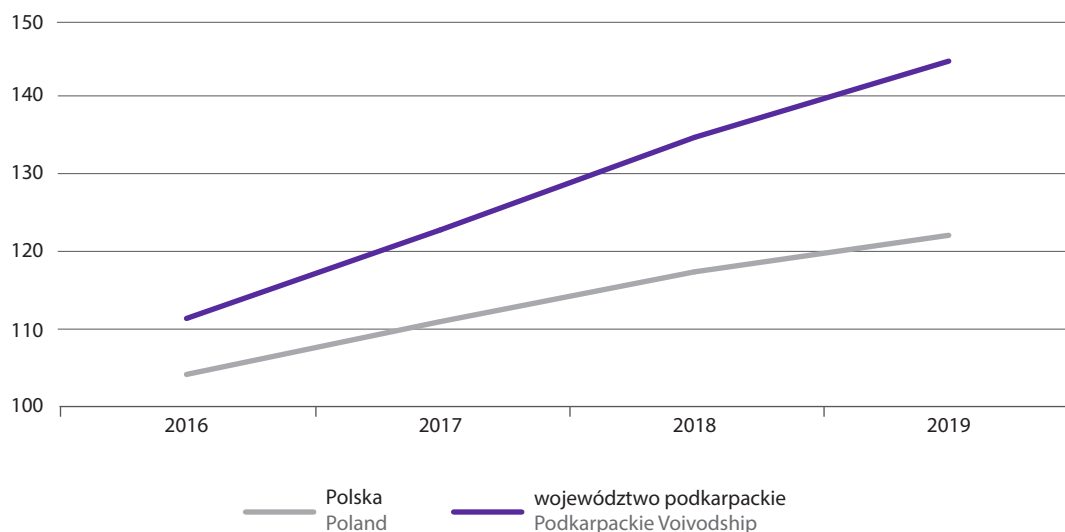
Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019
Produkcja sprzedana przemysłu (ceny bieżące) Sold production of industry (current prices)				
w mln zł in million PLN	29656,2	37458,3	49429,2	53934,7
w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)	3,1	3,1	3,4	3,5
Udział produkcji sprzedanej przetwórstwa przemysłowego w produkcji sprzedanej przemysłu (ceny bieżące) w % Share of sold production of manufacturing in sold production of industry (current prices) in %	91,7	95,4	95,6	95,8
Przeciętne zatrudnienie w przemyśle w tys. Average paid employment in industry in thousands	118,2	119,5	132,3	134,1

Wykres 61. Dynamika produkcji sprzedanej przemysłu (ceny stałe)

2015=100

Chart 61. Indices of sold production of industry (constant prices)

2015=100

Decydujący wpływ na dynamikę produkcji sprzedanej przemysłu miała sekcja przetwórstwo przemysłowe, której udział w produkcji całkowitej wyniósł 95,8% (w kraju 87,2%) i utrzymał się na zbliżonym poziomie.

mie z poprzedniego roku. W sekcji tej produkcja sprzedana przemysłu wyniosła 51674,6 mln zł i w stosunku do 2018 r. wzrosła (w cenach stałych) o 7,7%. Wzrost produkcji wystąpił również w dostawie wody; gospodarowaniu ściekami i odpadami; rekultywacji (o 1,1%).

W 2019 r. wzrost produkcji sprzedanej wystąpił w 20 działach przemysłu (spośród 31 występujących w województwie). Uwzględniając działy o znaczącym udziale w produkcji sprzedanej przemysłu najwyższy wzrost wystąpił w produkcji wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych (o 28,9%), a wzrosty w tym dziale notowane są od 2016 r. Bardziej niż przed rokiem wzrosła produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych (o 24,4%) oraz pozostałego sprzętu transportowego (o 19,9%). Znacząco w skali roku zwiększyła się produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep (o 16,7%) oraz wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych (o 7,6%). Niższą dynamikę wzrostu niż przeciętna dla województwa odnotowano m.in. w produkcji metali (o 7,2%), artykułów spożywczych (o 5,8%) oraz wyrobów z metali (o 2,1%). Po wzrostach notowanych przez pięć kolejnych lat obniżyła się produkcja mebli (o 10,4%). Mniejsze spadki odnotowano w produkcji urządzeń elektrycznych (o 3,1%), wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny oraz maszyn i urządzeń (po 2,1%).

Największy udział w strukturze produkcji sprzedanej przemysłu miała produkcja: pozostałego sprzętu transportowego (12,8% wobec 10,9% przed rokiem), pojazdów samochodowych, przyczep i naczep (12,5% wobec 11,7%), wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych (11,7% wobec 11,9%) oraz wyrobów z metali (10,6% wobec 11,0% w 2018 r.)

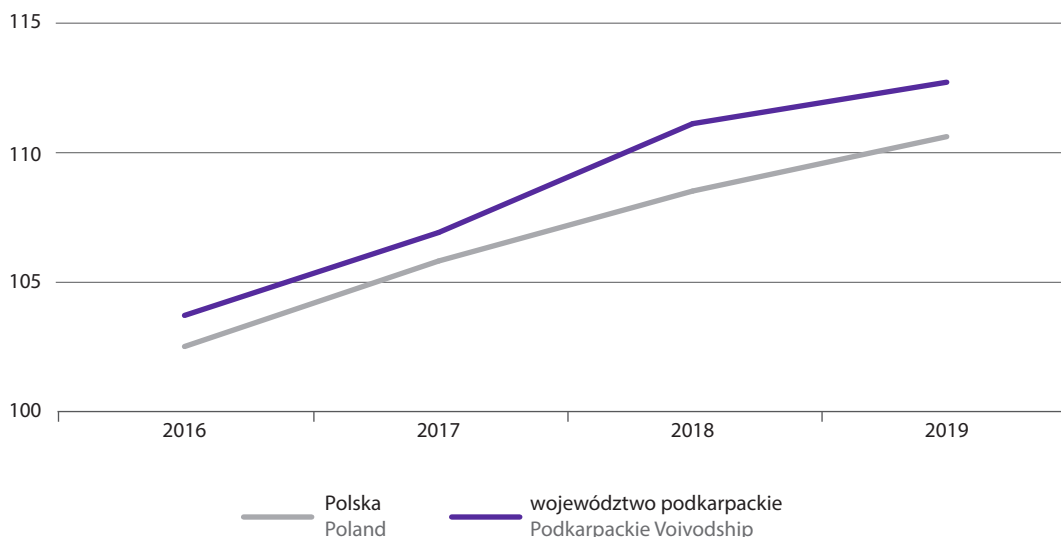
Przeciętne zatrudnienie w przemyśle w 2019 r. wyniosło 134,1 tys. osób i wzrosło o 1,4% w odniesieniu do ubiegłego roku (w 2018 r. wzrosło o 3,9%), w tym w przetwórstwie przemysłowym o 1,5%. Jednocześnie sekcja ta miała największy udział w zatrudnieniu ogółem przemysłu (92,4% wobec 92,3% przed rokiem). W kraju zatrudnienie w przemyśle było wyższe o 1,9% (w 2018 r. wzrosło o 2,6%).

Wykres 62. Dynamika przeciętnego zatrudnienia w przemyśle

2015=100

Chart 62. Indices of average employment in industry

2015=100

W 2019 r. wydajność pracy w przemyśle, mierzona wartością produkcji sprzedanej na jednego zatrudnionego (w cenach bieżących) wyniosła 402,2 tys. zł i zwiększyła się (w cenach stałych) w stosunku do poprzedniego roku o 5,9% (w kraju o 2,1%), przy jednoczesnym wzroście wynagrodzeń o 5,3%. W przetwórstwie przemysłowym wydajność pracy w stosunku rocznym wzrosła o 6,1%.

Budownictwo

Construction

W 2019 r. zarówno produkcja sprzedana budownictwa, jak i produkcja budowlano-montażowa w województwie podkarpackim w skali roku wzrosły, ale tempo wzrostu było niższe niż przed rokiem. We wszystkich kwartalnych okresach narastających wystąpiły wzrosty produkcji budowlano-montażowej w stosunku do analogicznych okresów ub. roku. Wzrosła również wydajność pracy w budownictwie przy jednoczesnym wzroście przeciętnego zatrudnienia.

W porównaniu z rokiem poprzednim wzrosła liczba mieszkań oddanych do użytkowania, mieszkań, na których budowę wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym oraz ilość rozpoczętych budów.

Produkcja sprzedana budownictwa w 2019 r. osiągnęła wartość 9115,4 mln zł i była (w cenach bieżących) o 21,2% wyższa niż w 2018 r., kiedy notowano wzrost o 24,8%. W odniesieniu do 2010 r. wzrosła o 76,1%. W kraju w stosunku rocznym zwiększyła się o 10,6% (wobec wzrostu o 25,2% w 2018 r.). Udział produkcji sprzedanej budownictwa w województwie podkarpackim wyniósł 3,4% produkcji krajowej i wzrósł w stosunku do ub. roku o 0,3 p.proc. Województwo pod względem wartości produkcji sprzedanej budownictwa uplasowało się na 8. miejscu w kraju (przed rokiem na 9.).

Dane o **produkcji sprzedanej budownictwa** dotyczą działalności budowlanej i niebudowlanej podmiotów gospodarczych zaliczanych do sekcji „Budownictwo”. Dane obejmują podmioty gospodarki narodowej o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

Tablica 37. Budownictwo
Table 37. Construction

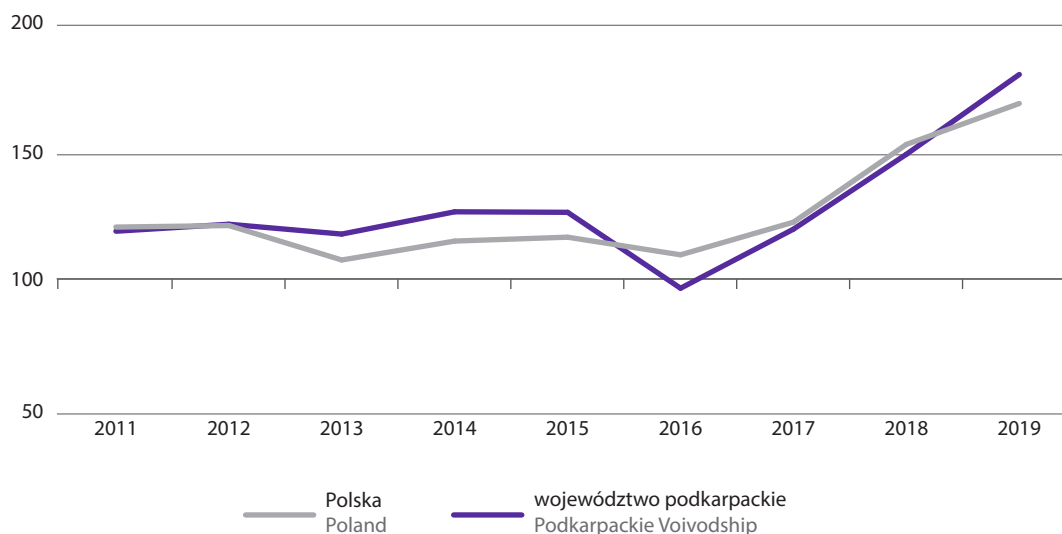
Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019
Produkcja sprzedana budownictwa (ceny bieżące) Sold production of construction (current prices)				
w mln zł in million PLN	5175,7	6361,8	7523,7	9115,4
w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)	3,2	3,5	3,1	3,4
Udział produkcji budowlano-montażowej w produkcji sprzedanej budownictwa (ceny bieżące) w % Share of construction and assembly production in sold production of construction (current prices) in %	64,3	52,9	55,0	50,2
Przeciętne zatrudnienie w budownictwie w tys. Average paid employment in construction in thousands	19,8	17,7	17,3	18,3

Wykres 63. Dynamika produkcji sprzedanej budownictwa (ceny bieżące)

2010=100

Chart 63. Indices of sold production of construction (current prices)

2010=100

Dane o **sprzedaży produkcji budowlano-montażowej** dotyczą robót zrealizowanych na terenie kraju, wykonanych siłami własnymi (tj. bez podwykonawców) na rzecz zleceniodawców przez podmioty budowlane zaliczane zgodnie z PKD 2007 do sekcji „Budownictwo”. Obejmują roboty budowlane o charakterze inwestycyjnym, remontowym i konserwacyjnym oraz budownictwo tymczasowe na placach budów. Dane obejmują podmioty gospodarki narodowej o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

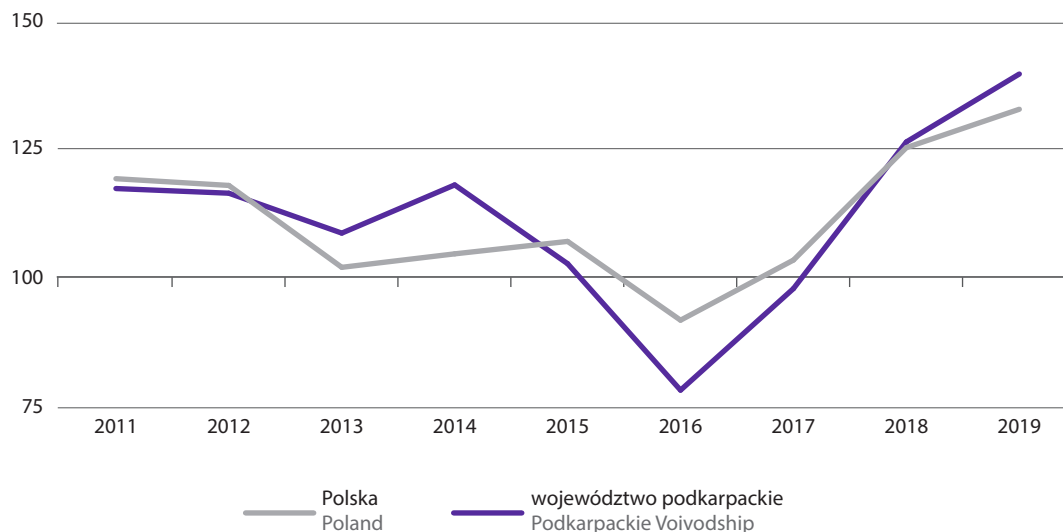
Wartość sprzedaży produkcji budowlano-montażowej, zrealizowanej przez przedsiębiorstwa zaliczane do sekcji budownictwo, wyniosła 4577,8 mln zł i była (w cenach bieżących) o 10,5% wyższa w porównaniu z poprzednim rokiem (podczas gdy w 2018 r. wzrosła o 29,4%). W odniesieniu do 2010 r. wzrosła o 37,6%. W omawianym okresie produkcja budowlano-montażowa Polski zrealizowana na terenie kraju była o 6,0% wyższa (wobec wzrostu o 21,3% przed rokiem). W województwie podkarpackim produkcja budowlano-montażowa stanowiła 50,2% przychodów ogółem osiągniętych przez jednostki w sekcji budownictwo. Pod względem wartości produkcji budowlano-montażowej województwo zajmowało 9. lokatę w kraju, (podobnie jak rok wcześniej), natomiast wskaźnik dynamiki w odniesieniu do ub. roku ukształtował się na 5. miejscu (podobnie jak przed rokiem).

Wykres 64. Dynamika produkcji budowlano-montażowej (ceny bieżące)

2010=100

Chart 64. Indices of construction and assembly production (current prices)

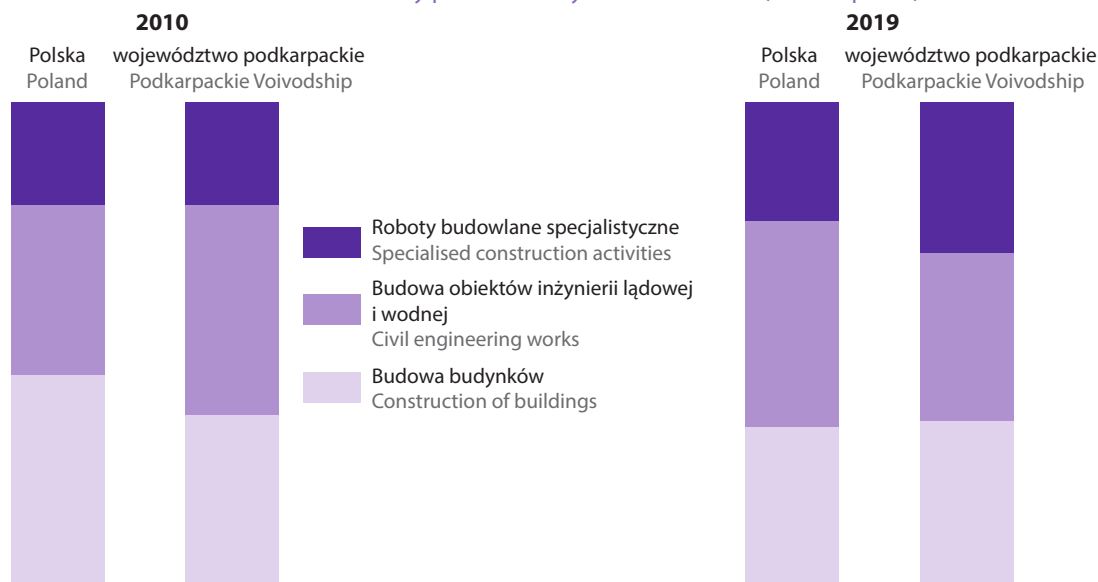
2010=100

Wzrost produkcji budowlano-montażowej odnotowano we wszystkich trzech działach budownictwa, największy w jednostkach zajmujących się głównie robotami budowlanymi specjalistycznymi (o 22,7%), a mniejszy w podmiotach, w których podstawowym rodzajem działalności jest budowa budynków (o 10,2%) oraz w jednostkach specjalizujących się w budowie obiektów inżynierii lądowej i wodnej (o 1,8%).

W strukturze produkcji budowlano-montażowej, w porównaniu z 2018 r., zwiększył się udział podmiotów zajmujących się głównie robotami budowlanymi specjalistycznymi (o 3,1 p.proc. do 31,2%). Zmniejszył się natomiast udział jednostek specjalizujących się w budowie obiektów inżynierii lądowej i wodnej (o 3,0 p.proc. do 34,6%) oraz w tych, w których podstawowym rodzajem działalności jest budowa budynków (o 0,1 p.proc. do 34,2%). W odniesieniu do 2010 r. wzrost o 10,0 p.proc. odnotowano w podmiotach realizujących głównie roboty budowlane specjalistyczne, przy niższej sprzedaży o 8,8 p.proc. w jednostkach specjalizujących się w budowie obiektów inżynierii lądowej i wodnej.

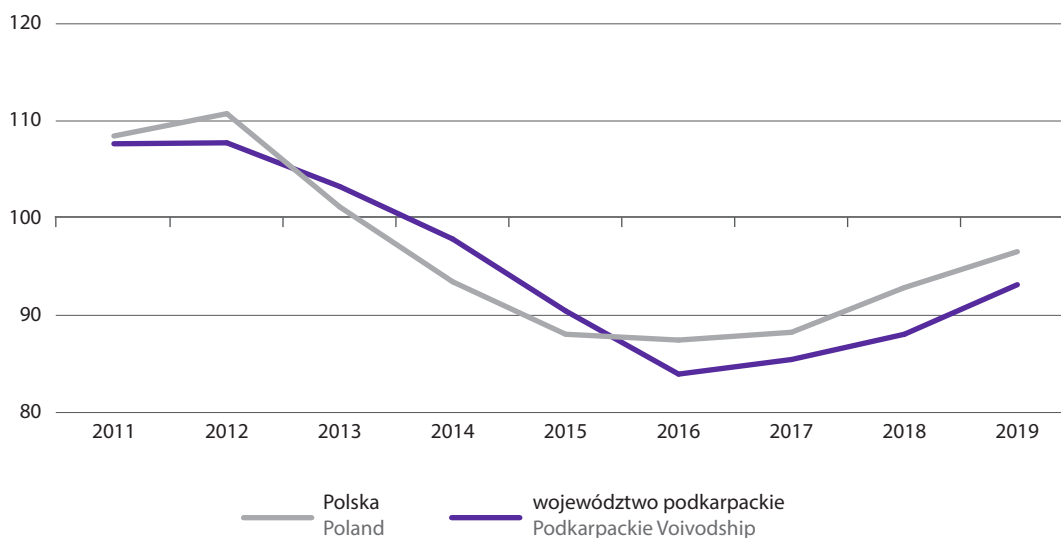
Wykres 65. Struktura produkcji budowlano-montażowej według działów PKD (ceny bieżące)
 Chart 65. Structure of construction and assembly production by divisions of PKD (current prices)

W latach 2013-2016 przeciętne zatrudnienie w budownictwie wykazywało tendencję spadkową. Od 2017 r. tempo dynamiki zatrudnienia rośnie osiągając w 2019 r. najwyższy poziom. Wzrostowi produkcji sprzedanej budownictwa towarzyszył wzrost przeciętnego zatrudnienia, które w omawianym roku wyniosło 18,3 tys. osób i zwiększyło się o 5,8% w stosunku do 2018 r. (w kraju o 4,0%).

Wykres 66. Dynamika przeciętnego zatrudnienia w budownictwie
 2010=100

Chart 66. Indices of average employment in construction
 2010=100

W 2019 r. wydajność pracy w budownictwie, mierzona produkcją sprzedaną na jednego zatrudnionego, (w cenach bieżących) ukształtowała się na poziomie 499,0 tys. zł i była o 14,5% wyższa w porównaniu z ubiegłym rokiem (wobec wzrostu o 21,1% w 2018 r.), przy wyższym wynagrodzeniu o 9,1%.

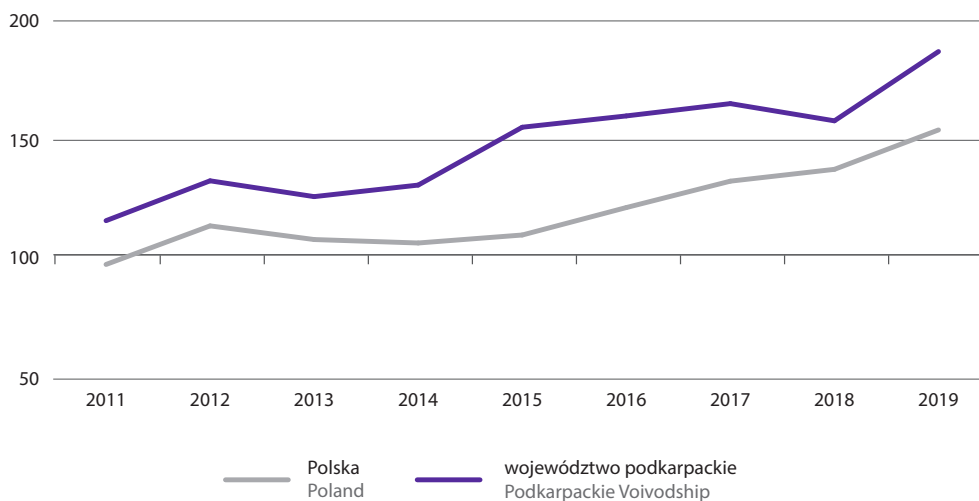
W 2019 r. w województwie podkarpackim oddano do użytkowania 9213 mieszkań, tj. o 18,5% więcej niż rok wcześniej i o 85,6% więcej w porównaniu z liczbą mieszkań oddanych w 2010 r. W kraju oddano o 12,1% więcej mieszkań w porównaniu z rokiem poprzednim i o 52,7% więcej w odniesieniu do 2010 r. Łączna powierzchnia użytkowa mieszkań oddanych w województwie podkarpackim wyniosła w 2019 r. 938,7 tys. m² i była o 11,7% większa niż przed rokiem (w kraju wzrosła o 10,0%).

Wykres 67. Dynamika liczby mieszkań oddanych do użytkowania

2010=100

Chart 67. Indices of the number of dwellings completed

2010=100

Tablica 38. Budownictwo mieszkaniowe

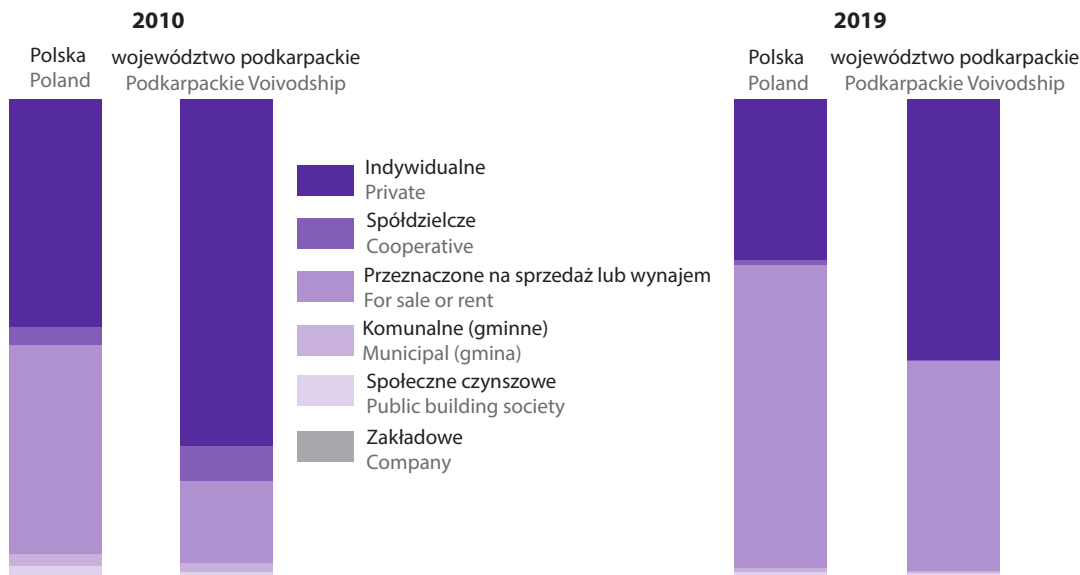
Table 38. Residential construction

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019	2019 Polska Poland
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności Dwellings completed per 1000 population	2,3	3,6	3,7	4,3	5,4
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w m ² Average useful floor area of a dwelling completed in m ²	118,5	108,4	108,1	101,9	88,6
Mieszkania, na których budowę wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym na 1000 ludności Dwellings which received construction permits or which were registered with a construction project per 1000 population	3,9	3,6	4,9	6,0	7,0
Mieszkania, których budowę rozpoczęto na 1000 ludności Dwellings whose construction started per 1000 population	3,6	3,4	4,3	5,2	4,9

W 2019 r., podobnie jak w latach poprzednich, w województwie podkarpackim największy udział w strukturze mieszkań oddanych do użytkowania miało budownictwo indywidualne – 54,3% (w kraju 33,4%), a w porównaniu z 2018 r. odnotowano w nim wzrost liczby oddanych mieszkań o 6,4% (w kraju był wzrost

o 4,6%). W budownictwie przeznaczonym na sprzedaż lub wynajem, którego udział w ogólnej liczbie mieszkań oddanych do użytkowania stanowił w województwie 43,9% (w Polsce 63,3%), zanotowano wzrost o 51,0% (w Polsce ich liczba wzrosła o 17,0%).

Wykres 68. Struktura mieszkań oddanych do użytkowania według form budownictwa
Chart 68. Structure of dwellings completed by construction form

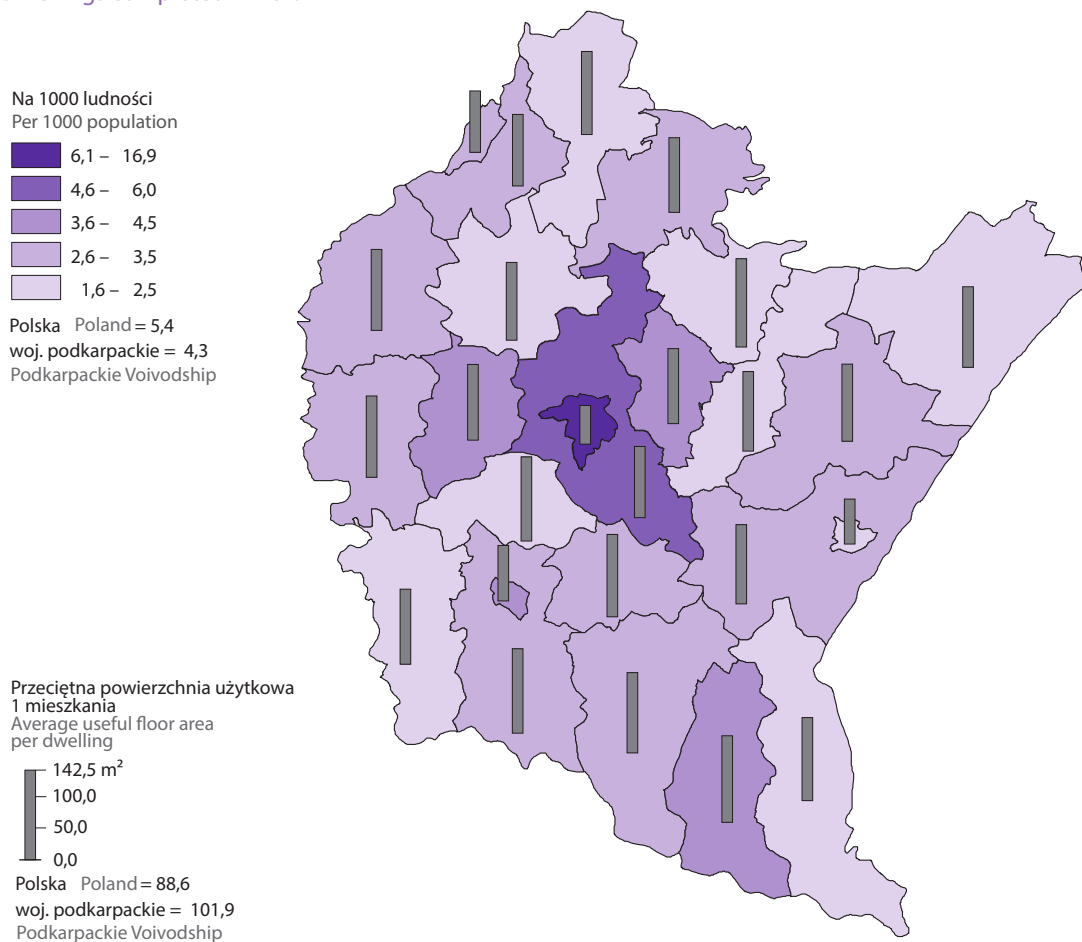
Powierzchnia użytkowa mieszkania jest to łączna powierzchnia pokoi, kuchni, przedpokoi, łazienek i wszystkich innych pomieszczeń wchodzących w skład mieszkania.

Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w województwie podkarpackim w 2019 r. wyniosła 101,9 m² (w kraju – 88,6 m²) i zmniejszyła się o 6,2 m² w porównaniu z przeciętną powierzchnią z roku poprzedniego (w kraju zmniejszyła się o 1,7 m²). W porównaniu z 2010 r. przeciętna powierzchnia 1 mieszkania w województwie podkarpackim zmniejszyła się o 16,7 m², a w Polsce o 17,5 m², natomiast w odniesieniu do 2015 r. zmniejszyła się odpowiednio o 6,5 m² i o 11,2 m².

Największą średnią powierzchnią użytkową charakteryzowały się mieszkania w budownictwie indywidualnym – 139,2 m², a najmniejszą mieszkania społeczne czynszowe – 52,4 m².

W 2019 r. największe mieszkania budowano w powiatach: leżajskim (142,5 m²) i krosnieńskim (136,6 m²), a najmniejsze w Rzeszowie (63,2 m²) i Przemyślu (73,1 m²).

Mapa 40. Mieszkania oddane do użytkowania w 2019 r.
Map 40. Dwellings completed in 2019

W 2019 r. w województwie podkarpackim wydano pozwolenia na budowę lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym 12860 mieszkań, tj. o 24,5% więcej niż przed rokiem i o 56,0% więcej niż w 2010 r. (w kraju wydano o 4,4% więcej pozwoleń niż przed rokiem i o 53,5% więcej w odniesieniu do 2010 r.). Najwięcej pozwoleń na budowę mieszkań w 2019 r. wydano inwestorom indywidualnym (53,6% ogółu) oraz budującym z przeznaczeniem na sprzedaż lub wynajem (45,5%).

Większą niż przed rokiem liczbę pozwoleń na budowę lokali mieszkalnych wydano w 18 powiatach województwa, przy czym najwyższy wzrost odnotowano w Przemyślu (ponad 3-krotny) oraz w powiecie dębickim (o 95,7%) i bieszczadzkim (o 73,6%), natomiast największy spadek zaobserwowano w powiecie leskim (o 26,1%) i kolbuszowskim (o 24,1%).

W 2019 r. na terenie województwa podkarpackiego rozpoczęto budowę 11109 mieszkań, tj. o 20,2% więcej niż w 2018 r. (w skali kraju zanotowano wzrost o 6,9%). W porównaniu z 2010 r. liczba rozpoczętych budów mieszkań zwiększyła się w województwie podkarpackim o 45,9% (w kraju wzrosła o 50,1%). Największą liczbę mieszkań, których budowę rozpoczęto w 2019 r. w województwie podkarpackim, zanotowano w budownictwie indywidualnym – 6154 (55,4%) oraz w budownictwie przeznaczonym na sprzedaż lub wynajem – 4929 (44,4%).

W przekroju powiatowym, w porównaniu z 2018 r., największy wzrost liczby mieszkań, których budowę rozpoczęto odnotowano w Przemyślu (blisko 2,5-krotny) oraz w Krośnie, Tarnobrzegu i powiecie bieszczadzkim (ponad 2-krotny). Spadek liczby mieszkań, których budowę rozpoczęto odnotowano w 6 powiatach, z czego największy w powiecie strzyżowskim (o 21,3%) oraz sanockim (o 11,9%).

Rynek wewnętrzny

Internal market

W 2019 r. sprzedaż detaliczna w województwie podkarpackim w sektorze przedsiębiorstw wzrosła w mniejszym stopniu niż przed rokiem. W skali roku wyższa była sprzedaż hurtowa zarówno w jednostkach handlowych, jak i hurtowych.

Dane o **sprzedaży detalicznej towarów** (łącznie z podatkiem VAT) obejmują sprzedaż towarów własnych i komisowych (nowych i używanych), dokonywaną w punktach sprzedaży detalicznej, placówkach gastronomicznych oraz innych punktach sprzedaży (np. składy, magazyny) w ilościach wskazujących na zakup dla potrzeb indywidualnych nabywców.

Sprzedaż detaliczna zrealizowana przez przedsiębiorstwa handlowe i niehandlowe w 2019 r. była (w cenach bieżących) o 7,7% wyższa niż przed rokiem (wobec wzrostu o 8,2% w 2018 r.). W odniesieniu do 2010 r. wzrosła o 53,4%. W kraju sprzedaż detaliczna zwiększyła się o 6,7% w porównaniu z poprzednim rokiem (w 2018 r. wzrosła o 7,5%).

Tablica 39. Dynamika sprzedaży detalicznej towarów^a (ceny bieżące)
Table 39. Indices of retail sales of goods^a (current prices)

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019	2019 Polska Poland
	rok poprzedni=100 previous year=100				
Ogółem Total	102,6	114,1	108,2	107,7	106,7
w tym: of which:					
pojazdy samochodowe, motocykle, części motor vehicles, motorcycles, parts	103,3	92,1	105,7	125,6	104,6
żywność, napoje i wyroby tytoniowe food, beverages and tobacco products	106,4	103,4	108,7	109,6	105,2
pozostała sprzedaż detaliczna w niewyspecjalizowanych sklepach other retail sale in non-specialized stores	105,9	109,1	113,0	96,0	110,3
farmaceutyki, kosmetyki, sprzęt ortopedyczny pharmaceuticals, cosmetics, orthopedic equipment	108,6	111,7	109,0	110,6	108,8
tekstylnia, odzież, obuwie textiles, clothing, footwear	117,1	118,4	93,9	91,7	106,5
meble, RTV, AGD furniture, radio, TV and household appliances	64,3	127,9	108,0	92,9	115,1
prasa, książki, pozostała sprzedaż w wyspecjalizowanych sklepach newspapers, books, other sale in specialized stores	108,4	124,7	102,0	101,2	104,9
pozostałe others	106,5	92,6	107,1	102,2	102,3

a Grupowania przedsiębiorstw dokonano na podstawie Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007), zaliczając przedsiębiorstwo do określonej kategorii według przeważającego rodzaju działalności, zgodnie z aktualnym stanem organizacyjnym. Kształtowanie się dynamiki sprzedaży detalicznej wynika m.in. ze zmiany zarówno przeważającego rodzaju działalności przedsiębiorstwa, jak i zmian organizacyjnych.

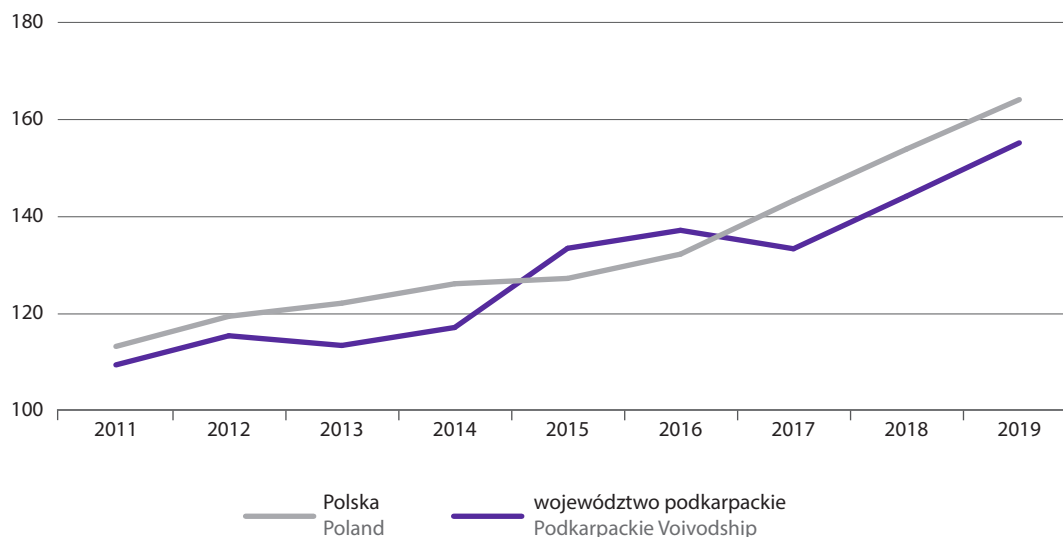
a Groups of enterprises were created on the basis of the Polish Classification of Activities (PKD 2007), and a given enterprise is included to a specific category by predominating kind of activity and according to its present organizational status. The recorded changes of retail sales index may result, among others, from change both in the predominating kind of activity of the enterprise and in its organisation.

Wykres 69. Dynamika sprzedaży detalicznej towarów (ceny bieżące)

2010=100

Chart 69. Indices of retail sales of goods (current prices)

2010=100

W 2019 r. wzrost sprzedaży detalicznej w skali roku odnotowano w większości grup przedsiębiorstw. Duży wzrost wystąpił w sprzedaży pojazdów samochodowych, motocykli, części (o 25,6%). Utrzymał się obserwowany przed rokiem wzrost w jednostkach zajmujących się sprzedażą farmaceutyków, kosmetyków, sprzętu ortopedycznego (o 10,6%) oraz żywności, napojów i wyrobów tytoniowych (o 9,6%). Mniejszy wzrost odnotowano w grupach: pozostałe (o 2,2%) oraz prasy, książek, pozostałej sprzedaży w wyspecjalizowanych sklepach (o 1,2%). Obniżyła się natomiast sprzedaż tekstyliów, odzieży, obuwia (o 8,3%), mebli, rtv, agd (o 7,1%) oraz pozostałej sprzedaży detalicznej w niewyspecjalizowanych sklepach (o 4,0%).

W strukturze sprzedaży detalicznej w 2019 r. największy udział miały przedsiębiorstwa zajmujące się sprzedażą żywności, napojów i wyrobów tytoniowych (31,4% wobec 30,9% w 2018 r.), a mniejszy należąca do grupy pozostałe (19,8% wobec 20,9%) oraz zajmujące się sprzedażą pojazdów samochodowych, motocykli, części (12,0% wobec 10,3% przed rokiem).

Dane o **sprzedaży hurtowej towarów** (łącznie z podatkiem VAT) obejmują sprzedaż z magazynów handlowych własnych lub użytkowanych, w których składowane towary stanowią własność przedsiębiorstw handlowych zaliczanych do sekcji „Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle”.

W 2019 r. sprzedaż hurtowa w cenach bieżących w przedsiębiorstwach handlowych była o 5,6% wyższa niż przed rokiem (w kraju o 6,6%), w tym w jednostkach hurtowych wzrosła o 4,5% (w Polsce o 5,0%). W województwie podkarpackim wzrost wystąpił m.in. w sprzedaży hurtowej agd, rtv, artykułów użytku domowego (o 12,2%) oraz sprzedaży hurtowej niewyspecjalizowanej (o 11,7%). Łączny udział tych dwóch grup w sprzedaży hurtowej województwa wyniósł 8,3%. Natomiast spadek w ujęciu rocznym zanotowano m.in. w sprzedaży hurtowej narzędzi technologii informacyjnej i komunikacyjnej, maszyn, urządzeń i dodatkowego wyposażenia (o 9,7%).

Transport

Transport

Ogólna długość dróg publicznych w 2018 r. wyniosła w województwie podkarpackim 21122,9 km, i porównaniu z 2010 r. ich długość wzrosła o 15,0%. Gęstość dróg krajowych o nawierzchni twardej w końcu 2018 r. wyniosła na Podkarpaciu 5,2 km na 100 km².

Na terenie województwa podkarpackiego w 2018 r. funkcjonowało 848 linii regularnej komunikacji autobusowej, obsługujących trasy o łącznej długości 37,8 tys. km.

Ruch samolotów w porównaniu z 2017 r. wzrósł o 27,1%, a w odniesieniu do 2010 r. zwiększył się o 65,6%.

Sieć infrastruktury drogowej stanowi podstawę transportu pasażerskiego i towarowego w województwie podkarpackim. Tworzą ją drogi krajowe i wojewódzkie, uzupełnione drogami powiatowymi i gminnymi. Przez województwo przebiega także autostrada A4.

Drogi publiczne to drogi zaliczone na podstawie przepisów ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (tekst jednolity Dz. U. z 2017 r. poz. 1440) do jednej z kategorii dróg, z których może korzystać każdy, zgodnie z ich przeznaczeniem. Ze względu na funkcje w sieci drogowej, dzielą się na następujące kategorie: drogi krajowe; drogi wojewódzkie; drogi powiatowe oraz drogi gminne.

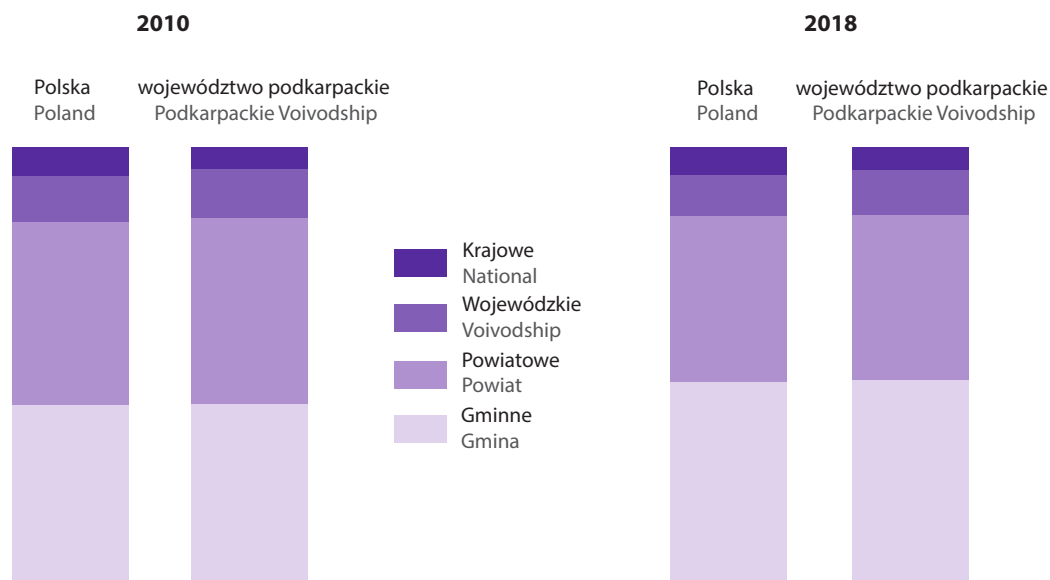
Ogólna długość dróg publicznych w 2018 r. wyniosła w województwie podkarpackim 21122,9 km, z czego 76,6% stanowiły drogi o nawierzchni twardej ulepszonej. W porównaniu z 2010 r. ich długość wzrosła o 15,0% (w kraju przyrost wyniósł 4,5%).

Wykres 70. Struktura dróg publicznych o twardej nawierzchni

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 70. Structure of hard surface public roads

As of 31 December

Długość dróg krajowych o nawierzchni twardej na Podkarpaciu w 2018 roku wynosiła 927,1 km. W porównaniu z 2010 r. tego typu dróg przybyło 155,4 km., tj. 20,1%. W kraju wzrost ten wyniósł 4,3%. Gęstość dróg

krajowych o nawierzchni twardej w końcu 2018 r. wyniosła na Podkarpaciu 5,2 km na 100 km² (w kraju 6,2 km). W 2010 r. wartość tego wskaźnika wynosiła 4,3 km na 100 km² w województwie podkarpackim i 6,0 km na 100 km² w kraju.

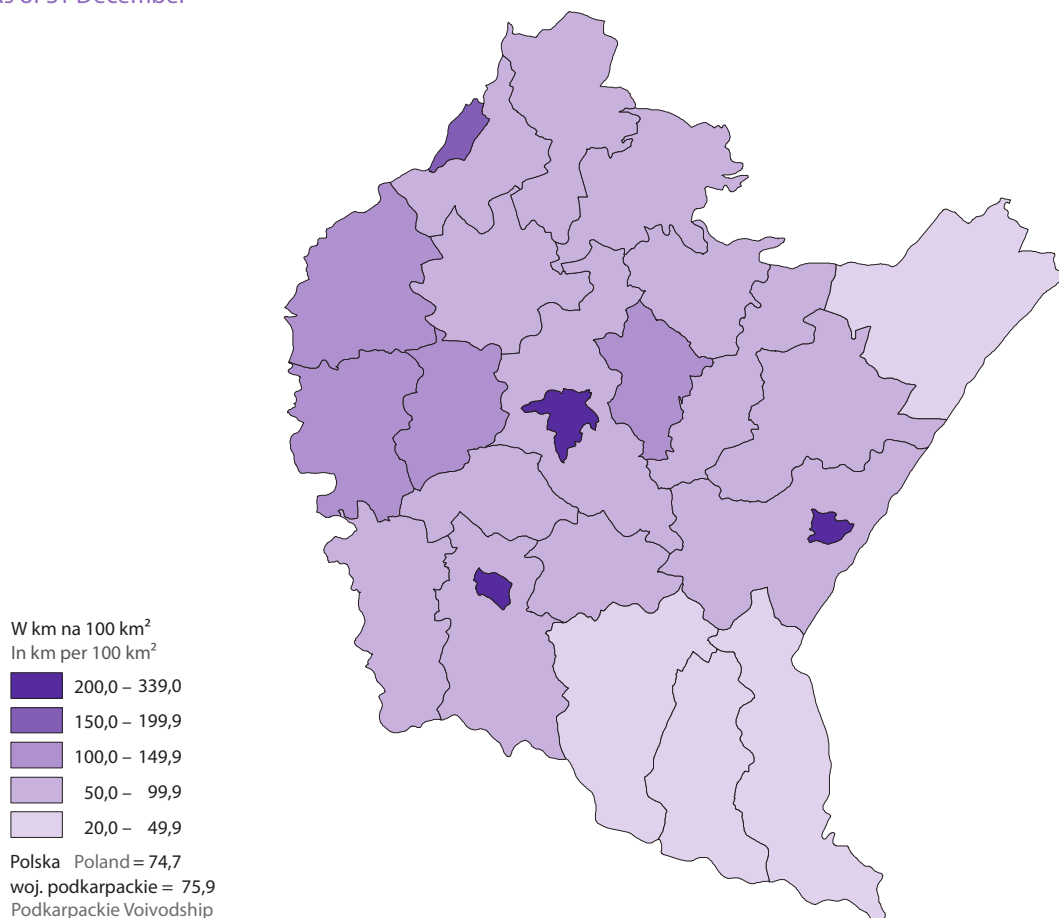
W 2018 roku przez Podkarpacie przebiegało 1721,6 km dróg wojewódzkich o nawierzchni twardej, w porównaniu z 2010 r. ich długość wzrosła o 3,3% (w kraju o 1,7%). Na 100 km² powierzchni tego typu dróg było w województwie 9,6 km (w kraju – 9,2 km). W porównaniu z 2010 r. wskaźnik ten zarówno w województwie, jak i w kraju pozostał na zbliżonym poziomie (wynosił on odpowiednio 9,3 i 9,1).

Mapa 41. Drogi gminne i powiatowe o nawierzchni twardej ulepszonej w 2018 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 41. Improved hard surface gmina and powiat roads in 2018

As of 31 December

W sieci dróg lokalnych o nawierzchni twardej, na terenie województwa podkarpackiego, w 2018 r. znajdowało się 6464,5 km dróg powiatowych oraz 7973,8 km dróg gminnych. Łączna gęstość dróg powiatowych oraz gminnych w 2018 r. na Podkarpaciu wynosiła 80,9 km na 100 km² (w Polsce 81,8 km). Omawiany wskaźnik w 2010 r. wynosił odpowiednio 70,4 km i 72,5 km na 100 km².

Zdecydowanie najwyższą gęstością dróg powiatowych i gminnych o nawierzchni twardej, w województwie podkarpackim charakteryzowały się miasta na prawach powiatu, a także powiaty: dębicki, mielecki, ropczycko-sędziszowski oraz łańcucki. Najsłabsze zagęszczenie wystąpiło w powiatach bieszczadzki i leskim. Na przestrzeni lat 2010-2018 widoczny był systematyczny wzrost opisywanego wskaźnika. Jedy- nym powiatem w województwie podkarpackim, w którym zmniejszyła się długość dróg lokalnych o na- wierzchni twardej był powiat bieszczadzki.

Uzupełnieniem dróg o nawierzchni twardej są drogi o nawierzchni gruntowej. W przypadku dróg gminnych w województwie podkarpackim w 2018 r. ich długość wynosiła 3808,2 km (w 2010 r. 3005,7 km), a wśród dróg powiatowych długość dróg o nawierzchni gruntowej wynosiła 223,7 km (w 2010 r. 350,9 km).

Tablica 40. Drogi publiczne według rodzajów nawierzchni

Stan w dniu 31 grudnia

Table 40. Public roads by type of surface

As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2017	2018
Ogółem w km Total in km	18370,3	20839,0	20975,7	21122,9
o nawierzchni twardej hard surface	15008,2	16455,6	16807,9	17087,0
o nawierzchni ulepszonej with improved surface	13966,6	15447,7	15868,8	16186,4
o nawierzchni gruntowej (gminne i powiatowe) unsurfaced (gmina and powiat)	3356,6	4379,4	4163,8	4031,9

Źródło: dane Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad.

Source: data of the General Directorate for National Roads and Motorways.

W województwie podkarpackim pierwsze odcinki dróg najwyższego rzędu, tj. dróg ekspresowych i autostrad oddano do użytkowania w 2012 r., a ich łączna długość wynosiła 13 km. W kolejnych latach nastąpił bardzo intensywny rozwój tego typu dróg. W 2018 r. przez Podkarpacie przebiegało ich już 183 km. Długość autostrad wynosiła 152,5 km, a długość dróg ekspresowych przebiegających przez województwo 30 km. Oznacza to, że ich długość w przeliczeniu na 1000 km² powierzchni województwa wyniosła 10,2 km (w kraju – 11,9 km), natomiast w przeliczeniu na 100 tys. ludności – 8,6 km (w kraju – 9,7 km).

Tablica 41. Drogi publiczne o twardej nawierzchni

Stan w dniu 31 grudnia

Table 41. Hard surface public roads

As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2017	2018
Ogółem w km Total in km	15008,2	16455,6	16807,9	17087,0
Na 100 km ² Per 100 km ²	84,1	92,2	94,2	95,7
Ekspresowe w km Expressways in km	.	11,0	30,0	30,0
Autostrady w km Motorways in km	.	111,9	152,5	152,5

Źródło: dane Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad.

Source: data of the General Directorate for National Roads and Motorways.

W 2018 r. w województwie podkarpackim eksploatowanych było 978 km linii kolejowych normalnotorowych, z których 370 km było zelektryfikowanych (w 2010 r. ich długość wynosiła odpowiednio 981 km i 355 km). Wskaźnik długości linii kolejowych normalnotorowych w 2018 r. wynosił 5,5 km na 100 km² i pozostawał na takim samym poziomie jak w 2010 r. (w kraju wynosił on odpowiednio 6,2 km i 6,4 km).

Na terenie województwa podkarpackiego w 2018 r. funkcjonowało 848 linii regularnej komunikacji autobusowej, obsługujących trasy o łącznej długości 37,8 tys. km. W porównaniu z 2010 r. ich liczba spadła o 25,0% (w kraju o 40,7%), natomiast w odniesieniu do 2015 r. odnotowano wzrost o 17,1% (w kraju spadek o 20,3%).

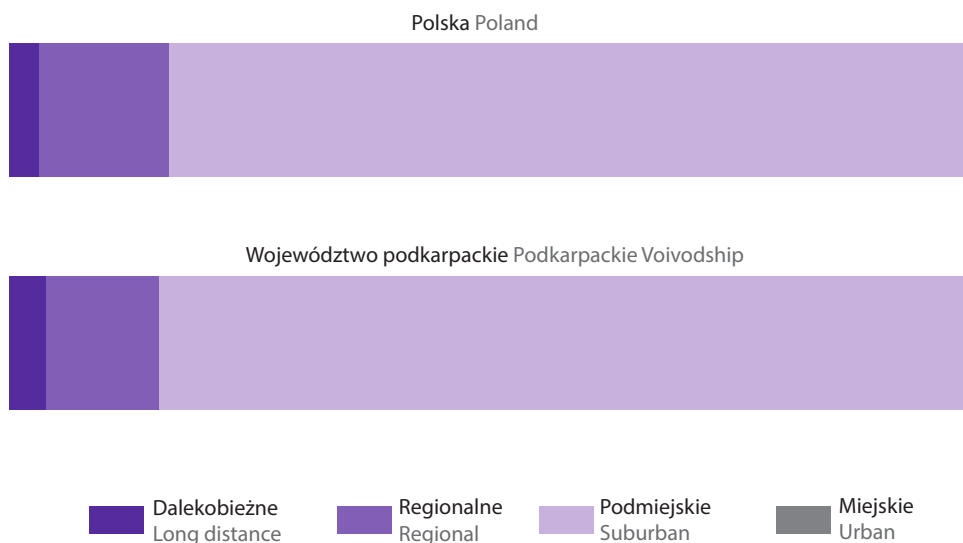
W 2018 r. transportem autobusowym przewieziono 33,7 mln pasażerów, tj. o 3,8% mniej niż w 2015 r. i o 21,0% mniej niż w 2010 r. Wydłużyła się natomiast średnia odległość przewozu 1 pasażera z 20,2 km w 2010 r. do 34,6 km w 2018 r.

Wykres 71. Struktura krajowych linii regularnej komunikacji autobusowej w 2018 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 71. Structure of national lines of scheduled bus transport in 2018

As of 31 December

W 2018 r. długość linii komunikacji miejskiej w województwie podkarpackim wynosiła 2961 km, w tym na wsi 879 km. Była ona większa o 1,6% od długości w 2017 r. Natomiast w odniesieniu do 2010 r. na terenie województwa podkarpackiego przybyło 168 km linii komunikacji miejskiej.

Tabor w przedsiębiorstwach komunikacji miejskiej w 2018 r. stanowiło 470 autobusów. Ilość taboru była nieznacznie mniejsza niż w 2010 r. (o 2,9%), zaś w porównaniu z 2017 r. liczba autobusów wzrosła o 7,1%. W porównaniu z 2010 r. w bardzo dużym stopniu (prawie 3-krotnie) wzrosła liczba autobusów komunikacji miejskiej przystosowanych do przewozu osób niepełnosprawnych, a ich udział w ogólnej liczbie autobusów wzrósł z 26,4% w 2010 r. do 79,1% w 2018 r.

Taborem komunikacji miejskiej w 2018 r. przewieziono 63,3 mln pasażerów, tj. o 6,2% więcej niż w 2017 r. i o 8,8% więcej niż w 2010 r.

Tablica 42. Komunikacja miejska^a
 Stan w dniu 31 grudnia
 Table 42. Urban transport^a
 As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2017	2018
Długość linii komunikacji miejskiej ogółem w km Total length of urban transport lines in km	2793	2965	2913	2961
Tabor komunikacji miejskiej Urban transport stock:	484	444	439	470
w tym przystosowane do przewozu osób niepełnosprawnych of which adjusted to carrying disabled persons	128	253	270	372
Liczba miejsc w autobusach w tys. Number of seats in buses in thousands	44,3	37,5	37,3	40,4
w tym przystosowane do przewozu osób niepełnosprawnych w tys. of which adjusted to carrying disabled persons in thousands	12,3	23,3	24,2	33,7
Przewozy pasażerów w mln (w ciągu roku) Transport of passengers in millions (during the year)	58,2	52,6	59,6	63,3
Przewozy pasażerskie na 1 mieszkańca (w ciągu roku) Passenger transport per capita (during the year)	27,36	24,73	28,01	29,74

a Dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

a Data concern entities, in which the number of employed persons exceeds 9 persons.

Bardzo istotne znaczenie w infrastrukturze komunikacyjnej województwa podkarpackiego odgrywa Port Lotniczy Rzeszów-Jasionka. W 2018 r. z Portu Lotniczego Rzeszów-Jasionka wykonano 18164 loty (9075 startów i 9089 lądowań). Ruch samolotów w porównaniu z 2017 r. wzrósł o 27,1%, a w odniesieniu do 2010 r. zwiększył się o 65,6%.

Dane o **ruchu pasażerów w portach lotniczych** obejmują pasażerów: dla których określony port krajowy jest portem zakończenia lotu rozpoczętego w porcie krajowym lub zagranicznym, dla których określony port krajowy jest portem rozpoczęcia lotu kończącego się w porcie krajowym lub zagranicznym, w transzycie bezpośrednim, tj. pasażerów dla których przy kontynuacji podróży samolotem numer lotu pozostał bez zmian.

Na przestrzeni ostatnich lat w porcie lotniczym systematycznie wzrastał ruch pasażerów. W 2018 r. liczba odprawionych pasażerów wyniosła ogółem 771,3 tys. osób i w porównaniu z rokiem poprzednim wzrosła o 11,2% (w kraju o 14,2%), a w odniesieniu do 2010 r. ich liczba była wyższa o 69,8% (w kraju ponad 2-krotnie).

Liczba pasażerów przybyłych w 2018 r. wyniosła 384,9 tys. osób i była o 11,0% większa niż w 2017 r. i o 71,9% większa niż w 2010 r. Wśród pasażerów przybyłych zdecydowaną większość stanowią osoby przybyłe z portów zagranicznych. W 2018 r. było ich 275,9 tys. osób, wobec 109,0 tys. osób przybyłych z portów krajowych. W 2010 r. stanowili oni odpowiednio 179,2 tys. i 44,7 tys.

Liczba pasażerów odprawionych utrzymuje się na bardzo zbliżonym poziomie w odniesieniu do liczby pasażerów przybyłych. W 2018 r. z portu lotniczego odprawiono 386,4 tys. osób i w odniesieniu do 2017 r. odnotowano wzrost o 11,4%, a w porównaniu z 2010 r. o 67,7%.

Tablica 43. Ruch pasażerów w portach lotniczych
Table 43. Passenger traffic at airports

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2017	2018
Pasażerowie przybyli z portów ^a : Passenger arrivals from airports ^a :	223917	321080	346832	384937
krajowych domestic	44674	77115	97739	108993
zagranicznych foreign	179243	243965	249093	275944
w tym w ruchu regularnym of which scheduled service	157907	230521	230533	249908
Pasażerowie odprawieni do portów ^a : Passenger departures to airports ^a :	230320	324134	346710	386360
krajowych domestic	46220	79354	101490	111387
zagranicznych foreign	184100	244780	245220	274973
w tym w ruchu regularnym of which scheduled service	164132	231315	226588	249252

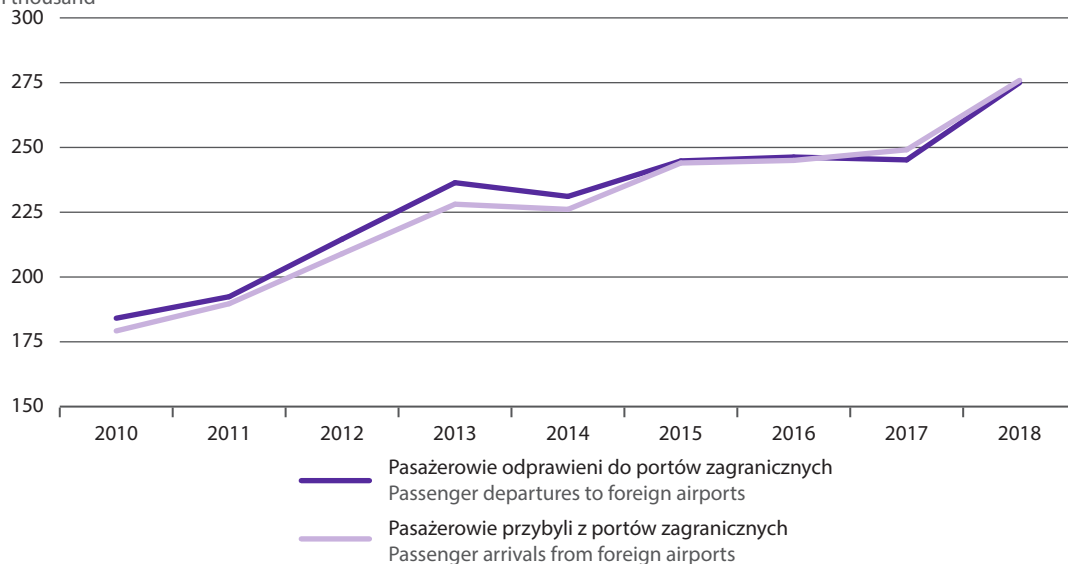
a W lotach komunikacyjnych.
a In transport flights.

Systematycznie wzrasta także liczba osób przewożonych przez samoloty polskie. W 2018 r. przewiozły one 241,3 tys. osób, czyli 31,3% ogólnej liczby pasażerów (przed rokiem ich udział stanowił 28,8%, a w 2010 r. 22,6%).

Wykres 72. Ruch międzynarodowy pasażerów w porcie/portach lotniczych (przyjazdy i wyjazdy)
Chart 72. International passenger traffic at airport/airports (arrivals and departures)

w tys.

in thousand

Udział województwa podkarpackiego pod względem przewiezionych pasażerów w 2018 r. wynosił 1,7% ruchu pasażerów w portach lotniczych w kraju. W porównaniu z 2017 r. pozostał na niezmiennym poziomie, natomiast w odniesieniu do 2010 r. zmniejszył się o 0,5 p.proc.

6.6. Energia

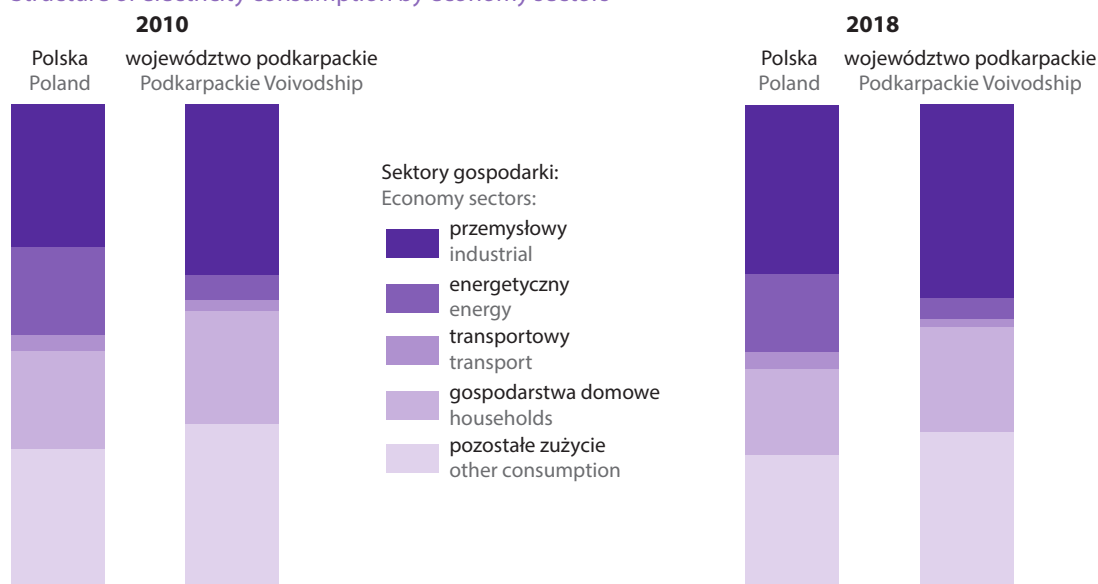
6.6. Energy

W województwie podkarpackim w 2018 r. moc zainstalowana i osiągnięta w elektrowniach w stosunku do 2010 r. i 2017 r. zwiększyła się. Produkcja energii elektrycznej w porównaniu z 2010 r. i 2017 r. zmalała, przy czym odnotowano wzrost udziału odnawialnych nośników energii wykorzystywanych w jej produkcji w stosunku do 2010 r., lecz spadek w odniesieniu do 2017 r.

Zarówno liczba odbiorców, jak i zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych w 2018 r. były większe w porównaniu z 2010 r. i 2017 r. Wskaźniki zużycia energii elektrycznej na 1 mieszkańca w latach 2018 i 2017 były niemal na takim samym poziomie.

W województwie podkarpackim moc zainstalowana w elektrowniach w 2018 r. wyniosła 1093,6 MW (w kraju 44,3 tys. MW). W stosunku do 2010 r. moc zwiększyła się o 28,7% (w Polsce o 22,9%), a w odniesieniu do 2017 r. o 2,0% (w kraju o 1,9%). W przypadku mocy osiągniętej w elektrowniach, jej poziom w województwie w 2018 r. wyniósł 1060,1 MW i wzrósł zarówno w porównaniu z 2010 r. i 2017 r. odpowiednio o 23,2% i 1,9%. W kraju poziom mocy osiągniętej w 2018 r. to 43,3 tys. MW (wzrost o 20,0% w relacji do 2010 r. i o 0,6% w odniesieniu do 2017 r.).

Wykres 73. Struktura zużycia energii elektrycznej według sektorów gospodarki
Chart 73. Structure of electricity consumption by economy sectors

W 2018 r. produkcja energii elektrycznej w województwie była na poziomie 2462 GWh i był to poziom o 7,5% niższy od zanotowanego w 2010 r. oraz o 6,3% niższy od tego z 2017 r. W kraju w 2018 r. wyprodukowano 170 tys. GWh energii elektrycznej i było to jedynie o 0,2% więcej niż w 2017 r. i o 7,9% więcej niż w 2010 r.

W przypadku odnawialnych nośników energii, ich udział w produkcji energii elektrycznej w województwie w 2018 r. wyniósł 23,1% i był to niemal dwukrotny wzrost wobec udziału z 2010 r. (11,9%), jednak w porównaniu z 2017 r. poziom ten zmalał o 2,6 p.proc.

Informacje o **liczbie odbiorców i zużyciu energii elektrycznej** dotyczą gospodarstw domowych oraz gospodarstw zbiorowego zamieszkania, które opłacają rachunki za zużycie energii elektrycznej według stawek grupy taryfowej „gospodarstwa domowe”. Dane o zużyciu energii elektrycznej ustala się na podstawie wpłat zaliczkowych dokonanych przez odbiorców.

Tablica 44. Odbiorcy i zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych
 Table 44. Consumers and consumption of electricity in households

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2017	2018
Odbiorcy (stan w dniu 31 grudnia) w tys. Consumers (as of 31 December) in thousands	678,7	689,5	705,2	725,6
miasta urban areas	325,3	332,2	346,4	349,8
wieś rural areas	353,4	357,3	363,8	375,8
Zużycie (w ciągu roku): Consumption (during the year):				
w GWh in GWh	1196,4	1210,3	1232,6	1269,8
miasta urban areas	532,1	523,0	538,0	536,6
wieś rural areas	664,3	687,4	705,4	733,2
w kWh na odbiorcę ^a in kWh per consumer ^a	1762,8	1755,4	1747,9	1750,0
miasta urban areas	1635,9	1574,1	1553,1	1533,8
wieś rural areas	1879,7	1924,0	1938,9	1951,3

^a Do przeliczeń przyjęto liczbę odbiorców według stanu w dniu 31 grudnia.

Źródło: dane Ministerstwa Energii.

^a The number of consumers as of 31 December was used in calculations.

Source: data of Ministry of Energy.

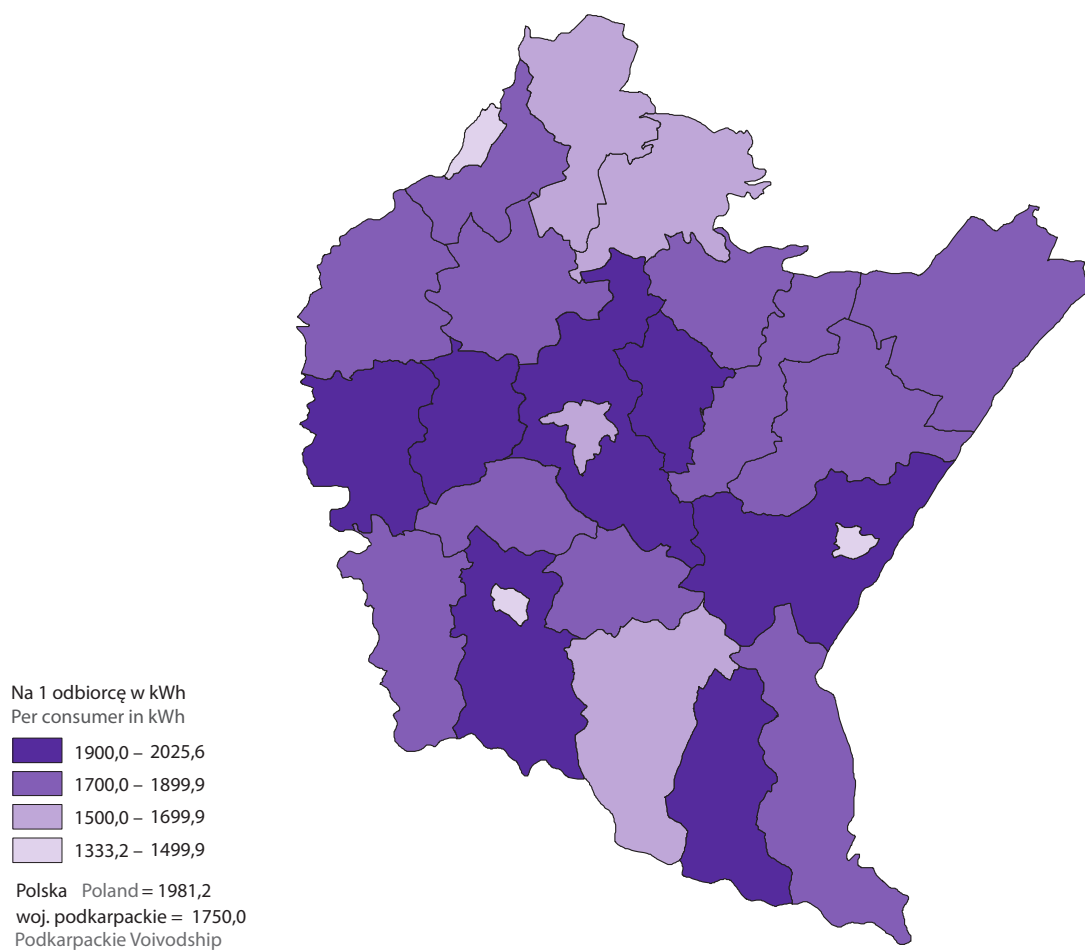
W 2018 r. 725,6 tys. odbiorców korzystało z energii elektrycznej w gospodarstwach domowych, a jej zużycie wyniosło 1269,8 GWh. Liczba odbiorców w odniesieniu do 2010 r. zwiększyła się o 46,9 tys. (o 6,9%), a w stosunku do 2017 r. o 20,4 tys. (o 2,9%), natomiast zużycie energii w odniesieniu do 2010 r. wzrosło o 73,4 GWh (o 6,1%) i o 37,2 GWh (o 3,0%) w stosunku do 2017 r.

W kraju odbiorcy energii elektrycznej to 15397,7 tys., a jej zużycie to 30506,2 tys. GWh. W porównaniu z 2010 r. i 2017 r. zanotowano wzrost zarówno liczby odbiorców jak i zużycia energii. W stosunku do 2010 r. liczba odbiorców zwiększyła się o 1219,1 tys. (o 8,6%), a zużycie o 731,8 tys. GWh (o 2,5%). W odniesieniu do 2017 r. odbiorców było więcej o 472,6 tys. (o 3,2%) zaś zużycie było większe o 1214 tys. GWh (o 4,1%).

W miastach liczba odbiorców w 2018 r. wyniosła 349,8 tys. i był to wzrost o 8,5 tys. (o 2,5%) w relacji do 2017 r., natomiast na terenach wiejskich odbiorców było 375,8 tys. i była to liczba większa od tej z 2017 r. o 12,0 tys. (o 3,3%).

Wskaźniki zużycia energii elektrycznej na 1 mieszkańca w latach 2018 i 2017 były niemal na identycznym poziomie. W województwie wskaźnik ten w 2018 r. wyniósł 612,65 kWh i był niższy od wskaźnika zanotowanego w 2017 r. o 1,07 kWh, w kraju natomiast wyniósł w 2018 r. 777,36 kWh i w stosunku do 2017 r. był niższy o 0,36 kWh.

Mapa 42. Zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych w 2018 r.
 Map 42. Consumption of electricity in households in 2018

Zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych przypadające na 1 odbiorcę było najwyższe w powiatach łańcuckim, rzeszowskim oraz leskim, przy czym w ostatnim z nich, jako w jedynym, zużycie przekroczyło 2000 kWh. Najniższe wskaźniki zużycia energii elektrycznej zanotowano w miastach na prawach powiatu: Tarnobrzegu, Krośnie i Przemyślu.

Rozdział 7

Chapter 7

Finanse jednostek samorządu terytorialnego

Finances of local government units

7.1. Dochody jednostek samorządu terytorialnego

7.1. Revenue of local government units

Dochody ogółem jednostek samorządu terytorialnego w województwie podkarpackim w 2018 r. wyniosły łącznie 13,7 mld zł i były większe o 13,0% w porównaniu z 2017 r. Głównym źródłem dochodów jednostek samorządu terytorialnego były dotacje oraz dochody własne, które stanowiły odpowiednio 36,5% i 35,0% dochodów ogółem. Wielkość dotacji ogółem wyniosła 5,0 mld zł, z czego ponad 70% stanowiły dotacje celowe. Pozostałą część dotacji stanowiły środki przekazywane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich, które wyniosły 1,4 mld zł.

W 2018 r. łączne dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego województwa podkarpackiego wyniosły 13749,8 mln zł i w porównaniu z 2017 r. zwiększyły się o 13,0%. W odniesieniu do 2010 r. dochody zwiększyły się o ponad połowę. Największy udział jednostek samorządowych poszczególnych szczebli w realizacji dochodów w 2018 r. uzyskały gminy (60,3%), następnie miasta na prawach powiatu (16,9%), powiaty (14,1%) oraz województwo (8,7%).

Jednostki poszczególnych szczebli samorządu terytorialnego różnią się między sobą wielkością dochodów w przeliczeniu na 1 mieszkańca. Najwyższa wartość tego wskaźnika wystąpiła w budżetach miast na prawach powiatu (6715 zł), a najniższa w budżecie województwa (562 zł). W 2010 r. również najwyższą wartość odnotowano w budżetach miast na prawach powiatu, a najniższą w budżecie województwa.

Dochody budżetów miast na prawach powiatu na 1 mieszkańca wyniosły przeciętnie 6715 zł – od 7002 zł w Krośnie do 5604 zł w Tarnobrzegu. Dochody budżetów powiatów wyniosły średnio 1085 zł na 1 mieszkańca. Przeciętna dochodów na 1 mieszkańca dla gmin w 2018 r. kształtowała się na poziomie 4653 zł. Najwyższy dochód odnotowano w gminach Ostrów (9230 zł) i Jawornik Polski (7437 zł), najniższy zaś w gminie Komańcza (3660 zł) oraz w gminie wiejskiej Jasło (3769 zł). Wynika z tego, że dochody gminy o najwyższych dochodach na mieszkańca były ponad 2,5-krotnie wyższe niż w gminie o najniższych dochodach. Najwyższe dochody były w powiatach bieszczadzkim (1963 zł) i leskim (1457 zł), a najniższe w powiatach krośnieńskim (762 zł) i tarnobrzeskim (826 zł). Dodatkowo na każdego mieszkańca z budżetu województwa przypadało przeciętnie 562 zł dochodów ogółem, z czego 167 zł to dochody własne.

Tablica 45. Dochody jednostek samorządu terytorialnego
Table 45. Revenue of local government units

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2017	2018	
	na 1 mieszkańca w zł per capita in PLN				udział dochodów własnych w % ogółem dochodów share of own revenue in % of total revenue
Ogółem Total	4286	4837	5718	6459	35,0
Gminy ^a Gminas ^a	2887	3140	4149	4653	34,4
Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	4320	5403	5976	6715	45,0
Powiaty Powiats	897	890	990	1085	28,7
Województwo Voivodship	417	585	443	562	29,8

a Bez gmin mających również status miasta na prawach powiatu.
a Excluding of gminas which are also cities with powiat status.

Źródłami **dochodów własnych** jednostek samorządu terytorialnego są m.in: wpływy z podatków, opłat, dochody z majątku JST, spadki, zapisy i darowizny na rzecz JST, dochody z kar pieniężnych i grzywien określonych w odrębnych przepisach, odsetki od pożyczek udzielanych przez jednostki samorządu terytorialnego o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej, odsetki od nieterminowo przekazywanych należności stanowiących dochody JST, odsetki od środków finansowych gromadzonych na rachunkach bankowych, o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej i inne. W rozumieniu ustawy dochodami własnymi jednostek samorządu terytorialnego są również udziały we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych (PIT) oraz z podatku dochodowego od osób prawnych (CIT).

Głównym źródłem dochodów jednostek samorządu terytorialnego w 2018 r. były dotacje oraz dochody własne, które stanowiły odpowiednio 36,5% i 35,0% dochodów ogółem. Największy udział dotacji odnotowano w budżecie województwa (50,0%), natomiast dochodów własnych w budżetach miast na prawach powiatów (45,0%).

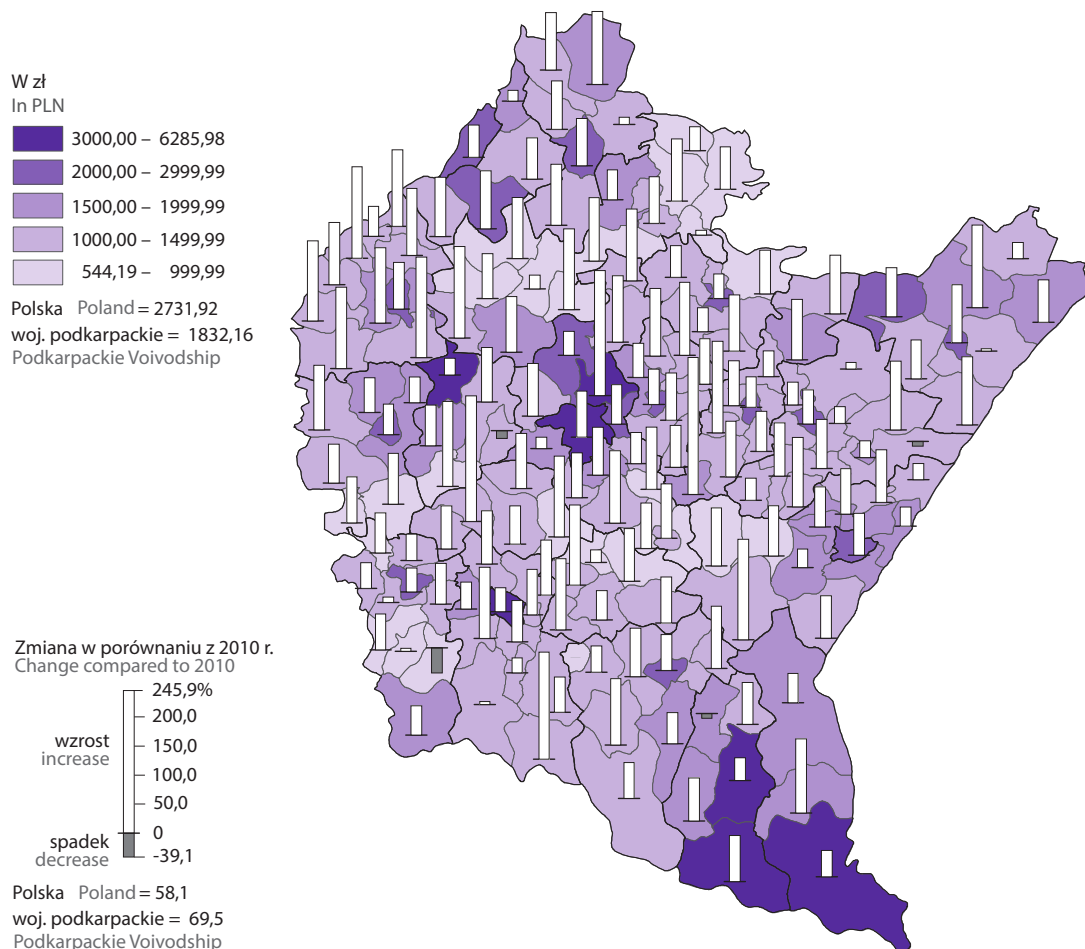
Wielkość dotacji ogółem w 2018 r. wyniosła 5023,2 mln zł, z czego ponad 70% stanowiły dotacje celowe. Pozostałą część dotacji stanowiły środki przekazywane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich (z paragrafów 200, 620 oraz od 2015 r. – 205, 625), które wyniosły 1436,1 mln zł. W przeliczeniu na 1 mieszkańca wartość ta wyniosła 675 zł, z czego najwyższą odnotowano w budżetach miast na prawach powiatu – 658 zł, a najniższą w budżecie powiatów 86 zł.

Rozpatrując dotacje należy zwrócić uwagę na ich charakter inwestycyjny. Dotacje inwestycyjne są jednym z czynników dynamizujących rozwój regionu. W 2018 r. wartość dotacji przeznaczonych na inwestycje wyniosła 1485,2 mln zł i w porównaniu z 2010 r. wzrosła blisko 70%. Udział dotacji inwestycyjnych w finansowaniu wydatków inwestycyjnych wyniósł 43,7% w 2018 r. i różnił się w poszczególnych jednostkach szczebli samorządu terytorialnego. Najwyższy udział odnotowano w budżecie województwa (67,8%) a najniższy w budżetach gmin (35,2%).

W dochodach własnych jednostek samorządu terytorialnego najważniejszą pozycję stanowił podatek dochodowy od osób fizycznych, a w przypadku budżetu województwa – także od osób prawnych. Wpływ z podatku dochodowego od osób fizycznych wyniósł 1879,4 mln zł, stanowiąc 39,1% dochodów własnych. W budżecie województwa większe znaczenie miały dochody z tytułu podatku od osób prawnych, które stanowiły 53,8% dochodów własnych i 16,0% ogółu dochodów budżetu województwa. Spośród podatków majątkowych, znaczny udział w dochodach gmin i miast na prawach powiatu miały dochody z tytułu podatku od nieruchomości, które stanowiły 24,2% dochodów własnych gmin i 20,1% dochodów własnych miast na prawach powiatu.

Mapa 43. Dochody własne gmin na 1 mieszkańca w 2018 r.

Map 43. Own revenue of gminas per capita in 2018

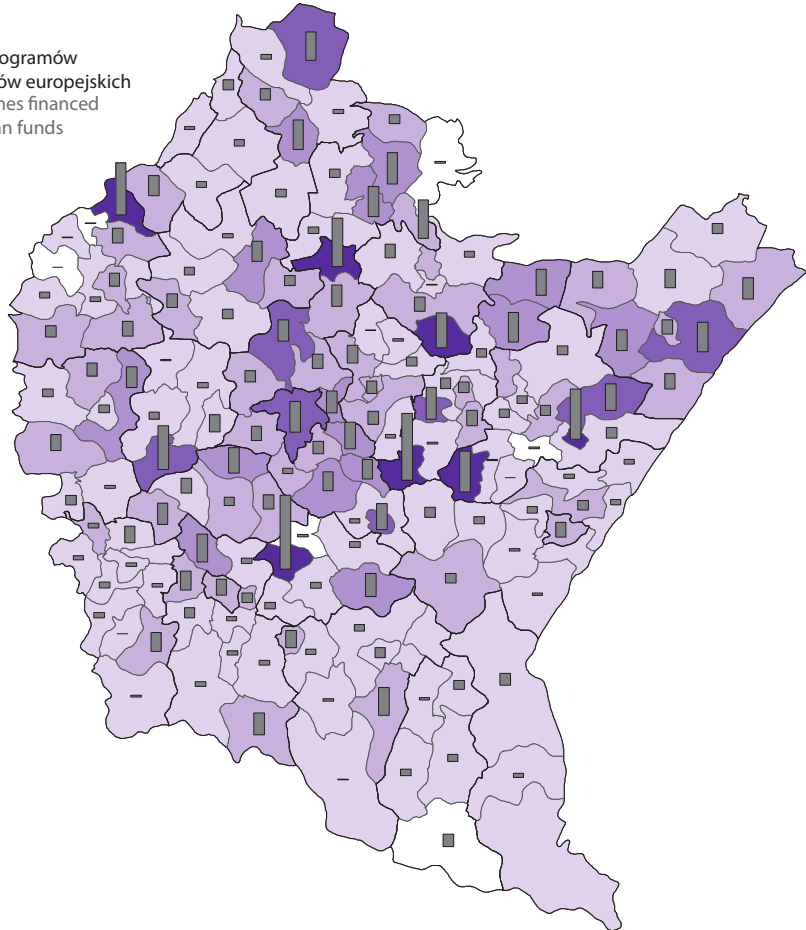

Przeciętna wartość dochodów własnych w przeliczeniu na 1 mieszkańca dla gmin w 2018 r. kształtowała się na poziomie 1601 zł. Najwyższy wskaźnik odnotowano w gminach Ostrów (6286 zł) i Solina (4455 zł), najniższy w gminie Dzikowiec (544 zł) oraz gminie Jarocin (681 zł). Wynika z tego, że dochody gminy o najwyższych dochodach na mieszkańca były ponad 12-krotnie wyższe niż w gminie o najniższych dochodach. W relacji do roku 2010 największy wzrost wskaźnika (ponad trzykrotnie) odnotowano w gminach: Jawornik Polski, Trzebownisko oraz Wiśniowa. Najwyższy spadek natomiast wystąpił w gminie Nowy Żmigród (o 39,1%) oraz gminie Iwierzycy (o 11,4%).

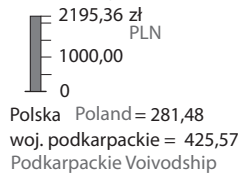
W miastach na prawach powiatu wyższe dochody własne na 1 mieszkańca wystąpiły w Rzeszowie (3376 zł) oraz Krośnie (3003 zł). Niższe natomiast w Tarnobrzegu (2407 zł) oraz Przemyślu (2421 zł). W porównaniu z 2010 r. największy wzrost wskaźnika (blisko dwukrotnie) wystąpił w Rzeszowie oraz Przemyślu.

Mapa 44. Dotacje^a dla gmin na 1 mieszkańca w 2018 r.
 Map 44. Grants^a for gminas per capita in 2018

Dotacje przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich
 Grants awarded under programmes financed with the participation of European funds

Dotacje inwestycyjne
 Investment grants

a Dotacje z paragrafów 200 i 620 oraz 205 i 625 według klasyfikacji dochodów i wydatków budżetowych.
 a Grants from paragraphs 200 and 620 as well as 205 and 625 by the classification of budget revenue and expenditure.

W 2018 r. średnia wartość dotacji przekazanych w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich na 1 mieszkańca wyniosła w budżetach gmin 318 zł, a w budżetach miast na prawach powiatu 658 zł. Do gmin o najwyższym wskaźniku należały: Jawornik Polski (2041 zł) oraz Jasienica Rosielna (1994 zł), a do miast na prawach powiatu – Rzeszów (933 zł) oraz Krosno (461 zł).

Przeciętna wartość dotacji inwestycyjnych na 1 mieszkańca w budżetach gmin w 2018 r. wyniosła 382 zł, a w budżetach miast na prawach powiatu 652 zł. Najwyższy wskaźnik dla gmin odnotowano w Jasienicy Rosielnej (2195 zł) oraz Jaworniku Polskim (1996 zł), natomiast dla miast na prawach powiatu w Rzeszowie (901 zł) oraz w Krośnie (479 zł).

7.2. Wydatki jednostek samorządu terytorialnego

7.2. Expenditure of local government units

Wydatki ogółem jednostek samorządu terytorialnego w województwie podkarpackim w 2018 r. wyniosły łącznie 14,1 mld zł i były większe o 15,0% w porównaniu z 2017 r. Największy udział w wydatkach miały wydatki bieżące, w szczególności wynagrodzenia oraz zakup materiałów i usług. Na inwestycje przeznaczono 3,4 mld zł i stanowiły one prawie całość wydatków majątkowych.

Wydatki wyniosły 14146,8 mln zł i zwiększyły się o 15,0% w porównaniu z 2017 r. W odniesieniu do roku 2010 wydatki zwiększyły się o 43%. Głównym obciążeniem dla budżetów jednostek samorządu terytorialnego były wydatki bieżące – w 2018 r. wyniosły 10714 mln zł, stanowiąc 75,7% wydatków ogółem. W porównaniu z 2017 r. wydatki bieżące zwiększyły się o 6,3%.

W wydatkach bieżących największy udział miały wynagrodzenia oraz zakup materiałów i usług, które stanowiły odpowiednio 36,2% i 18,1%. Na inwestycje przeznaczono 3397,3 mln zł (24,0% ogółu wydatków), które stanowiły niemal całość wydatków majątkowych.

Porównując strukturę wydatków według rodzajów dla poszczególnych szczebli jednostek samorządu terytorialnego można zauważyć, że najwyższy udział wydatków bieżących odnotowano w budżetach miast na prawach powiatu jak i gmin (ok. 80%), najniższy zaś w budżecie województwa (51,4%). Na wynagrodzenia stosunkowo najwięcej wydano z budżetów powiatów (52,5%), a najmniej z budżetu województwa (26,1%). Dotacje stanowiły najwyższy udział w wydatkach budżetu województwa (45,1%), a najniższy w budżetach gmin (6,9%). Zakup materiałów i usług stanowił 21,3% wydatków w budżetach miast na prawach powiatu i 20,2% wydatków w budżetach powiatów.

Na inwestycje najwięcej wydano z budżetu województwa (47,2%), a najmniej z budżetów miast na prawach powiatu (19,8%).

Tablica 46. Wydatki jednostek samorządu terytorialnego
Table 46. Expenditure of local government units

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2017	2018	
	na 1 mieszkańca w zł per capita in PLN				udział wydatków in- westycyjnych w % ogółem wydatków share of investment expenditure in % of total expenditure
Ogółem Total	4638	4866	5784	6646	24,0
Gminy ^a Gminas ^a	3213	3039	4211	4861	22,3
Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	4608	5914	6135	6916	19,8
Powiaty Powiats	939	882	990	1091	23,3
Województwo Voivodship	466	624	431	537	47,2

a Bez gmin mających również status miasta na prawach powiatu.
a Excluding gminas which are also cities with powiat status.

W 2018 r. wydatki gmin w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły przeciętnie 4861 zł, z czego najwyższe wydatki odnotowano w gminach Ostrów (8686 zł) oraz Solina (7908 zł), a najniższe w gminach Borowa (3576 zł) i Komańcza (3642 zł). W przeliczeniu na 1 mieszkańca gmina o najwyższych wydatkach przeznaczyła ponad 2-krotnie wyższą kwotę niż gmina, w której wydatki były najniższe.

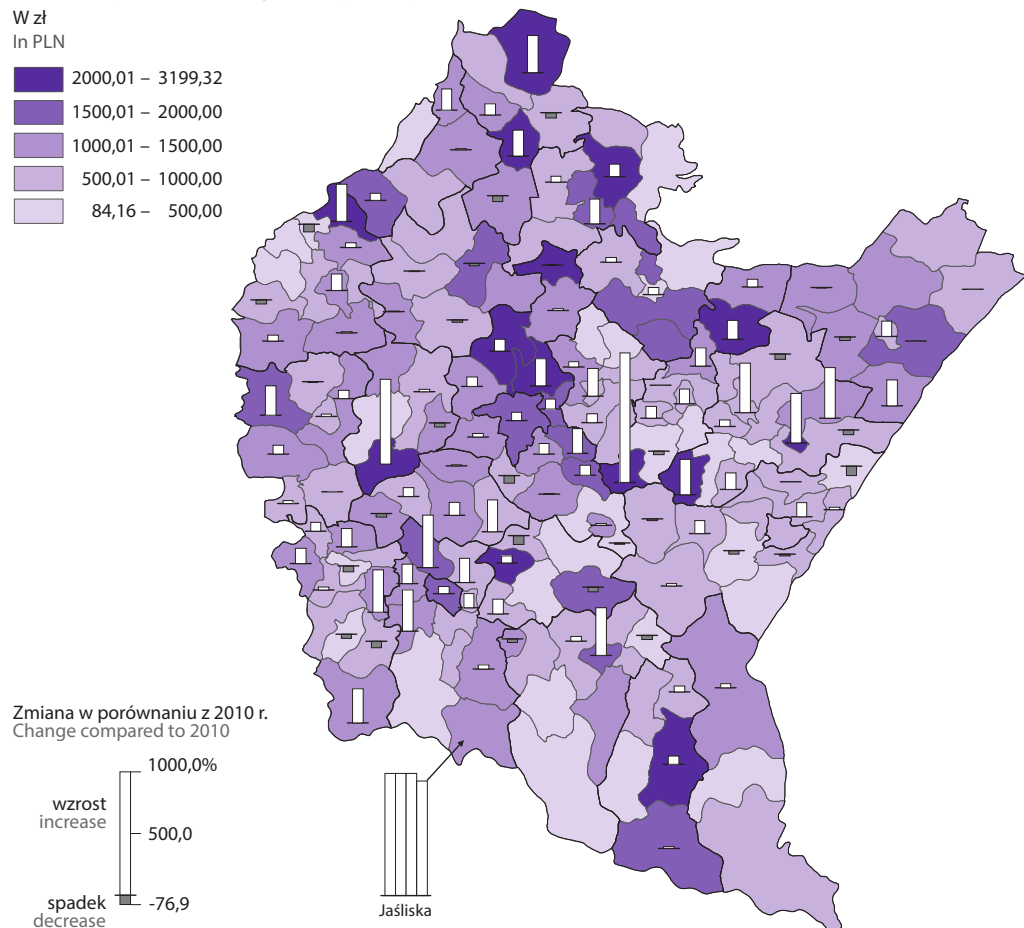
Z kolei wydatki inwestycyjne gmin na 1 mieszkańca wyniosły przeciętnie 1083 zł. Na inwestycje ze swego budżetu najczęściej wydały gminy Solina i Padew Narodowa (odpowiednio 3199 i 3146 zł), a najmniej gminy Borowa i Komańcza (odpowiednio 84 i 132 zł).

Przeciętne wydatki budżetów miast na prawach powiatu na 1 mieszkańca ukształtowały się na poziomie 6916 zł, z czego wydatki inwestycyjne wyniosły 1366 zł. Najwyższe wydatki na mieszkańca ogółem odnotowano w Krośnie (7703 zł, inwestycyjne – 1792 zł). Najniższe wydatki wystąpiły w Tarnobrzegu (5600 zł, inwestycyjne – 494 zł).

Wydatki ogółem budżetów powiatów na 1 mieszkańca wyniosły przeciętnie 1091 zł, w tym wydatki inwestycyjne wyniosły 254 zł. Najwyższe wydatki ogółem odnotowano w powiatach bieszczadzkim (2086 zł) i leskim (1475 zł), a najniższe w powiatach krośnieńskim (773 zł) i tarnobrzeskim (843 zł). Podobnie przedstawiały się wydatki inwestycyjne z budżetów powiatów – najwyższe odnotowano w powiatach bieszczadzkim (715 zł na 1 mieszkańca) i leskim (460 zł), a najniższe w powiatach przeworskim (108 zł) i sanockim (126 zł).

Ponadto na każdego mieszkańca z budżetu województwa wydatkowano przeciętnie 537 zł, z czego 253 zł przeznaczono na inwestycje.

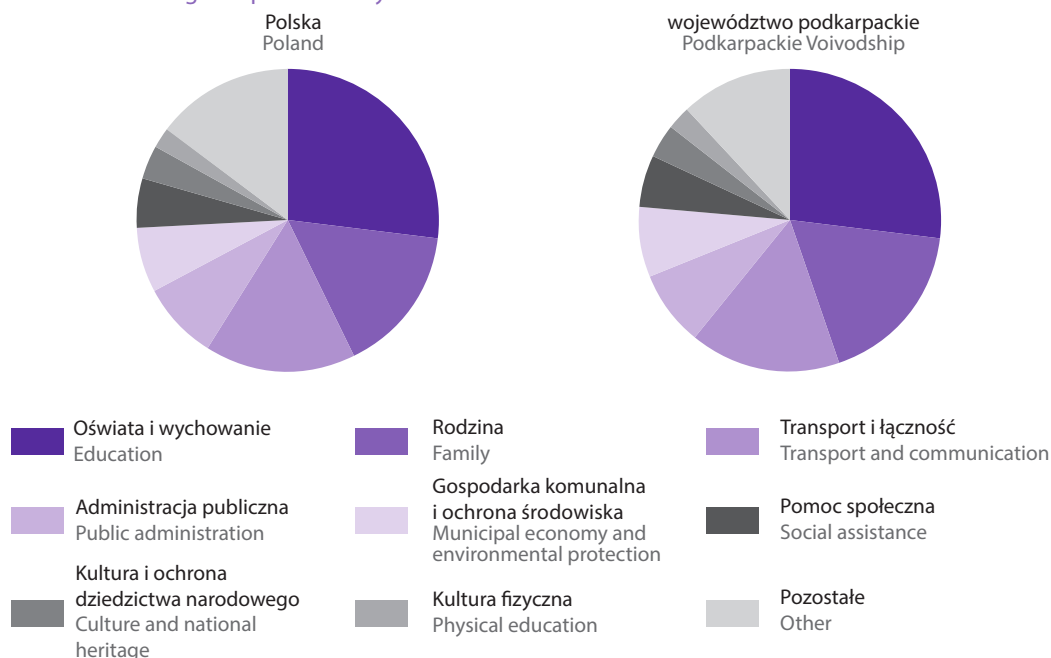
Mapa 45. Wydatki inwestycyjne gmin na 1 mieszkańca w 2018 r.
Map 45. Investment expenditures of gminas per capita in 2018

W porównaniu z 2010 r. najwyższy wzrost wydatków inwestycyjnych na 1 mieszkańca odnotowano w gminach: Jaśliska, Jawornik Polski oraz Wielopole Skrzyńskie. Najwyższy spadek natomiast wystąpił w gminach: Borowa oraz Fredropol. W miastach na prawach powiatu najwyższy wzrost wskaźnika wystąpił w Rzeszowie, Krośnie oraz Tarnobrzegu, spadek wskaźnika odnotowano jedynie w Przemyślu.

Wykres 74. Struktura wydatków budżetowych według działów w 2018 r.

Chart 74. Structure of budget expenditure by division in 2018

7.3. Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego

7.3. Result of budgets of local government units

W 2018 r. budżety jednostek samorządu terytorialnego województwa podkarpackiego zamknęły się zbiorczo deficytem. Zdecydował o tym przede wszystkim wysoki ujemny wynik budżetów gmin. Nadwyżka wystąpiła jedynie w budżecie województwa.

Zagregowany wynik budżetowy omawianych samorządów w 2018 r. był ujemny i wyniósł 397,0 mln zł. W porównaniu z rokiem 2017 wynik pogorszył się znacząco, o 0,3 mld zł. W odniesieniu do roku 2010 r. wynik poprawił się o 0,35 mld zł. Najwyższy deficyt budżetowy wystąpił w budżetach gmin (371,6 mln zł), a najniższy w budżetach powiatów (-10,1 mln zł). Wynikiem dodatnim zamknął się jedynie budżet województwa.

Deficyt budżetowy w 2018 r. wystąpił w 100 gminach (64,1% wszystkich gmin). Ujemną relację wyniku do dochodów przekraczającą 10% odnotowano w 26 gminach. Nadwyżka wystąpiła w 56 gminach (35,9% ogólnej liczby gmin). Wśród gmin, które odnotowały nadwyżkę, w 3 gminach relacja wyniku do dochodów przekraczała 10%. Dla porównania w 2010 r. nadwyżkę wypracowano w 12 gminach (7,7% ogólnej liczby gmin), zaś deficyt wystąpił w 144 gminach (w 92,3% ogólnej liczby gmin); w 71 gminach relacja wyniku do dochodów przekroczyła 10%.

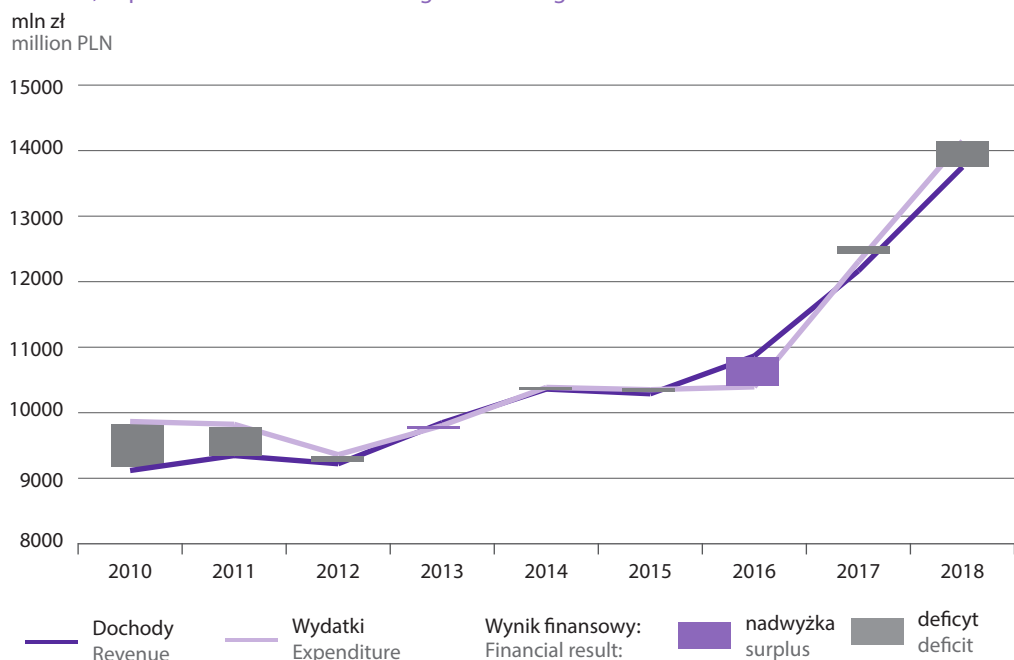
W budżetach miast na prawach powiatu, deficyt budżetowy w 2018 r. wystąpił w 2 miastach – Krośnie i Rzeszowie. W 2010 r. natomiast we wszystkich miastach na prawach powiatu odnotowano deficyt budżetowy. W budżetach powiatów w 2018 r. deficyt budżetowy odnotowano w 10 jednostkach (47,6%), a nadwyżkę w 11 (52,4%). W jednym powiecie (jasielskim) relacja deficytu do dochodów przekroczyła 10%. W 2010 r. wyższe wydatki od dochodów wystąpiły w 15 powiatach (71,4%), z czego w 3 relacja wyniku do dochodów przekroczyła 10%. Na plusie było 6 powiatów (28,6%), a w powiecie przemyskim relacja nadwyżki do dochodów przekroczyła 10%.

Tablica 47. Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego
Table 47. Result of budgets of local government units

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2017	2018
	w mln zł in million PLN			
Ogółem Total	-747,7	-62,5	-140,8	-397,0
Gminy ^a Gminas ^a	-502,6	180,7	-111,6	-371,6
Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	-100,1	-175,8	-54,7	-69,6
Powiaty Powiats	-52,3	15,5	-0,5	-10,1
Województwo Voivodship	-92,7	-82,9	26,0	54,2

a Bez gmin mających również status miasta na prawach powiatu.
a Excluding gminas which are also cities with powiat status.

Wykres 75. Dochody, wydatki i wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego
Chart 75. Revenue, expenditure and result of budgets of local government units

7.4. Projekty dofinansowane z UE z funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności

7.4. Projects co-financed by the EU from structural funds and the Cohesion Fund

Do końca 2018 r. całkowita wartość projektów zrealizowanych w ramach Umowy Partnerstwa 2014-2020 na terenie województwa podkarpackiego wyniosła ponad 18,5 mld zł, z czego większość stanowiło dofinansowane ze środków UE. Najwyższy udział w tej wartości miały Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego oraz Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko.

Całkowita wartość projektów oraz wartość dofinansowania ze środków UE projektów zrealizowanych w ramach Umowy Partnerstwa 2014-2020 na terenie województwa podkarpackiego do końca 2018 r. wyniosła ponad 18,5 mld zł. Dofinansowanie ze środków UE stanowiło blisko 63% wartości całkowitej dofinansowania w województwie. Najwięcej środków przeznaczono na Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego – 8,4 mld zł (3955 zł na 1 mieszkańca), Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko – 4,5 mld zł (2113 zł) oraz Program Operacyjny Inteligentny Rozwój – 2,9 mld zł (1378 zł na 1 mieszkańca). Ogólna wartość projektów realizowanych w województwie podkarpackim stanowiła 4,9% wartości całkowitej w Polsce, z czego największy udział miał Program Polska Wschodnia (18,9%).

Tablica 48. Wartość całkowita projektów oraz wartość dofinansowania ze środków UE projektów zrealizowanych w ramach Umowy Partnerstwa 2014-2020 na terenie województwa do końca 2018 r.^a

Table 48. The total project value and the additional EU financing value projects which are implemented based on the Partnership Agreement 2014-2020 in voivodship to end the 2018^a

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	W tym dofinansowane ze środków UE Of which co-financing from the EU resources	Na 1 mieszkańca w zł Per capita in PLN	W odsetkach (Polska=100) In percent (Poland=100)
		w mln zł in million PLN		
Ogółem Total	18491,0	11588,6	8685	4,9 ^b
programy operacyjne: operational programmes:				
Infrastruktura i Środowisko Infrastructure and Environment	4497,8	2398,5	2113	2,6
Inteligentny Rozwój Smart Growth	2934,1	1451,0	1378	6,7
Polska Cyfrowa Digital Poland	434,2	273,9	204	3,8
Polska Wschodnia Eastern Poland	1705,7	1127,8	801	18,9
Wiedza Edukacja Rozwój Knowledge Education Development	499,9	449,5	235	3,3
Regionalne Programy Operacyjne Regional Operational Programmes	8419,3	5887,9	3955	x

a Dane szacunkowe; miejsce realizacji projektu zgodnie z umową o dofinansowanie; dane dotyczą podpisanych umów o dofinansowanie; bez środków Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna. b Dla Polski łącznie ze środkami Programu Operacyjnego Polska Wschodnia.

a Estimated data; place of project implementation in accordance with the financing agreement; data relate to signed co-financing agreements; without the funds of the Technical Assistance Operational Programme. b For Poland including financing value of Operational Programme for Eastern Poland.

Należy podkreślić, że nie są to wszystkie środki europejskie wykorzystywane na terenie województwa, gdyż nie zawierają:

- funduszy z formalnie zakończonych poprzednich ram finansowych 2007-2013, lecz jeszcze w 2018 r. w niewielkim stopniu wykorzystywanych;
- środków pozaunijnych z Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego, czy funduszy norweskich;
- projektów unijnych na lata 2014-2020 realizowanych poza funduszami strukturalnymi i FS (czyli poza Umową Partnerstwa i pieczęcią Ministerstwa Inwestycji i Rozwoju), np. Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich.

Tylko część środków publicznych przekazanych na realizację wymienionych programów operacyjnych jest realizowana przez samorządy, natomiast pozostałe trafiają bezpośrednio do sektora MŚP, fundacji, stowarzyszeń, uczelni, szkół itp.

Wybrane dane o województwie podkarpackim

Selected data on Podkarpackie Voivodship

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Specification
Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska w tys. zł (ceny bieżące)	621020,0	521397,9	470911,3	579800,3	356533,7	495716,9	218839,8	378128,3	589428,9	.	Outlays on fixed assets in environmental protection (current prices) in thousand PLN
Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej w tys. zł (ceny bieżące)	157927,1	128407,3	155406,2	174713,6	193722,1	133219,0	74769,5	98769,3	111485,2	.	Outlays on fixed assets in water management (current prices) in thousand PLN
Ścieki komunalne odprowadzone na 1 mieszkańca w dam ³	0,025	0,026	0,027	0,027	0,027	0,027	0,028	0,029	0,029	.	Industrial wastewater discharged per capita in dam ³
Udział odpadów komunalnych zebranych selektywnie w odpadach komunalnych zebranych ogółem w %	10,7	11,7	12,1	15,1	18,6	23,5	24,4	24,4	27,4	.	Share of municipal waste collected separately in total municipale waste in %
Przyrost naturalny na 1000 ludności	1,7	1,4	1,3	0,8	0,7	0,1	0,5	1,2	0,9	0,3	Natural increase per 1000 population
Urodzenia żywe na 1000 ludności	10,3	9,9	9,9	9,6	9,4	9,2	9,5	10,3	10,1	9,7	Live births per 1000 population
Saldo migracji na pobyt stały na 1000 ludności	-0,9	-1,0	-0,9	-1,5	-1,1	-1,3	-0,8	-0,8	-1,3	-1,4	Net migration for permanent residence per 1000 population
Wskaźnik starości demograficznej w %	13,1	13,3	13,6	14,0	14,5	14,9	15,4	15,9	16,4	16,9	Old age ratio in %
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1000 dzieci w wieku 3-6 lat	617	656	674	717	687	-	794	845	877	.	Children attending pre-primary education establishments per 1000 children aged 3-6
Wskaźnik zatrudnienia według BAEL ^a w %	50,0	49,3	48,8	48,1	46,9	48,0	50,6	51,8	51,4	51,4	Employment rate by LFS ^a in %
Współczynnik aktywności zawodowej według BAEL ^a w %	56,6	56,3	56,3	56,2	54,5	54,2	55,9	56,5	54,9	54,1	Acitivity rate by LFS ^a in %
Stopa bezrobocia według BAEL ^a w %	11,6	12,4	13,2	14,3	14,0	11,7	9,6	8,4	6,5	5,1	Unemployment rate by LFS ^a in %
Bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy	148	152	131	115	102	84	51	50	49	75	Unemployed persons per a job offer
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia ^b brutto w sektorze przedsiębiorstw w zł	2777,74	2914,02	3016,17	3148,16	3281,07	3399,62	3555,89	3750,01	4025,33	4262,94	Average monthly gross wages and salaries ^b in enterprise sector in PLN
Przeciętna w roku liczba emerytów i rencistów w tys.	472,2	466,5	463,0	458,4	452,8	451,7	452,0	451,3	462,8	465,7	Annual average number of retirees and pensioners in thousand

a Przeciętne w roku. b Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

a Annual average. b Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 9 persons.

Wybrane dane o województwie podkarpackim (cd.)

Selected data on Podkarpackie Voivodship (cont.)

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Specification
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w zł	1351,01	1423,74	1514,64	1600,77	1660,43	1720,93	1755,86	1811,81	1899,49	1997,28	Average monthly retirement and other pension paid from non-agricultural social security system in PLN
Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwie domowym w zł	907,3	937,9	959,1	997,7	1053,0	1081,6	1134,1	1254,3	1347,3	.	Average monthly per capita available income in households in PLN
Granica ubóstwa skrajnego w %	5,7	7,1	7	9,4	8,7	9,3	8,8	6,2	9	.	Extreme poverty rate in %
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem w %	11,9	10,8	11	11,3	10,5	9,8	8,9	7,8	7	.	Beneficiaries benefiting from social assistance in the number of total population in %
Dzieci przebywające w żłobkach i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3	.	.	33	40	48	57	66	76	97	.	Children staying in nurseries and children's clubs per 1000 children up to the age of 3
Zasoby mieszkaniowe na 1000 ludności	291,1	293,4	295,9	298,5	301,3	304,8	308,2	311,5	314,8	.	Dwelling stocks per 1000 population
Zużycie wody z sieci wodociągowej w gospodarstwach domowych (w ciągu roku) na 1 mieszkańca w m ³	22,0	22,2	22,4	22,3	22,3	23,2	23,4	22,9	23,3	.	Consumption of water from water supply system in households (during the year) per capita w m ³
Porady lekarskie udzielone w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej na 1 mieszkańca	6,0	6,0	6,2	6,6	6,7	6,7	6,8	6,9	6,8	.	Doctor's consultation provided within the scope of out-patient health care per capita
Liczba ludności na 1 placówkę ambulatoryjnej opieki zdrowotnej	1 429	1 304	1 294	1 290	1 273	1 269	1 249	1 224	1 237	.	Population per out-patient health care unit
Wskaźnik poziomu kosztów w przedsiębiorstwach niefinansowych ^a w %	95,4	95,3	95,8	93,6	95,1	95,9	93,4	95,2	96,2	95,3	Cost level indicator in non-financial enterprises ^a in %
Wskaźnik rentowności obrotu netto w przedsiębiorstwach niefinansowych ^a w %	4,0	4,1	3,6	5,8	4,4	3,7	6,2	4,3	3,2	4,2	Net turnover profitability indicator in non-financial enterprises ^a in %
Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw niefinansowych ^a w mln zł (ceny bieżące)	1916,7	2655,3	2967	2653,4	2668,12	2982,6	3138	3479,5	3853,8	4225,2	Investment outlays of non-financial enterprises ^a in million PLN (current prices)
Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw niefinansowych ^a (rok poprzedni=100; ceny bieżące)	98,5	138,5	111,7	89,4	100,6	111,8	105,2	110,9	110,8	109,6	Investment outlays of non-financial enterprises ^a (previous year=100; current prices)

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób.

a Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 49 persons.

Wybrane dane o województwie podkarpackim (cd.)

Selected data on Podkarpackie Voivodship (cont.)

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Specification
Nakłady wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową ^a na 1 mieszkańca w zł (ceny bieżące)	238,9	254,8	298,0	372,9	437,4	427,2	358,7	371,5	430,6	.	Intramural expenditures on research and development ^a per capita in PLN (current prices)
Sprzedaż detaliczna towarów ^b (rok poprzedni=100; ceny bieżące)	102,6	107,8	105,6	98,2	103,3	114,1	102,8	97,2	108,2	107,7	Retail sale of goods ^b (previous year=100; current prices)
Drogi gminne i powiatowe o twardej nawierzchni na 100 km ² powierzchni ogólnej	70,4	71,2	73,9	74,9	76,7	77,8	79,0	79,4	80,9	.	Communal and district roads with hard surface per 100 km ² of total area
Udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej w %	11,9	11,1	12,9	16,1	23,4	19,8	24,3	25,7	23,1	.	Share of renewable energy sources in production of electricity in %
Udział dochodów własnych w dochodach ogółem jednostek samorządu terytorialnego w %											Share of own revenue in total revenue of local government units in %
Ogółem	31,2	33,6	34,4	34,0	35,7	37,4	36,8	34,8	35,0	.	Total
Gminy ^c	33,1	35,6	36,5	37,8	39,6	40,7	35,4	33,9	34,4	.	Gminas ^c
Miasta na prawach powiatu	40,4	42,7	44,2	44,7	45,9	46,9	47,0	46,1	45,0	.	Powiaty
Powiaty	23,1	22,8	23,2	22,0	24,8	27,1	29,0	28,4	28,7	.	Cities with powiat status
Województwo	19,5	25,9	22,7	17,3	18,3	21,6	39,2	29,2	29,8	.	Voivodship
Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem jednostek samorządu terytorialnego w %											Share of investment expenditure in total expenditure of local government units in %
Ogółem	25,8	25,6	19,6	21,5	23,8	22,9	11,4	17,8	24,0	.	Total
Gminy ^c	24,7	21,3	15,8	16,6	17,7	14,0	10,5	15,6	22,3	.	Gminas ^c
Miasta na prawach powiatu	20,8	30,2	23,1	21,9	26,4	26,8	10,3	15,3	19,8	.	Powiaty
Powiaty	24,1	25,6	16,4	17,4	17,6	16,8	13,7	21,4	23,3	.	Cities with powiat status
Województwo	43,6	40,8	39,7	49,5	54,2	60,2	18,0	35,1	47,2	.	Voivodship

a Bez amortyzacji środków trwałych. b Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. c Bez gmin mających również status miast na prawach powiatu.
a Excluding depreciation of fixed assets. b Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 9 persons. c Excluding gminas which are also cities with powiat status.

Wybrane dane o województwie podkarpackim (dok.)

Selected data on Podkarpackie Voivodship (cont.)

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Specification
Dotacje inwestycyjne ogółem ^a dla jednostek samorządu terytorialnego w mln zł Ogółem	882,6	1090,4	837,4	1204,8	1292,7	1180,8	410,6	790,8	1485,2	.	Total investment grants ^a for local government units in million PLN Total
Gminy ^b	399,0	377,3	320,9	327,4	362,4	282,8	147,1	312,4	680,3	.	Gminas ^b
Miasta na prawach powiatu	120,0	218,9	187,6	239,2	243,5	198,8	96,8	93,0	225,6	.	Powiats
Powiaty	188,2	255,9	119,8	195,4	161,5	142,5	94,8	172,6	213,7	.	Cities with powiat status
Województwo	175,5	238,2	209,1	442,7	525,3	556,7	71,8	212,8	365,5	.	Voivodship"
Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego w mln zł Ogółem	-747,7	-477,6	-138,7	43,1	-26,2	-62,5	471,9	-140,8	-397,0	.	Result of budgets of local government units in million PLN Total
Gminy ^b	-502,6	-240,7	28,6	13,5	22,9	180,7	179,0	-111,6	-371,6	.	Gminas ^b
Miasta na prawach powiatu	-100,1	-168,8	-101,7	-20,0	-102,4	-175,8	92,1	-54,7	-69,6	.	Powiats
Powiaty	-52,3	-35,3	-46,1	19,6	8,0	15,5	76,3	-0,5	-10,1	.	Cities with powiat status
Województwo	-92,7	-32,7	-19,4	30,0	45,3	-82,9	124,5	26,0	54,2	.	Voivodship"

a Suma wszystkich typów dotacji inwestycyjnych. b Bez gmin mających również status miast na prawach powiatu.

a Sum of all types of investment grants. b Excluding gminas which are also cities with powiat status.

Wybrane dane o Rzeszowie

Selected data on Rzeszów

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Specification
Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza (tony/rok):											Emissions of air pollutants from plants especially noxious to air purity in 2018 (tonnes/year):
gazowych	492303	446667	447507	368276	355541	412140	434497	429957	426729	.	gases
pyłowych	206	153	101	202	221	117	105	121	143	.	particulates
Opdady wytworzone ^a (w tys. t)	92,8	92,2	90,2	97,8	89,7	179,0	74,2	74,0	105,8	.	Waste generated ^a (in thousand tonnes)
Zmieszane odpady komunalne zebrane na 1 mieszkańca (w kg)	341,3	372,1	336,1	326,9	297,8	255,8	260,6	270,6	299,2	.	Mixed municipal waste collected per capita (in kg)
Przyrost naturalny na 1000 ludności	2,9	3,1	3,7	3,1	3,3	2,2	3,7	4,2	4,2	3,3	Natural increase per 1000 population
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 1000 osób w wieku produkcyjnym (stan w dniu 31 grudnia)	50,1	50,9	52,6	54,6	56,0	57,9	60,1	62,2	64,3	66,4	Non-working age population per 1000 persons of working age (as of 31 December)
Odsetek dzieci w wieku do lat 3 objętych opieką w żłobkach i klubach dziecięcych (w %)	12,1	14,4	16,4	17,6	18,7	22,3	23,0	25,4	27,7	29,9	Percent of children up to the age of 3 in care in nurseries and children's club (in %)
Stopa bezrobocia rejestrowanego (stan w dniu 31 grudnia)	7,6	7,6	8,1	8,4	7,5	7,3	6,6	5,4	5,2	4,8	Registered unemployment rate (as of 31 December)
Udział długotrwale bezrobotnych (w %)	48,3	52,8	54,0	56,8	59,8	61,8	65,2	66,0	63,1	61,8	Share of long-term unemployed persons (in %)
Bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy	26	26	39	28	19	38	14	17	18	37	Unemployed persons per a job offer
Liczba osób na 1 mieszkanie w zasobach mieszkaniowych	2,73	2,68	2,65	2,62	2,59	2,52	2,45	2,39	2,35	.	Population per 1 dwelling in dwelling stocks
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1000 dzieci w wieku 3-6 lat	884	861	884	917	877	-	954	1008	1037	.	Children attending pre-primary education establishments per 1000 children aged 3-6

a W ciągu roku. Z wyłączeniem odpadów komunalnych.

a. During the year. Excluding municipal waste.

Wybrane dane o Rzeszowie (dok.)

Selected data on Rzeszów (cont.)

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Specification
Liczba osób na 1 przychodnię	7	9	9	10	10	10	10	10	11	.	Population per 1 out-patients departments
Porady lekarskie udzielone w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej na 1 mieszkańca	11,2	12,4	13,7	14,6	14,5	14,6	14,1	14,5	14,1	.	Medical consultations provided in out-patient health care per capita
Miejsca w żłobkach i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3	.	.	167	179	204	237	240	274	297	310	Places in nurseries and children's clubs per 1000 children up to the age of 3
Podmioty gospodarki narodowej na 1000 ludności (stan w dniu 31 grudnia)	71,7	71,0	72,8	75,0	76,3	77,6	78,8	80,3	82,1	85,1	Entities of the national economy per 1000 population (as of 31 December)
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 ludności (stan w dniu 31 grudnia)	55,7	54,6	55,5	56,8	57,1	57,6	57,9	59,0	61,0	63,3	Natural persons conducting economic activity per 1000 population (as of 31 December)
Spółki handlowe na 1000 ludności (stan w dniu 31 grudnia)	3,5	3,8	4,1	4,5	4,9	5,6	6,3	6,9	6,7	7,1	Commercial companies per 1000 population (as of 31 December)
Wskaźnik rentowności obrotu netto ^a (w %)	4,7	5,3	4,2	7,7	4,1	3,2	9,7	3,4	0,5	3,8	Net turnover profitability indicator ^a (in %)
Nakłady inwestycyjne ^a na 1 mieszkańca (ceny bieżące, tys. zł)	5077	6522	5515	4601	6669	5850	5067	5935	6828	.	Investment outlays per capita ^a (current prices, in thousand PLN)
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności	5,2	8,7	8,7	7,4	9,0	12,9	15,8	13,7	12,1	16,9	Dwellings completed per 1000 population
Dochody własne gmin na 1 mieszkańca (w zł)	1841	2062	2345	2449	2651	2804	2906	3053	3376	.	Own revenues of gminas per capita (w zł)
Wydatki majątkowe gmin na 1 mieszkańca (w zł)	1049	958	1222	1336	1563	1977	610	1216	1715	.	Property expenditures of gminas per capita (w zł)

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób.

a. Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 49 persons.